הארץ

אנ' שנה נ"ד/יום ו', ה' חשון תשל"ג, 13 באוקטובר 1972 V. 54 / 16.185 / OCTOBER 13 1972

קריאת-ביניים: האחראי לש.ב. חייב להתפטר

מאיר: ישראל לא תניח למחבלים להשליט טירור על ישראלים ויהודים

(ע). זכרם של י"א חללי אולימפיאדת מינכן הועלה אמש בעצרת אבל ההסתדרות שנערכה בהיכל התרבות בתל־אביב בהשתתפות ראש הממשלה הגב' גולדה מאיר.

ראש הממשלה אמרה כי „כשם שנכשלו אויבינו בשדה הקרב, כשם שמצאנו את המרצחים בכל פינה בישראל, בעזה וגם מעבר לגבול, כן חייב כל אחד מהם לדעת כי מדינת ישראל לא תניח להם

(הסוף בעמוד 2, טור 5)

חוששים לחייהם

המחבלים מעבירים משרדיהם לדמשק

קהיר, 12 (ע"צ). מפקדת המחבלים הפלשתינאים חוששת להעביר בקרוב את משרדיה העיקריים מביירות לדמשק — מסר ביום ה' העתון המצרי אל־אהראם. ההחלטה נתקבלה (לדברי העתון) במסגרת אמצעי הבטחון שמטרתם להגן על מנהיגי המחבלים בעקבות ההתנקשויות שאירעו לאחרונה במשרדיהם בביירות.

מוסקבה, 12 (ע"ר וע"צ). בריה"מ ואיראן חתמו היום במוסקבה על חוזה לשיתוף פעולה כלכלי וטכני

במסגרת ביקורי הקיץ דרך הגשרים הפתוחים

ערבים שבאו לארץ כתיירים אחראים לפיצוץ בסופרמרקט בי־ם למארבים ולמשלוח מעטפות־נפץ

ביצעו 36 פעולות חבלה בישראל ובשטחים

תל־אביב, 12 (אי. פי.). מחבלים ערביים שהתחזו לתיירים שבאו לישראל במסגרת ביקורי הקיץ דרך

הנעצרים עמדו מאחורי גל של 36 פעולות חבלה בישראל ובשטחים המוחזקים הקיץ — מסרו היום מקורות צבאיים לסופר אסושייטד פראס בתל־אביב.

פעולות החבלה כללו את הפיצוץ

(הסוף בעמוד 2, טור 3)

ריינר בארצל, יו"ר המפלגה הנוצרית־דמוקרטית, מניף ידיו בתגובה לתשואות מנציגי מפלגתו בכנס המפלגה בויסבאדן. משמאל נראה הקאנצלר לשעבר לודוויג ארהארד ומימין קורט גאורג קיסינגר, גם הוא קאנצלר לשעבר.

שבועון ירדני מוסר

סוריה פורסת טילים ותותחים בין דמשק לרמת־הגולן

מאת עודד זראי, כופר „הארץ" לעניינים ערביים

פעילות קדחתנית הורגשה בימים האחרונים בסוריה לפריסת אמצעי ההגנה (טילים ותותחי נ.מ.) האווירית לאורך הציר שבין דמשק לקו הפסקת־האש — מוסר השבועון הירדני אל־ליוואה.

נמסר כי מערכת ההגנה האווירית הסורית מסביב לדמשק ואיזורים רגישים אחרים כולל אלה הקרובים לקו החזית תתוגבר לאחר סיום פעולות הפריסה.

אמצעי ההגנה האוויריים היו כלולים ברכבת האווירית שנמשכה כארבעה ימים לפני יותר משבוע ואשר העבירה ציוד סובייטי חדיש לסוריה. פעולות הפריסה באו לאחר סיומה של הרכבת האווירית.

לפי שעה לא ידוע בוודאות אם ברכבת זו באו גם צוותים או כוחות סובייטיים לסוריה כדי לעסוק בפריסת הרכבה הציוד. מניחים כי המומחים הצבאיים הסובייטיים המצויים בסוריה נוטלים חלק בפעולות הפריסה.

עתוני ביירות מסרו כי למרות הרפיית המתח בסוריה לאחר הכרזה על מצב כוננות בצבא הסורי עדיין חוששים הסורים מפעולה ישראלית אפשרית נגד בסיסי המחבלים בסוריה. בעניין זה מוסר השבועון הירדני כי כוחות עיראקיים נמצאים עדיין במצב של כוננות כדי לחוש לעזרת סוריה במקרה שתותקף על־ידי ישראל. כן מוסר השבועון כי סוריה נקטה בצעדים נוספים כדי להבטיח לעצמה סיוע של מצרים במקרה של פעולה ישראלית נגדה.

התביעות להעלאת השכר מגיעות עד 90 אחוז

עובדי בל"ל ודיסקונט עושים הכנות לשביתה ביום ב' הקרוב

מאת מרדכי צבי, סופרו הכלכלי של „הארץ"

יומיים של דיונים ממושכים, בהשתתפות הממונה על יחסי העבודה, לא הביאו לשינוי ממשי בעמדות הצדדים המסוכסכים בבנק לאומי. אם לא יחול שינוי של הרגע האחרון תפרוץ שביתה בשני הבנקים הגדולים — בל"ל ודיסקונט — ביום ב' הקרוב.

ישיבה נוספת שנתקיימה אתמול אחה"צ לא הביאה להזזה אף כי שני הצדדים העלו הצעות־פשרה שונות. אולם הפער בין ההצעות נשאר לפי שעה גדול מכדי שניתן יהיה לגשר עליו. נציגי העובדים, ההנהלה והממונה על יחסי העבודה, יפגשו שוב ביום א' הקרוב, וישיבה זו תהיה כנראה מכרעת לגבי גורל הסכסוך. אף כי שני הצדדים מוסיפים לשמור על שתיקה קפדנית לגבי מהלך הכו"מ, נודע כי ההערכה האחרונה לגבי אפשרות מניעת שביתה היתה פסימית.

אישור עקיף לגודל תביעות עובדי

(הסוף בעמוד 2, טור 3)

בגליון זה 28 עמודים בצרוף המוסף השבועי בן 56 עמודים

עולה מראשי הפעילים שהגיע מליטה מספר

יהודים בבריה"מ המבקשים לעלות לישראל תובעים לפרסם את שמותיהם

מאת אדר קיסרי, כופר „הארץ"

„ד"ר בצלאל בלוכאס — רופא ראשי לרפואה קרימינאלית בליטה — ביקש ממני, ערב צאתי לישראל, לתבוע כאן כי שמו ושמות שלושת בני־משפחתו שביקשו לעלות יפורסמו בפומבי ולאלתר" — אמר לי אתמול מר רומן רוייזמן, עולה מבריה"מ שהגיע לישראל לפני כמה ימים.

גיבור הצבא האדום

מר רוייזמן — גיבור מלחמת העולם השניה ומראשי הפעילים הציונים בליטה — הוסיף כי ד"ר בלוכאס אינו בודד בתביעתו לפירסום שמם ברבים. אל רוייזמן גם פנה הכלכלן סימון ג'רדשאס מקובנה, אב למשפחה בת חמש נפשות, העלה תביעה זהה.

„פירסום שמותיהם של המבקשים לעלות מרוסיה", אמר מר רוייזמן, „אינו עלול להזיק ורק יסייע להם מאחר ששמות כולם כבר מצויים בק.ג.ב. מהנסיון אנו למדים כי פירסום שמם, כתובתם ומצבם של יהודים ברוסיה מגדיל את סיכוייהם לצאת משם".

„זה מכבר", הוסיף, „היתה חובת ישראל לצאת בפניה פומבית וחד־משמעית לנשיא ניכסון דווקא

(הסוף בעמוד 2, טור 1)

רומן רוייזמן

...ין הנציגות הכללית הצרפתית בהאנוי שנהרס בהפצצת חיל האוויר האמריקאי ביום ד'.

(צילום רדיו של אי.פי.)

בתום השיחות הסודיות של קיסינג'ר

הוויטקונג תובע פינוי מוחלט של כוחות ארה"ב וסילוק נשיא דרום וייטנאם

46 אלף אמריקאים נהרגו במלחמה

* * *

הצפוניים איבדו 900 אלף איש

פאריס, 12 (אי. פי., יו. פי., ע"ר וע"צ). נציגי הוויטקונג חזרו כאן היום על תביעתם לפינוי מוחלט של כוחות ארצות־הברית מדרום וייטנאם ולסילוקו של הנשיא נגוייאן ואן תיאו בסייגון. באותה עת המריא ד"ר הנרי קיסינג'ר, יועצו של הנשיא ניכסון לבטחון לאומי, לוואשינגטון לאחר שניהל ארבעה ימים שיחות סודיות עם הנציגים הבכירים של צפון וייטנאם והוויטקונג לישוב הסכסוך הוייטנאמי.

ההצהרה החריפה מעידה שלא חל כל שינוי בעמדת הוויטקונג לאחר ארבעת ימי הדיונים. הגב' נגוין תי בין, ראש משלחת הוויטקונג

(הסוף בעמוד 2, טור 7)

(צילום רדיו של אי.פי.)

ישראל מקווה לתיקונים בהצעות לסחר חופשי עם השוק האירופי

מאת כופרו המדיני של „הארץ"

סיפוק מההחלטת מועצת השרים של השוק המשותף הובע אתמול בירושלים. הצעות ועדת השוק הן תוצאה של יוזמת שרי החוץ מצרפת והולנד — אמרו מקורות בירושלים.

הן מבוססות על הרעיון של סחר חופשי לכל המוצרים התעשייתיים עם הנחות כלס לגבי מוצרים חקלאיים בודדים. מאחר שכמעט מחצית היצוא הישראלי לשוק המשותף מורכב ממוצרים חקלאיים — הדרים ו

(הסוף בעמוד 2, טור 3)

פקידים בכירים בארה"ב:

הקרמלין מבצע כמה שינויים במדיניות ההגירה

מקורות ישראליים לא יודעים דבר בענין

וואשינגטון, 12 (מיוחד ל„הארץ"). מתרבים הסימנים שהקרמלין מבצע כמה שינויים במדיניות ההגירה שלו בעקבות העמדה התקיפה שנקטו 76 סינאטורים, התומכים בהצעת התיקון של הסינאטור ג'קסון, הקושרת את הענקת זכויות הסחר המועדפות לבריה"מ בביטול כופר ההגירה בבריה"מ.

זוהי דעתם של פקידים אמריקאים בכירים העוקבים מקרוב אחר ההתפתחויות בענייני היהודים בבריה"מ. באותם חוגים הם רואים בשלב זה את העדר התגובה הרשמית במוסקבה להצעת התיקון של סינאטור ג'קסון, אך הם טוענים גם כי יש סימנים אחרים להתפתחות החיובית.

במקורות ישראליים כאן טוענים שלא ידוע להם על כל הבטחה שנעשתה על־ידי הסובייטים לאמריקאים בעניין יהודי בריה"מ. „לא נתבשרנו על כל התקדמות או סימן להתקדמות בעניין זה" — סיכם את המצב פקיד ישראלי כאן.

ראש עיריית עזה

לא ביקשתי סיפוח הרצועה לירדן

(ע). ראש עיריית עזה מר רשאד א־שאווה גילה אתמול כי לפני ארבע שנים יצא עם אחיו עז־א־דין א־שאווה לירדן כדי להשפיע על המלך חוסיין לנקוט בצעדים מינהליים כדי להפסקת ההגירה ההמונית של תושבי הרצועה כדי לשמור על ערביותה של הרצועה.

בגילוי דעת שהפיץ בקרב האוכלוסיה הזהיר א־שאווה כי ב־1968 נטשו את האיזור כ־60 אלף איש.

„מעולם לא הספחתי ולא בקשתי סיפוח הרצועה לממלכת ירדן" — אמר. „הרצועה היא אדמה ערבית ועליה להשאר כזו והיא חלק בלתי־נפרד מאדמת פלשתינה וגורלנו ועתידנו משותפים עם גורל אחינו ביהודה ושומרון".

מזג האויר

(ע). ירושלים 19 עד 28, תל־אביב 21 עד 28 חיפה 23 עד 29, באר־שבע 19 עד 32, אילת 25 עד 36.

מודה בשיגור מעטפות־הנפץ ומודיע שימשיך

ספטמבר השחור מתנצל בפני ממשלת מאלזיה

קואלה לומפור, 12 (ע"ר). ארגון ספטמבר השחור שלח איגרת התנצלות לממשלת מאלזיה בקשר עם שיגור מעטפות־נפץ מארץ זו לארצות [illegible] — מסר כאן היום דובר [illegible].

באיגרת טוען ארגון המחבלים כי לא היה בכוונתו לגרום נזק לעם או לממשלה של מאלזיה על־ידי פעולותיו.

המקור ציין שההתנצלותו של ספטמבר השחור נכללה באיגרת שהוכנסה לתיבת דואר במשרד הדואר הראשי של פנאנג, אי בקרבת החוף המערבי, ביום ב'.

באיגרת נתבקשו השלטונות לא להפריע לארגון. „אנו נלחמים לחרות. אנו נלחמים למען ארצנו ומולדתנו, שנלקחה מאתנו על־ידי ישראל" — נאמר באיגרת.

בעלי האיגרת מציינים כי ישראל נוקטת בכל האמצעים העומדים לרשותם כדי להרוס את ישראל. [illegible]

קהיר, 12 (ע"ר, ע"צ). שלושה אנשים נהרגו כאשר התנגשו ביום ד' [illegible]

גל של איומים והפחדות

יהודי ארגנטינה חוששים לשלומם

בואנוס איירס, 12 (עסס"א). אמצעי במכון גוברים הופעלו על־ידי הקהילה היהודית בארגנטינה בימים די לנוכח שמועות [illegible]

[illegible]

כזה כבר חודשים בהנהלת בארגנטינה מערכת הפחדה באמצעות ברוזים שנשלחו ליהודים רבים בדואר וגם לאלפי לא יהודים. [illegible]

אמריקאי ובריטי זכו בפרס נובל לרפואה

[illegible]

פורטר

אדלמן

הכזא מן الأصل

مكذا من الأصل

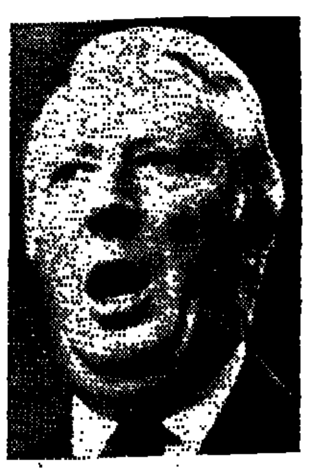

ראש ממשלת בריטניה אדוארד הית גילה יכולת זמרה בטכס דתי שציין את פתיחת כנס ה־מפלגה השמרנית בבלקפול

מאיר תפרוש אחרי הבחירות

מאת סופר „הארץ"

אישים ממפלגת העבודה קיימו מג־עים עם ראשי ל"צ כדי למנוע את חידוש המשבר מסביב להצעת האותור בקשר לפסולי היתוך. בהתייעצויות שנערכו בהשתתפות ראש הממשלה הובעה הדעה כי יש לעשות מאמצים למנוע את המשבר כדי לא להקדים את הבחירות לכנסת.

המקורות מסרו כי טרם עלה בידם לשכנע את ראש הממשלה להמשיך בתפקידה וכי בכוונתה של הגב' מאיר לפרוש אחרי הבחירות מהחיים הציבוריים ולהתגורר עם משפחתה. גורמים אלה מבקשים להעניק עכ־שיו תקופה של יציבות לממשלה בראשות הגב' מאיר כדי לנצל תקו־פה זו לשכנעה להמשיך בתפקידה כראש הממשלה.

אבא אבן לג'וזף סיסקו

רמת פעילות המחבלים תקבע העיתוי למו"מ בין ישראל לארצות ערב

קובע: ישראל לא תנהל שיחות עם ממשלות ערב ביחד

מאת דן מרגלית, סופר „הארץ"

ישראל לא תוכל לנהל משא ומתן סימולטאני עם כל הממשלות הער־ביות ביחד אלא עם כל ממשלה ער־בית לחוד — אמר שר החוץ אבא אבן לעוזר שר החוץ האמריקאי ג'וזף סיסקו בשיחתם בניו־יורק. ה־שיחה קדמה לפגישה בין שר החוץ המצרי לבין שר החוץ האמריקאי ויליאם רוג'רס.

ההודעה כי ישראל לא תנהל משא ומתן עם כל הממשלות הערביות ביחד אלא עם כל אחת בנפרד באה כחלק מן ההסבר הישראלי, ה־שולל את רעיון ועידת השלום ב„נוסח ולדהיים". הודעת השר אבן לסיסקו בדבר ההתנגדות ל„ועידת ולדהיים" כללה סיעונים נוספים:

✶ ישראל שוללת נוכחות של נציגי המעצמות במשא ומתן כזה. הן לא יוכלו לבוא במקום הצדדים למשא ומתן. נכחותן עלולה לגרום לכך שהן יתפסו את מקום הצדדים.

✶ מועד המשא ומתן ייקבע, בין השאר, לפי רמת הפעי־לות של הסירור. פעילות טרו־ריסטית נרחבת, הנתמכת על ידי ממשלה ערב, עלולה לשים לאל אפשרויות של משא ומתן.

✶ כאשר ייכצא המועד הנוח ל־משא ומתן בין הצדדים, סבורה יש־ראל כי יש להעדיף בתחילה דיונים על הסדר חלקי לפתיחת תעלת סואץ, שהוא יותר מעשי מאשר משא ומתן לשלום כולל.

מקורות בירושלים אמרו כי אר־צות־הברית יודעת היטב את העמדה השלילית של ישראל כלפי רעיון „ועידת ולדהיים", אשר שר החוץ המצרי ניסה להחיותו מחדש בשי־חותיו האחרונות בניו־יורק.

שר־החוץ אבן, שביטל נסיעה ל־שווייץ בגלל הצטננות קלה, עומד להגיע לארץ. לא מן הנמנע שהוא ידווח כבר מחרתיים בישיבת הממ־שלה על שליחותו המדינית ועל שי־חותיו לא רק עם גורמים אמריקאיים אלא גם עם כמה עשרות שרי־חוץ, שנכחו בניו־יורק בעצרת האו"ם. ה־שר אבן יחזור לבנין האו"ם לקראת הדיון על המזרח התיכון.

יהודים בבריה"מ מבקשים

(סוף מעמוד 1)

ערב הבחירות בארה"ב ולתבוע מ־מנו לא להעדיף קשרי מסחר עם רו־סיה על הצלת המוני יהודים הנתו־נים בסכנה חמורה. על הממשלה היה לצאת בתביעה ליהודי העולם ולתבוע מהם להחרים בכל שטח אפ־שרי — מדעי, תרבותי ומסחרי — את בריה"מ".

„אם באחד הימים", סיים מר רוייטמן, „תביע בריה"מ נכונות ל־חדש את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל, אני מקווה כי ממשלתנו תעמיד לפניהם תנאי בל יעבור: לאפשר לכל יהודי הרוצה לעלות למולדתו לעשות כן, לשחרר את אסירי ציון, להתיר ליהודים ללמוד עברית והיסטוריה ישראלית באורח חופשי".

תגובת יו"ר המועצה הציבורית

יו"ר הוועד המנהל של המועצה הציבורית למען יהודי בריה"מ־המוע־צות הח"כ זלמן אברמוב הגיב:

✶ „אשר לפירסום שמותיהם של המבקשים לעלות — הדעות חלוקות גם בקרב יהודי רוסיה. יש הסבורים כי רבים מהיהודים אינם רוצים כי השמות יפורסמו. לדעתי, גם אם עלול להיגרם למישהו נזק קטן ב־יותר — אסור לפרסם. ללא ספק נכון הוא כי פירסום שמות יהודים אלה, הנמצאים כבר על הכוונת, רק עשוי להועיל להם, אולם מצויים גם אלפים שעדיין לא הגישו לשל־טונות הרוסיים את תעודות הבקשה (ויזובים) שקיבלו מישראל.

✶ איני כלעה על דעתי כי לא היתה פניה הקיפה מצד ממשלת ישראל לנשיא ניכסון בקשר לכופר. אם לפרסם פניה כזאת או לא — זהו שיקול מדיני.

✶ אין צורך כי ממשלת ישראל תפנה ליהדות חו"ל בתביעה לפעול, מאחר ויהדות זו אינה זקוקה לפניה כזאת. איני יודע אם פנתה הממש־לה לממשלות זרות בבקשה להטיל חרם כלכלי על רוסיה. איני בקיא בנושא זה.

✶ האפשרות לחידוש היחסים ה־דיפלומאטיים בין רוסיה לישראל עדיין רחוקה מאתנו. אם הדבר יהיה אקטואלי, איני מתאר לעצמי כי ממשלת ישראל תתעלם מגורל יהו־די בריה"מ".

מכחישים ענין צינוק־הממצרים של סלפאק

ניו־יורק, 12 (עסט"א). מקורות יהודיים אמרו היום כי מאסר־הצי־נוק של הפעיל היהודי ולאדימיר סלפאק, שעליו נמסר בימים האחרו־נים, היה אמנם „אכזרי", אך לא היה כרוך בהחזקתו של סלפאק בתא לקרותיו „היו מכוסים בחר־קים ובמכרסמים", שמנעו בעדו אפ־שרות של השענות על הקירות.

מוסיקאים יהודיים פוטרו

25 מוסיקאים יהודים, מחברי תז־מורת הרדיו והטלוויזיה של בריה"מ, פוטרו מתפקידיהם, כנראה בתורת תגובה על עליתו לישראל של יורי ארונוביץ, מנצח התזמורת לשעבר. גבריאל שפירא, הפעיל היהודי ממוסקבה שנידון לשנת „עבודת מת־קנת" באשמת התחמקות מן הצבא, פוטר מן המשרה שניתנה לו על־ידי הממשלה, שבה החזיל לעבוד רק לפני שבוע.

מכרז רכב 10/72

המועצה לשיווק פרי הדר מציעה בזה למכירה

סאב פרטי	1968
פולקסוואגן 1600 מסחרי	1971
פורד 12 מ' מסחרי	1969
פורד ק. 12 מסחרי	1969
אסקורט פרטי	1969
אסקורט פרטי	1969

את הרכב אפשר לראות במגרש החניה של המועצה, דרך חיפה 69 תל־אביב, כל יום בין השעות 09.00—13.00. את ההצעות בצירוף המחאה בנקאית בגובה של 10% מערך ההצעה אפשר להגיש עד יום 19.10.1972 שעה 12.00 לחדר מס' 402.

אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה אחרת כלשהיא.

משרד השיכון

קבלת הצעות

לתכנון וביצוע יחידות דיור

מכרז רב שנתי

משרד השיכון מזמין להגיש הצעות לתכנון ולביצוע העבודות שלהלן:

1. שער העליה (1) — כ־400 יחידות דיור
2. שער העליה (2) — כ־400 יחידות דיור
3. עכו — כ־600 יחידות דיור
4. כרמיאל — כ־400 יחידות דיור
5. באר־שבע — כ־500 יחידות דיור

העבודות תבוצענה במשך כשלוש שנות תקציב ברציפות.

מטרות מכרז זה הן לקדם סטנדרטיזציה של הבנייה; לעודד הכנסת שיפורים בארגון וניהול ובטכנולוגיה של הבנייה; לחסוך בכוח אדם מקצועי; לקצר את משך הבנייה ולהקטין את עלות הבניה.

החברות והקבלנים המעוניינים להשתתף במכרז הנ"ל ואשר ברשותם הידע והציוד לתכנון וביצוע אתר אחד, או יותר, מהעבודות הנ"ל, מתבקשים להגיש מועמדותם בכתב, תוך פרוט נסיון העבר של הפונה, לאגף לתכנון והנדסה במשרד השיכון הקריה, תל־אביב, תוך שבועיים מיום פרסום זה.

משרד השיכון שומר לעצמו את הזכות לשתף במכרז רק אותם החברות והקבלנים אשר יימצאו כמתאימים לבצע את העבודות.

יוסף שרון
מנהל כללי
משרד השיכון

נעורים בריאות וגיל עם מזון מלכות „גליל"

אם עברת את גיל ה־40 וברצונך לשמור על רעננותך — לאורך ימים, הננו ממליצים על „עזוז" — 6000 מיליגרם. כל כפית מכילה 500 מג. מזון מלכות.

יהיה מוכן לקבל נציג חדש מלונדון

אמין מגרש את הנציב הבריטי מאוגנדה

קאמפלה, 12 (ע"ר). נשיא אוגנדה אידי אמין הורה היום לנציב ה־בריטי העליון ריצ'ארד סלייטר לע־זוב את אוגנדה יחד עם אחרון ה־אסיאתים בעלי אזרחות בריטית — הודיע מיניסטריון ההסברה. ההודעה נמסרה אישית לנציב העליון מפי הגנרל אמין שהזמין אותו אליו.

אמין טוען כי סלייטר נושא באח־ריות לכמה דיווחים בלתי־מבוססים בעתונות הבריטית בהם נאמר כי צפוי אי־שקט באוגנדה. אמין טען גם כי סלייטר יעץ למורים ולרופאים הבריטיים החיים באוגנדה לשלוח את נשותיהם וילדיהם אל מחוץ למ־דינה.

אמין הבהיר כי לא יתן לאיש הפועל נגד האינטרסים של המדינה להשאר באוגנדה. הוא הוסיף כי אם בריטניה תשלח נציב עליון חדש לאוגנדה יתכן שהיחסים בין שתי המדינות ישתפרו.

בידיעה ממיניסטריון ההסברה ה־בריטי נאמר כי מר סלייטר דחה את האשמותיו של גנרל אמין ואמר כי רק יעץ לאזרחים הבריטים ב־אוגנדה לנהוג בזהירות המקובלת.

האסירים שהתמרדו שיחררו את בני־הערובה

וושינגטון, 12 (יופ"יא, ע"ר). כ־50 אסירים הכלואים בכלא העירוני הפסיקו היום מרידה שנמשכה 22 שעות ושיחררו כתריסר שוטרים שלקחו כבני־ערובה לאחר שהובטח להם שיאזינו לתלונותיהם ולא יע־נישו אותם על התמרדותם.

הגיע ריצ'ארד קרוסמן

(ע). חבר הפרלמנט הבריטי, ריצ'ארד קרוסמן, הגיע אמש במטוס בי־אי־איי מלונדון לביקור של שבו־עיים כאורח יד חיים ויצמן. מר קרוסמן יעסוק בהכנת החומר מגנזך ויצמן לכתיבת הביוגרפיה של ד"ר חיים ויצמן, שתצא לאור במלאות מאה שנה להולדתו של הנשיא ה־ראשון של מדינת ישראל בנובמבר 1974.

ישראל מקווה

(סוף מעמוד 1)

בוצריים — מצורת ההצעה בדבר הסכם גלובאלי של השוק עם מדי־נות המזרח התיכון בעיות כלכליות רבות.

לכן הביעו מקורות בירושלים תק־וה כי לאור הסברי הנציגים הישר־אליים בבירות השונות והכבים מוע־צת השרים, שתקיים דיון בנובמבר, תיקונים בהצעת הוועדה. בישראל ב־קוים שהתיקונים יבטיחו פתרונות לבעיות אלה.

ישראל מבקשת להגיע לסיכום לפ־ני ינואר 1973 — המועד בו יצטרפו לשוק מדינות נוספות.

ערבים שבאו

(סוף מעמוד 1)

בסופרמרקט בירושלים ב־29 בספ־טמבר, מארבים על תחבורה אזרחית וצבאית בכבישים באיזורי הגדה ה־מערבית וברצועת עזה, וכן משלוח מעטפות־נפץ.

מקורות צבאיים שמסרו על כך אמרו כי כמה מהמבקרים הערביים ארגנו תאי חבלה בשטחים המוחז־קים ויש לצפות לתקריות נוספות לפני שכוחות הבטחון יגלו את ה־חוליות החדשות.

אותם מקורות מסרו כי אין זה מתקבל על הדעת שהמבקרים הצלי־חו להבריח כלי־נשק בגלל הבדי־קות הקפדניות הנערכות על נקודות המעבר בגבול.

הדירה שבה נעצר נתן זהבי — אכסניה לישראלים בפרנקפורט

המשטרה הגרמנית גילתה שיעקובוב שכר המרצדס שבה השתמשו השודדים

מאת אבי ולנטין, סופר „הארץ" לענייני משטרה

משטרת פראנקפורט גילתה כי יעקב יעקובוב הוא ששכר את מכו־נית המרצדס, שלדברי עדים השתמ־שו בה בביצוע שוד היהלומים של יותר ממיליון מארק שהיה ביום ה' בשבוע שעבר. פרטים אלה נודעו אמש לסניגורו של יעקובוב עו"ד משה רום מהשופט החוקר מר האופ־בן, שקיבל על עצמו אתמול לחקור את פרשת השוד.

לא נערך מסדר זיהוי

ראיה זו קושרת את יעקובוב, ל־דברי המשטרה, לביצוע השוד. אולם למשטרת פראנקפורט אין ראיות ש־יצביעו כי השודדים המסכות שכיסו את גופם ופניהם של השודדים שיי־כים ליעקובוב.

טרם נערך מסדר זיהוי ליעקובוב. משטרת פראנקפורט לא ערכה מסדר זיהוי היות והשוד נמשך כמה שניות (כנראה לא יותר מ־10) ושתי עוב־דות חנות התכשיטים היו מבולבלות וספק אם יעלה בכוחן לזהות את המבצעים שהיו רעולי פנים.

יעקובוב מכחיש כל קשר לביצוע השוד. השופט החוקר יחליט בימים הקרובים אם לשחרר אותו או להמ־שיך להחזיקו במעצר. לגבי יורם נקב, שגם הוא חשוד בביצוע השוד, לא קיבל עו"ד רום פרטים.

עו"ד אורי סלונים, פרקליטו של נתן זהבי, נפגש אתמול בבוקר ב־פרנקפורט עם השופט החוקר ועם נתן זהבי, המכחיש כל קשר לפר־שה. הדירה שבה נעצר זהבי משמשת אכסניה לישראלים רבים המגיעים לפראנקפורט. הבוקר שוב ייפגש עו"ד סלונים עם השופט החוקר. הוא הורשה להיפגש עם זהבי בכל עת שירצה.

אתמול נעצר דוד טולידאנו להמ־שך ימים על פי צו שופט בית־המש־פט השלום בתל־אביב. נציג המשט־רה טען בבית־המשפט כי טולידאנו הוא זה שנתן את דרכונו לאליהו זא־הה, המבוקש בפראנקפורט בעניין שוד היהלומים. ב־3 באוקטובר הת־לונן טולידאנו על פריצה לדירתו שהיתה שמונה ימים לפני כן, לפני גילוי השוד. סניגורו של טולידאנו עו"ד משה אלוני טען כי אין טעם להחזיק את לקוחו במעצר כי אין לחשוש מפני סיכול החקירה. השופט מנחם אילן החליט לעצור אותו ל־חמישה ימים.

אליהו זאהה, שיצא את הארץ ב־24 ביולי, היה מצויד בדרכונו ולא עשה שימוש בזה של טולידאנו.

עובדי בנק לאומי ודיסקונט

(סוף מעמוד 1)

בל"ל ניתן אתמול בדברי שר האו־צר מר פינחס ספיר. בפגישה עם הכתבים הכלכליים התייחס השר ל־סכסוך זה כאל אחד המקרים בהם הגיעו התביעות להעלאת השכר ל־80% עד 90%. השר ספיר הדגיש כי הוא אישית התנגד בכל דרך שהיא להענות לתביעות בהקף כזה.

הוועד הארצי של עובדי בנק דיס־קונט הוציא בינתיים חוזר ובו הנ־חיות לקיום שביתה ביום ב' הקרוב. למרות שעובדי בנק דיסקונט הגיעו לאחרונה להסכם עם ההנהלה ל־קבלת תנאים זהים עם אלה של עובדי בל"ל, בתוספת הטבות שתוה של 7%—8%, החליט הוועד הארצי לקיים ביום ב' שביתת הזדהות של יום עם עמיתיהם בבנק לאומי. בחו־זר ניתנו הנחיות לעובדים שלא קיבלו היתר מיוחד לעבוד, לא להו־פיע לעבודה ולא להתגודד מסביב לבניני הבנק. בחוזר צוין כי הוועד הארצי לא ירשה בשום מקרה הפרה בכל סוג שהוא העלולות לפגוע ב־קיום השביתה. שומרי הבנק, ש־יקבלו היתר לעבוד מטעמי בטחון, לא ירשו כניסת עובדים לבנק. היתרים לעבוד ניתנו למקרים חיו־ניים כגון שמירה ובטחון ותקשורת בטלפונים במרכזים.

עובדי ברקליס־דיסקונט יתכנסו ביום א' הקרוב כדי לנקוט עמדה כלפי הסכסוך בבל"ל. לעובדי בר־קליס הובטחו בהסכם עם ההנהלה הקדמת תנאים זהים לאלה הקיימים בבל"ל.

(ראה ידיעה קודמת בעמוד אחרון)

זכו בהגרלת הפיס

בהגרלת מפעל הפיס מס' 41/72 שהתקיימה ביום 12.10.72 זכו ה־כרטיסים הבאים:

בסך — 150,000 ל"י המספרים: 166933 ; 535701.

בסך — 50,000 ל"י זכה המספר: 787783.

בסך — 12,500 ל"י זכו המספ־רים: 126404 ; 474520.

בסך — 6,250 ל"י זכו המספ־רים: 347186 ; 359487 ; 392902 ; 432590.

בסך — 1,250 ל"י זכו הכרטי־סים הבאים: 161693 ; 194707 ; 208350 ; 227630 ; 235309 ; 328134 ; 343178 ; 400591 ; 401169 ; 438551 ; 517907 ; 529265 ; 548395 ; 580247 ; 589820 ; 593370 ; 606878 ; 611876 ; 617307 ; 748052 ; 756486.

בסך — 600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 06166 ; 08723 ; 27377 ; 34400 ; 40263 ; 71718 ; 83614 ; 91083 ; 96087 ; 87848.

בסך — 250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 01799 ; 07585 ; 11991 ; 18360 ; 18552 ; 28697 ; 34739 ; 38337 ; 44348 ; 47100 ; 47338 ; 49870 ; 65183 ; 70864 ; 74576 ; 78661 ; 81883 ; 82138 ; 82396 ; 84225 ; 84339 ; 85794 ; 88180 ; 88975 ; 97349.

בסך — 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 1628 ; 2734 ; 3906 ; 4894 ; 7526 ; 8718 ; 9393.

בסך — 50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 0118 ; 0155 ; 0255 ; 0560 ; 0796 ; 0799 ; 1505 ; 1603 ; 1800 ; 2085 ; 2272 ; 3018 ; 3162 ; 3521 ; 3554 ; 4168 ; 4559 ; 4571 ; 5104 ; 5141 ; 5152 ; 5362 ; 5571 ; 5581 ; 5733 ; 5905 ; 6200 ; 6988 ; 7043 ; 7292 ; 7526 ; 7778 ; 8055 ; 8555 ; 8643 ; 8920 ; 9083 ; 9412 ; 9631.

בסך — 4 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־3.

פעולות
ראה עמוד 28

סטודנטים בסקוטלנד הפגינו בקריאות גנאי

פצצת סירחון הוטלה לעבר מלכת בריטניה

סטירלינג, 12, סקוטלנד, (יופ"יא). — מלכת בריטניה אליזבת השניה נתקבלה היום על־ידי מאות סטו־דנטים שהשמיעו קריאות גנאי ו־איימו עליה באגרופיהם כשבאה ל־בקר באוניברסיטת סטירלינג. המפ־גינים הטילו לעבר המלכה ומלוויה פצצת סירחון.

שוטרים, עתונאים וגבירות החצר המלכותי עשו מאמצים בלתי־פוס־קים להרחיק את ההמון הזועם מ־קירבת המלכה.

אליזבת השניה שמרה על קור רו־חה, על אף המהומות שפרצו במ־קום ונמשכו בארבע שעות ביקורה. המלכה חייכה ושוחחה עם מורים וסטודנטים. היא אפילו ניהלה שי־חה עם שבעה סטודנטים, שאמרו לה כי ההפגנה אינה מכוונת נגדה אישית אלא נגד הנהלת האוניברסי־טה, שהוציאה סכומים גדולים על הכנות לקראת ביקורה — אמר דובר חצר המלכות.

רבים מהסטודנטים הפגינו את זילזולם במלכה על־ידי שתיה מבק־בוקי בירה ומבקבוקי יין בנוכחותה.

ישראל מבקשת סיוע מארה"ב לפרוייקט להמתקת מי ים

הסכם לרכישת מוצרי חקלאות

וואשינגטון, 12 (עסט"א). שגריר ישראל בארה"ב מר יצחק רבין עו־מד להיפגש ביום ו' (היום) עם מי־ניסטר הפנים האמריקאי מר רוג'רס מורטון כדי לדון בצעדים הבאים ב־מסגרת תוכנית הנסיונות להמתקת מי־ים, המבוצעת בישראל במשותף על ידי שתי המדינות.

ארה"ב וישראל עוסקות במשותף בפיתוח אב־טיפוס של מיתקן להפ־כת מי ים למי שתיה. המיתקן מו־קם באילת. כאשר יושלם בשנה ה־באה יוכל להפיק כמיליון גלון מים מומתקים ליום.

ישראל מעוניינת להתחיל בהקדם האפשרי בהקמת פרוייקט חדש, ש־תפוקתו תהיה גדולה פי 13 מזה ה־מוקם עתה. אולם טכנאים אמרי־קאים סבורים כי יש לראות תחילה את התוצאות של עבודת האב־טיפוס הראשון לפני שניגשים להקמת מפ־על נוסף.

בקשר לתוכניות להקמת הפרוייקט הנוסף נודע כי ישראל מבקשת מ־ארצות־הברית לתרום את כמחצית ה־סכום הדרוש למימון הדבר. כן הצי־עה ישראל שטכנאים משתי המדינות יפגשו לא יאוחר מסוף החודש כדי לדון בתוכנית.

לטווח רחוק יותר מתוכנן מפעל שלישי, שתפוקתו תגיע ל־120 מיל־יון גלון מים מתוקים ליום.

אספקת מצרכים חקלאיים

ישראל וארה"ב עומדות לחתום ב־יום ו' (היום) על הסכם בדבר רכי־שת כמות שיא של מוצרים חקלאיים על ידי ישראל ב־64 מיליון דולר ב־שנת הכספים הנוכחית המסתיימת ב־30 ביוני.

התשלומים לאוצר האמריקאי ייעשו ב־25 שנים בריבית 3.5%

שר החוץ המצרי מוחמד חסן אל זייאת בנאומו בעצרת ה־כללית של האו"ם בניו־יורק ביום ד' (צילום רדיו של אי.פי.)

סידקי יוצא למוסקבה בראש משלחת בדרג לא בכיר

מאת סופר „הארץ" לענינים ערביים

ראש ממשלת מצרים ד"ר עזיז סידקי יוצא ביום שני הקרוב לבי־קור במוסקבה בראש משלחת בדרג לא בכיר. אל־אהראם פירסם אתמול את שמות חברי המשלחת ומתוך כך ברור כי שיחותיו של סידקי במוס־קבה יצומצמו לנושא הסדרת מפגש בכיר בין ראשי שתי המדינות.

במשלחת של סידקי משתתפים ממדוח סאלם, מיניסטר הפנים, ד"ר עבדאללה מרזבאן, מיניסטר הכל־כלה, מייג'ור ג'נראל אחמד איס־מעיל, ראש שירותי הביון, ועבד אל־קאדר חסן, סגן שר המלחמה.

נרצח נציג הפיתוח של האו"ם בלבנון

ביירות, 12 (ע"ר, יופ"יא ועט"צ). הנציג התושב של מפעל הפיתוח של האו"ם בלבנון ד"ר האשם גוהאר (61) נרצח ביום ה' בביירות על ידי נהגו לשעבר שפוטר מעבודתו.

מקורות האו"ם מסרו כי חוזה העבודה של הנהג נסתיים לפני עשרה ימים והוחלט לא לחדשו בגלל „התנהגותו הפגומה" של האיש.

מקורות האו"ם מסרו כי הרוצח, אחמד געפרי, נכנס למשרדו של ד"ר גוהאר בשעה 8 בבוקר וירה בו. נהג אחר שנמצא אותה שעה במשרד ניסה להתגבר על געפרי, ותוך כדי מאבק ירה בו הרוצח ופגע בו ב־רגליו. לאחר מכן כיוון געפרי את האקדח כלפי עצמו, וכפי שנמסר נפצע קשה ומת אחרי כן בבית החולים.

אמצעי בטחון קפדניים בהופעת התזמורת הישראלית בניו־יורק

ניו־יורק, 12 (עסט"א). 3,000 איש מילאו את אולם קארנגי בניו־יורק כשהתזמורת הפילהרמונית הישראלית הופיעה כאן ביום ד' בערב בניצוחו של זובין מהטה ובהשתתפות הפסנ־תרן דניאל ברנבוים כסולן אורח.

בקשר זה ננקטו אמצעי בטחון קפדניים ב־יותר. באולם הכניסה הוצבו שלטים שבהם נאמר כי כל החבילות טעונות בדיקה. אנשי בטחון ניצבו ליד כל הכניסות. באולם ניצבו אנשי משטרה הבטחון לאורך המעברים ופקחו עין על הנעשה מסביב.

[illegible] בהשתתפות הצ'לן גרגור פיאטיגורסקי כ־סולן.

שני אזרחים גרמניים נעצרו בלבנון כחשודים בריגול

ביירות, 12 (עט"צ). — שני גרמ־נים — האנס באוקי וידידתו ב. מארק — נעצרו לפי הוראות התו־בע הכללי הצבאי כחשודים בריגול — מוסר היום העתון לאוריין־לה־ז'ור. השניים נעצרו בשבוע האחרו־נה בביירות, לאחר שנמצא ברשו־תם מכשיר לשידורי רדיו.

מצוד על שודדי מעון שגריר ירדן באו"ם

ניו־יורק, 12 (ע"ר). ראש עיריית ניו יורק מר ג'ון לינדסי הורה ביום ד' לפתוח במצוד על שני העבריינים ששדדו את ביתו של שגריר ירדן באו"ם והחזיקו ארבעה אנשים תחת איום בנשק, כולל שני ילדיו הקט־נים של השגריר.

השודדים הצליחו להמלט ולקחו איתם תכשיטים וכסף.

השגריר עבדול חמיד שראף ורע־יתו היו בוואשינגטון בזמן השוד.

מר לינדסי הורה למפקח המש־טרה, מר פאטריק מורפי, להפעיל את כל המשאבים של הכוח העומד לרשותו כדי ללכוד את העבריינים.

בעת השוד נמצאו בבית השגריר שני ילדיו (2, 6), השומר, ואחד השודדים פצע את ידו של השומר בסכין.

שינויים ומינויים בממשלת רומניה

פאריס, 12 (עט"צ). משקיפים סבו־רים כי המינוי החשוב ביותר במס־גרת השינויים בממשלת רומניה, שעליהם הודיעו ביום ד', הוא מינויו של פאול ניקולסקו־מיזיל לתפקיד שר החינוך. ניקולסקו שמר גם על תפקידו כסגן ראש הממשלה. ב־אפריל, כאשר ניקולסקו מונה סגן ראש הממשלה ושוחרר מתפקידו כ־מזכיר המפלגה, ראו בכך משקיפים הורדה בדרגה. ידוע כי הסובייטים אינם אוהדים אותו כיוון שהוא ייצג את רומניה במיפגשים קומוניסטיים בין־לאומיים ולעתים קרובות יצא נגד העמדה הסובייטית.

מינוי חשוב אחר הוא זה של מניאה מאנסקו, מהכלכלנים המבריקים ב־יותר של רומניה, לתפקיד יו"ר ה־ועדה הממלכתית לתכנון וסגן ראש הממשלה.

כרוז המתנגדים: „אגד לא למכירה"

ועדי הפעולה שהתארגנו ב־קרב חברי אגד המתנגדים ל־איחוד עם דן, הפיצו אתמול כרוז בין החברים תחת הכותרת „אגד לא למכירה".

בכרוז נאמר, כי החלה התו־ארגנות בהכנים לשינוי פני ה־דברים באגד ולמאבק נגד האי־חוד, בעד תשלום הפרשי עבודה נוספת ובעד בחירות אחת לשנ־תיים, במקום אחת לארבע שנים כפי שהוחלט לפני כשנה.

עוד נאמר בכרוז, כי ההחלטות המוכירות אשר נתקבלו לפני כ־חצי שנה נוכח פעולות ועדי פ־עולה דאז, נגד האיחוד ולקיצו־צים וצמצומים „הופרו בצורה גסה, ובזלזול גלוי בציבור החב־רים". אשר לאיחוד עם דן, תוב־עים ועדי הפעולה דיון מלא ב־נושא זה, אך רק לאחר התפט־רות ההנהלה, עריכת בחירות חדשות ושיכלול מצע לגבי האי־חוד, „ובבוא השעה אנו נקבע בעצמנו את גורל עתידנו".

שביתה בביח"ר ברבור

(ע.) כ־170 עובדים של ביח"ר ברבור רובם קבועים וחלקם זמ־ניים, הכריזו אתמול שביתה כללית וסגרו את שערי המפעל ומנעו בכך הוצאת סחורות ממנו. העובדים מאפשרים הכנסת חומר גלם מיובא למפעל. המיפעל [illegible] ה־שייך למשפחת קריניצי מרמת־גן.

רקע השביתה הוא אי חתימת חוזה עבודה חדש.

ספיר מתפלמס עם בן־אהרן בעניין הזרמת הדולרים

(ע). שר־האוצר, מר פנחס ספיר, אמר אמש שדבר הזרמת דולרים מבנק ישראל לשוק השחור היה ידוע ליותר מ־100 חברי־כנסת, שנתנו ל־כך את הסכמתם, ולכן אין שחר ל־דיבורים כי הענין הועלם ממישהו.

השר, שנפגש עם הכתבים לעניני כלכלה בבית סוקולוב בת"א, דחה את דבריו של מזכיר ההסתדרות מר יצחק בן־אהרן נגד הזרמת דולרים לשוק השחור, ואת טענתו שהשר ויקטור שם־טוב וח"כ מנחם באדר הם אנשי־אימונים של ספיר, בעוד שבן־אהרן אינו כזה.

„בן־אהרן לא יכול היה להיות בענין זה איש־אימונים שלי כיוון שהוא לא היה אז חבר כנסת ומ־מילא לא חבר ועדת הכספים שלה".

פוחלצים בצוותא

אמש בתיאטרון

מאת אברהם עוז

מאת: יוסף שילה. בימוי: יוסף כרמון. תפאורה: אלי סיני. מוסיקה: יוסי מר־חיים.

לוא היו מעניקים את פרס המחזה הבקורי בעל הכוונות הטובות ביותר, הייתי בצערף אולי להמלצת המוע־צה לתרבות ואמנות להעניק אותו למחזהו של יוסף שילה „פוחלצים". בניגוד לחזיות טראומטיות אחרות שעברו עלי לאחרונה באותו אולם, אפשר בהחלט לעקוב אחר הקו ה־רעיוני המבוהה את המחזאי, אולי אף יותר מדי. לשילה היתה טקיצה לרעיון בימתי מעניין, אחרות בעיר המנסה להקפיא את התפתחות הזמן כדי למגר את כליונו, ועל כן הוא משמר את הוריו המתים בתוך המבנה המקורה.

אלא שברעיון עצמו לא די, ודרך פיתוחו בידי שילה היא טכני־סית וחסרת דמיון, אם לנקוט בלשון המעטה. לכל צורות הדבר אין אחיד תבוב למהי, והסמלים ההורים על עצמם, כגון סמלי ה־בשר ההור, הם כלליים והסדר ממצמת צורת כזה: לעולם אינם מצליחים להפוך לדמויות תיאטרוניות של ממש.

טעה שהחומר הדרמתי הוא כזה, קשה לבוא בטענות לחבר המבצעים על שלא הפיחו חיים במחזה. מדי פעם הצליח הבמאי יוסף כרמון לי־צור רגע מביכות על הבמה, כמו רגע הפתיחה או תמונת היציאה ל־מסע במרכבה. אבל כעבור זמן קצר חוזר הביכול ותואם להפליא את הד־בבותו והיוהרה על הבמה. בתמו־נת ההתהוללות הגלאליות בין הגיבור ל־כפילו הרוחני הוגש סילוב בדיד של הומר סקס פסודו־פיוטי (ה־מחזאי) והומר סקס פסודו־ביזורי.

מר אשר צרפתי, שהגיע לאחרונה ביבוש שהוקטן כוח בהצגת „רוזנסה", דיקלם את הטכסט הפלקאטי שחור כם בפיו כתלמיד מתחיל בנגב דר־מתי. גם זיוית אבניכון, שמואל וולף ורפי נבון, ביכוני כימוק טור־טו, לא הצליחו לעורר עניין כלשהו בדמויות אותן היו אמורים לגלם. קרן האור היחידה בהצגה, אם ל־השתמש בביטוי שחוק, היתה התפ־אורה ההולמת של אלי סיני.

באולימפיאדת השחמט

סקופיה, 12 (עט"צ). בסיבוב ה־מוקדם האחרון באולימפיאדת ה־שחמט בסקופיה גברה בריה"מ על רומניה 9.5 : 2.5 ומשחק אחד נשאר תלוי.

הונגריה שומרת, לפחות להלכה, על סיכויה להדביק את בריה"מ במספר הנקודות.

נבחרת ישראל בשחמט נוצחה על ידי אנגליה בשיעור 1.5 : 2.5 בסי־בוב המוקדם של אולימפיאדת השח־מט בסקופיה ונמצאה במקום השני בבית ב'.

ג. מאיר: ישראל לא תניח

(סוף מעמוד 1)

להשלים את הסידור של ישראלים ויהודים באשר הם שם".

11 משואות אור דלקו בזה אחר זו על במת העצרת כשהאולם שרוי בחשכה. הרב הצבאי הראשי אברהם כרמל אמר אל מלא רחמים.

„לא כנופיית מרצחים אנחנו" — אמרה ראש הממשלה. „ימשיך כל אחד בשליחותו ובתפקידו, אבל לא יהיה שקט אצלנו ולא נסתפק בשבי־רון לב, בדמעות כרות ובכאב ללא נחמה. נפעל ונעשה שחיי כל אחד מאתנו יהיו מוגנים".

בפנותה אל המשפחות השכולות, שישבו בשורות הראשונות של ה־אולם המלא, אמרה הגב' מאיר: „אין לי מה לומר לרעיות, ליתומים, להורים ולאחים. יקיריהם יצאו ברי־אים ועליזים ולא חזרו. כאשר שוב־נו את שמותיהם והולדותיהם נת־גלה לעינינו מיזוג נפלא של ילידי הארץ ועולים ממזרח וממערב. כל מה שיש בחיינו היה בקבוצה זו שארגונו חבריה טמונים בבתי־הקב־רות בארץ ואחד בארצות־הברית".

ראש הממשלה הוסיפה כי לאחר שהמרצחים נכשלו בבירור בתחומי הארץ הם יצאו לחו"ל על מנת לא־רוב בכל פינה כדי לרצוח ישראלים ויהודים. בצורה זו, אמרה, נפלו ב־ידי רוצחים פתאים הבאים־דם ספור־טאים נקיים וטהורים, שהקדישו חייהם לפאר הספורט הישראלי ה־רוח האולימפית.

„העולם מבין עתה כאשר נרצ־חים יהודים וכאשר חוטפים אווי־רון ישראלי העולם נשאר אדיש — העולם כולו הופך הפקר" — אמרה הגב' מאיר.

בכסייה ראש הממשלה את הבריה בשבטה קריאה־בציבים מן האולם: „מי שהיה אחראי לשירותי הבטחון בלוד ובמינ־כן חייב להתפטר".

במלאת שלושים לנפילתו בקרב של בננו יקירנו

סג"מ אבנר הי"ד

יתקיים טקס אזכרה וגלוי מצבה ביום ב', ח' בחשון תשל"ג (16.10.72) בשעה 16.00 בבית העלמין בקרית־גת. יציאה מאורגנת בשעה 15.45 מביתנו ברח' הארז 24.

המשפחה
איווט ויעקב סעדון

מוסדות המקום וידידיו יער־כו ערב התייחדות לזכרו באותו יום בשעה 17.00 בבית התרבות העירוני במרכז העיר.

יהיה זכרו [illegible]

הוייטקונג תובע פינוי

(סוף מעמוד 1)

בשיחות השלום בפאריס, טענה ב־ישיבה ה־163 כי בשעה שממשלת ארצות־הברית מדברת על רצונה ב־שלום היא מחריפה את המלחמה. עוד הוסיפה הגב' בין כי עמדתה של ממשלת ניכסון מאריכה את הקפ־און של שיחות פאריס וגורמת ל־המשך המלחמה. לעומתה היה קי־סינג'ר במצב רוח מרומם, אך סרב לשוחח עם עתונאים כאשר הגיע ל־נמל התעופה אורלי. קיסינג'ר חייך לעבר העתונאים, אך סרב לומר מי־לה.

בוואשינגטון סרב מזכיר העתונות של הבית הלבן להגיב על תוכן ה־שיחות שהתנהלו בפאריס הסיבוביים לשלום בווייטנאם.

פחות מ־12 שעות לאחר צאתו של ד"ר קיסינג'ר לוואשינגטון יצא גם בן־שיחו העיקרי, המנהיג הצפון־וייטנאמי לה דוק־טו, מפאריס בדר־כו להאנוי. לה דוק־טו יתעכב ב־חניית ביניים במוסקבה.

תגובת סייגון

בסייגון אמר היום נשיא דרום וייטנאם גוין ואן תיאו כי ייל־חם נגד כל נסיון לכפות על דרום וייטנאם ממשלת קואליציה מור־כבת משלושה חלקים. הוא הו־סיף כי יהיה מוכן להתפטר אם יראה שהשלום מובטח.

בפאריס נתקבלה היום איגרת אי־שית מנשיא ארצות־הברית ניכסון לנשיא צרפת פומפידו בה הביע ניכסון צער על התקפת בית הנצי־גות הכללית של צרפת בהאנוי — נמסר ממקור מהימן.

מחאה הודית

ממשלת הודו מחתה היום לפני ארצות־הברית על הפצצה האמרי־קאית שגרמה נזק לבנין הנציגות ההודית בהאנוי. שגריר אלג'יריה ב־צפון וייטנאם דחה היום את הגירסה שטיל נגד מטוסים הוא אשר הרס את בנין נציגות צרפת וגרם נזק לבניני הנציגות של אלג'יריה והודו בהאנוי. השגריר עבדל ראזק מוחאו־רה ציין כי היה בחצר השגרירות וראה שהיו אלה פצצות אמריקאיות שפגעו בנציגויות הדיפלומטיות.

מאזן הדמים

סייגון, 12 (אי.פי.). כ־46 אלף חיילים אמריקאיים נהרגו מאז החלה ארה"ב במעורבות שלה ב־וייטנאם בעוד למעלה מ־303 [אלף] נפצעו. 1690 חיילים נעדרים בו. למעלה מעשרת אלפים נהרגו מפעולות לא קרביות.

צבא דרום וייטנאם נע... 157 אלף חייל ו־413 אלף... הוייטקונג והצפון וייטנאמי כ־900 אלף הרוגים — כך ... הפיקוד הצבאי האמריקאי.

הפיקוד הצבאי ... על מספר האבידות ... יותר שהצבא האמריקאי ... החודש מזה שנה — ... קאים נהרגו ו־53 נפ...

רוב האבידות היו בהתפ... ארעה בצריח של הסיירת ... בה נהרגו 20 אנשי צוות ו... צעו. למרות שהצי האמריקאי ... את ההתפוצצות כאסון, א... הפיקוד האמריקאי כי הקרב... ללים ברשימת אבידות ה... זאת משום שהסיירת עסק... שעה בירי על מוצבים קומ... באיזור קואנג טרי.

הפיקוד הצבאי בסייגון ה... 406 חיילים וייטנאמים ב... 1707 נפצעו בפעולות קרב... דש. עוד מסר הדובר כי 3 מוניטסים נהרגו בקרבות.

נמשכות התקפות הא...

חיל האויר האמריקאי ה... יום בהתקפות האויר שלו... וייטנאם, אך הפעיל הגבלות על הפצצה של איזור הא... בות הפגיעה בבניין הנציגו... לומאטית של צרפת בהאנוי... טייסי הצי האמריקאי שבי... ההפצצות על האנוי נחקר... בקפדנות על סיפונה של נוש... מטוסים של הצי השביעי מ... מטרת החקירה היא לק... בניין הנציגות הצרפתית נפג... צה אמריקאית, או מטיל נ... סים שנורה על־ידי צפון ...

בצער וביגון עמוק הננו מודיעים על פטירתו של יקירנו, אהובנו

אלכסנדר (בן־יוסף) זלקינד ז"ל

ההלויה תצא היום, יום שישי, 13.10.72, בשעה 10 לפנ... מבית ההלויות העירוני רחוב דפנה 5 תל־אביב דרך מפעלי אלקו בע"מ רמת־גן, לבית העלמין בקרית שא...

אוטובוסים יעמדו לרשות המלווים.

אשתו: ד"ר פלורה זלקינד
בנו: גרשון ושרה זלקינד
בתו: תמר (לבית זלקינד) ויוחנן ל...
אחיו: זאב ואוגוסטה זלקינד,
והנכדים

אנו מודיעים בצער על פטירתו הפתאומית של יקירנו

דוד יוסיפאור (יוסיפוב)

ההלויה תצא היום יום שישי, ה' חשון תשל"ג (13.10.1972) בשעה 12.15 בצהרים מבית ההלויות העירוני רח' דפנה תל־אביב, לבית העלמין בקרית שאול.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים

האבלים:
אשתו: עדה
בניו: משה ועודד ומשפחותיה...
אחיו: יצחק יוסיפוב ומשפ...
אחותו: שרלוטה יעקב ומשפח...

בצער רב
אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית של

דוד יוסיפאור

מבקר הבנק

בנק הפועלים
ההנהלה הראשית

הומים ממותו הפתאומי של האיש הדגול

דוד יוסיפאור (יוסיפוב) ז"ל

יושב ראש איחוד עולי בולגריה

מבולגריה — פלבן (1913—1972)

איחוד עולי בולגריה
אגודת בית אבות

בצער אנו מודיעים על פטירת
בעלי, אבינו, אחי וסבנו היקר

אשר בר' יהודה בוקצ'ין ז"ל

ההלויה תצא היום, יום ששי, ה' חשון תשל"ג, 13.10.72 בשעה 10.45 לפנה"צ מבית ההלויות העירוני רח' דפנה 5 תל־אביב ותעבור דרך כפר אזור לבית העלמין בהולון.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

COSPAR ✶ "CHANPER" LTD.
H.Z. Chanel
Cosmetics Parfumery
✶Aerosol products✶
T.A. 60 LEVINSKY ST. TEL. 824850

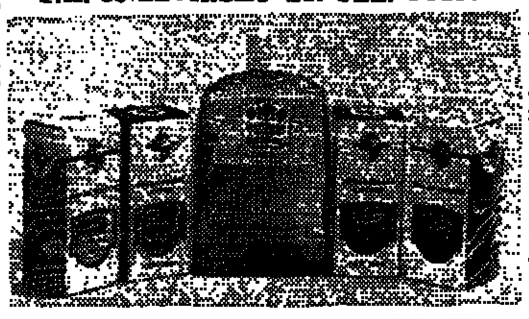

EAU DE TOILETTE AFTER SHAVE
Ambrée Royal ✶ Lavande ✶ Noblesse
Tabaco ✶ Cuire de Russie
• HAIR SPRAY • BODY DEODORANT • AIR FRESHNER

תע"ל בעד הפרדה בין הבחירות להסת' ולכנסת

תנועת העבודה הליברלית (ל"ע) תתמוך בהצעה, שתובא לפני מוס־דות ההסתדרות לערוך את הבחי־רות להסתדרות בחודש יוני 1973, בראותה בהפרדת הבחירות בהפרש של חודשים אחדים ממועד הבחי־רות לכנסת, עיקרון חיובי ורב־חשיבות, שבו דגלה תע"ל שנים — נאמר בהחלטת הוועדה המרכזית של תנועת העבודה הליברלית, שנער־כה אמש בראשותו של מר ה. זיידל, בתל־אביב.

עם זאת, מזהירה תע"ל מנסיון כלשהו להמיר את שיטת הבחירות היחסית בהסתדרות בחלקה או ב־שלמותה, בשיטת הבחירות האזורית, שעלולה לפגוע המורות במהות ה־הרכב הייצוגי במוסדות ההסתדרות ולגרום להפרות מרחיקות־לכת ב־מיבנה ההסתדרות, סמכותה ומרותה.

בפתיחת הישיבה התריע מר זיידל על הצעד החמור של רופאים בקופ"ח הרוצים להכריז שביתה ביום א', בשל בחירתו של מר אשר ידלין ל־יו"ר מרכז קופת־חולים. „אין ל־העלות על הדעת, שרופאים יסכימו לגרום לסבל של אלפי אורחים ו־אף לסכן בריאותם בשל שיקולי־יוקרה תמוהים" — אמר.

התיירת הצרפתיה אלוש מר־ניק, בת ה־20 שנעלמה לפני כשבוע מאילת, נתגלתה אתמול במלון דן כרמל בחיפה.

ועידת עולי רומניה:

תקוה להמשך איחוד משפחות

(ע). הועידה השביעית של התאח־דות עולי רומניה הביעה את הע־רכתה למדיניותה של הממשלה ה־רומנית, השומרת על קיום יחסים דיפלומטיים מתוקנים עם ישראל, ו־הביעה את תקותה, כי יחסים אלה יימשכו גם בעתיד — נאמר בהחל־טות ועידת עולי רומניה שנתקבלו בסיום הדיונים.

בהחלטה נוספת הביעה הועידה תקוה, כי גם בעתיד יימשך תהליך איחוד המשפחות שנפרדו, וכי הממ־שלה הרומנית תאפשר עלייתם של אלה אשר יש להם קרובים בארץ.

דיוני הועידה נמשכו שלושה ימים בבית בני ברית בתל אביב.

הועידה יצאה נגד תופעות של גילוי איבה ואי הבנה כלפי עולים מצד תושבים בארץ, וציינה, כי כל עליה מביאה אתה תקופה של פריחה ושגשוג כלכלי. את תופעות האיבה יש לבלום על־ידי הסברה מתאימה.

כן נתקבלו החלטות הנוגעות ל־קליטת עולים ובין היתר מציאת פת־רון לבעיותיהם של בעלי מקצוע, שאינם מקובלים בישראל.

הועידה שלחה ברכה לממשלת ישראל והביעה תמיכה במדיניותה. הועידה בחרה במרכז מרכזי בן 191 חברים. כיו"ר ההתאחדות נבחר ח"כ יצחק קורן.

בטכס חילופי מפקדים במשמר הגבול — שנערך אתמול — נחשפו דרגותיו של המפקד החדש תת־ניצב חיים לוי, על־ידי תת־ניצב שמואל איתן (מימין) והמפקד היוצא ניצב אשד.

משחקי קלפים, חטיפות, איומים, סחיטות

בוריס קישון מתאר „המשחק הגדול" שבו הגיעו הפסדיו ל־560 אלף ל"י

„יוז'י לריאה ביקר בחו"ל, סטר על פניו וביקש כסף" ✶ „ישבו בלונדון ואיימו"

(ע). איש העסקים בוריס קישון, המשיך אתמול בעדותו בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, כשהוא מגולל באזני השופט אלישע שיינבוים את פרטיהם של משחקי קלפים ומשחקי קוביה בשעות הקטנות של הלילה, פרשה של חטיפות לבתי מלון שונים והידרדרותו עד למכירת ביתו בלונ־דון, כדי לשלם כסף ליוז'י לריאה.

העד, ממושקף, בהיר שיער ומק־ריח מעט, עמד על דוכן העדים מ־שעת בוקר מוקדמת ועד סיום המש־פט בצהרים וסיפר בקול מונוטוני על הפרשיות הללו.

בתשובה לשאלות התובע, סגן פרקליט מחוז תל אביב עו"ד ס. שר־פר, החל ד"ר קישון לתאר את „ה־משחק הגדול", שבו הגיעו הפסדיו במשחקי הקוביה עד ל־560 אלף לירות.

ד"ר קישון סיפר כי המשחק נערך בדירתו של המנוח אילן אשרוב ו־השתתפו בו יוסף עביאל ואחרים. העד סיפר כי שתה ויסקי והיה עייף מאד. בשעה 3 לפנות בוקר כבר לא יכול היה אפילו להסתכל על הקו־ביות ולראות את המספרים. אחד ה־נוכחים רשם על פיסת נייר את ה־חובות. המשחק החל ב־100 ל"י ל־„סיבוב" והגיע עד ל־20 אלף לירות לסיבוב. קישון סיפר, כי בסופו של דבר נרדם על הכסא למשך רבע שעה.

אחרי שהתעורר, אמר לו אילן אש־רוב, כי חובותיו הגיעו ל־560 אלף לירות והחתים אותו על צ'קים ללא תאריך.

לאחר מכן הלך ד"ר קישון לישון במשך שעתיים ובבוקר הגיע ברוך בר־זיו, שומר ראשו, שהוצב מטעמו של יוז'י לריאה. „כאשר התעוררתי ונזכרתי במה שהיה בלילה קיבלתי הלם" — הוא סיפר.

בערב למחרת הופיע אילן אשרוב בדירה וביקש ממנו כסף על חשבון החוב. ד"ר קישון העביר לו מלונדון סכום של 30 אלף לירות לכיסוי חלק מן החוב.

האירועים בחו"ל

לאחר מכן עבר לאתר את האי־רועים בחו"ל. יוז'י לריאה בא ל־חו"ל מספר פעמים. פעם אחת הכ־ניסו למלון בצידיך, סטר לו על פניו ודרש כסף. הוא הפשיטו ערום לקח את דרכונו וכסף שנמצא אצלו והשאירו בפיקוח של ברוך בר־זיו. ד"ר קישון סיפר, כי ניסה לגייס כספים ונתן ליוז'י לריאה סכום של 2000 או 3000 דולר.

אחר כך היו פגישות נוספות ש־בהן הפשיטוהו וערכו חיפוש על גופו. אילן אשרוב הופיע בלונדון ותבע את כספו. „דע לך שיש לי פה קשרים בלונדון עם כל מיני אנ־שים ואתה מוכרח לתת לי את הכסף. יש לי קשר עם אנשים של סוהו" — אמר אילן.

ד"ר קישון סיפר, כי בתקופה מסויימת היו יוז'י לריאה וחברו יו־סף עביאל יושבים בבית קפה מול משרדו של ד"ר קישון בסיטי של לונדון ושולחים אליו את ברוך בר־זיו בדרישות חוזרות ונשנות לשלם להם כסף. הם דרשו ממנו להפגש אתם, טילפנו אליו, והלחץ הלך ו־גבר.

אחרי הפגישה עם אילן אשרוב, שבה איים לפגוע במשפחת קישון, פנה ד"ר קישון לראשונה אל „הס־קוטלנד יארד". שני בלשים התייצבו במשרדו, הפקידו בידו רשם־קול. „ה־אמרו לו להקליט את שיחות הטלפון של אילן אשרוב וכן את השיחה עם אילן אשרוב. ד"ר קישון הקליט את השיחות ובצהרים כאשר באו אילן אשרוב ובר־זיו למשרדו עצרו אותם אנשי המשטרה וגבו מהם עדויות. קצין המשטרה אמר לד"ר קישון ב־בוקר — „הם שנים ואילו אתה אחד. אינני יכולים לעצור אותם על סמך עדותך בלבד". ולכן שיחררו אותם.

ההקלטות לא נמסרו

בתשובה לשאלות הסניגור עו"ד יעקב הגלר, הודיע התובע, כי ה־הקלטות שנערכו על ידי המשטרה הבריטית לא נמסרו למשטרת יש־ראל, חרף בקשתה.

אחרי מעצרו, כבר דיבר אילן אשרוב אחרת, והסכים להתפשר ב־100 אלף לירות במקום החוב של חצי מליון לירות. ד"ר קישון אסף כסף מזומן והעביר 19 אלף דולר לאילן אשרוב.

אחרי שובו לארץ, המשיך בעדותו, הוזמן לדירתו של יוז'י לריאה. זה הושיב אותו והחל לסטור על פניו, מכיון שהעיז לפנות למשטרת ברי־טניה. ד"ר קישון אמר, כי במשך ה־שנתיים נמנע מלספר לאיש על מש־חקי הקלפים. הוא אמר לפקידים בכירים בחברת מדיגוס, כי יש לו חובות פרטיים, אולם לא גילה להם, כי מדובר במשחקי קלפים.

„הרוג אותי, אין לי"

העד המשיך וסיפר כי הלחץ עליו לשלם כסף הלך וגבר. לבסוף עשה דבר שהיה לו קשה ביותר. הוא פנה אל אביו החולה וביקש ממנו הלוואה של 50 אלף לירות (הרב דוד קישון, מת בינתיים). את הצ'ק הסב ומסר אותו מיד ליוז'י לריאה. ד"ר קישון סיפר, כי עמד לנסוע ללונדון, אולם לפרעת התשלום של 50 אלף לירות שלח יוז'י לריאה את אילן אשרוב לנמל התעופה בלוד. אשרוב עצר את קישון, מנעו מלנסוע ולקח אותו למלון רמת־אביב. שם היה עצור ב־משך יממה בפיקוחו של בר זיו. יו־ז'י לריאה ביקר אצלו מספר פעמים ודרש ממנו כסף. „אמרתי לו אין לי כסף. תהרוג אותי אם אתה רוצה" — סיפר ד"ר קישון. „בדרך כלל היה לריאה אומר: אותך אני אהרוג אחרון. אולם הפעם השיב: אני חו־שב שהיורשים שלך ישלמו את ה־כסף יותר בקלות".

עוד סיפר ד"ר קישון, כי באחת הפעמים בביקורו ב„פורטוריקו" הציג בפניו לריאה אדם לבוש אזרחית ו־אמר כי זה קצין משטרה בכיר, קרוב שלו, ואם ד"ר קישון „יפתח את הפה" לריאה יידע על כך תוך שעה־שעתיים.

כעבור כמה חודשים, בביקורו ב־ארץ, הזמין אותו יוז'י לריאה וסי־פר לו, כי בדירתו של אילן אשרוב מצאה המשטרה צ'יק בסכום של 100 אלף לירות חתום על ידי ד"ר קישון. לריאה אמר: „רציתי שתדע את זה כי ייתכן שתוזמן לחקירה על ידי המשטרה. יוז'י לריאה מסר בידו מעטפה סגורה ואמר, כי בתוכה יש קבלה מאילן אשרוב על אותו הצ'ק. לאחר מכן נפתחה המעטפה, ואמנם נמצאה בה הקבלה, בכתב ידו של אילן אשרוב.

עוד סיפר ד"ר קישון, כי יוז'י לריאה ביקר אצלו בלונדון ובידו טיוטת הסכם הנוגעת לריאה וכיון למכור בישראל משקה שתייצר אותו החברות של ד"ר קישון.

כאמור, גם אתמול לא סיים את עדותו העיקרית והוא ימשיך להעיד בשבוע הבא.

האיגוד הארצי למסחר ידרוש מהעבודה מקום ריאלי לנציגיו

מאת סופר „הארץ"

האיגוד הארצי למסחר ידרוש מ־מפלגת העבודה מקום ריאלי ל־נציגו ברשימה לכנסת, וכן מקו־מות ריאליים ברשימות לרשויות המקומיות — החליטה הלשכה ה־ארצית של האיגוד, בישיבה שנער־כה ביום ג' בתל־אביב. עדיין לא נקבעו שמות המועמדים. התביעה למקום ריאלי ברשימה לכנסת מבו־ססת על טענת האיגוד, כי יש לו 18 אלף חברים (בתי עסק) ולהם כ־35 אלף מועסקים, מכלל 45 אלף בתי־העסק בארץ.

בתשובה על שאלה טען מזכיר האיגוד למסחר, מר יעקב ישראלי, כי הפניה לעבודה אינה מצביעה על יחסי קירבה בין האיגוד לעבו־דה, וכי „אנו מוכנים לקבל מקום בכנסת גם מגח"ל". כידוע נותן גח"ל בדרך כלל מקום ריאלי ברשימה לנציג הסוחרים, ולקראת הבחירות הקרובות מוזכר שמו של מר דוד שיפמן.

נודע כי גם התאחדות בעלי מלא־כה תבקש מהעבודה מקום ריאלי לכנסת, ומועמדה הוא הכלכלן יע־קב פרנק, חבר ועדת אשר היועץ הכלכלי של ההתאחדות.

מיום א' — סמינר לעקמת

250 רופאים מ־15 ארצות, יש־תתפו בסמינר הבין־לאומי לסקוליו־סיס (עקמת), שייערך במוסד ואן ליר, ירושלים, בין התאריכים 15—17 לח. ז.

עובדי המכס בלוד החליטו להחרים את חברת ממ"ן

כל עוד מנהלה הוא גרשון פלד ✶ „דברי פלד יערערו יחסי העבודה" ✶ פלד: לא אמרתי

מאת עמוס הדר, סופר „הארץ"

עובדי המכס בנמל התעופה לוד החליטו אתמול באסיפה־כללית סוערת להחרים את חברת מסוף המטענים בלוד, חברת ממ"ן, העומדת לנהל את מחסן המטענים החדש בעוד כשנה — כל עוד היא מעמידה לתפקיד מנ־הל את אל"מ (מיל.) גרשון פלד.

בעת האסיפה שנערכה בין השעות 1—3 אחה"צ שותקה עבודת המכס. העובדים השמיעו דברי גינוי חרי־פים על מר גרשון פלד.

האסיפה החליטה:

● מר פלד פסק מה שפסק (בכנס לתובלה אווירית במלון אוויה) ללא בדיקת העובדות. דבר שאינו מתאים לאדם המיועד לתפקיד ניהולי בכיר הקשור לנושאים להם התייחס.

● מסקנותיו הן שטחיות ושרירו־תיות ואילו העמיק בניתוח כפי ש־נדרש ממנו היה מגיע למסקנות הפו־כות. מר פלד עצמו אמר בפעם קו־דמת: „בבית המכס בלוד, בתנאי ה־איחסון והלחץ השוררים, עושים ה־עובדים מעל ומעבר לנדרש מהם ו־מעבר ליכולת אנושית".

● הדברים האחרונים שאמר, מבי־אים אותנו להחלטה להחרים את חברת ממ"ן ולתבוע מהועד ומההנ־הלה המקומית שלא להיכנס לכל מו"מ עם החברה העתידה לקבל ל־ניהולה את המחסנים כל עוד מעמידה היא לתפקיד ניהולה אדם הכפיף דבר והיפוכו.

גינוי לברקת

האסיפה החליטה לגנות את סגן מנהל המכס מר דוד ברקת אשר נכח באותו כנס באוויה ולא נחלץ להגיב על ההכפצות חסרות השחר שהושמעו. ההיפך, אומרים העוב־דים, הוא הוסיף אש למדורה בתקפו את עובדי המכס בעניין אחר והוא ההתנגדות, כביכול, של העובדים ל־הכנסת שיטות חדשות במכס.

בהחלטת העובדים נאמר: „עובדי המכס לוד מודיעים, כי אין בכוונתם להכשיל כל שיטות עבודה חדשות שמטרתן להקל על המאמץ הקיים אך עומדים על דרישתם לפצוי נאות ב־עבור מאמץ, שהושקע עד כה בשי־פור העבודה הקיימת".

תגובת ברנשטיין

מזכ"ל הסתדרות עובדי המדינה מר חיים ברנשטיין הגיב אתמול בחרי־פות על הצהרותיו של מר פלד אשר לדבריו „פגעו קשות בעובדי המכס, עובדים מסורים העושים את מלאכתם בתנאים לא רגילים ואף גילו לא פעם תושיה במקרים מיוחדים".

מר ברנשטיין אומר כי לאור התב־טאויות חסרות הרסן של מנהל ממ"ן יש לשקול מחדש את התאמתו לתפקיד. „הטחת עלבונות וגינויי הש־מצות משוללות יסוד אינם מכשירות קרקע מתאימה ליחסי העבודה אותם מנסה הסתדרות עובדי המדינה ל־השתית במקומות העבודה השונים וביניהם יחידות המכס בלוד" — אמר.

הודעת הדובר

דובר מינהל הכנסות המדינה אמר כי בהנהלת המכס בירושלים וכן ב־הנהלת המכס בלוד לא ידוע על כל משא ומתן בעניין שעות העבודה ש־נהגו במסוף המטענים בלוד. „מר גרשון פלד היה צריך איפוא לנהוג זהירות יותר רבה ולהימנע מהכרזות פומביות בנושאי הפעלה של המסוף וכן מהתחייבויות שלא יוכל לעמוד בהן" — אמר הדובר.

פלד: לא אמרתי

מר פלד שלח אתמול מברק ל־„הארץ" בו הכחיש את הדברים ש־יוחסו לו בעתון על עובדי המכס ב־לוד. במברק נאמר:

„ברצוני להוקיע הדברים שנתפרס־מו בעתונות. בשמי כאילו אמרתי על בלגן בבית המכס בלוד ועל עו־בדים יהודים שהתקלקלו בהרצאה ש־נשאתי על מסוף המטענים החדש ב־יום העיון שהתקיים במלון אוויה".

מברק בנוסח זה שלח מר פלד ל־יו"ר ועד עובדי המכס בלוד.

PHILCO
זה ממש אוצר

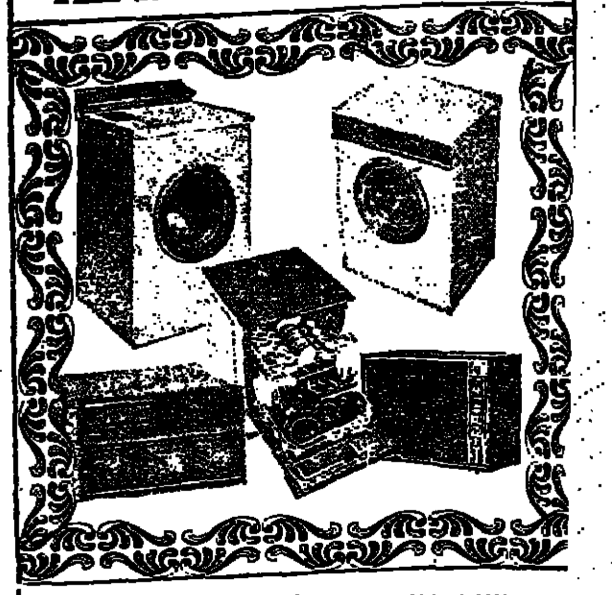

✶ מכונות כביסה ✶ טלוויזיות ✶ מכונות יבוש
✶ מדיחי כלים ✶ מזגני אויר תוצרת ארה"ב
פילקו תמיד באיכות עולמית
PHILCO
איזור התעשיה בת ים, רח' הסוללים 9, טל: 86 01 11

שופט אישר מכירת יילנד לאחים אלקון

הוטל על הנושים המובטחים לדאוג לשלם לנושים הקטנים 20% מחובות הקונצרן ✶ אושר הסדר פשרה שובינסקי — הכונסים

המכירה של מפעל ליילנד ומוסך ליילנד ביהוד ב־ של 12 מיליון לירות לאחים — אושרה אתמול על־ידי ז שלמה לובנברג בבית־ המחוזי בתל־אביב.

פט קבע בהחלטתו, כי הנו־ מובטחים אשר מקבלים למע־ דמי המכירה, ידאגו לשלם הבלתי מובטחים (שהם ה־ קטנים בדרך כלל) 20 אחוז בות של הקונצרן, כאשר כל לא מובטח יקבל עד 15 אלף מהכסף שחייבים לו.

הזהיר השופט את בעלי המע־ מסך ליילנד יהוד, שישבו ב־ כי לא יציגו תביעות חדשות. המפעל נמכר בהפסדים גדו־ לנושים הפסדים. במקרה ע"י יעות חדשות על־ידי עובדים ל השופט להורות על סגירת

אתמול אישר השופט לובנ־ ברג גם הסדר פשרה שנערך בין יצחק שובינסקי לבין כונסי נכסים של קונצרן אוטוקרס. לפי הסדר הפשרה, הודיע מר שובינסקי, כי אין לו שום הת־ נגדות למכירת נכסי הכונסים כאידך בישלו כונסי הנכסים את כל תביעותיהם כלפי חברת שיווק מוצרי אוטוקרס וחברות בית כים, השייכות לשובינסקי. שובינסקי חברותיו ויתרו על השיווק של מוצרי אוטוקרס. ויבו לסלק חובות בלתי מוב־ טחים של הקונצרן לבנקים

קבלנים קובלים:

חרים מסתירים מלאי ברזל

סופר הכלכלי של „הארץ"

ים פרטים בארץ מחזיקים של ברזל ואינם מוכרים בצפיה לעלית מחירים — ותמול מקורות קבלניים. כי אין הכוונה לחברות ה־ כמו לכיד ודריסנר, אלא ל־ פרטיים, הקונים את הברזל אנים.

מסר מתונים בענף הבניה, דים התיעו לקבלנים כבר יעיים־שלושה, כי באוקטובר לית מחיר הברזל. הם תמ־ יצד יכלו הסוחרים לדעת

ם נתברר, כי דובר מינהל המדינה טעה בנתון שמסר כס על ברזל. הדובר מסר ' מאתמול), כי המכס על עלה בה־1 באוקטובר ל־ ולם עתה מתברר כי שיי־ ם המופחת של 15% הוארך נוספת. דובר מינהל ההכ־ ית צערו על הטעות.

התאחדות הסטודנטים
מודיעה על
השבתת לימודים
מיום ה־15.10.72
בכל מוסדות ההשכלה הגבוהה בארץ
שביתה זו נובעת מאי היענות הממשלה לתביעתנו הצודקת לאי העלאת שכר הלימוד.
סטודנט!
נא עקוב אחר הודעתנו ברדיו ובעתונות

המרכז לטלוויזיה לימודית
פישר נגד ספאסקי
אתה נגד
הטלוויזיה הלימודית
מתחילה לשדר שעורי שחמט
בעריכתו של מ. צ'רניאק
ב־15.10.72 בימים א' וד' אחה"צ
חוברת עזר לשידורים אלה במחיר —.2 ל"י אפשר לרכוש בבתי־המסחר לספרים ובמשרד הטלוויזיה ברחוב טשרניחובסקי 17, ת"א, טל' 54278.

גלוי מצבה של יקירתנו

חנה ברט ז"ל

יתקיים ביום א', ז' חשון תשל"ג (15.10.72), בשעה 3.00 אחה"צ, בבית העלמין החדש ליד כפר סמיר בחיפה. אוטובוס מיוחד יצא בשעה 2.15 מרחוב מוריה 107 חיפה, ויתעכב על־יד כרמלית סולל בונה.

המשפחה האבלה

לקהל חובבי הסקי בישראל
מועדון סקי: „גולשי החרמון"
מודיע על הכינוס הראשון של כל המעוניינים להצטרף למועדון זה, שיערך ביום רביעי 25.10.72 בשעה 19.30 ברח' המלך ג'ורג' 48, תל־אביב (בנין קולנוע מקסים)
על סדר היום:
א.) הברות ודברי פתיחה
ב.) סרט „הר החרמון"
ג.) אינפורמציה שוטפת
ד.) הרשמה
פרטים נוספים: נוה אטי"ב — החרמון
מושב שיתופי של העובד הציוני
אגודה לפיתוח חקלאות וקייט בחרמון
דאר נע רמת הגולן — טל. 067—37576

להח"ן משה צביליגג
משתתפים בצערך על מות

אמך ז"ל

פקידי „הארץ"

לגדעון ורדן

חבר מועצת המנהלים של חברתנו
משתתפים בצערך הכבד על מות

אמך ז"ל

יפאורה בע"מ
ההנהלה והעובדים

ב"ה, ראש חודש מר־חשון התשל"ג

צבי יהודה הכהן קוק

ירושלים עיה"ק

פשוט וברור הוא, כי הרב הגאון הראשון־לציון ר' יצחק נסים שליט"א, אשר הוכתר בשעתו והולבש באיצטלא־דרבנן של הרבנות הראשית ע"י הרב הגאון זקן ופאר הרבנות הספרדית ר' חזקיה שבתי זצ"ל, ואשר בהופעותיו הצבוריות התמיד והרבה כל־כך לגלות גבורת תפארתה של תורה ברוממות קידוש השם, כמובן שהוא ממשיך וימשיך בסיעתא דשמיא בכל תוקף ועז קודש לכהן על משמרתו הנשגבה למען ישראל אורייתא וקודשא־בריך־הוא לאורך ימים טובים ונעימים.

צבי יהודה הכהן קוק

אוניברסיטת תל־אביב
עובדי מחלקת המשק — אבו כביר
וחבריה במחלקה לזואולוגיה
משתתפים באבלה של

שרה פטל

על מות

אמה

רבני הספרדים ועדות המזרח ליְמין הראשון לציון הרב י. נסים

פעלו ומעשיו של הראשון לציון הרב הראשי לישראל מרן הגאון הרב יצחק נסים שליט"א למן יום בחירתו ידועים ומפורסמים בעולם היהודי כולו.

עמידתו האיתנה לבלי זוע על קדשי ישראל וערכי היהדות הרימו את קרן ישראל. הדרך המרשימה שסלל ברבנות הראשית בימי כהונתו, אומץ לבו ורוחו, רוחב דעתו וחכמתו, הקנו לרבנות הראשית ממדים מיוחדים והרחיבו לו הערכה עצומה בישראל ובתפוצות.

קומץ אנשים שאין יראת השם על פניהם התציפו פנים ומנסים לפגוע בכבודו של רבנו. קומץ זה הקורא לעצמו בשם ועד העדה הספרדית, איש אינו מכיר בו, הוא אינו מייצג את עדות המזרח ואין לו זכות לדבר בשמן.

מורנו הראשון לציון בכוח מנהיגותו הנודעת זקף את קומתנו, הרים את קרן הרבנים בכלל וקרן הרבנים הספרדים בפרט. בהיותו לכס הרבנות הראשית היא הערובה היחידה להבטחת שלמותה של הרבנות הראשית ושכירת אחדות העם.

הארגון הארצי של רבני הספרדים, עדות המזרח ותימנים בישראל מתייצב לימינו של מורנו הראשון לציון וקורא לכל חברי האסיפה הבוחרת ליתן ידו לשמירה כבודה ותוספה של הרבנות הראשית.

הארגון הארצי של רבני הספרדים
עדות המזרח ותימנים בישראל

למשפחת דוביצקי

אתכם באבלכם הכבד על מותו הפתאומי של

מיכה

מחלקת הטניס
מכבי תל-אביב

למשפחת קרקובסקי

השתתפותנו הכנה באבלכם במות

אברהם קרקובסקי ז"ל

אפרים פוקס, נחמן אמיתי
ועובדי משרד אמיתי את פוקס

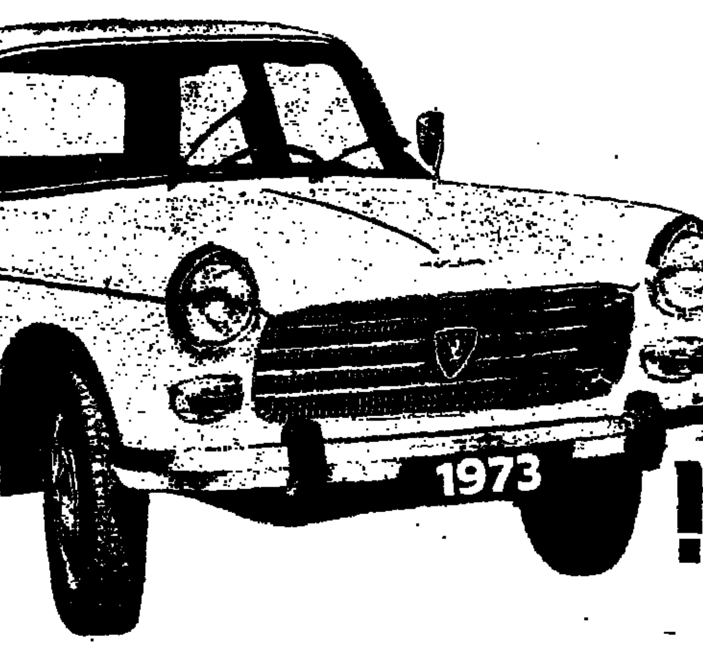

PEUGEOT
קח לך אריה!
פיג'ו 404 דגמי 1973
מכוניות נוסעים, מוניות, פמיליאל, טנדר.
פיג'ו האריה שבחבורה

هكذا من الأصل

מנהלנו
סגן יו"ר מועצת המנהלים של „אלקו" בע"מ

אינג' אלכסנדר זלקינד ז"ל

היקר באדם

הלך לעולמו

ההלויה תצא היום, יום ששי, ה' חשון תשל"ג, 13.10.72 בשעה 10 בבקר, מבית ההלויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א, משם יעבור מסע הלויה דרך רח' אבא הילל 12 רמת־גן, ליד בנין השנאים ומשם לבית העלמין בקרית שאול.

מועצת המנהלים וההנהלה
אלקו חרושת אלקטרומכנית ישראלית בע"מ

מנהלנו
היקר באדם

אינג' אלכסנדר זלקינד ז"ל

הלך לעולמו

אבלים מרה ומשתתפים בצער המשפחה

תב"א
ההנהלה וועד העובדים

אנו מבכים מרה
את מותו של מנהלנו היקר

אינג' אלכסנדר זלקינד ז"ל

אבד לנו אב, מנהל וידיד
לכל צבור העובדים במפעל

משתתפים בצער המשפחה

אלקו חרושת אלקטרומכנית ישראלית בע"מ
ועד הפועלים ועד המהנדסים
ועד הפקידים סגל העובדים הבכירים

במלאת שנתיים לפטירתה של יקירתנו

אמי שחף ז"ל

תערך אזכרה ביום א', ד' בחשון תשל"ג (15.10.72) בשעה 15.30.

מתאספים ליד השער הישן בבית העלמין בחולון.

המשפחה

למשפחת זלקינד

אתכם באבלכם
בפטירת ראש משפחתכם

אלכסנדר זלקינד ז"ל

חב' קוסמוטורס בע"מ
ההנהלה וצוות העובדים

המועצה לשיווק פרי הדר

משתתפת באבל על מותו של

שלום שלמי ז"ל

ומביעה תנחומיה הכנים למשפחה

אבלים על מותו של

אלכסנדר זלקינד ז"ל

ומביעים תנחומים למשפחה
ולמפעלי „אלקו"

הנהלת תדיראן

למשפחת ראובני
למשרד רואי חשבון
ראובני הר־טוב ושות'

אתכם באבלכם על מות

ישראל ראובני ז"ל

תעשיות חרסינה עכו בע"מ
ההנהלה והעובדים
ומשפחות קריניצי, יקים, שמואלביץ

למר גרשון זלקינד,
ולהנהלות אלקו ותב"א

השתתפותנו הכנה באבלכם בהלקח מכם היקר באדם

אינג' אלכסנדר זלקינד ז"ל

פרסום קורן בע"מ
ההנהלה והעובדים

בצער עמוק אנו מודיעים על פטירתה של
אמנו וסבתנו היקרה

מרת בתיה שורץ

אלמנתו של אברהם שורץ ז"ל מבנדרי

ההלויה תצא היום, יום ששי, ה' חשון תשל"ג (13.10.72) בשעה 12 בצהרים מבית ההלויות העירוני ברח' דפנה 5, ת"א, לבית העלמין בקרית שאול.

האבלים:
בנה — גרישה שורץ
בנותיה — עדה בנדרסקי
ופירה קישון
נכדותיה, נינותיה וניניה
משפחות: פלדברג, שיפר, תומר ואייזמן

גילוי מצבה של אבינו, סבנו וגיסנו

חיים זילברמן ז"ל

מגלוביצה, פולין

יתקיים ביום שלישי (17.10.72) בבית העלמין בנחלת יצחק בשעה 15.30

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

יעקב רוזנצויג ז"ל

נעלה לקברו ביום ב', ח' בחשון תשל"ג (16.10.72), בשעה 15.00. נפגשים בשער בית העלמין בחולון.

המשפחה

לרגל השלושים לפטירת
בעלי, אבינו, אחינו, גיסנו וסבנו היקר

ר' מרדכי הכהן הנשקה ז"ל

תערך אזכרה והקמת מצבה ביום חמישי, י"א במרחשון התשל"ג (19.10.72) בשעה 15.30 בבית העלמין החדש בכפר סמיר (חיפה). אוטובוס יעמוד לרשות הציבור בתאריך הנ"ל, בשעה 15.10 בפינת הרחובות שמשון—מוריה, כרמל.

בהזדמנות זאת הננו להודות בדרך זו לכל המנחמים הרבים שניחמונו באבלנו בעל פה ובכתב. תבא משכורתם שלימה מאת ה'.

המשפחה

אזכרה ליום השלושים לפטירתו של

עו"ד קמי יהלומי ז"ל

מוקירי זכרו יעלו לקברו ביום שני, ח' בחשון תשל"ג 16.10.72 בשעה 15.15 בבית הקברות קרית שאול

המשפחה

אוטובוס יצא בשעה 15.00 מבית יהלומי, רחוב ויצמן 26 תל־אביב

במלאת שלוש שנים לנפילתו של יקירנו

אריה פלדמן (פפה) הי"ד

תערך אזכרה

ביום שני, ח' חשון תשל"ג (16.10.72) בבית העלמין הצבאי בחוף־הכרמל, חיפה, בשעה 3.00 אחה"צ.

נפגשים ליד שער בית העלמין

המשפחה

טכס התייחדות עם זכרו של בוגרנו

ד"ר עמי שחורי ז"ל

יתקיים בבית הספר התיכון החקלאי פרדס־חנה ביום רביעי, י' בחשון תשל"ג (18.10.72) בשעה 4.30

בית הספר התיכון החקלאי פרדס־חנה
ההנהלה ועד הבוגרים

למשפחת זלקינד השכולה
ובית אלקו

השתתפותנו הכנה בצערכם הגדול בהלקח מכם

אלכסנדר זלקינד ז"ל

ריאוניונה אדריאטיקה די סיקורטה
לה פרוטקטריס — פריס
ההנהלה והעובדים

נעימה אופטימית בסיום

בשוקי הסחורות
מאת אלעזר לוין

הפעילות בשוק המניות שהתנהלה בשבוע האחרון במגמה מעורבת, בעלת תהפוכות לסירוגין, נסתיימה אתמול באווירה אופטימית. שערי מניות רבות שבו ועלו, היקף הפעילות גדל והשוק החזיר לעצמו משהו מתנופתו הקודמת.

סוף שבוע זה יאפשר לציבור המשקיעים לעשות אתנחתא קצרה ולבחון את מצב השוק באורח שקט, תוך נסיון לערוך סיכויי התפתחותו בעתיד. לפני חדשים אחדים העליתי בטור זה תחזית משלי לפיה צפוי שוק משגשג לפחות עד למועד הבחירות הבאות. ציינתי גם את הגורמים עליהם התבססה התחזית שלי.

שינוי קיצוני

כרגיל בעולם הבורסה, חל שינוי בכיוון השוק באורח קיצוני, כאשר מעטים ציפו לו. כך אירע שמיד לאחר שהתפרסמה התחזית האמורה החל השוק לרדת. ובמשך ששה שבועות, בין מחצית אפריל לסוף מאי, התפתחה בשוק מגמה מנוגדת לאותה תחזית. ושוב כרגיל בעולם הבורסה, חל שינוי בכיוון הפוך והפעם עלה השוק מעלה מעלה והמדד התקרב לרמת שיא של 291. לפחות מבחינה זו התאמתה אותה השערה שלי שאמרה כי היעד הבא של המדד היא נקודת ה־300.

כיוון כללי — ושלבי ביניים

האמור לעיל אינו בבחינת ספרות עצמית על השכם, אלא תזכורת לרבבות המשקיעים בשוק המניות: עליהם להבחין היטב בין כיוונו הכללי של השוק, לבין שלבי הביניים. דומה כי באורח יסודי פני שוק המניות הישראלי למעלה. הנזילות במשק הישראלי כה גבוהה, כלומר בידי אנשים רבים סכומי כסף כה גדולים, עד כי סביר להניח שמשאבים אלה יוסיפו להזין את ההשקעות הספקולטיביות.

המתנה להתבהרות

שונה המצב לגבי התפתחויות זמניות. דומה כי השוק מצוי עתה באחת מאותן תקופות ביניים. מי שרגיל לפעול לטווח זמן קצר, כלומר מנסה לנצל כל תנודה אפשרית, יעדיף מן הסתם לצאת מן הפעילות ולהמתין להתבהרות התמונה הכללית. לעומתם ישבו המשקיעים לטווח ארוך בשקט, בלי להתרשם מדי מירידות או עליות, המתחלפות לסירוגין.

זרימת הכספים לשוק היתה גם השבוע גדולה, כפי שמראים המחזורים היומיים (מיליוני ל"י):

יום	בבורסה	מחוץ לבורסה
א'	7.55	2.90
ב'	5.90	1.30
ג'	5.70	1.95
ד'	3.85	0.75
ה'	4.20	

בשוק אגרות החוב הורגשה התעוררות בשבוע זה, במיוחד בענף צמודי המדד שהחלו שוב לעלות נוכח הצפיות להתייקרויות נוספות במשק. לעומת זאת פסק המסחר בדולרים נתיד מחוסר קונים. בשוק השחור חלה תזוזה והדולרים נסחרו לפי 4.40 — 4.42 ל"י. למעשה היה שערם צריך לרדת נוכח ההיצע הגדול בהתמדה. אולם אנשי לילינבלום חוששים כי בעקבות ההתקפות על האוצר צפויות בעתיד פשיטות פתע של המשטרה. גם הזהב עלה ומחירו בסוף השבוע הגיע לכדי 9,550 ל"י הק"ג.

מדד שערי המניות בבורסה התל־אביבית
100 — 31.3.67

	12.10.72	11.10.72
המדד הכללי	281.89	279.99
כספים וביטוח	223.77	223.26
מקרקעין	253.98	252.52
תעשיה ומסחר	433.51	430.58
חברות להשקעה	241.05	237.04
חברות נפט	232.40	232.38

סמכויות ניהול הועברו למשרדי הממשלה

על העברת סמכויות ניהול למשרדי הממשלה הודיע נציב שירות המדינה, מר יעקב ניצן להנהלות משרדי הממשלה.

במוסרו על כך השבוע בירושלים אמר מר מרדכי ורטהיימר, יועץ לנציב שירות המדינה, כי אצילת הסמכויות מהווה שלב נוסף בביצוע תכנית נציבות השירות לפיזור סמכויות הניהול בנושאי כח־אדם בשירות המדינה.

בשלב זה הועברו הסמכויות למשרדים בנושאים של שינויים בתקנים, עריכת חוזים מיוחדים, הוצאה לקצבה של עובדים, אישור העסקה בעבודה פרטית והדרכת עובדים חדשים.

בהתאם להוראות החדשות של נציב השירות לא יזדקקו עוד המשרדים לנציבות שירות המדינה המנהלים במשרדים יהיו מוסמכים לקבל החלטות בתחומים אלה ללא צורך בקבלת אישור מנציבות שירות המדינה.

מר ורטהיימר מסר, כמו־כן, כי הועדה הבין־משרדית לייעול משרדי הממשלה עוסקת עתה בבדיקת נושאי התקציב, הכספים והמשק, מתוך מגמה להעביר סמכויות למשרדים גם בנושאים אלה.

דו"ח מבקר המדינה על חברת ורד — בסוף החודש

(לע"מ). מבקר המדינה, ד"ר י. א. נבנצל, מסר אתמול לוועדת הכספים, שיגיש לה את הדו"ח על הביקורת בחברת ורד בשבוע האחרון של חודש זה. יו"ר הוועדה, חה"כ ישראל קרגמן, הודיע, שמיד עם קבלת הדין וחשבון תתכנס הוועדה לדון בו.

ד. יוסיפאור ז"ל

יו"ר איחוד עולי בולגריה

בנמל התעופה לוד מת אתמול מהתקף־לב דוד יוסיפאור (בן משה יוסיפוב), יו"ר איחוד עולי בולגריה בישראל במשך יותר מ־20 שנה, יו"ר המדור ליוצאי בולגריה במפלגת העבודה ולשעבר חבר המרכז.

הוא עמד לצאת לחו"ל בשליחות בנק הפועלים שם עבד כמבקר ראשי. בן 59 היה במותו. הניח אחריו אשה ושני בנים. לוויתו תצא היום ב־12.15 מבית הלוויות ברח' דפנה לקרית שאול.

✱

יוסיפאור היה אישיות בולטת, איש ציבור ידוע, סופר, משורר ולוחם. קנה את עולמו בימי השואה, כחבר הנהלת הקהילה היהודית ומרכז פעולות ההצלה בגטו פלבן — בולגריה. בהיותו ציוני נלהב ומשפטן במקצועו קיבל על עצמו את האחריות על היהודים כלפי המשטרה הפאשיסטית ובפני הקומיסריון לעניני יהודים במשטר הפשיסטי הבולגרי. בתפקידו זה הציל היהודים בני קהילתו ועשה רבות למען 6000 יהודים עקורי העיר סופיה הבירה ולמען אסירי מחנות. כן הציל עשרות יהודים פליטי חרב מיוון, שנתגלגלו לבולגריה.

עלה לארץ בתום מלחמת העולם השניה בשנת 1944. בארץ פעל רבות למען עולי בולגריה ונרדפי הנאצים.

אזכרה לאלכסנדרוני ז"ל

(ע). אזכרה לעתונאי אלכסנדר אלכסנדרוני ז"ל במלאת שנה לפטירתו נערכה אתמול בבית העלמין בקרית שאול, בנוכחות בני משפחתו, עתונאים, ספורטאים ומוקיריו. דברים לזכרו אמר חבר מערכת חדשות הספורט, מר ישראל פז.

נדחה ערעור הפועל ב"ש

מאת סופר „ספורט הארץ"

בית הדין העליון של ההתאחדות לכדורגל דחה אמש את ערעור קבוצת הפועל באר־שבע על העונש שלפיו עליה לשחק שני משחקים ביתיים במרחק 50 ק"מ מבאר־שבע.

חברת דביר בע"מ

האספה הכללית השנתית
של בעלי המניות

תתקיים ביום 25 באוקטובר 1972 בשעה 6 אחה"צ, במשרדי החברה, רח' מזא"ה 58, תל־אביב.

על סדר היום:
1. אשור מאזן ליום 31.12.71
2. בחירת הנהלה
3. בחירת רואה חשבון
4. שונות.

אם למועד הקבוע לא יבוא מספר חוקי של בעלי המניות, תידחה האספה הנ"ל ליום 1 בנובמבר 1972, באותה שעה ובאותו מקום, והיה חוקית בכל מספר משתתפים.

ההנהלה

שערי ניירות ערך בבורסה התל־אביבית

12.10.72

מניות			
תעשיה, מסחר ושירותים			
חשמל (מ)	67	+2	66
אליאנס ב' (ש)	755		740
אלקו 1 (ש)	120		
אלקו 2.5 (מ)	118		118
אלקטרה 1 (ש)	271	—3.5	267
אלקטרה 5 (ש)	266	—9	261
ארגמן (ש)	451		
ארגמן (מ)	449		445
ארגמן (ר"מ) (מ)	461		461
אתא ב' (ש)	176	+4	174
אתא ג' (ש)	176	+4.5	175
אתא משנה (ש)	167.5		167
בית הרכב (מ)	80		80
דובק ר"מ (מ)	335	—4	336
קרור 1 (ש)	444		
קרור 10 (ש)	360	—2	374
כבלים (מ)	188		188
סו"ב ר"מ (מ)	168	+1	171
ספנות (ש)	196	+1	212
כימיקלים (ש)	63		
לא"פ ר"מ (מ)	93	—1	
מולר (ש)	225	+5	[illegible]
נחושתן ר"מ (מ)	361	[illegible]	[illegible]
מבע (ש)	945	—15	[illegible]
מבע (מ)	1050		
פניציה ר"מ (מ)	127	—2.5	128
מפעלי ניר (ש)	574		573
עסיס ב' (ש)	288	+3	285
קבן ר"מ (מ)	129.5	—0.5	129
העל ב' (מ)	335	+14	343
ערד (ש)	127	—2	
כספים וביטוח			
אוצר שלטון (מ)	175	—5	176
א.ה.ה. (מ)	320		
אוצר לתעשיה (מ)	442	+2	441
אי.די.בי. ר"ג (ש)	240	+2	242
אי.די.בי. ב' (ש)	308	+5	303
בנק אגוד (ש)	294		291.5
אפותקי (מ)	225	—1	225.5
אי' בריט' ר"מ (מ)	327		329
אי' בריט' (מ)	328		336
דיסקונט א' (ש)	515		520
בנק לחקלאות ר"מ (ש)	97		97
בנק מזרחי (מ)	170	—1	171
פועלים (מ)	302	—1	302
פועלים ר"מ (מ)	319	—1	320
בנק כרמל (מ)	173	—3	
לאומי רגיל (ש)	347	—1	347
לאומי חדשות (ש)	343.5	—2	344.5
משכן בנין (מ)	209	—1	
פ' תעשיה 8% (ש)	85	+1.5	83
פ' משכן (מ)	241	—0.5	239
משכן שכ' (מ)	187		187
כלל תעשיה (ש)	182	—5	187
מרכזית ב' (ש)	270.5	+3.5	275
הסנה (מ)	205		207
ו.ק.ב. 1 (ש)	207		205
ו.ק.ב. 10 (מ)	112.5	+1.5	112.5
טפחות (מ)	220	—6	218
טפחות (מ)	211		211.5
סהר ג' (מ)	194	+3	191
צור (מ)	162		160
מקרקעין ופיתוח			
אזורים (ש)	175		179
אפריקה 1 (ש)	304		306
אפריקה 10 (ש)	265	+3	263
הכ' הישוב (ש)	216	—4	
הכ' הישוב (מ)	216.5	+0.5	218.5
מטעי הדר (ש)	106	+2	105.5
ישרס (ש)	160		163
נ. ובנין (ש)	228	—2	226
נכסים חדשות (ש)	223	—1	222
מהדרין (ש)	180		180
פרי אור (ש)	171.5		172.5
אגני — ישי (מ)	125	—1	136
נאות אביב (ש)	65.5	1+0.5	86
ריאלקו (ש)	147.5	—0.5	147.5

רסקו ר"מ (ש)	116		117
רסקו (ש)	88.5	+1.5	88.5
דלק ונפט			
דלק ב' (מ)	215		216
דלק (ש)	193		195.5
ירדן א' (ש)	88.5		
חברות להשקעה			
אלגר (מ)	114		115
אלרן (מ)	236	—4	235
פועלים (מ)	239	+1	239
יצוא (מ)	91		92.5
פז. (מ)	113	+1.5	114
אמפא א' (ש)	140.5	+2.5	145
דיסקונט (מ)	255		254
דיסקונט חדשות (ש)	234		234
עוז (ש)	202	+2	
לאומי (ש)	226	+1	227
סחר חוץ (ש)	114	+2.5	116
מזרחי ב' (מ)	130		131
פריון ב' (ש)	105	—2	110
כלל (ש)	192	+4.5	202
שוק חופשי			
נפטא (ש)	75.5	—1	75.5
לפידות (ש)	157.5	—0.5	157
לפידות (מ)	183	+3	
מניות בכורה			
אי.די.בי. (ש)	249	+1	253
אמישר (ש)	67.5		
7% בנק משכ' לשיכון (מ)	160	+1	162
6.5% כור (ש)	191.5	+1.5	192
7% צים (מ)	246		
מניות הנקובות במטבע חוץ			
אוניקו א' (מ)	81		—1
8% אוניקו (מ)	111.5		
7% פ' התעשיה (ש)	217		
6% פ' התעשיה ג' (ש)	164		
6% פ' תעשיה גג (ש)	100.5		
6% פ' תעשיה גג 1 (ש)	100.5	+0.5	
בית (ש)	67		

אגרות חוב	סגירה	שינוי
צמודות לדולר		
5% זוטא ים המלח (ש)	213.8	+0.2
5% אג"ח ים המלח (מ)	122.7	+0.8
6% חשמל חטיבה ב' (ש)	135.8	—1
ולפסון קלור מאיר 6.5% אג"ח (ש)	89	+0.4
הולליס 5	114.8	—0.2
הולליס 6	116	
הולליס 7	118.9	—0.3
הולליס 8	105.5	—0.5
הולליס 9	107.8	—0.1
הולליס 10	105	+0.1
הולליס 11	108.8	+0.9
הולליס 13	105	+1
הולליס 14	104.8	+0.2
הולליס 15	106.9	
הולליס 16	106.3	—1.2
הולליס 17	106	+0.3
הולליס 18	108	+0.1
הולליס 11 פדיון	105.6	
צמודות למדד		
קרן ורבית		
מלוה במבחן 1967		
סדרה י"ג	179.4	+0.3
סדרה כ"ו	178.8	
סדרה י"י	176	
מלוה במבחן 1968		
סדרה א'	157.4	—0.1
סדרה ה'	154.4	
סדרה מ"א	153.5	
מלוה במבחן 1969		
סדרה א'	149.5	+0.4
סדרה פ'	143.6	—0.2
סדרה מ"א	143.1	+0.3
מלוה קליטה 1962		
אינדקס 132.6	157.5	
מלוה קליטה 1963		
אינדקס 132.6	222	—0.8
מלוה קליטה 1964		
אינדקס 138.5	202.1	—0.9
מלוה קליטה 1965		
אינדקס 110.1	184.1	
מלוה קליטה 1966		
אינדקס 118.7	156.9	+0.4

מקרא: ר"מ — רגילות מבוכרות : א' — מניה א' : ב' — מניה ב' :
ב' — מניה ב' : (ש) — על שם : (מ) — מוכ"ז : בלתי מסומנות —
מניות רגילות : ● — מוכרים בלבד : ✱ — קונים בלבד.

החברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ

	מחיר יחידה	מחיר פדיון	מחיר שוק
צבר	252.7	244.8	244.8
ארז	142.4	135.7	135.7
איתן	122.37	—	119.38

הנאמן: בנק הפועלים בע"מ

ברכות
לאברהם פרומין
במלאת לו 75 שנה

ענף תעשית הביסקוויט ותעשית דברי המאפה. תופסים היום בארץ מקום מכובד בין שאר התעשיות.

כחלוץ תעשיה זאת בארץ יש לראות את אברהם פרומין.

הוא יחד עם אביו אריה לייב פרומין ז"ל ואחיו יעקב ז"ל הקימו בשנת 1923 את מפעלם בירושלים בשכונת גבעת שאול.

מתוך אהבת ציון וירושלים לא יכלה משפחת פרומין לבחור במקום אחר להקמת מפעלם מאשר בירושלים.

לאברהם פרומין איש הביצוע ההכנון והעבודה היה חלק מכריע בהחלטה זו.

מר אברהם פרומין

נולד בשנת 1897 בעיר אודסה שברוסיה — עלה ארצה בשנת 1921 ישר לירושלים.

כמומחה בענף האפיה הקים מיד בירושלים קונדיטוריה ובית קפה בשם „בלפוריה" שהיווה אז מקום מפגש לעילית של ירושלים ובין הלקוחות הקבועים במקום היה הנציב העליון דאז.

בשנת 1923 נשא את רעיתו ד"ר חנה ברכין רופאת שיניים צעירה שעלתה באותה תקופה מרוסיה.

גם מתוך חלוציותו לתעשיה שכנע את רעיתו לעזוב את מקצועה ולהצטרף לתעשיה.

ב־1962 הקים בכפר־סבא מפעל חדיש ביותר „ביסקויט כפר־סבא בע"מ", אשר הודות לנסיונו הרב במקצוע ותכונתו המוצלחת של אברהם פרומין תפס המפעל במהירות מקום נכבד בצמרת המפעלים בענף.

במפעל זה משמש אברהם פרומין כמנהל כללי של החברה.

לאברהם פרומין

ליום הולדתך ה־75

קבל נא ברכותינו הלבביות
ואחולינו להמשך פעילות פוריה
ואריכות ימים עד 120

המשפחה

לסבינו היקר

אברהם פרומין

מיטב ברכותינו הלבביות
ליום הולדתך ה־75
אושר, בריאות טובה ונחת
עד 120

מאחלים באהבה
הנכדים:
אורנה, רם, אביקם, נעם, רענן

למר **אברהם פרומין**

ליום הולדתך ה־75
כה לחי

ברכותינו ואיחולינו הלבביים
לבריאות, אושר והמשך הפעילות
עד 120

בתיה וישי פלדמן

למר **אברהם פרומין**

מנהל כללי של חברתנו

ברכות חמות

במלאת לך 75 שנה, עד 120

ואיחולים להמשך פעילות

ובריאות טובה

חברת ביסקויט כפר־סבא בע"מ

ההנהלה והעובדים

מוגש ע"י פרסומי שביט—ניסן כפר־סבא

למר **אברהם פרומין**

שפע ברכות

„עץ הזית"

ח. ליבוביץ ובניו

למר **אברהם פרומין**

אחולי בריאות ואריכות ימים
במלאת לך 75 שנה

הנהלות
מג"ם. גומאויר. מגבלם

למר **אברהם פרומין**

מנהל בית חרושת ביסקויט כפר־סבא

מלאת לך 75 שנה

עד 120 בריאות ואושר

מאחלים
נחמה ויהושע בהן
סוכנות פז, כפר־סבא
רח' רוטשילד 54, טל. 923205

למר **אברהם פרומין**

(מנהל כללי של ביסקויט כפר־סבא בע"מ)

ברכות
במלאת לך 75 שנה

גסר אבנר
רואה חשבון

למר **אברהם פרומין**

ביח"ר ביסקויט, כפר־סבא
במלאת לך 75 שנה
ברכתינו הלבביות

טחנת השרון רוט בע"ם
חברה לתעשית קמח וכל מיני תבואות
ואריזות קמח וסולת 1 ק"ג
פתח־תקוה, רח' שטמפר 125, טל. 910336

למר **אברהם פרומין**

במלאת לך 75 שנה
ברכות נאמנות

„פאר"
תעשית מוצרי נייר בע"מ
הדפסות על צלופן, פוליאטילן
רדידי אלומיניום ונייר
רח' הרצל 117 תל־אביב, טל. 825879

למר **אברהם פרומין**

שא ברכה נאמנה

יענקוביץ ובנו
מגדיאל

למר **אברהם פרומין**

שא ברכה נאמנה
במלאת לך 75 שנה

שטיינר את לוי
מסגרות בנין ומכונות
בנית מכונות ושרות
לבתי חרושת למזון
בית פורטנוי — הוד השרון
טל. 924952

למר **אברהם פרומין**

במלאת לך 75 שנה

זר ברכות

„פלורוסינט"
ת. ד. 673 תל־אביב

למר **אברהם פרומין**

מנהל כללי של ביח"ר ביסקויט כפר־סבא, בע"מ

בהגיעך
לגיל 75 שנה

שלוחות לך ברכותי הלבביות
ואחולי המשך פעילות ובריאות

חי שמעון
סוכן ראשי ירושלים
טל. 231878

למר **אברהם פרומין**

מיטב הברכות
בהגיעך
לגיל 75 שנה

שאלתיאל יצחק ושות'
סוכנים
רח' יהודה הלוי 2, יהוד
טל. 757990

למר **אברהם פרומין**

ברכות
במלאת לך 75 שנה

מורגנשטרן אליעזר
סוכנות ראשית של "ביסקויט כפר־סבא"
לחיפה והצפון
רח' קיבוץ גלויות 12, חיפה
טל. 04—662836

למר **אברהם פרומין**

אחולי בריאות ואריכות ימים
מלאת לך 75 שנה

כה לחי

גרוש נח ורעיתו
ת. ד. 19 ערד

למר **אברהם פרומין**

מיטב האיחולים
בהגיעך לגיל 75

אחים גטניו בע"ם
ביח"ר לביסקויטים
רח' הירקון 15, בני־ברק
טל. 786289

למר **פרומין אברהם**

במלאת לך 75 שנה
ראה המשך הישגך ופעלך בהצלחה
כה לחי, אושר, נחת ובריאות
המברכים אותך בכנות וידידות

החשבונאי ברעננה בע"ם
חיים ונצח דוידי
שרות לבטוח
רח' סולד 18, רעננה
טל. 921194

למר **אברהם פרומין**

ברכותינו הלבביות לאריכות ימים
עד 120

חגי ברמון

michlol מכלול
סוכנות ביטוח בע"ם

למר **אברהם פרומין**

ברכות
במלאת לך 75 שנה

„ריאו"
ביח"ר לגלידה
אזור התעשיה, נתניה
טל. 22530

למר **אברהם פרומין**

אחולי בריאות ואריכות ימים
במלאת לך 75 שנה

משפ. דוהלד
ועובדי ביח"ר בילו בע"מ
תל־אביב

למר **אברהם פרומין**

בהגיעך לגיל 75

שלוחות לך ברכותינו הלבביות
המשך בפעלך המבורך

מיכאל גולדבלט
שמואל ברנמן
ברוך איצקוביץ
בעלי מחסנים

هكذا من الأصل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

האלוף נגד מחזיק הגביע בדרבי מתוח

נקודות המוקד של המחזור החמישי: מכבי — הפועל ת"א ✶ באר־שבע — יפו

מאת סופר ספורט „הארץ"

בפעם הראשונה מאז תחילת העונה יתמלא מחר איצטדיון בלומפילד על גדותיו, בשתי רבבות צופים גלובים, שיבואו להריע לכדורגלני מכבי והפועל תל־אביב בדרבי העירוני, שיצר אוירה מתוחה עוד לפני תחילתו — גם בגלל העובדה שיהיה זה מיפגש בין אלוף הליגה למחזיק הגביע.

בניגוד לאשתקד, כאשר דורגו הקבוצות בשני קצות הטבלה, תהיה הפעם משמעות מיוחדת לתוצאה מ־שום שנצחון עשוי להקפיץ כל אחד משני היריבים לעבר הפיסגה. מכבי, המקדים את הפועל בנקודה ובשני שלבים בדירוג, שוב אינו מועמד לנצחון, והעובדה כי לשתי הקבוצות הפרש שערים זהה ומצולה — מוסיפה גם היא למתח הגואה. שני הבלמים המצטיינים של הנבחרת, שעשו חיל שלשום נגד הארגנטינים — דוד פרימו וצבי רוזן — ישחקו הפעם משני עברי המיתרס. עם גיורא שפיגל, לצדם של דרור ברנור ורחמים טלבי, יש אולי למכבי עדיפות מסויימת בהתקפה, אבל אין בזה כדי לבטל את הסכנה הצפויה מנגד מצד יחזקאל חזום ויהושע פיינגבוים.

התפאורה מוכנה — וכל מה שנותן לאחל לשחקנים הוא שישמרו על קור רוחם וישתדלו להפגין לפחות מקצת הכדורגל הטוב, שהם מסוגלים לגלות באירועים כאלה.

באר שבע — יפו באשדוד

הדרבי התל אביבי יאפיל כליל על כל יתר משחקי המחזור החמישי של הליגה הלאומית, בכלל זה גם הדרבי הקטן בבלומפילד (ב־1) בין שמשון לבית"ר תל אביב. שמשון (מקום 13) עודו במצוקה בגלל הרקתו של רומנו, האם יעלה בידי הגנת בית"ר לבלום את גדעון דמתי — מובטח לו תיקו ומעלה.

הרחק מביתו, בגלל עונשו המשמעתי, יארח מחר הפועל באר שבע (כנראה באיצטדיון של אשדוד) את מכבי יפו בקרב בעל חשיבות יתרה לגבי דירות הפיסגה. יהיה זה מבחן קשה להגנת יפו, המוליכה ללא הפסד וללא שער חובה, בעוד שבאר שבע תנסה שוב להוכיח — כמו בשתי פעמים קודמות בעונה זו — כי היא מסוגלת לשחק היטב גם מחוץ לביתה.

כי שיצפה במיוחד לתוצאות המשחק יהיה הכח רמת גן, שעלה השבוע למקום השני בטבלה לאחר שזכה בנצחון מכבי על הפועל חיפה. לפי כל הסימנים, עשוי הכח להתבסס בחלק זה של הדירוג, והיה זו הפתעה גדולה אם לא יגבר

טבלת הליגה הלאומית

1. מכבי יפו	4	0—7	7
2. הכח רמת־גן	4	2—8	7
3. הפועל באר־שבע	4	4—9	6
4. מכבי תל־אביב	4	4—9	6
5. מכבי פתח־תקוה	4	6—7	6
6. הפועל תל־אביב	4	1—6	5
7. הפועל כפר־סבא	4	4—5	4
8. בית"ר תל־אביב	4	4—4	4
9. מכבי חיפה	4	6—5	4
10. הפועל חיפה	4	7—9	3
11. הפועל מרמוריק	4	6—3	3
12. בית"ר ירושלים	4	9—4	3
13. שמשון תל־אביב	4	12—7	2
14. מכבי נתניה	4	10—3	2
15. הפועל ירושלים	4	5—1	1
16. הפועל פתח־תקוה	4	8—1	1

בגלי־גיל את הפועל ירושלים, שצבר רק נקודה אחת ב־360 דקות.

בני אלון בפתח־תקוה

אחרי מפלת ה־7:2 בחיפה, חייב בית"ר ירושלים להתאושש מחר ב־יקקי"א על חשבון הפועל מרמוריק, שאם לא כן — ייקלע למצב מביך. הזדמנות טובה לנצחון תהיה גם ל־מכבי נתניה (14), שיארח במיפגש תחתית את הפועל פתח תקוה, האחרון בדירוג ועדיין ללא נצחון.

מכבי פתח תקוה, שהתאקלם היטב בליגה הלאומית, נשאר שבת נוספת בביתו — הפעם כדי לארח את הפועל חיפה. כלום היו ארבעת שעריו של החיפאי בני אלון בשבת שעברה תופעה מקרית? הימשיך העולה החדש בשלשלת הישגיו, שהעלוהו עד למקום החמישי? התשובות לשאלות אלה מעוררות סקרנות רבה.

הפועל כפר סבא שוב אינה חוזר רק לתיקו, אך ודאי יהיה שבע רצון אם ישיג נקודה במשחק החוץ שלו נגד מכבי חיפה.

בליגה הלאומית בכדוריד

הפועל הרצליה — מכבי הצפון 15:29 (4:16), הפועל קרית מוצקין — הפועל חולון 13:14 (7:5), הפועל ר"ג — מכבי ראשל"צ 9:23 (5:8), הפועל רחובות — הפועל כפר מנחם 16:16 (5:10), הפועל ראשל"צ — הפועל פ"ת 16:30 (8:16).

משקולות

אליפות ישראל, דרגה ב', בהרמת משקולות תהיה מחר בשעה 10 לפנה"צ בבית שרת בגבעתיים.

קליעה

אליפות הפועל בקליעה באקדח חופשי, תרגיל אולימפי, תהיה מחר בשעה 8.30 בבוקר במיטווח רמת־גן.

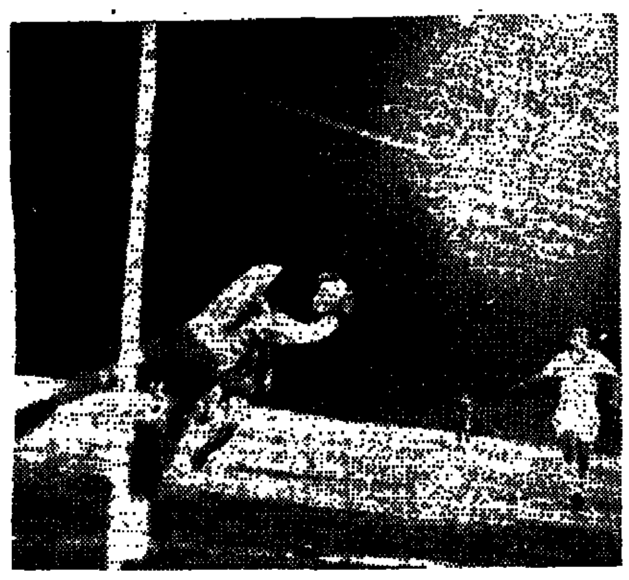

שוער אינדפנדיינטה, סאנטורו, מסכל בזינוק נסיון התקפה של החלוץ הישראלי דרור ברנור (מימין) במשחק הידידותי שהיה שלשום באיצטדיון רמת־גן והסתיים ב־0:0.

קרב על הבכורה במחוז הצפון: מכבי הרצליה — הפועל חדרה

בדרום: רמת עמידר וחולון למשחקי חוץ

מאת סופר ספורט „הארץ"

המחזור החמישי של ליגה א' בכדורגל יעמיד בפני קבוצות הצמרת בשתי הטבלות אתגרים חדשים, שאולי יאירו בבהירות רבה יותר את התעלומה שעדיין לא נמצא לה פתרון: מי הן באמת שש הגדולות, שיאבקו עד לסיום על כרטיס העליה לליגה הלאומית.

במחוז הצפון עשויה שאלה זו להתבהר בצורה יותר מוחשית, כאשר המוביל מכבי הרצליה, בהדרכת המאמן נסים בכר, בעבר מכוכבי מכבי תל־אביב והנבחרת הלאומית (שעדיין מצרף עצמו לעתים להרכב), יארח במגרשו את היורד מן הליגה הלאומית, הפועל חדרה (מדורג ששי במשחק חסר), שכבר נחל העונה מפלה אחת. מיפגש חשוב זה יקבע, אם ימשיכו חניכיו של בכר לרוץ בראש הדירוג, או יאבדו את הבכורה לחדרתים, שכנראה יקנו מנצחון מכבי על בני־נצרת, כדי להשתוות למארחיהם בנקודות.

המדורג שני, הפועל טירת הכרמל (כמו הרצליה, עם 6 נק') יארח במגרשו את הפועל טבריה (מדורג 11), שמעולם לא היה יריב קל, אפילו כשהוא מתייצב למיפגש ליגה מחוץ למבצרו הביתי.

צמרת ליגה א' — צפון

1. מכבי הרצליה	4	6—7	6
2. טירת הכרמל	4	2—6	6
3. הפועל עכו	4	3—5	5
—. הפועל רמת־גן	4	5—7	5

יתר משחקי מחוז הצפון: בית"ר נתניה — הפועל מחנה־יהודה, הפועל בני־נצרת — הפועל רמת־גן, הפועל בבת־חיים — הפועל נהריה, הפועל עכו — הפועל הרצליה, הפועל קרית־שמונה — הפועל מגדל־העמק, הפועל נחליאל — הפועל צפת.

שני המובילים — בחוץ

במחוז הדרום צפוי מתח רב, שקשה לדעת אם יהיה קל בלבד או משמעותי יותר. הוא נובע בעיקר מכך ששני המובילים, מכבי רמת־עמידר והפועל חולון (עם 7 נק' מ־4 משחקים), יוצאים למשחקי חוץ קשים נגד הפועל בת־ים והפועל באר־יעקב, עם אפשרות סבירה לאבד נקודות. קבוצת בני־יהודה (השלישית בחבורת הצמרת 7 נק' מ־4 משחקים), תהנה ממשחק ביתי, אלא שיהיה זה מאבק קשה עם הפועל אשדוד הדולק בעקבות בני־יהודה (מדורג 4 עם 6 נק').

צמרת ליגה א' — דרום

1. רמת־עמידר	4	5—14	7
2. הפועל חולון	4	1— 6	7
3. בני־יהודה	4	7—10	7
4. הפועל אשדוד	4	2—10	6

יתר משחקי מחוז הדרום: הפועל בית־שמש — הפועל לוד, הפועל קרית־אונו — הפועל אילת, הפועל ראשון־לציון — בית"ר רמלה, הפועל רמלה — הפועל יהוד, מכבי שעריים — הפועל דימונה.

תיקו 1:1 במשחק אנגליה — יוגוסלוויה

לונדון, 12 (ע"ר). במשחק בינ־ארצי בכדורגל, שהיה אתמול באיצטדיון ואמבלי לעיני 50 אלף צופים, סיימו נבחרות אנגליה ויוגוסלוויה בתיקו 1:1 (0:1). ג'ו רויל, חלוצה של אברטון, הבקיע את השער לזכות אנגליה בדקה ה־40; ולאדיץ' הישווה בדקה ה־48.

בנבחרת האנגלית היתה לכמה שחקנים הופעת בכורה: מילס מאיפסוויץ', למפארד מווסטהאם ובלוקלי מארסנל.

מנצ'סטר־יונייטד הודחה מגביע הליגה

לונדון, 12 (ע"ר). — קבוצת מנצ'סטר־יונייטד הודחה אמש מגביע הליגה האנגלי לאחר שנוצחה בביתה, במשחק חוזר בסיבוב השלישי, על ידי בריסטול רוברס מן הליגה השלישית — 2:1. הכוכב האירי הנודע ג'ורג' בסט החמיץ בעונת־11 מטר בדקה ה־65, כאשר שוער בריסטול קלט את הכדור בצורה מרהיבה. בריסטול הבקיעה ראשונה על ידי ביון ראדג. סמי מקילרוי השווה בדקה ה־82 וגדוס בריסטר הבקיע את שער הנצחון בדקה ה־84. כל השערים הובקעו בנגיחות.

מידלסבורו מן הליגה השניה כפתה תיקו 0:0 על ווסטהאם בלונדון, במשחק בן 120 דקות. לידס ניצחה במשחק חוזר את אסטון־וילה 0:2.

במשחקים ראשונים ברבע גמר גביע הליגה הסקוטי, ניצחה דאנדי את סלטיק 1:0, ורינג'רס נפרדה בביתה בתיקו 1:1 מסנט־ג'ונסטון.

הפועל ירושלים נגד גבעת ברנר

הערב בליגה לכדורסל

מאת סופר ספורט „הארץ"

קבוצות הפועל ירושלים והפועל גבעת־ברנר/נצן, יתמודדו הערב ב־8.45 בבירה, במשחק המרכזי של המחזור השני בליגה הלאומית בכדורסל. יהיה זה המשחק היחיד, בו יפגשו שתי קבוצות שזכו בנצחונות במחזור הפתיחה של הליגה.

משחק מעניין יהיה גם במשמר־העמק, שם יארח הפועל מגידו את הקבוצה המתוגברת של בית"ר ירושלים (8). הפועל גבת/יגור, שנוצח בשבוע שעבר לאחר הארכה על־ידי מכבי רמת־גן, יארח את הקבוצה החלשה של מכבי חיפה (7.30).

קבוצת הפועל תל־אביב תצא למבחן חוץ ראשון נגד הפועל קרית־חיים (8). מכבי תל־אביב ישחק בדגניה ב', נגד הפועל אשדות־יעקב (8). מכבי רמת־גן ישחק פעם נוספת במגרשו, הפעם נגד הפועל ניר־דוד/בית־אלפא (8).

ספרד — ארגנטינה 0:1

מאדריד, 12 (ע"ר). 50 אלף צופים חזו כאן בנצחונה של נבחרת הכדורגל הספרדית על נבחרת ארגנטינה, ללא שחקני אינדפנדיינטה, בשיעור 0:1. שער הנצחון הובקע בדקה ה־32 על ידי המקשר השמאלי חואן אסנסי.

הארגנטינים היו טובים יותר במחצית השניה, אך לא יכלו לנפץ את ההגנה הספרדית המוצקה.

טניסאי ארה"ב ורומניה בגמר גביע דייויס היום בבוקארשט

בוקרשט, (אי. פי.). הגשם השוטף, היורד כאן בימים האחרונים, לא הפיג את ההתלהבות לקראת פתיחת משחקי הגמר על גביע דייויס בין ארה"ב לרומניה, ביום ו' (היום). עד כה נמכרו כל הכרטיסים לאיצטדיון הטניס, שתכולתו 6000 צופים.

רומנים רבים יבואו לעודד את גיבוריהם, ובעיקר את איליה נאסטאסה, שנוצח בגמר משחקי וימבלדון השנה. מכל רחבי אירופה ממשיכות להגיע טיסות שכר, עם חובבי טניס נלהבים. תהיה זו הפעם הראשונה, שמשחק הגמר על גביע דייויס נערך בארץ מזרח אירופית.

את הרומנים ייצגו איליה נאסטאסה בן ה־26 ועמיתו הוותיק יון ציריאק. אשר לאמריקאים, שהגיעו לבוקארשט לפני שבוע, נראה כי הם ניצבים נוכח הבעיה מי יהיה בזוגם השני, בעיקר למשחקי הזוגות.

שיחזור הגמר המרתק

הראשון הוא כמובן סטאן סמית, אשר הוא ונאסטסה התמודדו השנה בגמר וימבלדון והמיפגש ביניהם הפעם עשוי להיות שיחזור הגמר המרתק, שהוכרע בחמש מערכות.

למשחקי הזוגות עשוי להצטרף אצל האמריקאים ואן דילן, אם כי לראש הנבחרת האמריקאית יש מיבחר נוסף בדמותם של תום גורמן והצעיר היהודי הרולד סלומנס (19), שאחד מהם יופיע במשחקי היחידים.

מכל מקום, לאמריקאים צפוי מאבק קשה בנסיונם להגן על גביע דייויס בו זכו אשתקד.

אם אתה מחפש...

◀ דירה טובה
◀ בסביבה טובה

בוא לגור בנווה־דן
שכונת הפאר של תל־אביב

באזור וילות מקסים ורוגע, בשיכון דן תל־אביב,
מוקמים עתה 5 בניני פאר בני 6 קומות כ"א

✶ מרווח של 16 מטר בין הבנינים (הסטנדרט 8—6 מטר).
✶ סטנדרט בניה גבוה 3—2 מרפסות גדולות בכל דירה.
✶ מגרש חניה צמוד לכל דירה.
✶ שטח פנים הדירה גדול במיוחד.

— 3½ חדרים 116 מ"ר
— 4 חדרים 130 מ"ר
— 4½ חדרים 147 מ"ר

✶ שיא הפאר והשלמות, פרט לא חסר.

לפרטים נוספים

בירנבוים מיכלסון ושות'

תל־אביב,
אבן־גבירול 46, טל' 268625

ש.א.ל. - אגודה צרכנית שתופית בלוד בע"מ
תעשיה אוירית — נ.ת. לוד
אגודה העוסקת במכירת מוצרים לאלפי
חברי הארגון הארצי של עובדי התעש"א

מעוניינת בהצעות
מיצרנים גדולים, יבואנים,
בענף החשמל, צעצועים,
טכסטיל וכו'

בהצעות יש לפנות בכתב לפי הכתובת הנ"ל

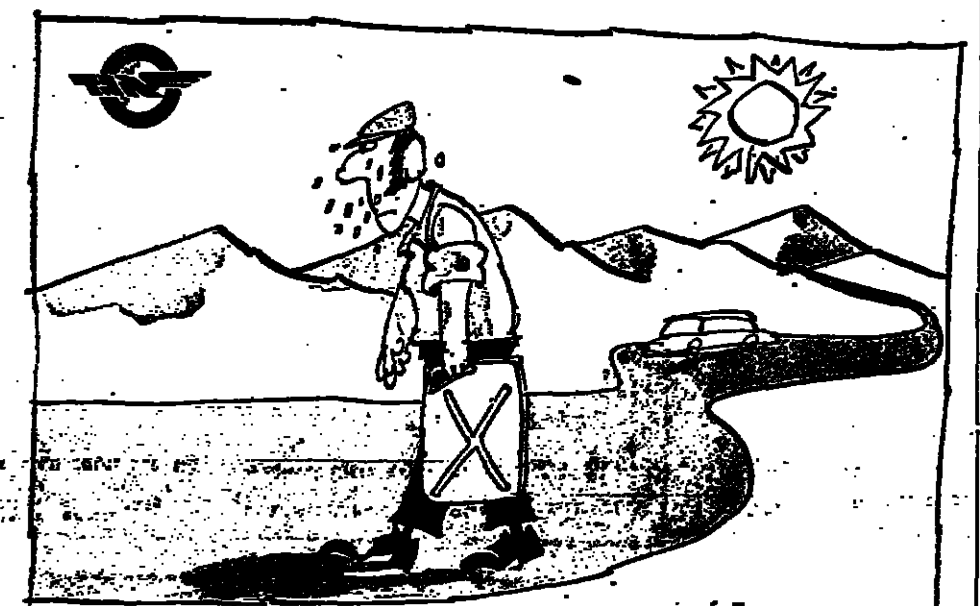

השאר לנו את הנהיגה-סע באגד!

דחף

„אגד", המחלקה ליחסי ציבור

קפה - מסעדה „גינתי" כפר־שמריהו

דרך השרון 32, טלפון 937125
שמחים להודיע על פתיחתה מחודשת
לקראת החורף של המסעדה המפוארת
פתוח ערב ערב (פרט ליום ו') משעה 17.00 עד לחצות.
מומחיות המסעדה:

STEAK DIANA FLAMBE
FONDUE — BOURGUIGNONNE
CREPE SUZETTE PECHE FLAMBE

כל יום חמישי ארוחה מיוחדת
קוסקוס בנוסח מזרחי
מקומות מוגבלים, נא להזמין מקומות מראש.
מתקבלות גם הזמנות לשרות מסיבות ואירועים
חברתיים בבתים פרטיים. כשר למהדרין.

רמת טבעון
חברה ישראלית—קבוצית
קרית טבעון, רח' החורש 25־23
טלפון 931229, ת.ד. 1026
קרית־טבעון

נפתח

בית־אבות ובית־הבראה

● בנין חדיש עם כל השכלולים ● הסקה מרכזית ● פעמון ליד כל מיטה ● השגחה רפואית 24 שעות ● מעבדה ● מכון לפיזיותרפיה ● ריפוי בעיסוק ● מטבח כשר היאמפי.
אנו שולחים פרוספקט לפי הזמנה

HASSOCHEH

רח' הרצל 89, תל־אביב

טל. 82 34 73

✶ סככות נגד גשם
✶ מבחר גדול של בדים

ההתאגדות הישראלית לברידג'
סניף תל־אביב

קורס ברידג' למתחילים

בהדרכת מורים מוסמכים

יתקיים בימי א' בשבוע
החל מיום 22.10.72

פרטים והרשמה, תל־אביב
רח' קרליבך 23, טל. 288580

לחברתנו היקרה

בלה פצורניק

בת השבעים
שפע ברכות,
בריאות ואריכות ימים

דבורה הימן, שרה פלוטקין
שושנה לרר, אלכסנדר ליבשיץ

עירית ומשה תאומים

מודיעים בשמחה
על הולדת בתם הבכורה

גלית

נכדת

לורה ושמעון פוקס — והדסה ואברהם תאומים

נינה

לארנה ומשה קלפ — והינדה גולדברג

ג' בחשון תשל"ג — לוס אנג'לס, ארה"ב

דרוש מקום

בגודל 200—300 מ"ר

באזור תעשייתי בתל־אביב והסביבה

לפנות: ת. ד. 211 גבעתיים

המועצה האזורית מרחבים
מפגש מרחבים, ד. נ. נגב
טל. 93014, 93051, 93131—057

מכרז מס' 80/170

הקמת בריכת שחיה ומלתחות במרכז ספורט מרחבים

1. המועצה האזורית מרחבים מזמינה בזה הצעות מקבלני בנין.
2. תוכניות ומפרט טכני אפשר לקבל בכל יום בשעות העבודה הרגילות במשרדי המועצה תמורה 85 ל"י, אשר לא יוחזרו.
3. תנאי תשלום: 60% במזומנים בשלבי העבודה ו־40% בגמר הבניה. כל העבודה בשטרות למשך 6 חדשים ללא ריבית.
4. הצעות המחירים תבוסס ליום 15.10.72.
5. את ההצעות יש להגיש לא יאוחר מיום 27.10.72 שעה 12.00.
6. להצעות יש לצרף 10% ערבות בנקאית למשך 3 חדשים להבטחת קיום הצעת הקבלן.
7. המועצה אינה מתחייבת לקבל ההצעה הזולה ביותר או הצעה כל שהיא.

חביב שרבף
יו"ר המועצה

למכירה במרכז חדרה

מגרש פנתי לבניה

בהצעות לרכישה לפנות לעו"ד מ. מולדבסקי.
רחוב הבנקים 5 חיפה
טלפון 522817—04

למנהלי חילזון מתכת בע"מ

משה קלפ ושמעון פוקס ומשפחותיהם

להולדת הנינה הנכדה

ולמשפחת תאומים

להולדת הבת הבכורה

איחולים לבביים

עובדי חילזון מתכת בע"מ

למוסד חנוכי תורני חשוב בירושלים

דרושים

15 - 20 חדרי משרדים

לרכישה או שכירות בדמי־מפתח או בשכירות חדשית.

לפנות לת"ד 7555 ירושלים, עבור חדרי משרדים.

רשות השידור
מכרז מס' 11/72

עבוד לתרגום והדפסת תרגום לסרטים המיועדים לשידור בטלוויזיה

רשות השידור מזמינה בזה הצעות לעבוד לתרגום והדפסת תרגום לסרטים המיועדים לשידור בטלוויזיה.

פרטים וטפסים להגשת ההצעות, אפשר לקבל במחלקה לשירותים מינהליים של הרשות ברחוב הלני המלכה 9 ירושלים („בית ספתות" חדר 707).

המועד האחרון להגשת הצעות הוא 19.10.72 שעה 12.00.

רשות השידור אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965

מרחב תכנון מקומי, אשקלון.

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, אשקלון, הופקדה שינוי תכנית מפורטת הנקראת „שינוי מס' 36 לתכנית מפורטת מס' 147/03/4 — אפרידר, שנוי יעוד מאזור צבורי פתוח לאזור מגורים א' (שטח 130 מ"ר)", ביחד עם התשריט המצורף אליו.

אלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית: גוש 1960, חלק מחלקה 156.

כל המעונין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל מעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנון וכן מהנדס ועדה מקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו, רשאי, תוך חדשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.

י. הדדימון
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז הדרום

ד' בתשרי תשל"ג (15 ספטמבר 1972)

לתת ניצב חיים לוי

מיטב הברכות והאיחולים

לרגל התמנותך למפקד משמר הגבול

עלה והצלח!

משפחת אוחנה
„החוף השקט"

דרוש מקום

בגודל של 500—1000 מ"ר
בקומת קרקע המתאים לבית מסחר

באזור צפון תל־אביב - רמת־גן והסביבה

לפנות: ת. ד. 211 גבעתיים

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב, שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 238401
המחיר: יום חול 1.00 ל"י למלה / יום ו' 1.20 ל"י למלה

תורנויות בתי מרקחת

תורנויות בתי חולים

דירות

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

2-2½ חדרים

1-1½ חדרים

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

וילות ובתים

קבלנים

מכזا من الأصل

مكذا من الأمل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב, שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום הו׳: 1.00 ל״י למלה / יום ו׳: 1.20 ל״י למלה

חדרים מרוהטים

● 2 חדרים + הול מרוהטת ומכוסחת עם מכשירים, מטבח פורמאיקה, גג, הרואה 175 ר״ג. 917550 פרט לשבת.

● בהזדמנות 3 חדרים במרכז דיזנגוף. אפשרות לשכור לעורכי דין. טל׳ 9.

● בשכ״ח 2½ בתל־אביב, בלי שער, 003—6005.

● להשכרה דירה 2 + הול כמיטות, ר״ג, 26. פתח־תקוה.

● להשכיר דירה מרוהטת קומפלט בקיראון 3 חדרי שינה, סלון, מזגן, אויר, טלפון, מכירה ביוזר. לפי גות להראל. טל. 850195 (בערב).

● להשכיר דירה הרצה ב־רמת־אביב 3½ חדרים עם כולית, טלפון, והספקה פרטית. להתקשר 745532.

● באפקה לא רחוק מהאר גורמים להשכיר דירת 3 חדרים. לצלצל 230402.

● ברמת־גן חרות + 2 חדרים ע״ע. טל. 724081.

● ללא בלי תווך חזית ק״ב חצרים 30 ר״ג. משפט. 737035

● להשכיר 3 חדרים בכר צת רוטשילד בנבעתיים קומה ב׳ רמול גג 61418 בערב (לא ביום ו׳).

● להשכרה דירה לבית פרטי 3 חדרים ארון קיר טלפון 761393 גם בשבת.

● להשכרה דירה 2 חדרים והול גדול 913365 תרשקר בית.

● להשכרה 2½ מגוים מרו־הטים חלקית במרכז גבעתיים 727459.

● ברמת־גן דירות ריקות מרוהטות "אקספרס" ביאליק 75 ר״ג 724021.

חדרים מרוהטים

● להשכיר חדר לבחורה בי־רחוב גורדון בתל־אביב, שד׳ פרי במטבח. 240609

● חדר מרוהט לוקסוס לזוג מוכשר, ארלוזורוב 180 — ת״א. 240487

● להשכיר חדר לתיירים ל־יד עזריה ת״א טל. 246608.

● להשכיר חדר בבתים עמי־דר רח׳ השלושה 7 היימס מ־16—18.

● הדר מרוהט יפה להשכיר לבחורה בבבלי טל. 281053.

● להשכיר לאשה מקום לינה בחדר נפרד לפנות גברת ישר המלך 2 גבעתיים טלפון — 251650

● בגבעתיים חדר להשכיר ל־בחור ב־90 ל״י טל. 724006.

● 3 חדרים מרוהט וטלפון 722102 רחוב הרואה 18.

● חדר בצפון תל אביב ל־בחורה, בבוקר 614252, ומ־הצהריים 448049.

● להשכיר חדר מרוהט ל־גבר בעל תעסוקה שמור — רח׳ ברדיצ׳בסקי 18 ע״י הבימה, 10—8 או 17—19.

● לתיירים בצפון ת״א, חדר מרוהט יפה, אפשרות ארו־חת בוקר. 449060.

● להשכיר חדר בשכ״ח ל־לא מתוכים רק לסטודנטים השילוח 5 רמת יצחק, טל׳ 741065, זעירא.

● מחדרים מרוהטים עם שרות פלא להשכרה טל. 241853 תל־אביב.

● החולון קותה לדירה — 19—22 8—14 ביין S76555 עבור אילנה.

ביקוש דירות

● דרושות דירות בשכ״ח ב־מרכז ת״א, מרוהטות ובלתי מרוהטות, נא לפנות לואים הכר, נכסי לא ניידי, רח׳ בן יהודה 142 ת״א טלפון 236953, 249476.

אולמות

● להשכיר אולם 600 מ״ר למטרה התכנה בנתלת־יצחק ב׳. 250572

חנויות

● להשכרה הנוחוסה 30 מ״ר עם מחסן, רוטשילד ת״א. טל. 053-22903 לפנה״צ.

בתי מלאכה

● למכירת יחידת תעשיה ב־מרכז המלאכה גבעתיים 50 מ״ר כולל אינסטלציה חשמל כח/מאור ולחץ אויר + הפרדה מבוטית למשרד. טל. 763493 במשך כל שעות היום.

מחסנים

● בשכ״ח במרכז העיר מבנה מתאים למחסן או בית מלא־כה, כן חשמל ומים, גישה נוחה ואפשרות שימוש במל־בין 1500 ל״י לטלפן 240145.

משרדים

מגרשים

עסקים

דירות מרוהטות

● דירה חדשה מרוהטת ל־השכיר כולל 3 חדרי שינה + סלון + טלפון בראשון לציון נבלי דוד טל. 91840 בשעות הערב.

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

הצעות עבודה

הלוח הככול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

● דרושים חרטים, מסגרים, בים ולמשים בעולים, עם קצה של 50,000 ל"י לש: ת.ד 3236 ת"א עבור "מים".

● דרושה כפרית מנבה ה' עם גם צבעים לפלוו סט 448570.

● במרכז הרצליה דרושות הוצרות להצלחה לוינגר ל אוברלוס לפנות טל. 954505

● דרושה בשפלת לתינוק ב' בתים עם המלצות, טלפון 875065

● רחוב! פקידה מתחילה + חרוצה למשרד ברוכם "בול מוצ"ה 28א', תל-אביב.

● דרושה משפלת מבוגרת לתינוק בהבנית ל' 13.30—8.00 טלפון 257412, נולה לצלצל בשעות העבודה.

מכוניות למכירה

● פולקסווגן 1300 1964 — אינת, טלפון 910534 עתה תקוה, רוטשילד 109.

● פיאט 600 1966 יד ראשונה במצב מצויין עם 10 חודשים 7,200 ל"י 415965.

● לאדה 1963 מנוע משופץ, ממס לשנה, יד שניה, 750801.

ביטוח רכב

● ביטוח מיידי לכל סוגי רכב טל. 614135

השכרת רכב

● "הארץ" השכרת מגדרים, ופרמיות (תנאים מיוחדים להקופות) "ארז", תחנת רכבת ת"א טל. 255054

ביקוש רכב

אופנועים וקטנועים

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב, שד' רוטשילד 97 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י למלה / יום ו': 1.20 ל"י למלה

● בהזדמנות רבים + סירה במצב טוב מודל 62 מסם ל-שנה 833326 איתן.
● קפריס 67 + סירה, או ברול ומצמר 1400 כחדש. — ירושלים 82 נורן.
● אך ורק אצלי תוכל לרכוש כל סמנות לנוער בתנאים נוחים. מעוניין לקנות קטנועים משומשים. גבים עליה 61 תל-אביב.
● מילון פיג'ו 70 חדש ל-מכירה, טל. 844491, 844648.
● פיליו: שנה 70 אחרי אר ברזל, מסם לשנה. 820897.
● רבים + סירה מנוע גרול בהזדמנות מצב מצויין, ויול 787321.
● למכירת מילון 1967, ב-מצב טוב. טל. 757964 בין 4 ל"י.
● למכירת מילון מודל 1968 במצב מצויין, 871456 — 210821.

שרותים

● "המוסה" זיפות תיקון ו-מיזוג גגות טלפון 251738.
● "הפלסטים" למוש והברקת מרצפות דירה 150 ל"י טל. 242669.
● אמבטיותו חדש באמייל בנסמי תוצרת חוץ בביתך 242660.
● "ונוס" למוש והברקת מר-צפות פוליאסטר לא מחליקים ונקיון יסודי ת"א 03-830404 חיפה 04-669327 נתניה 053-25006.
● מקבל עבודות שיפוצים, הריסה, בניה, שינויים ותוס-פות בדירות, באחריות מלאה ובביצוע מעולה. לוי אברהם 782000.
● מעריה! מלטשים ומברי-קים תריסים, שמשות ושיו-דה. 37621.
● מקור הרימונטים, שיפו-צים כלליים ובאחריות. טלפון 51598 ת"א המשפי.
● נקוי תנורי הסקה ואוד-בות פעולה ראשונה להורף סבה לטלפון 36332 בשעות ה-בוקר.

מקררים

● בהזדמנות למכירה פרי-זידר אמקור "פאר", במצב מצויין — 917841.
● קונה מקררים משומשים משלם מחיר גבוה. 827061.
● מחיר מוכלו עבור המק-רר המשומש שלך טלפון — 824585.
● מקררים משומשים מ-150 ל"י כולל ביטוח מוכר קונה ומחליף הזדמנות אמקור 10 — 390 ל"י "קירור לוינסקי" לוינסקי 102 ת"א 829554.
● מרכז המקררים!!! קניה, מכירה, חשכרה, 20—25 ל"י חודש. תיקון וצביעה בבית הלקוח. צלצנו 13, פינת לוינסקי 74 טל. 821884.

סירות

● סירונוית מפרסית ממי ברגלם (דגם מיני פי) בי מכפנת אליקור אזור תע-שיה הרצליה 932369 — 983782.
● סירת מירוץ + מנוע אוי-בנרוד 75 כ"ס למכירה טלפון 03-221531 אחה"צ במשרד.
● למכירה סירת קבין קרוזר חדישה 6 מקומות 846680.
● למכירת סירת מרוץ "יש-ראלי מעופף" מנוע אבנרוד 40 כ"ס + עגלה טלפון 04-924263 בערב.

מספרות

● דרושה ספרית טובה לסלון מאיר אבו גבירול 152 טלפון 446101.

מכונות גילוח

● אליאם מכירה ותיקונים מכל הסוגים עליה 19 — 821750.

חיות בית

● סוסת רכיבה אצילה אנ-שר עם אוכף למכירה ארס אריה עדיאילת 063-99267.
● למכירה סוסי רכיבה בע-לי כושר על ציוד המלא ה-אורוה והמסלול ללמודים נ-תן להשכרה לבנות "בכל" בי"ס לרכיבה על סוסים גה רימה.
● אם רצונכם בכלב, טלפנו אלינו 03-30623 ברשותנו מי-גור רועה גרמני וכלבים ר-גורים אחרים.
● למכירה גורי קולי עם תעודות טל. 762773.
● למכירת גורי קולי עם תעודות בכבור פרסים גם לב-נות לקיבוץ מגל 063-22819.
● למכירה גורי רועה גרמני 4 דורות עם תעודות טלפון 919800.

טפטים

● "פאר" הדבקת טפטים מכל הסוגים ביקור ללא התחיי-בות גם בשבת מחירים נו-חים 874216 מייננבר.
● "בוטיק הטפטים" כל סוגי הטפטים בסימטות ולייחידים. הדבקה ע"י מומחים. יעוץ להדבקה עצמית, ביקור בית ללא התחייבות. גורדאו 1, רמת-גן, 736105, דיזנגוף 209 תל-אביב, טל. 239751.
● עריזלסם מבצע עבודות פי.וי.סי. וטפטים ע"י מומ-חים באחריות לפרודות ול-מפעלים מחירים מיוחדים — קינג ג'ורג' 81 טלפון 220980.

כלי נגינה

● אורגן פרפיסה קומבאק חדש. לפנות טלפון 785468.

נופש

● בית-הוריכם בגדרה לחפר-פה של 6 הודשים במנסיון גנים נתרו כמה מקומות עבור קשישים במצב בריאות תקין צוקרמן 14 גדרה טלפון 055-91101.

חקלאות

● למכירה טרקטור פרגוסון 135 מודל 66, עם מניבים מר-סך ורד טל. 922602 תל מו-נד.
● מעוניין לקנות פרדס וכרם עד 100 דונם. וגם אדמות לאום 968061.

טיולים

● בחור מחפש שותף/ה ל-טיול ממושך בארה"ב מאמ-צע. ת.ד. 4000 ת"א.

תנורי חמום

● חימום דירתי בתנורי "ומ-סלר" הוכפרמצבה" ליקאר. אבו גבירול 79 טל. 224946.

בתי"ס לנהיגה

● דרוש מורה נהיגה למש-רה בבי"ס "ינוח" בפ"ת 736130.

שידוכים

● גרושות ואלמנות בגיל 35, 30, 40, 45, 50, 60 ועוד מסודרות בדירה והכנסה מכל העדות מעוניינות בנשואים ל-גברים מסודרים בעבודה — "רעים".
● לגברים בכל רחבי הארץ תמורה 10 לירות בלבד תק-בלו כתובות של בחורות המ-עוניינות בהיכרות.

● "ניצה" משרד שידוכים עיר' אורים 62, חיפה 535180.

טלויזיה

● טלויזיות בפלאות דגם 1973 גם ב-50 לירות לחודש ההקדר עוד היום לטלפון — 240292 והמכשיר בביתך.

מכונות תפירה

● למכירה 4 מכונות תפירה זינגר אוברלוק קטן ואפרם לבנה ישובת חלוניו 45 תל-אביב לאהובה.

מכונות כביסה

● מכונות כביסה חדישות — 10% גם ב-50 לירות לחודש ההקדר עוד היום לטלפון — 240292 והמכונה בביתך.

שונות

מי מצא?

אידועים ובידור

דודי שמש וחשמל

מכונות כתיבה

בתי-ספר ושיעורים

חוגים

חפצים לקנות

מציעים למכירה

רקודים

צילומים

בולים ומטבעות

הלבשה

רהיטים

הלוואות

תריסים

דגלים

הלוח הכפול ירושלים

ידיעות אחרונות: הלל 28 טל. 225251
הארץ: [illegible] 5 טל. 224245

תורנות רופאים לפי השכונות

תורנות בתי מרקחת

תורניות בתי חולים

בתי כנסת

דירות

וילות ובתים

קבלנים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

חדרים 1-1½

חדרים 2-2½

חדרים מרוהטים

דירות מרוהטות

משרדים

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

● דירת 2 חדרים ריקה ברח' ... בערב בעבודה 522294
● דירה חדשה 4 חדרים, קרית משה 31484
● קרית־יובל 3 חדרים 350 ... טלפון 08-620591
● ברכות אשכול בשכ"ח 3 חדרים, ריקה, כניסה מיידית 56404
● דירת 3 חדרים, נוף נהדר, רח' עוזיאל 227894 בין 10—13 או בערב 310
● דירת 2½ חדרים מנויה, רח' בר־אילן, להתקשר בערב
● בצורת החדרים של הסטודנטים — מבחר דירות וחדרים. מרכז הסטודנטים, בשעות 14.00—10.00, טלפון 36251
● בבנין הארצית 4 חדרים + הבקה, 68010

ביקוש דירות

● "החי" שרות אינפורמציה דירות וחדרים
● מעוניינים בדירת 2½ חדרים בקרית יובל או בקרית ... טלפון 25131
● דירה בדמ"פ במרכז ... בירושלים
● מעוניין לקנות דירת 3 חדרים בבנינה ... טלפון 526
● דרושה דירה 2½ — 3 חדרים ... ירושלים, 224548
● דרושה דירת חדר בדמ"פ ... טלפון 225076
● דירת 4 חדרים ... בבתי השיש במרכז העיר, ברמת־אשכול ... בית מקום ...
● זוג מעוניין ב־2½ חדרים בשכ"ח + הסקה ... טלפון ...
● לשרות החדרים של הסטודנטים דרושים חדרים ודירות לקראת תשל"ג. לפנות למרכז ...

אולמות

● בשכ"ח ק.ק. מרכזי, אולם מלא ... 221095

מחסנים

● להשכרה מחסנים במרכז ... 100 מ"ר ... 227676
● להשכרה מחסן מסודר ... 536541

חנויות

● חנות ענקית במרכז ירושלים למכירה בדמ"פ ...
● בדמ"פ חנות 70 מ"ר ב־ ... 223020
● חנות למכירה ברח' הנביאים ... 534504
● בדמ"פ חנות ברחוב יפו ... 234454

עסקים

● בניה מבוקשת למכירה ... 679
● למכירה מסעדה מבוססת ... 68
● מכונה בבעלות שאול 160 ... ירושלים ... 524141
● עסק מבוסס למכירה מיידית ...
● 17—20% ריבית ...

ביקוש עבודה

● מזכירה, פקידת הנהלת חשבונות ...
● פקיד מורשה במשרד ...
● ב.ב.ע. — הנה"ח, מקבל עבודות בהנה"ח ובהב... 526026 ... 16.00—20
● מכונית בעברית מקבלת ... 84438 ... 13.00—
● מעוניינת לקבל הדפסות ... 15.00

הצעות עבודה

● דרושים ... 64461 ירושלים
● דרוש ... 83255 ירושלים
● דרושה עוזרת ...

● למכירה אוטומטי אחרי טסט 4.000 ל"י. לבלגל — 31997
● בהזדמנות, לרגל נסיעה, פורד קורטינה 1964, מנוע 70', במצב מצוין. טלפון 31366
● בהזדמנות, סימקה 1300, 1966, מצב טוב, מצויין — 78.000, טל. 68643
● פיאט 1100 1968, מצב מצויין 13.250 ... 9 חודשים
● פיאט 500 1961 לאחר שיפוץ כללי, בעבודה 225341
● שבי 1968 ... מצב חדש, 73.000
● פרינץ 1000, יד ראשונה, 1966, מצב מצויין 19—16
● "מגור" שרותי עוזרת וגננת לדירה בדרכים ... טלפון 231574
● פולקסוואגן 1964 ... מצב מצויין ... 26180
● פולקסוואגן טמפו ... 1965 ... 68254
● הלבו טמיישן 1970 ... 526404 ... 16.00
● פיאט 850 1965 ... מצויין 529484 לא בשבת
● לארק 1963, במצב טוב ... מצויין 36592
● ב.מ.ו. 1971 ... 524493
● פיאט 125 ספיישל 1971 ... 26.000 ... 57043 ... לא בשבת
● הלבר 144 1971 ... 31003
● סאוגר 1961 ... 83.000 ... 538360
● פולקסוואגן 1971 ... 531420

מי מצא?

● אבדה פוליסה ... 61659

כלי נגינה

● רכשו פסנתרים, גיטרות, אקורדיונים, עוגבים וכלים אחרים, בתשלומים נוחים ב"בית המוסיקה" ... 224500

מציעים למכירה

● קופת חצי מזון למכירה ... 61973 ...
● למכירה תנור חשמלי ... טלפון 31291/2 ... 16—12
● בהזדמנות — תנור לחמום ... 6000 ... 30252
● שטיח פרסי ... 523779

שרותים

● "מורי" מלטשים וסודרים ... 232008, 223731

טלוויזיה

● בהזדמנות טלוויזיות ... 632403

ריקודים

● למד לרקוד ... 82535

מכונות כביסה

● מכונת כביסה אוטומטית ... 35002

נופש

● הזמנות למלונות ... 3

חיות בית

● למכירה כלבה 4 חדשים ... 621781

רהיטים

● רהיטי סלון ... 525111/39

שידוכים

● צעיר יפה ... 2475
● לצעירות ... 6057
● לבחורים ... 6461

מקררים

● למכירה מקרר ... 60

אופנועים וקטנועים

● בהזדמנות אופנוע ב.ס.א. ... 85316

● דרושה אשה למיפול ... 36594
● דרושה אשה מטפלת לילדה ... 89194
● דרושה עוזרת מנוסה לבית עם שני ילדים ...
● דרושה מטפלת + עבודות בית ... S8154
● דרושה מטפלת לילד הלוי ... 30757
● דרושה מטפלת ... 80968
● ... ירושלים ... 4333 ...
● דרושה מטפלת (נערה) ... 39250
● דרושה מטפלת + עבודות בית ... S3154
● דרושה מטפלת (בחורה) ... 35151
● דרושה פקידה לתכנון ... 32820
● דרושה מטפלת/עוזרת ... 68108
● חברה ארצית מחפשת עובד ... 4637 חיפה
● דרוש פוטר/ת בעל/ת ... הדפסה ... 4
● להברת רכב דרוש מקיד ... 3241 ...
● דרושה בחורה/אשה ... 67959
● דרושים סכנאים ... 227877
● דרושה עוזרת בית ... 35495
● דרושה אשה לטיפול בית ... 533515
● דרוש בעל מכונית ... 2045
● לעבודות בית ... 58993
● כסף, כסף, כסף ... 223058
● לפנות בפירוס ... 5104
● דרושים עוזרים לעבודות ...
● דרוש מכונאי ... 33256
● דרושה לסדרה ... 1016
● דרושה מטפלת לשלוש שעות ... 11.00 עד 14.00 ...
● ... 221008
● דרוש נער ... 224085

תכוניות

● קורסים מזורזים ... 526215
● מאונוס 1962 ... 527550
● טריומף 1300 1970 ... 36.000
● פיאט 600 1962 ... 36123
● טריומף 1300 1968 ... S4064
● סוסיתא ... 58162
● בהזדמנות! קונסול 1300 1968 ... 11.000 ... 225621
● ווקסהול קרסטה 1963 ... 55.000
● סוביטא 5.250 1965 ... 64322
● רנו 1963 ... 58015
● פולקסוואגן 1971 ... 50706
● ב.מ.ו. 1969 ...
● פיאט 1500 ...

אשדוד

מציעים למכירה

● ... 60.000

הלוח הכפול חיפה והצפון

ידיעות אחרונות: הנביאים 28, טל. 667931
הארץ: גורדון 20, טל. 661166

תורנות רופאים לפי המחוזות

חיפה
● רופא תורן בבר"א טל׳ 101

תורנות בתי מרקחת

● ליל שבת: בלפור, מסדה 1, טל׳ 602280
● שבת: ... כרמל, 30, טל׳ 662206

תורניות בתי חולים

● היום רמב"ם (כירורגית, אורתופדית, פנימית) ... הילד (נשים)
● שבת: רמב"ם

דירות

● לזוג צעיר 64 מ"ר חדשה במוצקין, גמורה ינואר — 724050

וילות ובתים

● בדניה בכרמל ובקרית מוצקין בתים ... 602044 (מל"ר)
● למסירה מיידית בקרית מוצקין לשנתיים 3 חדרים מרוהטים ... 711631
● בשכונת הוילות של "רמת זיו" בצור־שלום ... 710507
● ...

קבלנים

● שפירא שלמה חיים בע"מ בונה בחיפה ברח' שער העליה 24 דירות 3½ חדרים ... 70.000 ל"י ... 04-667800
● ... 664530

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● בהזדמנות בקרית ביאליק בבניה 3 חדרים, 80 מ"ר, 719532
● בהזדמנות 3 חדרים + פינת אוכל קריית אלי ... 717194
● ברוממה החדשה 4, 115 מ"ר ... 125.000 — 241304
● בסביבות דירות 3 חדרים ... 73.000
● ... 669343
● בכרמל צרפתי 3 חדרים ... 49.500 ... 663533
● ... 73000 ... 235546
● בקרית אליעזר דירה ... 536787
● דירת 3 חדרים ... 30616
● ... 715566
● ... 620567
● במרכז אחוזה בבנין 4 חדרים ... 640047
● ... 4 חדרים, 981434
● וילה בת 3 חדרים ... 725170
● דירה חדשה 3 חדרים ... 120.000 ... 643928
● ... 4 חדרים ... 221870
● ... 323769
● ... 527929 ... 8.00—5.00
● 4 חדרים קומה ראשונה ... 70.000 ... 520855
● ... 60.000 ... 225553, 661447
● ... 245508
● ... 79.000 ... 715011

● מתחילים לבנות בנין דירות של 4½ חדר ברחוב פרי נסקר ... חיפה, לפנות מ. קוק ... 60156
● בכרמל צרפתי 3 חדרים + פ"א מסודרת יפה טלפון 527717
● 4 חדרים ק"ג 3 כיווני אויר, למסירה מיידית 90.000, רמת שאול 586533
● דירת פאר באחוזת קומה ... 04-81193
● ... 245640
● בקרית מוצקין דירת 3 חדרים 100 מ"ר ... 057/716328
● בקרית חיים 3 חדרים — 40.000 ... 04722518
● בהזדמנות דירת בת 3 חדרים בקרית חיים ... 723083
● למכירה 3 ביורשלים ... 222984
● דירה מסודרת 3½ חדרים
● 3 חדרים ברחוב ... 718144
● איש איש ומשמו, 4 ליד הכרמל ... 137.000 ... 83260 ... 86808
● בק. אתא 3 חדרים ... 10/22 ... 728652
● במוצקין דירה חדשה 3 + פ"א ... 715832
● 3 חדרים אחרי ... 49 ... 527121
● בסביבה דירה בת 3 חדרים ... 717983
● ברמת חדר 3 + חדר ... 90.000 ... S1836
● ברמות ... 3 חדרים ... 726146
● בנוה־שאנן, הגליל, 3 חדרים ... 04-667800 ... 232391

חדרים 2-2½

● בנוה־שאנן 2½ חדרים ... 6
● דירת 2½ ק"ד + חדר ... 532356
● דירה 2 חדרים הול ... 225924, 231354
● שני חדרים + הול ... 17.00 ... 255286
● בנוה־שאנן 2½ ... 80.000 ...
● בהזדמנות בחיפה 2 חדרים ... 80.000 ... 714044
● בבתגלים דירת 2 ... 45.000 ... 537490
● בקרית חיים 2 חדרים ... 720765
● 2 חדרים + פ"א בקרית חיים ... 87.000
● בקריתיים ב' 2½ חדרים ... 715566
● משה הכרמל 2 חדרים ... 728061
● בהזדמנות 2½ חדרים ... 222268
● בהזדמנות בקרית־חיים ... 728860
● דירת 2 חדרים ברחוב הלל 55 ... 30.00—16.00
● ברמת שאול 2 חדרים ... 536694
● 2 חדרים + פ"א + נוף ... 28, פ. שפרינצק
● בקרית אליעזר דירת 2½ חדרים ... 535632
● 2 חדרים + פינת אוכל ... 525966
● ברמז בקרבת המכוניות 2 ... 44.000 ... 224758
● בנוה שאנן 2 חדרים ... 225421, 233084
● בחדר בבנין חדש 2½ ... 641518
● דירת 2 חדרים + 2 מרפסות ... 42
● דירת שני חדרים ... 717428
● דירת מרוהטת 2½ חדרים ... 690248
● למכירה / להשכרה 2 + הול ... 18.00—8.00

1-1½ חדרים

● ליחיד/ה חדר ליד המכ... 661296
● במבנין דירת חדר וחצי + מרפסת ... 932376 934304
● ...

חדרים מרוהטים

● בכרמל ליחידה חדר מרוהט ... 04-84255, 04-32563
● חדר בדירת לוקסוס ... 04-242461
● חדר מרוהם לסטודנט/ית + טלפון ... 04-663314
● חדר על יד הטכניון ... 661051 ... 15.00—17.00
● חדר מרוהט + מרפסת ... 243042
● חדר מרוהט לבחור ... 14.30 — 16.00 ... 625430

דירות מרוהטות

● מיידית דירת 3 חדרים, מרוהטת ... 0256710
● בסוציקין, 3 חדרים מרוה... 0471464
● לשנתיים דירה יפה ... 523004
● בכבינו 2½ מרוהטים בשכ"ח באוקטובר ... 350.— ... 527612

● להשכיר דירה בת חדר מטבח וכל הנוחיות במרכז מוצקין. נא לפנות טלפון 722240 בין השעות 16.00 — 18.00
● בקרית חיים המזרחית להשכיר בית בודד מרוהט יפה טלפון, פריג'ידר, גז, מזגן אויר, 725840
● בכרמל דירה בשכ"ח 4 חדרים + מעלית + טלפון. S0160
● בכרמל הצרפתי דירת 2½ מרוהטת 400 ל"י לחודש. טלפון 04—81193
● 2 סטודנטים מעוניינים לצרף סטודנט/ית לדירת 3 חדרים + סלון. טלפון — 08—237532
● להשכרה דירה בת 2 חדרים מרוהטים מטבח ושירות ... 224615
● דירה להשכרה 3 חדרים מרוהטת ... 523968
● 2 חדרים פריג'ידר גז בדוגמא לסטודנטים טלפון 523447
● 2 חדרים מרוהטים + סלון בע"ח ... 243086 אחרי הצהריים
● חדר מרוהט להשכיר לגבר ... S4020
● בשכ"ח 2 חדרים ... 205351
● לבנבה מיידית דירה בת 2 חדרים ... 841007
● להשכיר דירה מרוהטת 2 חדרים ... 524457 ...
● 2 חדרים מרוהטת בכרמל ... 89563, 80803
● דירה יפה 4 חדרים ... 252530

דירות בדמי מפתח

● בהזדמנות 2 חדרים + נוחיות 10,000 למשפחת אר... 9
● בדמ"פ במרכז הדר, שקם 3—4 2 כניסות ... 88806, 83260, 130
● בדמ"פ 2 חדרים והול ... 36185
● בדמ"פ בנוה דירות ... 532206 ... 668166

דירות בשכר חודשי

● לשנתיים 3 חדרים + טלפון ברח' בית־לחם טלפון — 629064
● דירת 4 חדרים מפוארת כניסה מיידית, בכרמל ... 18
● 3 חדרים + פינת אוכל + חדר עבודה, מרוהטת ... 04-235963
● להשכרה דירה 2½ חדרים ... 04-244170
● בעיזהיים 3 חדרים מרוהטים ... 603494
● 2 חדרים מרוהטים ... 13.00
● סיורי 3 חדרים מרוהטת במרכז הכרמל טל. 521033
● ברמת שאול 3 חדרים ... S7121
● דירה חדשה 3 חדרים ... 726208
● בקרית מוצקין 3 חדרים ... 713959
● להשכיר שתי דירות, 2 חדרים ... 667520
● 4½ חדרים ... 524119
● 2 חדרים + הול + מרפסת ... 721046
● 1½ ברמות רמז ... 222490
● בחדר חדשה 3 + סלון ... 663455, 268169
● 2 חדרים + הול בקרית חיים ... 710690
● ליד הטכניון דירת 3 חדרים ... 728004, 668039
● להשכרה דירה בת 3 חדרים ... 728637
● בסביניה בשכ"ח דירה מרוהטת 3½ חדרים ... 711541
● בשכר חדשי דירה 3 חדרים ... 225987
● דירה נאה 2½ ... 245077
● 3 חדרים מרוהטים ... 561105
● להשכרה בקריות ... 710031
● 3 חדרים ברח' ... 521605
● דירות מרוהטות ... 668068
● ישנן לפסטים ההזדמנות ... 83200 130
● דירה בנות שאנן 3 בשכר ... 223352
● דירת 2 חדרים ... 224009
● בשכ"ח 2½ ... 244614
● בסרכו ביאליק בשכ"ח ...
● באחוזה בשכ"ח 4 חדרים ... 03-250023
● דירת 2 חדרים ... 02-04-4899
● בשכ"ח דירוש אולם ... 1616 ... 88306
● ברמות רמז דירה יפה 3 חדרים ... 241663

● במוצקין 3 חדרים רפ"א + מרפסת גדולה + טלפון 717446
● דירה חדשה 3 חדרים פינת אוכל וטלפון בכרמל הצרפתי להשכרה מיידית — בהזדמנות 04-729014
● להשכיר בדמי מפתח דירת חדר + מטבח + נוחיות ברח' ארלוזורוב 5, 64007
● דירה בת 4 חדרים ללא רהוט בקומה עליונה בבנין רב קומות ברוממה ברח' הפרחים, לפנות בשעות העבודה 003331, 664053 לאסתר

משרדים

● למכירה דירה במרכז הדר מתאים למשרד עו"ד/רופא, 2½ חדרים, 668507
● להשכיר 2 חדרי משרד במרכז הדר. טלפון בעבודה 631107
● חדר טוב בשכ"ח ברחוב הלוץ 50 א' טל. 665519 ב־ שבת 527681
● מחפשים כשרד 3 חדרים במרכז הדר בשכירות חוד־שית או בדמ"פ קומה א' או ב' נא לפנות בשעות הערב טל. S0562

חנויות

● בדמ"פ בהזדמנות חנות הלביבה ברח' הרצל טל. — 523650, 640070
● חנות במרכז העיר התח־תית למסירה בדמ"פ מרטים הולמנו 524928
● למכירה חנות בהתחלת ארלוזורוב 60 מטר, מתאים לאולם תצוגה ולכל מטרה. טלפון 602345
● בדמ"פ מכולת במחיר הזדמנותי ברחוב דרור 26 — 534257
● למכירה חנות חדשה כבר־מל לכל מטרה + מחסן + מקלט + שרותים, בבוקר: S1739, בערב 55509
● חנות ירקות למסירה מי־דית פרנסה בשפע רח' יפו 9 להתקשר טלפונית בעבודה — 660224 בבית אחרי שעה 19 530703

אולמות

● בשכ"ח דרוש אולם תע־שיה קלה בגודל 100—200 מ"ר, רצוי עם מיזוג אויר ובה חשמל, ת.ד. 1616 חיפה. טלפון 722021 או 88306

מגרשים

● בכרמל מגרש לבנית מיי־דית המורה דירה + בטון. S3718
● מקום עם עתיד גרול! מגרש בכרמל בסביבת מלון "נאות הכרמל" 7.000 ל"י, אפשרות בתשלומים, "מפעל עממי" גורדון 29 טלפון: 663582
● בשדירות העליונות, דר־מחאתי, 120,000, שפרינצק, הנשיא 130
● בהזדמנות מגרש במרכז קרית בנימין רח' ילין טל. 723063
● הזדמנות! מגרש בפתח הכרמל אזור כפרי לבנין ד־ ונפש 3.500 ל"י. ארמה פר־טית. "פיתוח הצפון" מבנ־נר 25 טל. 661208
● לבנין ולתעשיה מ"ס 1—3 דונם עם ובלי מבנה להת־קשר 662644 הורוביץ (מל־צ'ן)

עסקים

● למכירה חנות סימונאות למירות, ירקות בשוק ה־סימונאי בחיפה עם שני משרדים, לפנות לבן מובחר כיכר, מושב. שדות אליעזר — 067-37059 טל.
● בלבו עסק, מכשירי כתי־בה וספרים הלבשה נכרות, מכבסת קיסוש, תמרוקים, הבשמים, משחקים ומשקאות וכו', רק קונים ופלוויים ו־סכומים רציניים באים בחש־בון. להתקשר 662644 הורוביץ (מל"ר).
● בעל מקצוע ממדרגה ראש־ונה בענף מלונאות, מוכן להשקיע מ־300,000 עד 500,000 ל"י בהקמת שותפים להקמת מלון בחיפה. ת.ד. 4000 חיפה עבור יוסף.
● לעסק חדר עם נוחיות ב־מרכז, רח' הרצל חיפה, בלי דמי מפתח, טל. 241182
● בעל מכונית מרסית + הסקעה מעוניין בהצעות טל. 712536
● חנות מכולת למכירה קר־ית אתא רח' אהרון בן־יוסף 26
● דרושים בסמים בערכות בנקאיות ובעבודות מונטיות ציבוריים מוכרים אספרי הצ־מדה לרולאר בתנאים מצוי־ינים "בסמת" חברה להשק־עות ומינגנים בע"מ רח' הד־נבאים 24 טל"ג 523468 — 529406 חיפה.

הכשרה לעבודה

● בסקוה משרד העבודה תל־מר/י בבוקר או בערב מקצ־עות בלליה. מזכירות הנהלת חשבונות, כתיבה במכונה עברית אנגלית, קורס חדש 15.10.72 בי"ס ירכס הרצל 44

ביקוש עבודה

● קבלן לעבודות צבע ברוד מעונין לכל עבודות בכל חלקי הארץ במחירים זולים טל. 04-223230
● כתבנית מעונינת בביתה בהדפסות בעברית טלפון — 04-921511
● קוסמטיקאית בעלת נסיון מעוניינת בהצעות עבודה טלפון 606468
● כונרת בי"ס מקצועי ציור אונה התורה מעונ־יינת במשרה מתאימה. לפ־נות ענת בלומניק רח' החשמלה 15 ג' גבעת נשר.

מחסנים

● למכירה בהזדמנות מחסן מתפרק מעוני ומשלמות במוו, רמת מ.חיים רח' ג' 63.
● להשכרה ... 56 ב"ר, טל. 635306

הצעות עבודה

● לבית הספר הראלי העברי בחיפה דרושה עובדת נקיון למשרה לקו שעות קבועות ב־יום ל־5 ימים בשבוע. בהת־צות נא לפנות בכתב להנהלת ביהה"ס ת.ד. 4010 חיפה.
● לבוגרי בה"ל קורס מהיר והכנה לבחינות במכון המ־כירה. התקשר להנהלה ה־מכירות טל. 696016, 602360
● למנהלי/ות להיל עבר דה משינית בסכירות המש־רד/י טל. 621096 חיפה.
● דרוש/ה מודה לפקידות הנהלה הכלכלה לביחל עבר כאי לבירה לכירות, העבר דה חלקית אחה"צ לפנות ת.ד. 4258 ח"א
● דרושה משפילה למכונת ביעזוגל רבה ... לפנות לשד־קה בה אדם תעשיה אבן ר' כיד בבנין מולל כונת חיפה.
● דרושה נערה לעבודות טלויזיה במרכז הכרמל טל. 50351
● דרושה מהלמדת לחנות הסרוקים נא להתקשר בטל־פון 534411, 602311
● דרושה פקידה + ידע ב־מתכנה, יום עבודה מלא לפנות להת"ד 1738 חיפה.

● דרוש איש אחזקה עם רכב המתמצא בעבודות אינסטל־ציה וחשמל. טל. 539681
● דרושה אשה אחראית ל־עבודות בית 5 ימים בשבוע. 82266 חיפה.
● דרושים למפעל בחיפה 1) חרם מתחיל 2) חרם בעל ותק של שלוש שנים. טלפון — 665069
● מוסד ילדים בחיפה מח־פש מדריך לילדים מפי הס־הגלות, גילאי 10 עד 14. עדיפות תינתן לחברי קי־בוצים בעלי נסיון בחינוך סכוצה. נא לפנות בכתב עם פירוט הכישורים לת.ד. 4358 חיפה עבור מס' 806. סודיות מובטחת.
● למוסד חינוכי בחיפה דרו־שה חניכה (15—18) לעבו־דות משרדיות (ידיעת הל־שון, כתיבה במכונה). לפנות בכתב לת.ד. 4920, חיפה.
● דרוש עובד מעבדת צילום מנוסה. טלפון 04—918844
● למפעל אפישרגו בחיפה דרושים פועלים. נא לתת שר טלפון 04—721453
● דרושה מטפלת עם עבו־דות בית לתינוק, להתקשר סיום א', 04—252560
● דרושים אנשי מכירות, רחוב העצמאות 25, קומה ב', חדר 9, חיפה.
● חברה קבלנית לבנין מח־פשת הניכה עם ידיעה מוכחת בהדפסה עברית, נא לפנות למ' 80416/7, בין השעות 17.00—8.00
● דרוש קוסאי לעבודה טל־את או חלקית, מנוסה ואח־ראי המתמצא בעבודה עם מכבש זו. ידיעת השפה ה־אנגלית הכרחית. גיל אינו חשוב. לפנות לת.ד. 4968 חיפה עבור מספר 162.
● דרושה מטפלת לשני יל־דים ל־5 שעות בכרמל ה־צרפתי טל. 538508
● דרושה אשה לטיפול בשני ילדים ולעבודות בית קלות, ב־צלצל אחה"צ 251462
● מטפלת לשתי ילדות בגיל גן בשעות 7.30—15.00 — 255515
● דרושה אשה לטיפול ב־תינוק + עבודות קלות ב־בית, עם המלצות 88220
● דרוש/ה מכיר/ה חשבו־נאי/ת רצוי נסיון 3—4 שנים. לפנות: השקעות "נריה", טל. 80410/7
● מחפשים סנדרים עם נהג ערובים פולקסווגן פבינה כפולה, הנומאגנושל או פג'ו 404 1 בחדרה, 1 בטבריה, 2—3 בצפת, 3—8 בעפולה. טלפון 04—981058
● למשרד להנה"ח בחיפה דרוש/ה מנהל/ת חשבונות ל־משרה מלאה. המתמצא/ת ב־עריכת משכורת, מאזן בוחן שנתי וחדשי ורשומים בכר־טיסים בשיטת העתקה. על המתאים/מה לפנות בכתב ל־ת.ד. 1867 חיפה. בציון א. נסיון קודם בעבודה, ב. המשכורת המבוקשת. מר־דיות מובטחת.
● ליום עבודה מפוצל דרו־שה פקידה בתכנית הנדה ב־חיפה לפנות לעו"ד פולצר־סקי, טל. 522817
● מחפשים שותף/ה עתר־ונים לשעות הבוקר חמוץ דמות עם אופנים. ליד בר־גל ה. ביאליק קפ"ל 26
● דרושים!! מנהל"ש מכונאי ייצור — בתכנית עברית אנגלית — בתור ל־חנות הלקי הלוח — מוכרת — ואחרים. "סרמוס לכל", הרצל 16 ק"ב. 669071
● למשרדנו בחיפה דרושה נערה משוחררת צבא עם ידע בהדפסה בעברית להתקשר טלפון 660116
● למשרד עורכי דין בחיפה דרושה מזכירה מעולה. מעוניינות בעלות נסיון שלי־מה בעברית ותרפסה עברית (רצויה ידיעת השפה האנג־לית) מתבקשות לפנות לת.ד. 4808 או לטלפון 251105 החל משעה 5 אחה"צ. התנאים עפ"י הכישורים.
● דרושה בחורה למשק בית + ילד, עם לינה חדר נפ־רד. טלפון 86482
● דרוש/ה פורה לגננסיה עם ידע במהלי לפורען ריי־אות. אקסקלוסיבי בכרמל ל־תפקיד מנהל/ת טל. 81784 3.00—5.00
● דרושים מכונאים לרכב למוסך מכני רכב "פיאט", ב־תנאים טובים. לפנות להל־הלת המוסך. מרת אומה, מול מסור הרשוי.
● קורס לרגומנות — החלה ההרשמה לקורס רנגמנות מסלול צילום ומפגת החן ב־ ... לכתב לת.ד. 956 חיפה. טלפון 723563
● דרושים/ות פועלים/ות ל־עבודות ניקיון בתנאים מר־בים "מפעל עממי" גורדון 29
● דרושה פקידה לבית כפר להגינה להתקשר 665044 עד 13.00
● פקידה למשרד עו"ד ליום מלא למשרד הדפסה מוכרת ב־עברית וידיעת אנגלית טל. 620220
● נערה לעבודה חלקית אחה"צ בובון בכרמל 86159 S4031
● דרושות טפרודניות חמבר בה המדפיסוה והיוב לעבר דה חלקית במשרד ובתוך — 604676
● היפוזה דרוש מנקים ל־קיבוץ "נגים" טל. 522536 חיפה.
● דרושה משפחה אומנת לי־בחור כולל כלכלה לטלפון — S0066
● תינוק מהר הרצל 23 מציע נפתפים מוזרים לכל מיני עבודות 666005
● דרושה בכרמל מעו־רבי אשה אחראית למשק בית. טלפון 61301 בערבים
● דרושה מטפלת מנוסה ד־רציניה לתינוקת ליום שלם 224342
● בחורה דרושה למכירה בהמלקת עגות לבית ב־פוליקר ישראוס. לפנות בסקים הרצל 22
● דרוש לטפטפה מנואררת בחיפה כפר ראשי בעל נש־יון, עד גיל 35. תנאים מצר יינים לאיש המתאים. לפנות מלפון 123456 בין 13—8
● למשרד היעוצי בחיפה דרד שה מכירה/מזכירה להסכר ... לפנות לת.ד. 4950 חיפה.
● תופרות 68 לאחר שיפור נבות בלי מכם בשאר ... לפנות לת.ד. 4950 חיפה. 04—719870
● דרושה אשה לנהול משק בית, טל. 80116 אחה"צ.

תכוניות

● אופל קדט 1964 טסט מאי רדיו, טל. 525681
● אוסטין לסבארי אם 1956 30.א במצב מצויין + רדיו + טסט 8 חודשים 715010
● אוסטין א. 40 במצב מצויין + טסט לשנה טל. 225002
● סימקה 1000 62 במצב טוב כאור + רדיו 716561
● פוליקה במבחן 68' טסט לשנה, במצב מצויין 222830
● באגנוס לקבורי 60' במצב מצויין + רדיו טל. 717467
● למכירה פלימוט 61 אופל כמעט עם אוברל ניר הדש + טסט כל. 04-523024

● פג'ו, 1969. 70.000 ק"מ מצב מצויין טל. 244904 מ־14
● ויליס מסחרי עם מנוע 70 8.200 ל"י טל. 941550 — אחרי 19.30
● סאאב מסחרית דגם 1966 במצב מצויין טל. 721487
● ב.מ.ו. 1800 69 במצב מצויין עם רדיו טל. בשעות העבודה 067-20220 בצהריים ובערב 067-30350
● פולקסוגן היפושית 1963 מצויינת למכירה מיידית — טל. 04-235555
● פיז'ו 404 1963 יד רא־שונה מצב מצויין 251743
● בית המכוניות חיפה ב־ע"מ, סוכנת אופל חיפה ו־הצפון, 538211, 521538, מו־מכוניות משומשות מציעה: אופל רקורד 1900 קופה 1970 אוטומטי 29,500 ל"י אופל רקורד 1971 29.000 ל"י. — אלפא רומיאו יוליה 1971 — 24.000 ל"י אופל רקורד מס' חרי 1969 20,000 ל"י. פר לקסוגן 1500 אוטומטי 1969 18,500 ל"י. פורד אסקורט 1971 4 דלתות 18.600 ל"י שבי 2 גובה 1964 15.500 ל"י סאונס אס. 20 1966 12,500 ל"י. פרינץ 4 1970 11,500 ל"י. פולקסוגן 1200 1961, 9000 ל"י.
● "מגור" שרותי עוזרת ו־גרירה בדרכים, תמורת תש־לום שנתי הדפסמרנמור. הי־פה, רחוב תל־אביב 5 טלפון 528262
● בהזדמנות בלתי רגילה פר לקסוגן מסחרית נטוסה — 716335 1970
● פולקסוגן סטיישן 1600 עם הלונות 1968 מצב מצוין 063-56057, 065-56750
● למכירה פורד אסקורט שנת ייצור 1970, יד ראשונה — 30.000 ל"י. להתקשר ל־ 80416/7
● אופל קדט סטיישן, סוף 64 טלפון 728420
● אודי סטיישן 1970 למכי־רה לרגל נסיעה טל' 85762 בין השעות 18—21
● פרינץ 4, 1966, יד רא־שונה טסט בפברואר טל' — 714374, בערב.
● למכירה פורד טאונוס מס־הרי 12מ' 1967 אחרי טסט 04-921958
● בהזדמנות בי.אס.ווי. — אל.אס 1965 רדיו אחרי אר־כוי 536160
● אסקורט מסחרית 69 1300 סט"ק + רדיו טסט לשנה 04-522268 טלפון 12,700
● ווקסהול ויקטור 68 71,000 במצב מצויין טלפון: 242201
● רנו אונדיה, סוף 1960 שמורה היטב טל' — 666348 729976
● צ'ספיון צפון, רח' גואל הוף שמז. טל' 520521, חיפה: למכירה מכוניות פולקסוגן משומשות פרטיות ומסחריות עם אחריות היבואן.
● פולקסוגן מסחרי קבינה אחת מודל 69 לצלצל 669844 בערב 253886
● פיאט ד' 64, מצב טוב 18.30 אחרי 727611
● פולקסוגן 1200 מסחרית קבינה כפולה 1964 טל' — 222468 (פרט לשבת)
● למכירה סוסיתא מנדר מד־רל 1966, במצב טוב להתקשר 721561
● למכירה פולקסוגן קבינה כפולה מודל 1970 יד ראשו־נה במצב מצויין להתקשר — 721661
● מנדר סוסיתא 15 71 טסט שנה, במצב מצוין לפנות 04-710090 ביום שישי ושבת
● למכירה סוסקה 1000, 68 אחרי אוברול טל. 998200
● נ.ס.או. 1970 1000 69,000 ק"מ טסט לשנה טל' 285284
● פרינץ 1000 מודל 1965 טסט לשנה + צבע חדש, ר־דיו במצב טוב. טל' 728726 מ־17.00
● סיאט דה־לוקס 124 1968 46,000 ק"מ טלפון 625108 יום ששי 18—20 בשבוע ב־שעות 18—20
● חפושית מודל 62 במצב מצויין טלפון 719698
● דהשבו 1963 במצב מ־צוין, טסט ינואר 3,500 ל"י טלפון 727293
● פג'ו 64 403 צבע ועמ־נים חדשים 11.250 231969
● נ.ס.יו 1200 + רדיו ב־מצב מצוין 16.250 1970 — טלפון 712403
● פולקסוגן 72 רבל קבינה 20,000 ק"מ. טל' 665602
● קורטינה 1964 עם רדיו טסט יוני 223909
● למכירה נ.ס.או. 1000/69 מרופא מצב מצוין 86943
● חיפושית פולקסוגן 1971 45,000 ק"מ טל. 067-30792 לא בשבת.
● למכירה סוסיתא 13 מכר־ות דגם 68, טסט לשנה, אחר־י אוברול 5,000 ל"י, טל' בעבודה 640889 בבית — 221053
● רוגין 59 במצב מצוין + רדיאלים + רדיו טלפון — 525157
● פיאט 124 במצב מצוין, טסט לשנה, טלפון 713298
● למכירה ויליס 62' במצב מצוין. טלפון ביום 640252 בערב 609491
● למכירה לארק 66 שברולט במצב מצוין, 12,500 ל"י טל' 527175
● פולקסוגן 1300 אוטומטי 1971, 17,000 ק"מ טלפון — 522146
● פרינץ 4 64 מצב מצוין + רדיו + צבע 222353
● כאאב 65, טסט לשנה ל־אחר שיפוץ. 69780, 723887
● דהשבו 1965 שנה טסט כלל' רביל טלפון 551488
● פולקסוגן 1500 מודל 68 68.000 ק"מ 17,500 ל"י יד ראשונה. טלפון 534905 בבית 20.00—22.00 ...
● היפושית 1300 1970 יד ראשונה טסט ורדיו 537268
● אופל רקורד 1900, 70, 70.000 ק"מ טלפון 713867 17.00—20.00
● כיסקה 1000 מודל 68 מצויינת טלפון 910006
● כאאב סטיישן 66 + כבות אבבע, אופל בסטיישן כר־ר' 68 ... 3.000
● תופרות 62 ...
● מנדר בריוקה 1966 אחרי אוברול ורדיו 934110 בע־רב
● למכירה סוסיתא בטיישן 1961 טלפון 720574 (לא בש־בת)
● אופל רקורד סטיישן 63, 63, מצב בסדר 14.000 טלפון 713622
● פולקסוואגן וריאנט 1600 1966 טסט לשנה לפנות האחר 522065
● למכירה אופל רקורד 1965 על הכביש 1968, מצב טוב טלפון: 224404 כ־16.00— 14.00 ולפני 10.00
● מיני מינור 1961 + הד־בעות, מצב טוב טלפון — 222048
● פולקסוגן 1962 מנוע 60,000 טלפון 04-910411

● עצורי רדיו ומייפים כמו ריאו למכוניות התקנה מק־צועית של מיטב תוצרת חוץ וישראל, הניה במקום, "רדיו אשרים", שד' הכרמל 43, טל' 522556
● שברולט שבי 2 נובה 64' במצב מצויין 15.000 ל"י טל. 68016
● קורטינה 1200 1965 במ־צב מצויין + רדיו. טלפון 533830
● בז'ו 404 1967 + רדיו, 18.000 ל"י. טל. 255120
● פיאט 500 ל"י, 63 מצויינת, 723153, במשך היום.
● פג'ו 504 מודל 70 88.000 כלבר מרופא לפנות טלפון 04-523383 רח' אלנבי 51 אל בועז.
● מריומף 1500 1970 יד ראשונה כמס 11 חודשים — 28.000 ק"מ טל. 82985
● אאודי 75, 1971, במצב מצויין + דריו וטסט לשנה בעילים חרפים לפנות: א. רישא במשרד 55873, בבית 232742
● למכירה במחיר הזדמנותי הילמן 1964, טסט + רדיו טלפון 224885
● קורטינה 1500, 1964 מנוע חדש רדיו, במצב מצויין. לפנות בשעות היום 666218 בערב 54738
● קונסטה 1800 1965 טלפון 531451 ש. שפרינצק כלוד 42 זנרמו.
● אוריאל כהן סוכנות ר־שרותי פיג'ו לחיפה והצפון. אלנבי 51. אולם התצוגה דרך העצמאות 1, טלפון 523303. החלף מכוניתך ה־ישנה בפיג'ו חדשה — 204, 304, 404, 504. פיג'ו, הסכו־נית שהוכיחה עצמה. סדור מגנון לכל הדגמים 404, 504. תיבת הילוכים אוטו־מטית. מוניות בנזין ודיזל. הזמנות ומסירות דגמי 73 בעיצומו.
● סובארו, מפיץ רשמי ל־חיפה והצפון רח' אלנבי 3, מול כבר הנגנה, טל. 641910 הזמנה ואספקת דגמי 1973 נמשכת. סובארו, רק במכר־נוית אלנבי בע"מ.

אופנועים וקטנועים

● אופנוע ב.מ.וו. 500 כמ"ק 1972 בלי מיסים + תוספות 85543
● וספה רי־אס 65 במצב מצר ויין 700 ל"י 434484
● בהזדמנות ס.ס. 1969 תר כבות 537526, 89127
● בהזדמנות למברטה 150/63 במצב טוב 728023 בערב.
● למכירה מילון 67 מצויין אחרי טסט ואוברול 532153
● מילון חדש! הורם על הכביש 1.400 ל"י 669903
● בהזדמנות בלתי חוזרת! לבברסה 67 מצויינת טסט, צבע 350. למברטה 62 טסט 235407 350 לא בשבת.

ביקוש רכב

● מעונין במכונית אמריק־אית 63—65 במצב טוב טל' 04—525402 בערב.
● מעוניין ברנו 16 1971/72 במצב מצויין. טל. 04-583887

מציעים למכירה

● למכירת במצב חרש, 1. שולחנות א' שבת יצור 1071 2. מקררי ג"י, ס.בויב 3 1972 3. מנדר פג'ו 1972 טלפון — 641263
● מכונת כביסה פרידמן אר מוסמטית במצב מצויין, אופ־ני נער, כמעט חדשות טל' 722239

רוצים לקנות

● קונים במחירים גבוהים מלווה קליפה ובמתו. "בי־תן" אחד העם 15.

טלויזיה

● טלויזיות התדיראן הקניה המובנה ביותר אצל המפיץ בע"מ, רחוב הרצל 20, בית הקרנות, טלפון 663340

תערוכות

● גלריה לאמנות נתנה שד־רות הנשיא 90, חיפה. מציגה תערוכת גרפיקה של אמנים בינלאומיים. — 14.10.72 פתוח 10.30-12.30 מ 21.00-17.00
● בגלרית נולדמן לאמנות, שדרות הנשיא 93, מוצגת תערוכת ליטוגרפיות של מקס ארנסט. מתוח בשעות: 13—10, 19—16, 22—20. בשבת 21.30—18.00
● גלריה רניה לאמנות, מציגה ציורים מאוסף ה־גלריה. התוח: מ־09 — 17.00 21.00 שד' אבא חושי 120.
● בגלריה נולדמן לאמנות שדרות הנשיא 93. מוצגת תערוכת ליטוגרפיות של מקס ארנסט. פתוח בשעות 10—13, 16—19, 20—22 בשבת 18.00—21.30

שרותים

● מעבדת טיפויים אקספרס תיקוני טרנזיסטורים וכל עבר דות פרומות חרשות קונ־בכה, עקיבא 27 טל. 664541
● שפל ליתר מא' ועד ב' ב"מרכז השיפוץ" תחלוף 36, טלפון 661402

מי מצא?

● אבדה פוליסה 44339 רונייץ פאיה. המוצא מתב־קש להחזיר לחברת הכנה.

תעשי חמום

● חברה גורליה בונייה מציעה התקנת חימום מרכזי בדירות ובבניינים בבניה הצ־עה מיוחדת לקבלנים. גורלית 521224 טלפון 51 העצמאות בכל הארץ.
● מ. אפשין סוכנויות הסכור הר הגדול ביותר של הנורדי חימום מרכזי ואוגרי חום מד גן גייה, מכירה הרכבה שרות העצמאות 54 הכנאות

רהיטים

● קנה רהיטים ישנים תוספים והיבול בת טלפון 662086
● בפה, כורסאות, פוזגן בד במצב טוב, שמעוני איינשטיין 33.
● בהזדמנות ארון 5 דלתות + כפה סלון חדיש. 538053
● למכירה ארון ילדים מצי־רשיית ועגלת יוגוס במצב טוב טל. 251402 משעה 17
● הזפאי!! הפתעה העונה באלון 20 כפה כפולה, שתי כורסאות ושולחן כלוני ב־1,150 ל"י. הנביאים 20 טל. 640538

חיות בית

● למכירה גורי דלתה גרמני (זאב) עם תעודות 641345
● למכירה גורי כלב רועה גרמני להתקשר 5.30 בערב טל. S1931
● למכירה גור ראתה גרמני עם תעודה יוחסין טלפון — 028013

בתי־ספר ושיעורים

● השזירנבה בסכיון בתנה שעורים פרטיים במתמטיקה טל. 520462 דבקה.

כלי נגינה

● למד לנגן באורגן אלק־טרוני והופים בשיטה המה־פכנית של אולפני כלי זמר החלוץ 53.
● דרושים אקורדיונים 52 בסים ו־80 בהיס־לידי, ב־כל מצב. טלפון 663595
● שוק תקליטים במבחר ענק, בהחירים 9, 10, 11 ל"י. אנילאת, הנביאים 6, טלפון 663395
● דרושים פסנתרים משומ־שים בכל מצב, טל. 535825
● כלי זמר בע"מ מחלקת שרות כיוון פסנתרים ע"י מומחים בכל הארץ, טלפונים 04—534415, 04—664374, 03—224458

מקררים

● למכירה מקרר 9.2 קוב במצב צוין, טלפון 532703
● פריג'ידר קרוסלי אמרי־קאי, במצב טוב, 12 קוב למכירה, 51934
● למכירה בהזדמנות מקרר אמקור + כסת, טלפון 225434
● למכירה מקרר אמקור 10, במצב מצוין, טלפון 255585

שונות

● כובעי גברים תקון חדיש פרטון עצירא 3 (ע"י תחנת 44).

חקלאות

● טרקטור פרגוסון 135 ל־מכירה בעמק העמקים טלפון 04-520208

הלוח הכפול נתניה

קבלנים מציעים

● בוכה בונה נתניה בונה ומכירה דירות נהדרות עם כל השכלולים בנתניה הזהב הדרום. פרטים במשרד: רחוב הרצל 61, נתניה טלפונים: 053—23168, 053—29934
● לזוגות צעירים הרשמו לבית בשר ירושלים תנאי רכישה נהדרים, לפנות גלחנו דת בדרידיונרי רח' שמואל הנציב 5

דירות למכירה

● למכירה דירה 3 חדרים ב־קרית גורדאו כניסה מיידית 03—917934
● ללקוחות אנגלוסכסונים מ־חו"ל דרושות מיד דירות קט־נות 3—2 חדרים במרכז נת־יה, עד קומה ג' — בהצעות נא לפנות עוד היום. אנגלו סכסון — סוכנות לנכסים בע"מ, כבר העצמאות 5, נת־יה, טלפון: 053-28435, שעות משרד: 8—18 כל יום כולל יום ו'.
● למכירה דירת 2½ חדרים לכניסה מיידית בברוכצקי, 053—23462
● למכירה דירת 3 חדרים במרכז העיר, טל' 24674 (בב־רב).
● ברח' ליזאל החלה הרשמה לבית מודרני, דירות לוקסוס גג מרכזי, חניה, אנטנה מר־כזית וטלויזיה תנאים טובים לפנות לחברת בדרידיונרי, רח' שמואל הנציב 5 טלפון 28457
● דירת לוקסוס חדשה 4 חד־רים ברחוב דיזנגוף לפנות: בטלפון 22107

● דירות לוקסוס 3—4 חד־רים במרכז העיר. גג מרכזי, מלפון, חניה, אנטנה מרכזית וטלויזיה. לפנות ברחוב שמוד אל הנציב 5, טל. 28487 "ב־דונרי".
● למכירה דירת 3 חדרים בשר בנימין טלפון אחרי 14.00, 053—91222 (אלדד).
● דירה 3 חדרים + תוס־פות בכבר העצמאות טלפון 053—28585 חלק בתשלומים פיבוי מיידי.
● למכירה דירה 2 חדרים ע"י נהדרים 12 נתניה משפ־רוחימוב

דירות בשכר חודשי

● דירת 4 חדרים בשכ"ח ב־שיכונים בנימין, נתניה, טל' 28715
● 3 חדרים בבנין הרשבצבר הרצל טלפון 03/782520 (4—1).

הצעות עבודה

● דרושה מטפלת מנוסה ל־יום שלם 7.30—16.30 טלפון 053—28701
● מדריכה (לינה במקום) ד־מדריך (חלקי) דרושים למר־כז ילדים על יד נתניה — 053-24447

נופש

● מלון גן המלך נתניה — טלפון 053-23013 כשר, נופש הבראה וירח דבש בחדרים מפוארים עם שרותים צמו־דים מכניון מלא החל מ־85 ל"י.

באר־שבע

דירות

● בערד! תיווך דירות וע־סקים השכרה ומכירת כולל חדרים ומיטות למבריאים 057-97615
● ל."כביון" מיבחר גדול של דירות להשכרה ולמכירה — התמחדרות 057-6105. S0

וילות ובתים

● למכירת בעומר וילה + דונם ושבע מאות מוסר, מחר כן. פנוי ב־15.12.72 טלפון 057—2247 בשעות 16—19

דירות למכירה

● 61,000 ל"י בלבד! 1 חדר מסחיר זה תוכל לרכוש אחת מהדירות הנפלאות בנות 3-4 חדרים שנותרו "במרכז ה־אוזהי" בבאר־שבע, מספר ה־דירות מצומצם. הקודם זוכה. פנה ל"רסקו" בית רסקו טל. — 2415 באר־שבע.
● בערד בהזדמנות 3 חדרים + פ"א, מיידי. להתקשר — 057—97290
● דירת 67 מ"ר, 3½ חדרים, שכונה ב', רח' שמעוני, טל. 6626 בערב
● מסין 3 חדרים בשכון ל־דונמא משקל גורית 22 — מחיר 62,000 מ־ניה במרץ 1973 טלפון: 057—4672
● דירות 4 חדרים בתכנון וכניה ברמה בנוית החל מ־59,000 ל"י. לפנות "נוחה באר־שבע", מסג' "הור" 3162
● למכירה דירה 67 מ"ר מיוני בבנובמבר, — 33,500 + כישכנתא, טל. 73356
● בנשיאים 2 חדרים ופינת אוכל כניסה מיידית, 71241 מנימי 75 בשעות 7—4
● בשיכון ה' לדונמא קומה 96 מ"ר הצר פנימית ושיפר דים, טלפון 4946
● דירה 95 מ"ר, מועלי בנ־י, פרסים טל. 057—5156, למכירה מיידית.
● דירת בדרך הנשיאים 4 חדרים 102 מ"ר שיפורים רבים 80,000 + 15,000 משכנתא, טל. 2431
● דירה 96 מ"ר ברח' חוגלה שכון ה' טלפון 2832
● דירה בדרך הנשיאים 4 חדרים ארונות ושיפורים, טלפון 72163 בערב.
● 2 חדרים + פ"א בשכונה ג' קומה ד', לפנות — 08—941113 לא בשבת.
● במוארות שלושה חדרים + פ"א 90 מ"ר קומת כ' ברח' השלום 02-36002
● דירה 97 מ"ר ברחוב מצ־דה בכיסה מיידית 02-58201 לאשרים, בעבודה.
● למכירה דירה 2 חדרים גדולים + מטבח גדול שרר תים נפרדים עם אפשרות להרחבה שכון א' בבתים 3 קומות 40.000 לדירה לפנות משפחת סויאש הרוב סוכר לוב 5 שכון א' באר שבע.
● דירת 3 חדרים ברח' ב־ אליפ 75370 משעה 16.00 כל יום.
● קומה 3½ חדרים שכונה ה' לדונמא. 000.ב2 טלפון — 057—5164 בערבים.
● 3 חדרים זוגות צעירים בשכון ה' לפנות: משפחה קצין (מרכז הקבשים 5/S).
● בדרך הנשיאים ליד האוני־ברסיטה 4 חדרים 96 מ"ר. טלפון 71449
● הנשיאים 136/2 דירת 2 חדרים + ת.א. ק.א מתבנה כבשת. 057—2498 בשעות 17.00—20.00
● ברחוב כצדה עם 75 מ"ר 3 חדרים + ת.א. ק.ב. טל. 057—3531

דירות מרוהטות

● דירות בשכ"ח מכל הגוד־לים ובכל השכונות טל — 4470
● להשכרה 2½ חדרים ליד האוניברסיטה 400 ל"י, טל. 057/25971

ביקוש דירות

● קונה דירות מכל הגדלים ובכל השכונות 4470 יונה.
● דרוש חדר או דירת קט־נה להשכרה בהצעות לפנות — 2301 סוכירות.
● מבוקשת בבאר שבע דירה או וילה בת 5 חדרים ל־קניה/שכירות ת.ד. 8 באר־שבע ("דירה").

דירות בשכר חודשי

● 3 חדרים + שפמים משוב־ללת טל. 057-6485 למסירה מיידית.
● 3 חדרים לא מרוהטים, מול הכר הנגב, כניסה מיי־דית, טל. 057/2646

עסקים

● מכבסה למכירה שכון ג' השלום 67 פרטים במקום.

הצעות עבודה

● דרושים מכונאים בנזין ודיזל מכל הסוגים, תנאים טובים למועמדים מתאימים, לפנות אל: מוסך "רמ" באר־שבע איזור התעשיה הזעירה טלפון 3018
● דרושה דהוף מטפלת + עוזרה בבית לחצי יום 2951 — משפחת זולין אפשר להוד קשר כבר מיום שישי.
● דרושה מטפלת לתינוק ר־עבודות בית ביאליק 18/11 מיום ראשון בשתיים.

תכוניות

● אקספרס סוכנות פיג'ו 204, 304, 404, 504 מסחריות סו־דור מנגנון לנבים מוסך ביאזור התעשיה טלפון 3292
● "מגור" שרותי עורה וגריר דה בדרכים תמורת תשלום שנתי הד פעמי נגון באר־שבע רח' ההסתדרות 78 טל. 3434
● בריסקה 1900 במצב טוב אחרי אוברול לפנות 4381, במגדל.
● רכב צ'ספיון נגב, דרך חברון בבניין תחנה פז, באר שבע טל. 4474/71744; למכי־רה מכוניות פולקסוגן מש־מוסה פרטיות ומסחריות עם אחריות היבואן.

טלוויזיה

● עד 1000 לירות הכבל עבור כולם ישנן במבצע החלפת טלוויזיות ב"פלוזן איתני" — הרצל 66 והפלמ"ח 63.

טפטים

● בוכחים להדבקה טפטים תקרית ויקרות דקורטיביים, ... 86

שרותים

● "דליה" יבוא הרכיבות ר כלים כנוטריים צבעוניים. הרכבה ע"י מומחים השתה רות 88 ליד בנק דיסקונט 6738

כלי נגינה

● למכירה אקורדיון 80 בס בכולילי. טל. 1230, באר שבע.

הכל בכל בלוח
בלוח הכפול

הכזא מן الأصل

مكذا من الأمل

ארדט
חברה לבנות בע"מ
המשרד הראשי: בית ארדט
רחוב יבנה 32, תל־אביב, טלפון 614431
סניף ירושלים, רחוב בן־יהודה 5, טלפון 233721
סניף חיפה, רחוב נתן 11, טלפון 668236

מנהל גן־החיות בירושלים בונה בית בתחום הגן — טוען: מותר לי

עירית ירושלים ומינהל המקרקעין: עליו לקבל אישור ככל אזרח ✱ חברי הנהלת הגן בעיריה: לא ידענו

מאת גדעון אלון, סופר „הארץ" בירושלים

מנהל גן החיות התנ"כי בירושלים, פרופ' אהרון שולוב, החל לפני חודשים אחדים בבניית דירת מגורים בתחום הגן שבשכונת תל־ארזה בבירה, בלא אישור מ־מינהל מקרקעי ישראל או מעיריית ירושלים.

פרופ' שולוב מסר, כי הנהלת הגן החליטה לבנות בנין של קומה אחת עם מרתף, שישמש כביתו של המנהל, בית־חולים לחיות, חדר קבלת־אורחים ומשרדים. הוא הודה כי לא פנה בענין זה לעירית ירושלים, כיוון שבשום מקרה אין היא מתערבת בבניה בתחומי הגן. לדבריו, הדבר נעשה בידיעת כל חברי ההנהלה ביניהם נציגי עירית ירושלים, היה זהר ומצא.

„יחידה סגורה"

לדבריו לא היה זקוק לרשיון להקמת הבנין, כיוון שגן החיות הוא יחידה סגורה. עם זאת ציין כי פנה אל מינהל מקרקעי ישראל והודיע על הבנית הבניה — וזו השיבה כי בתחומי הגן הוא רשאי לעשות כרצונו וכי הדבר נתון להחלטתה של עירית ירושלים.

עוד סיפר, כי אתמול קיבל צו הפסקת בניה מפקח העיריה.

בתשובה על שאלה מסר פרופ' שולוב, כי אם הבנין יהיה כזה שיוכל לגור בו, הוא יעתיק לשם את מגוריו, כיוון שהדבר יקל עליו להגיע לגן בשעות לילה מאוחרות.

הוא הוסיף כי על פי התכנון יושקע בהקמת הבנין 45־50 אלף ל"י.

סופר „הארץ" מציין, כי יש תכנית להעביר את גן החיות אל קרית הספורט הנופש שליד שועפט, בצפונה של ירושלים.

„לא הגיש תכנית"

דובר עירית ירושלים, מר יצחק גרוסמן אמר: „פרופ' שולוב לא הגיש שום תכנית בניה לעירית ירושלים, לא ידענו על כך דבר. היה פקח בגן החיות ונתן לפרופ' שולוב התראה; ציווה עליו להפסיק מיד את הבניה ללא רשיון. הדבר הרי פשוט כי הנהלת גן־החיות חייבת בהיתר בניה ככל אזרחי העיר, גם אם הבניה נעשית בתחומי הגן".

דובר מינהל מקרקעי ישראל, מר יוסף צחיאל אמר: מפקח ביקר בגן וגילה שמזה ארבעה חודשים הרחל בבניה. הדובר הוסיף כי לא יתכן, שפרופ' שולוב פנה למינהל וגִנה כי בתחומי הגן הוא רשאי לבנות כרצונו. לדבריו, מהדק מינהל מקרקעי ישראל בימים אלה את הפיקוח על הבניה ומתכונן לנקוט באמצעים נגד מפירי החוק.

לא ידעו דבר

שני חברי הנהלת גן־החיות כ־סגם עירית ירושלים הח"כ יהושע מצא ושלום זוהר מסרו כי לא ידוע להם דבר על ההחלטה להקים בנין משרדים שיכלול גם דירת לילה בתוך תחומי גן החיות.

ועדת העבודה מציעה:

הבחירות להסת' — ב־26 ביוני 73

ועידת המפלגה — באמצע דצמבר השנה

הועדה המכינה של ועידת מפלגת העבודה החליטה להמליץ בפני לשכת המפלגה לקיים את הבחירות להסתדרות ב־26 ביוני 1973, שלושה חודשים לפני תום ארבע שנים מאז הבחירות הקודמות.

כן החליטה הועדה כי מושב ועידת המפלגה יתכנס במחצית דצמבר ו־יעסוק רק בנושאי אירגון של ההסתדרות. נדחתה הצעה לדון בועידה גם בנושאים רעיוניים, חברתיים ופוליטיים. הנושא של מושב הועידה ייקבע, לפי החלטת הועדה המכינה, ב־לשכת המפלגה.

את ההצעה לקיים את הבחירות להסתדרות ב־26 ביוני הביא מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ א. ידלין והיא נתמכה על־ידי מזכיר ההסתדרות יצחק בן־אהרן.

נדחתה קובלנת המפיק שויל נגד „הארץ"

השופט קבע: „טבח — אינו לשון הרע"

(ע.). מפיק הסרטים מיכאל שווילי חויב, אתמול בתשלום הוצאות בית המשפט לאחר שקובלנה פלילית פרטית שהגיש נגד עתון „הארץ" ו־מבקר הסרטים שלו, יוסף שריק, נדחתה.

הקובלנה הוגשה לבית המשפט ה־שלום בתל אביב בעקבות ביקורת שפורסמה ב„הארץ" ב־30.4.72 תחת הכותרת „שווילי הטבח" התייחסה ל־עבודת סרטו של המפיק, „נחציה הגורל". מר שווילי טען, כי הוא רואה במאמר ובכותרת פרסום לשון הרע עליו. בביקורת נאמר בין היתר כי „שווילי הטבח הפילמאי מגיש לנו סכמנים שלא נאפו כיאות".

לאחר הגשת הקובלנה, תוקן כתב האישום והקובל צמצם תלונתו למלים שבכותרת המאמר בלבד, במקום להתכתב על גוף הכתבה.

בא כח הנתבע, עו"ד שלמה ליבליך, טען, כי אין כיום עבירה של פרסום לשון הרע אם אומרים על בן־אדם שהוא טבח.

עוד טען כי הקובל מבקש בכתב האישום המתוקן, לתלוש את הכותרת מן הכתבה וזה בניגוד להלכות החוק. לדבריו, הכתבה היא מאוזנת ומחברה מסביר מדוע קרא לקובל „טבח פילמאי", כי כפי שטבח מכין תבשיל מחומרים שונים, כך הקובל מגיש לנו סכמנים שלא נאפו כיאות. הפרקליט הדגיש עוד, כי הביטוי טבח כאן נעשה רק בתור משל ואין בכך הוצאת דיבה.

בא כח הקובל, עו"ד ד. אלדור, חלק על טענות בא כח העתון. הוא טען, בין השאר, כי אילו הודפסה המלה טבח במרכאות כפולות, ייתכן שלא היה מקום להגשת המשפט. לדבריו, מר שווילי אינו טבח ומכאן אין אמת בכותרת אודותיו ויש בה משום לשון הרע.

שופט השלום נחמיה בר, קבע, כי העבירה לא הוכחה אף לכאורה. השופט ציין, כי יש לקרוא המלים עליהן מתלוננים, בהקשר ובמסגרת שבהם המלים הופיעו. אין להוציא „ציטוטים" מתוך מאמר ולטעון שהם מהווים לשון הרע וכך גם אסור להוציא כותרת מגוף כתבה ולהתלונן עליה.

עוד קבע השופט, כי המלים „שווילי הטבח" אין בהן משום לשון הרע במובן החוק. לאור זאת הודיע ה־שופט, כי הנאשמים אינם חייבים להשיב על האשמה הואיל ולא הוכחה והם מזוכים מכל אשמה.

השופט בר חיווה דעתו, שהיתה זו אחת הקובלנות הפרטיות שמוטב שלא היתה מוגשת, ושגרמה רק להטרדה. המפיק שווילי חויב ב־תשלום הוצאות בסך 300 לירות לכל אחד מהנאשמים.

השגות על ויתורים של נציגי עובדי המדינה — במו"מ

מאת סופר „הארץ"

חברי סיעת המערך במזכירות ה־ארצית של הסתדרות עובדי המדינה העלו השגות חמורות לגבי הנכונות לויתורים של נציגי ההסתדרות במו"מ ואי־מיצוי כל האמצעים וה־אפשרויות כדי להשיג הטבות רבות יותר בתנאי השכר.

נודע כי בעקבות הדיונים הסוערים שנערכו בישיבות סיעת המערך, היתה פגישה עם כמה מחברי הוע־דה המרכזת של ההסתדרות, אשר ביקשו לצנן את הרוחות. במיוחד הת־ריעו המבקרים על כך, שנציגי הס־תדרות ועובדי המדינה הסכימו על הכללת תוספת ספרות מקצועית. גם לדרגות י"ג וי"ד בסכומים נמוכים מן המקובל, וכן על כך שהסכימו על קיצור יום העבודה לאשה עובדת ש־היא אם לילדים עד גיל 10, בעוד שבהסתדרות נהגות מכבר אמהות לילדים עד גיל 14. הם תבעו בתוקף כי הסתדרות עובדי המדינה תדרוש לשנות שני סעיפים אלה.

ח"כ מ. ברעם: העבודה לא דנה בהקדמת הבחירות

מאת סופר „הארץ" בירושלים

„לא ידוע לי על מוסד כלשהו ב־מפלגת העבודה שדן באחרונה באפ־שרות הקדמת הבחירות לכנסת ה־שמינית. אני עצמי סבור כי אין צורך בהקדמת הבחירות ויש לקיימן ב־מועדן" — אמר אתמול יו"ר מפלגת העבודה בסניף ירושלים ח"כ מיכה ברעם בישיבת מזכירות המפלגה בי־רושלים.

הוא הוסיף כי במחצית הראשונה של החודש הבא (נובמבר) יתקיים בבירור גורל הצעת חוק של הליכי־לים הצבאיים בבצעי איכות. „נד־מה לי כאנשי ל"ע התאהבו בהצעה ולא יוותרו עליה. גם בעמדתה של מפ"ם לא צפוי כנראה שינוי ו־ביחוד לא לפני ועידתה הקרובה".

בהתייחסו להצעה להגדיל את מס־פר חברי הכנסת, אמר יו"ר מפלגת העבודה בירושלים, כי אין לדחות הצעה זו על הסף וצריך להרהר בה בכובד ראש. הוא הודיע כי בדעתו לבקש ממזכ"ל המפלגה ח"כ א. ידלין לקיים דיון מעמיק בהצעה בי־שיבות המפלגה המוסמכים.

כלל ופרט

המזכיר הכללי של ההסתדרות, מר יצחק בן־אהרן, קיבל אתמול [illegible]

✱ [illegible] ד"ר חיים פונר, חבר ה[illegible]

אסותא אלישע

[illegible]
הלידה [illegible] — בת
אבנר [illegible] — בת
[illegible] — בת

שרות חידולים הביתה
למנות לבתי־חולים
אסותא 'אלישע'
חיפה 87414 תל־אביב 24215

עובדי בנק ברקליס—דיסקונט לימין עובדי בל"ל

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

מוסדי העובדים של בנק ברקליס—דיסקונט נמסר, כי הם מזדהים הזדהות מוחלטת עם עמדתו של ועד העובדים בבנק לאומי, במאבק על שיפור תנאי השכר.

(ראה מאמר ראשי בעמ' 13)

הועד הארצי של עובדי ברקליס זימן ליום א' פגישה דחופה, כדי להחליט על הדרך למתן ביטוי לעמדתם זו.

רופאי קופ"ח מציעים פשרה

מאת סופר „הארץ"

אירגון רופאי קופת־חולים הע־לה אתמול הצעת־פשרה, העשויה להביא, לדעתו, לחיסול הסכסוך על משרת יו"ר מרכז קופת־חולים (אם עליו להיות איש מינהל וכלכלה או רופא), ולביטול שביתת הרופאים שנועדה לימים א'־ב'.

לפי הצעה זו במקום יו"ר למרכז הקופה, המשמש למעשה כמנהל כל־לי של המוסד, ימונה יו"ר למרכז מבין הנבחרים ונציגי הציבור, ו־לידו מנהל כללי שיהיה רופא. יו"ר אירגון רופאי קופת־חולים, ד"ר רמי ישי, הסביר אתמול כי יו"ר המרכז וחבריו ישמשו כועד מנהל או מפ־קח על עבודת המנכ"ל, שיהיה רו־פא. במגמה להבטיח את הדמות הציבורית של קופת־חולים ושירו־תיו לחברים.

ההצעה הועברה באופן בלתי רש־מי לחברי מרכז קופת־חולים, אך עד אמש לא נתקבלה מהם תגובה. נראה כי היום או ביום א' תיערך פגישה לדיון בהצעה.

תא"ל ק. מגן מפקד ביה"ס הבין־זרועי

תא"ל קלמן מגן

תא"ל קלמן מגן יתמנה, החל ב־13 באוקטובר (היום) למפקד בית־הספר הבין־זרועי לפיקוד ו־מטה, במקום תא"ל משה פלד, העומד להתמנות לתפקיד בכיר אחר בצה"ל — מסר אמש דובר צה"ל.

המהנדסים דורשים נסיון נוסף להשגת הסכם

מאת סופר „הארץ"

מזכירות הסתדרות המהנדסים החליטה בישיבתה אמש לפנות אל נציב שירות המדינה בתביעה לכנס מיד ישיבה בנסיון נוסף להגיע להסכם מידי על חידוש הסכם העבודה לשנתיים הקרובות.

כן הוחלט, כי אם באותה פגישה לא יהיו תוצאות מוחשיות וחיוביות ינקטו המהנדסים באמצעים חמורים.

שיבושים בנמל חיפה בגלל שביתת אזהרה ל־12 שעות

שיבושים חמורים חלו אתמול ב־נמל חיפה בגלל שביתת האזהרה של 12 שעות (מ־6 בבוקר) שקיימו 760 עובדי מנהלת נמל חיפה (לא כו־לל פועלי תפעול), שאף החליטו להחריף מאבקם בימים הקרובים אם לא תענה תביעתם לתשלום מקדמה על חשבון שכר עידוד לחלק מה־עובדים (פקידים ושמירה) שטרם אושרה להם התוספת.

בדרך כלל נמשכו עבודות הפרי־קה והטעינה בנמל, אך השובתים לא איפשרו לשחרר סחורות וגם לא להכניס לנמל מטעני יצוא.

נשיא הקונפרנס הבריטי ישראלי (יבוא ויצוא) הזהיר אתמול את אי־גוד המשתמשים בהובלה ימית שאם לא ייפסקו ההפרעות באשדוד וחיפה יטיל הקונפרנס תוספת צפיפות על ההובלות הקשורות בשני הנמלים.

סנקציות בנמל אשדוד

(צ). עובדי מחלקת הים בנמל אשדוד הודיעו אתמול על סנקציות העלולות לשבש את התפעול התקין של הנמל. 130 עובדי המחלקה לא יכניסו ולא יוציאו אניות בהנמל מהיום אחר הצהרים עד יום א' בבוקר, לא יספקו שירותים לאניות שבזמנותיהם זרים ולא יספקו שירו־תים והספקה לאניות זרות המעוגנות מחוץ לשובר הגלים. הסכסוך בין הנהלת הנמל ועובדי המחלקה נמשך כבר תקופה ארוכה, אולם הוא החריף, לאחר שבמיכרז פנימי להפקיד ראש מדור עגינה זכה עובד, שה־ועד אינו תומך בו.

התקציב הרגיל של רשות הנמלים — 304 מיליון ל"י; תקציב הפיתוח — 76 מיליון ל"י

(ל.ע.מ.). מועצת רשות הנמלים, אישרה אמש את הצעת התקציב ה־רגיל, בסעיפי ריכוז, של רשות ה־נמלים לשנת הכספים 1973/74, וכן את תקציב הפיתוח לשנה הנ"ל. ה־תקציב הרגיל הוא מאוזן ומסתכם על פי ההצעה ב־303.8 מיליון ל"י הכנסות, ו־302.7 מיליון ל"י הוצ־אות.

כמו כן אישרה הרשות, והעבירה לאישור הממשלה, את הצעת תקציב הפיתוח לשנת 1973/74 המסתכם ב־75.9 מיליון ל"י.

אל קוראי „הארץ" בארה"ב ובקנדה

למנויותכם קיים משרד של העתון בניו־יורק לקבלת מינויים חדשים, לחידוש מינויים קיימים ולקבלת מודעות מכל הסוגים ל„הארץ" ול„הארץ שלנו":

Israel Communications Inc.
110 East 59th Street
New York, N.Y. 10022
Tel. 421-5547.

נציגים בלעדיים של „הארץ" בארה"ב ובקנדה

סע על הגלגל
סע על הצמיג העולמי
אונירויאל
UNIROYAL
רדיאלי, חוט בגל, רשת פלדה, בסיבוב, הסכוי וזה לנסיעה
סוכנות "אונירויאל" בישראל טלפון: 32869
צמיגי נוסעים, משא, חקלאות ותעשיה
ניתן להשיג בכל מוסכי הצמיגים בארץ

סוכנות נאמנה
חברה להנהלת נכסים בע"מ
רחוב דיזנגוף 89 ת"א, טל. 249121
החברה
✱ לפיקוח
✱ טיפוח
✱ ופיתוח
של בתים פרטיים ומשותפים
חברה להנהלת נכסים בע"מ — הנהלת בתים משותפים ופרטיים בידים נאמנות

„אבן" — אוצר בעלי נכסים
ת"א, רחוב דיזנגוף 89, טל. 249121
מאפשרת לבעלי הרכוש לשלם את מסי הרכוש
ב־5 תשלומים חודשיים ובהנחה של 3%
ב־3 תשלומים חודשיים ובהנחה של 5%
מטפלת בהגשת השגות ועררים לתקון השומא

למסירה בדמי מפתח
חנות במרכז נתניה
כ־50 מ"ר וגלריה
לפנות: תל־אביב. ת. ד. 526

שרות חדש בארץ!
הגדלות צבע ישר ממעבדת הצילום.
רמה אמריקאית — איכות מובטחת.

גודל	מחיר
18 × 13 ס"מ	4.50 ל"י
24 × 18 ס"מ	8.50 ל"י
25 × 20 ס"מ	11.50 ל"י
30 × 24 ס"מ	19.50 ל"י
40 × 30 ס"מ	28.50 ל"י
60 × 50 ס"מ	47.50 ל"י

וגדולות יותר בהזמנה מיוחדת
הזמנות דואר מתקבלות: צרף — נגטיבים, ציין גודל וכמות, וצ'ק או המחאת דואר. התמונות המוכנות והנגטיבים ישלחו אליך תוך 72 שעות.
10% הנחה תנתן למצרפים מודעה זו להזמנתם.
סופרקולור בע"מ
שדרות הרצל 67 ירושלים.

חברת החשמל לישראל בע"מ
אגף האספקה והאחסנה
מכרז (יב)
החברה מזמינה בזה הצעות לייצור / אספקה כמפורט להלן:

מס' המכרז	שם המכרז	התשלום תמורת המכרז
72/א/9255	מיכלים להתפשטות כבלים מפיברגלס	5 ל"י
9256 "	בעלי־כבל לחבור בלחץ לתילי השמל	5 ל"י

לקבלת טפסי מכרזים ופרטים נוספים אפשר לפנות החל מהיום בשעות 09.00—13.00, למדור הרכש, חיפה, המשרד הראשי ליד תחנת הכח החדשה או במדור הרכש דרום, תל־אביב, רח' החשמל 7.
על ההצעות למכרז(ים) הנ"ל להגיע עד ליום 25.10.72 שעה 2.00 למשרדנו הראשי בחיפה. אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הזול ביותר או כל הצעה שהיא.

במלאת שלושים למותו הטראגי של בננו ואחי היקר

מרדכי (מוטי) עזריאל ז"ל

בן 22 במותו

נעלה לקברו לאזכרה ולגילוי מצבה

ביום ראשון, ז' חשון, תשל"ג, (15.10.72) בשעה 3.45 אחה"צ, בבית הקברות בבאר־שבע.

אוטובוס יצא בשעה 3.30 אחה"צ מביתנו, ככר קפלן, שכונה א' באר־שבע.

אנו מודים לידידינו ומכרינו אשר הביעו לנו תנחומים בע"פ ובכתב.

המשפחה המתאבלת

מפות עתיקות של ירושלים וארץ ישראל
(רפרודוקציות צבעוניות)
בראון
בית לספרים
תל־אביב, אלנבי 35

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
מזכירות לימודי המסמך

הודעה לסטודנטים הלומדים בשיטת הצבירה — ותיקים וחדשים —

היעוץ לקראת ההרשמה למקצועות לימוד לסטודנטים הלומדים בשיטת הצבירה החל ביום א' ה־8.10.72.
החל מתאריך זה, הסטודנטים מתבקשים לגשת ליחידות האקדמיות שלהם על מנת לקבל הפניה ליועץ, חומר הרשמה ופרטי הרישום.
הרישום למקצועות הלימוד יתקיים בימים: א'—ו' 15.10.72 —20.10.72 בהתאם לפרוט הבא:
סטודנטים ששם משפחתם מתחיל באותיות א' — ב' ביום א' ה־15.10.72
סטודנטים ששם משפחתם מתחיל באותיות ג' — ה' ביום ב' ה־16.10.72
סטודנטים ששם משפחתם מתחיל באותיות ו'—כ' ביום ג' ה־17.10.72
סטודנטים ששם משפחתם מתחיל באותיות ל' — ק' ביום ד' ה־18.10.72
סטודנטים ששם משפחתם מתחיל באותיות ר' — ת' ביום ה' ה־19.10.72
סטודנטים שהתחילו לימודים באוקטובר 1971 ירשמו בשעה 8.00 — 12.00
סטודנטים שהתחילו לימודים במרץ 1972 ירשמו בשעות 12.00 — 14.00
סטודנטים שיתחילו לימודים באוקטובר 1972 ירשמו בשעות 14.00 — 18.00
לתשומת לב: יעוץ והדרכה ניתנים גם בימי הרישום.

INTERIOR DESIGN
עיצוב פנים
ד. פיק את ר. טובי בע"מ
יבוא לעולים ללא מכס
מבחר דגמים חדשים מעוצבים בידי מיטב יצרני ומתכנני הרהיטים באירופה
✱ חדרי מגורים ✱ חדרי אוכל ✱ ריהוט לילדים ובני הנוערים
✱ חדרי שינה ✱ מטבחים ✱ שטיחים ואביזרי תאורה
לקבלת אינפורמציה והתכנון הוועץ במחלקה שלנו לשירות תכנון ועיצוב
תל־אביב, שדרות דוד המלך 1, טל. 266880

הודעה על פתיחת קו 45 בין תל־השומר — אוניברסיטת בר אילן לאוניברסיטת רמת אביב דרך בני־ברק — רמת־גן — גבעתיים.
מודיעים בזה שהקו יפעל ביום א' — 15.10.72
1. מהלך הקו
דרך השומר, דרך בר־אילן, כביש גהה, רחוב השחר, דרך השומר, רבי עקיבא, רחוב ירושלים, רחוב הרואה, ככר רמב"ם, רחוב ביאליק, רחוב סירקין, רחוב כצנלסון, רחוב ערבי נחל, רחוב על פרשת דרכים, דרך חיפה, רחוב האוניברסיטה, רחוב קלאוזנר, אוניברסיטת תל־אביב.
חזור: באותו מסלול.
שעות הפעלת הקו ותדירות הקו:
משעה 6.00 עד שעה 20.00 לשני הכיוונים, כל 15—20 דקות.
הנהלת „דן"

למשפחת ברנדר ולבית יפ־אורה

מתהתפים באבלכם במותו ללא עת של

יורם ז"ל

שיווק נהריה בע"מ
יוסי פרוינד ומשפחתו

למשפחת ברנדר

כאבכן כאבי

משה

לאורה ולבנות

משתתפים בצערכם העמוק

על מותו ללא עת של

יורם ברנדר ז"ל

המשפחות: נץ, גרינפלד, למדן, פלס, רובין, כ"ץ, גרוסמן ואוחיון

מבכים מרה

על מותו ללא עת של

יורם ברנדר ז"ל

חגי לבינסון אילון בע"מ

לאורה ברנדר ובני־ביתה ולמשפחות ברנדר וגרשון

אתכם באבלכם הכבד במותו הפתאומי של

יורם ז"ל

דפנה ויסמן את לביא בע"מ
ההנהלה וחבר העובדים

למשפחת ברנדר השכולה

אתכם אנו בצער ובכאב
בחלקה מכם ללא עת יקירכם הצעיר

יורם ז"ל

י. אלנברג	ש. לויט
ד"ר ג. בוגר	מ. מושקוביץ
ג. בן-נחום	ד. מלצר
ד. ברדך	י. סירקין
ז. דוכובני	י. פרידריך
מ. הוכציט	ר. קונין
פ. הרשברג	ל. קפוסטה
י. וילנסקי	ד"ר א. קרקובסקי
מ. כץ	ד"ר ג. רנד
א. כשר	א. שאופל
	מ. שטמפף

אבד כלב דוברמן
שחור, בן שנה, הנלייס השמות
כל המוצא היודע יבוא על שכרו.
טלפון 32445
בין השעות 8.00—5.00.

התיאטרון הקאמרי
הצגת
השבעת קרני גאמה על צפורני החתול
שעמדה להתקיים במוצ"ש 14.10
נדחית
הכרטיסים כוחם יפה להצגה ביום 22.10.72

TIME
October 16, 1972
Sadat: THE RUSSIANS HAD BECOME A BURDEN ON US...
להשיג בקיוסקים
סוכנות ברודמן בע"מ

בעל מכונית!
בירושלים
רשוי („טסט")
ב־7.30 עד 5 אחה"צ
רישוי הנב — המבצע
בדיקה לפני רשוי
מחיר הבדיקה כולל
כוון אורות וגלגלים
ממם
התקוה (מול משרד הרשוי)
טל. 39298

הלוח הכפול
עמודים: 7, 8, 9, 10, 11, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28
הכל בכל בכול בלוח הכפול

הארץ

יום שישי, ה' בחשון תשל"ג
13 באוקטובר 1972

בתל-אביב: המערכת וההנהלה רח' מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 623311. מח' המודעות רח' מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 611576, 623311. מח' הפצה ומנויים מזא"ה 75, טל' 623311 ת. ד. 233, מס' מיקוד: 61000.
ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 224245-6, ת. ד. 273 חיפה: רחוב ערוזוי 20 טלפון 661166-8, ת. ד. 5259

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ. דפוס הארץ מזא"ה 56 ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: גדעון סאמט.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי-יד.
HAAREZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel - P.O.B. 233, Tel. 623311

בדרך למשבר

בני-סככא המתמצאים בכללי עבודתה של הכנסת, סבורים, כי אם אמנם יעמוד ח"כ האוזנר על העלאת הצעתו לדיון, לא תוכל נשיאות הכנסת לסרב. ואם אמנם תידון ההצעה בדבר נישואיהם של פסולי חיתון, ומפ"ם תתמוך בבעל ההצעה, עלולה הממשלה ליפול — לא על עצם ההצעה, אלא בשל הצבעת חברי כנסת מן הקואליציה בניגוד להסכם הקואליציוני ובניגוד לעמדת הרוב.

המפתח איננו בידי סיעתו של ח"כ האוזנר, שלה רק 4 חברים, אבל עליהם יכולה הממשלה לוותר בלי לקפח את הרוב שיש לה כיום. לא כך בפ"מ: בידיה ההכרעה לגבי המשך קיומה של הממשלה, ואם ליכוד על פי המתרחש במפ"ם, אפשר לנבא בוודאות רבה, שהיא אמנם תצביע בעד הצעת האוזנר. ואילו זה מנוי וגמור במפלגת העבודה למנוע משבר ממשלתי ובחירות מוקדמות — בחודש פברואר-מרס 1973 — היו עדויות על הפעלת השפעה ולחץ על מפ"ם במלאות מכבר את עמודי העתונים. ומתוך אין אפשר ללמוד הן: לפי המעשים ובעיקר המחדלים של ראשי מפלגת העבודה מתקבל הרושם כי הם נוטים למשבר, לממשלת מעבר ולבחירות בראשית 1973.

מבחינה פנימית מדברים נימוקים כבדי משקל בזכות הקדמת הבחירות. בין השאר, יכולים פחות כופר למר בן-אהרון, ומה חשוב לאין שיעור יותר עבור עסקני סיעת מפא"י שבמפלגת העבודה מבטיחה הקדמת הבחירות, כי הגב' גולדה מאיר אתה מר פנחס ספיר יוסיפו לכהן במכהונותיהם הנוכחיות. עסקן המצוי עיקר פחדו הוא מפני הצעירים, ועל כמה וכמה פוחדים עסקני סיעת מפא"י במפלגת העבודה מפני פרישתם של ראש הממשלה ושר האוצר והלחמת הירושה שתתחולל בעקבות.

הקדמת הבחירות היא סגולה נגד זעזועים ממין זה, אך סגולה זאת נקנית במחיר. אם לשפוט לפי הלך הרוח בציבור ובשלטון, אין ענין ישראלי בהחשת יוזמות מדיניות להסדר. אילו נערכו הבחירות בנובמבר 1973, ניתן היה ללבן שאלות מדיניות שנויות במחלוקת וכן להסביר את הצורך בדחיית הכרעות עד 197?, לאחר שתוקם ממשלה חדשה. הקדמת הבחירות משמעה הטלת לחץ זמנים דחוק יותר על תהליך קבלת החלטות לגבי נושא לאומי במדרגה ראשונה. יש לקוות, שמנהיגי מפלגת העבודה אשר צריכים לקבל את ההחלטה ישקלו היטב, בקפדנות ומתוך אחריות, את החיוב מול השלילה שבהקדמת הבחירות לכנסת.

שביתת המפונקים

קרוב ל-6,000 עובדי בנק לאומי עומדים לפתוח ביום ב' בשביתה אם לא יימצא עד אז הסדר שיענה על תביעותיהם. הסיכויים שיימצא הסדר כזה נראים כרגע קלושים. ועד עובדי הבנק וההנהלה לא גילו אמנם למסור פרטים על היקף התביעות, אולם לפי הידוע, אלה מסתכמות בתוספת של עשרות אחוזים — לפי הערכה אחת בין 50% ל-60%. אפילו נתון זה מוגזם במידת־מה, אפשר להתייחס בהבנה לדברי הנהלת הבנק הטוענת, כי תביעות העובדים הן מעבר לסביר וליכולת הבנק לשלם.

בנק לאומי נחשב זה מכבר לאחד ממקומות העבודה האטרקטיביים במשק מבחינת שכר ותנאי עבודה. בשנים האחרונות הרחיקה ההנהלה לכת כדי להבטיח שלום בית ועבודה תקינה: בשנת 197? גדלו תשלומי שכר והוצאות נילוות בבנק ב-45% בעוד מספר העובדים גדל בפחות מ-12% לעומת 1970. באשר לאופי העבודה ותנאיה — עובדי הבנק ודאי לא יוכלו להעלות טענות מכין אלה שהורגלנו לשמוע מפי עובדי הנמלים. שבוע העבודה בבנק הוא בן 38 שעות (בחורף — 40).

לבל"ל כמוסד הבנקאי הגדול בארץ יש מעמד מיוחד מבחינת השפעת תנאי העבודה הנהוגים בו. אין אולי פלא בכך שעובדי בנק איגוד, הנמצא בבעלות בל"ל, תובעים לעצמם אותם תנאים שישיגו עובדי חברת-האם במו"מ הנוכחי; אולם מתברר, שגם בין ועד בנק דיסקונט וההנהלה בבנק זה נעשה הסכם, לפיו יקבלו העובדים לפחות את התנאים שישיגו חבריהם בבנק לאומי. עובדי בנק ישראל — מוסד ממלכתי — תובעים אף הם הכוואה. כניעה לדרישות בלתי סבירות של העובדים תסכן אפוא ראשיתה של מפולת.

הממשלה הסמיכה בראשית השבוע את שר האוצר להתקין תקנות שעת חירום (הפסקת שירותי בנק) אשר יאפשרו לבנק לעמוד בשביתה ממושכת מבחינת ההתחייבויות ההוקיות כלפי מפקידים ומוסדות בנקאיים אחרים. ציבור המפקידים ואנשי העסקים יקבלו בהבנה את אי-הנוחות, הכרוכה בשביתה ממושכת כזאת. אשר להנהלה, עד כה הראתה החלטה נחושה לא להיכנע לתביעות בלתי סבירות. יש לקוות, שברגע האחרון יבחנו עובדי הבנק את מעמדם בסכסוך זה, ישקלו מחדש את עמדתם ויגבילו את תביעותיהם למה שמתיישב עם השכל הישר ועם הנסיבות השוררות במשק.

שיחות קיסינג'ר

ככל שמאריך ד"ר הנרי קיסינג'ר, יועצו של הנשיא ניכסון, את שהותו בפאריס כדי לקיים פגישות חשאיות נוספות עם נציגי צפון וייטנאם, מתרבות השמועות על התקרבות עמדות שני הצדדים וגוברת הציפיה להודעה על השגת הסכם לסיום מלחמת וייטנאם.

הסודיות העוטפת את שיחותיו של הד"ר קיסינג'ר היא לא רק חסרת תקדים (שומרים בסוד אפילו את מקום הפגישה) אלא גם יעילה: כל הזמן — התקיימו כבר קרוב לעשרים פגישות — לא דלפו פרטים כלשהם מתוכנן. לכן אין מידע על נקודות המחלוקת שעדיין לא נפתרו. אך ידוע כי עקרונית רוצה ארה"ב קודם הפסקת אש ושיחרור שבויים ואח"כ הסכם על תנאי ההסדר הסופי על בסיס בחירות חופשיות; הקומוניסטים, דורשים „הסדר חבילה" שיכלול גם הקמת כעין ממשלה תזיה לאומית משולשת בדרום וייטנאם אשר שליש מחבריה יהיו קומוניסטים, שליש „נייטראלים" ושליש אנשי המשטר הנוכחי בסייגון, והיא שתארגן אח"כ את הבחירות בדרום-וייטנאם.

שאיפת האמריקאים למנוע שהרכב ממשלת המעבר בסייגון יבטיח מראש נצחון קומוניסטי בבחירות. מטרת הצפון-וייטנאמים היא הפוכה. יש להניח ששיחות הד"ר קיסינג'ר נועדו למצוא פשרה אשר תבטיח את הצפוניים שהסדר-הביניים, אמנם לא יבטיח אוטומאטית את הנצחון הקומוניסטי אך לא ישמש גם, באופן אוטומאטי, להבטחת המשך שלטונו של הגנרל תיו.

הסברה המקובלת אומרת שהבית הלבן שואף באמץ גדול כדי להשיג הסכם על סיום מלחמת וייטנאם עוד לפני הבחירות לנשיאות ב-7 בנובמבר. דבר זה אכן עשוי להביא למר ניכסון את אחד הנצחונות הגדולים ביותר בתולדות הבחירות לנשיאות בארה"ב. אך ההזדות כבייצגות ביר"א על רוב כה גדול הצפוי למר ניכסון עד שקשה להתעלם כי זאת הסיבה המכרעת לקדחתנות השיחות בפאריס.

יתכן שדווקא הצפון-וייטנאמים הם שמעוניינים „לגמור" לפני הבחירות בפני שהחושבים שעמדת ארה"ב אחרי נצחון ניכסון עלולה להיות יותר נוקשה מאשר לפני ההצבעה.

מכערים את עיר האורות

ראש ממשלת צרפת, פייר מסמר, נתן אישור [illegible] בתחילתה לבנית שלושה גורדי-שחקים קרוב לשער [illegible], אך צרין שהתכניות בנייה אחרות העלולות לשנות את מראה העיר יהיו [illegible] עיון כחדש.

כבר קיבל את החלטתו אחרי התייעצות עם הנשיא ז'ורז' פומפידו. [illegible] פריסאים רבים [illegible] שלושה [illegible] אלה יבלו [illegible] הלובר, [illegible] את הפרספקטיבה [illegible] של פאריס. גובה שלושה [illegible], יהיה 190, 170 ו-150 מ'.

המוסר הכפול

מה שאסור לאחרים – מותר לנו

מאת אמנון רובינשטיין

גזירות הכופר של יהודי ברית המועצות מקוממת בצדק כל יהודי וכל אדם החרד לזכויות האדם הרואה באדם, ולא במדינה, את הנושא העיקרי של זכויות החובות. זכותם הבלתי מעורערת של יהודי ברית המועצות לעלות ארצה מתבססת גם על זיקתם הלאומית וגם על זכויותיהם כבני אדם. רק מוח טוטאליטארי יכול להתנות את זכותו של אדם לצאת את ארצו בתשלום כופר. דברים אלה הם כה ברורים, כה מובנים מאליהם, עד שאין צורך לחזור ולאמרם. אך יש צורך לחזור ולומר משהו על המוסר הציבורי בישראל, שהתגלה בשולי המאבק בכופר.

מאבק זה מתנהל תוך גיוס תמיכה ניכרת בקרב ציבור אנשי הרוח, הסופרים, האינטלקטואלים והפרופסורים בעולם הגדול. כדי לנהל מאבק זה, התבקשו פרופסורים ישראלים לכתוב אל עמיתיהם ולדרבנם כדי שישמיעו קולם נגד הגזירה. פעולה זו הצליחה והפרופסורים ממדינות רבות פעלו עקב פניות אלה. האיגוד הבינלאומי של פרופסורים ומרצים באוניברסיטאות, בכינוסו האחרון באיטליה, קיבל החלטת גינוי חריפה נגד הכופר כביטוי „התנגדותו לכל אפליה על רקע גזעי, דתי או לאומי".

*

כל זה טוב ויפה. אך ניתן היה לצפות כי לפחות אדם אחד, ישר לב, יקום וישאל את השאלה הברורה: מה פתאום פרופסורים? מי שמכם? במה טובים יותר אנשי הרוח מאדם אחר? איזו זכות מוסרית יש להם, דווקא להם, להשמיע קול ואף להשתמש בתאריהם? במה טובים הם יותר מפועלי בנין, עובדי נמל וחייטים? והרי שאלות אלה הושמעו במקהלה חוזרת ונשנית בשנתיים האחרונות כל פעם שאותו סוג של אנשים ניסה להשמיע קולו בעניין זכויות אדם בתוך ישראל. כמה מאמרים, מכתבים וסתם קללות הומטרו על יפי הנפש, המוסרניקים, אלה שנטלו על עצמם מונופולין על המוסר, המתנשאים והתובעים לעצמם עליונות מוסרית וכיוצא באלה דברים. האם לא נמצא אדם אחד שיפסול את אותם יפי-נפש כאשר מדובר בפעולה למען ישראל?

הישראלי המצוי מבין, כנראה, את ההבדל העקרוני בין שני מצבים שונים: לאיש רוח, פרופסור וסופר יש רשות להשמיע קולו רק כאשר ממשלת ישראל מעוניינת בכך ורק כאשר מדובר בהפרת זכויות אדם של יהודים בחוץ לארץ.

אילולא היה הדבר עצוב כל כך אפשר היה לחייך: כאשר מרצים בפקולטה למשפטים בתל-אביב חיוו דעתם נגד שלילת זכות הנישואין בישראל המפירה את הכרזת זכויות האדם של האו"ם, תקפו אותם בחריפות שר המשפטים, מר יעקב שמשון שפירא — בעת היותו בתפקיד מתמקיד — וטען „שרובם מבינים בכך לא יותר מכל פועל בנין ורופא שניים" („הארץ" 27.7.72). מדוע צין הוא פונה לפועלי הבנין ולרופאי השיניים כדי שיפעלו למען זכות היציאה של יהודי ברית המועצות, וזכות הקבורה באותה הכרזה על זכויות האדם?

הכנסת עצמה פונה לא פעם לאנשי הרוח כדי שישמיעו קולם למען יהודי ברית המועצות ומדינות ערב והסתמכה על סעיף אחד של אותה הכרזה, בעוד כאן, בארץ, מופר סעיף אחר של אותה הכרזה — והכל בא על מקומו בשלום. החלטת האיגוד הבינלאומי של הפרופסורים מתנגדת לכופר בשל עקרון השוויון מטעמי גזע ודת, עקרון שלא תמיד נשמר במשפט הישראלי.

*

הבאתי את ענין הכופר רק כדוגמה להתפתחותו של המוסר הכפול בישראל. מוסר זה אומר, בקיצור, כי מה שאני מעולל לך כאן שונה ממה שאתה מעולל לי בחוץ. זוהי התורה כולה על רגל אחת. אתה דורש הגנה על זכויות מיעוטים, שם, בגולה, אך ברגע שמישהו מיישם את אותה דרישה עצמה לגבי המיעוטים בישראל אתה עצמך מכנה אותו בכל כינויי הגנאי האפשריים.

הבה נבדוק ענין זה באורח שיטתי, ונשאל את עצמנו כמה שאלות פשוטות. נניח שאנו עורכים מישאל דעת קהל ושואלים את השאלה הבאה:

* מה תגובתך להקמת ארגון של פרופסורים באוניברסיטאות שיפעל למען שלום צודק במזרח התיכון וישא את השם „ארגון הפרופסורים למען שלום במזרח התיכון"?

אני בטוח כי בתשובה לשאלה מסוג זה היינו מקבלים תגובות שליליות וחריפות מהרוב המכריע של הישראלים. אך הארגון בו מדובר אכן קיים — בארצות הברית, שם הוא פועל למען ישראל ובחסותה, בלי שיימצא עורר על כך. במילים אחרות: ברגע שתנוקף לשאלה עצ־בדה שהיא בלתי רלוואנטית לכאורה, תשובה לחלוטין גישת הנשאלים ברחוב הרחבה המכריע. ועמם שרי ממשלה, יתנו ברכתם לארגון הפרופסורים. אפשר להוסיף שאלות מסוג זה ולראות כיצד משתנה באורח קיצוני תגובת הישראלי המצוי ברגע שמדובר לא בישראל אלא בחוץ-לארץ, או ברגע שאותה מחליף את המלה „יהודים" ב„לא יהודים".

לקורא „הארץ", הרוצה לתרגל ולהדגים את המוסר הכפול בפני חבריו, אני מציע מבחר קטן של שאלות:

* שאלה: האם מותר לבקר אנשי צבא ולחשוף בפומבי פגמים ומחדלים במערכת הביטחון?

התשובה האינסטינקטיבית: ודאי שלא. אך כאשר מדובר בסרט אמריקאי „מכירת הפנטגון", החושף את כל עוונותיה וחטאיה של מערכת הבטחון בארצות הברית, והמשודר בטלוויזיה הישראלית, התשובה היא חיובית. העובדה כי בארץ לא ניתן בכלל להפיק סרט דומה או אפילו לכתוב מאמר חושפני — בשל הצנזורה והצבאית — איננה מטרידה איש ולא מפריעה לישראלים ליהנות מהסרט.

או השאלה הבאה:

* מה דעתך על מדינה שעתוניה מטילים דופי באמונתם של יהודים, מאשימה אותם בהיותם גייס חמישי בבגאה, ותובעת לרשום את גיוסם האמיתי בתעודות הזיהוי כדי שברע להיזהר מפניהם?

התשובה השלילית האינסטינקטיבית נעצרת, כיוון שגם הנשאל התמים חושד בכך שזה גורלם של בנים לאמהות לא יהודיות בארצנו, והוא עשוי להיזכר כי עתון רשמי של מפלגה המשתתפת בממשלה הדשיד את כל הבנים למשפחות מעורבות בחוסר נאמנות למדינה וקרא לגירושם מצה"ל וגם להענשתם על סירוב לשרת בצה"ל.

אפשר להוסיף דוגמאות רבות: ישראלי המותח בקורת של ארצו בחו"ל הוא, כידוע, „אכול שנאה עצמית", „נגוע בתסביך גלותי", או סתם „יהודון". אך הסרט „הצער והחמלה", שנעשה בידי צרפתים, המוצג אצלנו, החושף באכזריות את כל מומיו של העם הצרפתי הוא „מסמך אנושי מרשים", משום שהוא חושף ומוקיע את האנטישמיות.

*

אך למה לי להרבות בדוגמאות? דברים המתפרסמים כאן בעניין שגרתי היו מקוממים נגדם אילו נכתבו על יהודים, את כל הארגונים היהודים בתפוצות (בראשם את הליגה נגד השמצה של בני ברית). האם לא קראנו בעתון ישראלי מאמר הקורא „לעשות לערבים שכם את אשר עשינו (בעת מלחמה) לערבי לוד ורמלה" — דהיינו לגרשם מעירם? האם לא נמנעה שיבת תושבי איקרית ובירעם לכפרים בהם גורשו במירמה ושלא כחוק רק משום שהם ערבים? האם לא קראנו כאן במודעה מסוימת קריאה להרוס את ירושלים הערבית ולנתץ את קדשיה?

אך שיא של המוסר הכפול מומחש עתה בימים אלה ממש. שר הבטחון, מר משה דיין, מציע לספח את יהודה ושומרון בלא להעניק זכויות פוליטיות לתושבים הערביים. זכויותיהם יוגבלו אל העבר המזרחי של הירדן ו„יוקמו הפוליטי" תהיה לרבת עמון.

הצעה קיצונית זו, שמשמעה אי־ליה הדוקטורינה של ארץ ישראל השלמה היא עשרות ומתונה, זכתה מיד, כמצופה, לגל של תמיכה מצד עתונאים המקורבים למשרד הבטחון. אך הבה נבדוק את אותה הצעה תוך שינוי קטן, ונחליף את המילה „ערבים" ב„יהודים". מה נאמר למשמע הצעה השוללת את זכות הבחירה של יהודים באנגליה, צרפת, ברית המועצות וארצות הברית בטענה שזיקתם האמיתית היא לעם היהודי, ושבירתם האמיתית היא ירושלים? כיצד נגיב לכך? והרי שלילת זכויות בחירה מיהודים בחו"ל תהיה פחות פוגעת, לפי מושגינו, מאשר הצעתו של שר הבטחון. אנו רואים בעם היהודי עם אחד, שארצו ישראל ובירתו ירושלים. ספק אם יחס נפשי דומה קיים בין ערביי ארץ ישראל לרבת עמון. כיצד, איפוא, נגיב לרעיון של שלילת זכויות בחירה פוליטיות ממיעוט יהודי בחו"ל? כיצד ניישב את תשובתנו עם הצעתו של שר הבטחון? אני חושב שכל ישראלי חייב תשובה לשאלה זו.

*

אמת הדבר: יש רקע היסטורי ויש הסבר לגישתנו. מכיוון שאנו היהודים נרדפנו כפי שלא נרדף שום עם בעולם, מכיוון שהרגו בנו וחמסו אותנו, פותחה בנו רגישות מיוחדת וצודקת לגורלנו. גם אלה מאתנו התובעים תיקון מידותיה של ישראל יודעים כי בארצנו נמוג העול בכמויות קטנות וכי עוונותינו הגדולים ביותר יתגמדו ומחווירים בהשוואה לטיפה אחת בים היסורים של ההיסטוריה היהודית. הביטוי „האם זה טוב ליהודים?" מבטא לא אגואיזם לאומי אלא את חרדתם של דורות של יהודים שעתידם היה תלוי בחסדי זרים ושדמם עשוי היה להיות הפקר בן לילה.

אך מדינת ישראל קמה, בין השאר, כדי לחסל אנומליה זו ולהחזירנו, לא רק לארצנו, אלא גם אל משפחת האומות, על כל החובות והזכויות המשתמעות מכך. עתה, כשאנו חזקים מתמיד, כשעוצמתנו הצבאית אינה שנויה במחלוקת, חייבים אנו לנהוג כבני אדם. בני אדם, או לפחות התרבותיים שבהם, יודעים כי אמות המידה המוסריות הן אוניברסליות, כי חוש הצדק אינו זקוק לאשרת כניסה וכי זכויות היסוד של הפרט אינן מכירות בגבולות גיאוגרפיים.

אי אפשר לטעון בעת ובעונה אחת דבר והיפוכו: אי אפשר לומר כי העולם כולו נגדנו, כאשר זה נוח לנו, ולהופיעו לעזרתנו, כאשר הדבר נוח לנו; אי אפשר לומר כי זכויות אדם בברית המועצות אינן ענין פנימי שלה ולטעון כי זכויות אדם בישראל הן רק עניננו הפנימי. אי אפשר לומר זאת, אלא אם כן מסגלים לעצמנו את התכונה המתוארת ב„1984" של ג'ורג' אורוול, והיינו היכולת להחזיק בשתי דעות סותרות, בדבר והיפוכו בעת ובעונה אחת.

הוצאות מיותרות על אומרי „הן"

הגדלת הכנסת – בריחה מהמציאות

מאת שבתי טבת

המפליא הוא בכך שדוקא גח"ל שש להצעה שלפיה יוגדל מספר חברי הכנסת ל-150, תמורת תמיכתו בהעלאת אחוז החסימה ל-3 אחוזים. שהרי כשלונו העקרי של גח"ל (ושל כל אחד משני אגפיו, חרות וליברלים) הוא בעצם העובדה שלא עלה בידו למשוך לשורותיו אנשים מהשורה הראשונה. האם לגבי כנסת של 120 כך, מהיכן ימצאו לו לכנסת של 150?

בתחומים אחרים, כמו המדע, האמנויות והספורט, אנו צפויים תדיר להפתעות. אין אנו יודעים היום כלל איזה ילד יהיה מחר מחדש גדול במתמטיקה או בפיסיקה, ולא נדע אילו יצירות חשובות טמונות במוחם של חובשי ספסלי התיכון, ודאי שנסתר מאתנו מי יהיו אלופי הספורט בעוד חמש שנים. אולם לא כך הדבר בפוליטיקה ובמפלגות. במיוחד בישראל זה תחום שאין בו הפתעות. הפנים שידענו אתמול הם שנראה גם מחר ומחרתיים. כאן אנו מכירים את „השחקנים" כולם, את הכוכבים, את שחקני־המשנה, שחקני־האופי ואפילו לסטאטיסטים אנו כבר מגידים זה זמן רב שלום ברחוב. בניגוד לזירות אחרות, הזירה המפלגתית שלנו היא תיאטרון שהקולקטיב שלו יציב ואינו מתחדש, או מתחדש בקצב של שמיניות סבב לזהר.

מאז נכנסה גולדה מאיר, למשל, למוסדות מפא"י לשעבר ועד שהיתה לראש־ממשלה, חלפו ארבעים שנה. בתקופה זו התחלפו בארצות־הברית שבעה נשיאים, וממילא גם ראשי המפלגות הדמוקרטית והרפובליקאית וממילא גם המועמדים לנשיאות וסגניהם. כאן היתה לשר־עבודה בממשלת ישראל הראשונה ועד שהיתה לראש ממשלה חלפו רק תשע־עשרה שנה, ובאותה תקופה התחלפו באנגליה ששה ראשי ממשלה וממילא נשתנו פעמים אחדות הצמרות של מפלגות הלייבור והשמרנים.

רצף המנהיגות

הפנים מרשימים יותר יש למנהיג מפ"ם, מאיר יערי. מאז שהלה נטל את הנהגת מפלגתו (קודם תנועתו) חלפו יותר מחמישים שנה. יערי עמד ליד ההגה של חבריו לדעה כאשר הנשיא וודרו וילסון דש ב-14 הנקודות שלו בוורסיי, ב-1919. אף למנחם בגין רצף-מנהיגות מעורר כבוד. מאז 1944 הוא עומד לעמשה בראש האנשים המהווים כיום את צמרת חרות. דומה שמכל מנהיגי תנועות המחתרת בתקופת מלחמת העולם השניה נותר על מכונו רק טיטו.

הצמיחה בתוך המפלגות היתה, איפוא, איטית ביותר. אולם במידה מצומצמת היתה כולה אצל מפלגת השלטון, כשהכוחות החדשים באים ברובם מתחום הבטחוני־ממשלתי (דיין, פרס ואבן בבחירות ב-1959, ואילו צפה לקראת הבחירות ב-1973 בולטים אנשי הצבא לשעבר בר־לב, רבין ויריב). כלומר שוב אנשים המוכרים היטב לציבור ואינם כלל בחינת פנים חדשות.

העובדה שמחוץ למפלגת השלטון אין צמיחה היכהה בשעתו את רפ"י, באשר היתה מפלגה־תמורה ובאופק יציאה. כשלונה החרוץ היה חוסר־יכולתה לצרף אליה אנשים המוכרים היטב לציבור בזכות כשרונות, בצעדים הטובים. על אף שרשי הדבתה לדבר של „מדעני המדינה" לא הצטרפו לשורותיה אנשי־מדע השנים. דומה שאותה תופעה פקדה אף את גח"ל. התוספת הבולטת היחידה בהנהגת חרות — עזר ויצמן — מקורה אף הוא מהצבא, ובצ[illegible] בשלטון.

אם כך פני הדברים, שהתוספת באה מהחוץ, הרי כשלונו של גח"ל הוא היעדר יכולתו למשוך לשורותיו הראשונות אנשים מוכרים מעולם המשק הכלכלי. על אף היותו גוף שהענין הכלכלי חשוב לו במסורתו ובגישתו מאז, על אף היותו מנוגד למדיניות ההסתדרות והכלכלית של מפלגת הפועלים השולטות על השלטון, אין בגח"ל מנהלי בנקים מצליחים, ולא משפטנים חשובים ולא אנשי מדעי החברה (פרט לאיש אחד או שניים). המצב הוא זה שהכוחות הפעילים בסקטור הפרטי, שרכשו להם מידה רבה של אמון ציבור הצרכנים, אינם בחזקת מועמדים של גח"ל לתפקידים בממשלה ובכנסת.

לשאלה מי יהיה שר אוצר (במקרה הלא־ריאלי שפנחס ספיר באמת יקיים את הבטחתו ויפרוש מכהונתו) יש למפלגת העבודה תשובות אחדות. לגח"ל אין כיום מענה משכנע משלו. עד כמה שידוע לציבור אין לו איש בעל מוניטין, בזכות השגיו ומעשיו, היכול לשמש כמועמד לתפקיד הכלכלי מס' 1. אמנם זה פרט משחק החשבון, אולם עם זאת זה גם סימן אופייני לחולשת גח"ל בתחום כה חשוב.

כיוון שכך נשאלת השאלה לאיזה צורך מבקש גח"ל להגדיל את מספר חברי הכנסת? לוא חשבנו, כי העומס המוטל על חברי הכנסת הוא רב כל כך עד שמן ההכרח לחלקו על מספר גדול יותר של אנשים, יתכן היתה בכך דחיפה לעיין בהצעה בכובד־ראש. אבל אנו רואים שמספר רב של חברי־כנסת משמש בשני תפקידים ויותר. בעבר ועתה היו ויש לנו חברי־כנסת שהם גם ראשי־עיריות, מזכירים כלליים של תנועות, ארגונים ומשקים גדולים, מנהלי מפעלים גדולים וחברות מסחריות, בעלי משרדים עסוקים של עורכי־דין, עורכי עתונים, מנהלי בית־חולים ופרופסורים באוניברסיטאות. פירוש הדבר, כי לכאורה, לוא הקדישו חברי הכנסת את כל מעייניהם לעבודתם הפרלמנטארית אולי אפשר היה להסתדר בפחות מ-120 חברי כנסת. אם יש להגדיל משהו, הרי זה את המנגנון הצריך לשרת את חברי הכנסת במחקר, בעבודה משפטית ובקשר עם הבוחר.

תופעת ההיעדרות

יתר על כן, חברי־הכנסת קשורים לפרלמנט רק יומיים־וחצי בשבוע, ואף על פי כן אנו עדים לתופעה גדולה של היעדרות. עתה, תודות לטלוויזיה, יכול כל אזרח לראות בביתו את האולם הכמעט־ריק בעת דיונים במליאה שהנושא שלהם אינו סנסציוני או שאינו ממדרגה עליונה של חשיבות מדינית. לאיזה צורך להגדיל את הכנסת ל-150 מקומות, כדי שיותר כסאות יהיו ריקים?

העיקר הוא באמת ביכולתן של המפלגות לאייש את המקומות בכנסת באנשים טובים באמת. לא שאין כאלה בבית הנבחרים שלנו. הכינוי חבר־הכנסת גורנישט, בפליטונו של יעקב רוטבליט, אינו מוצדק כשם־כינוי לכל חברי הכנסת. ודאי שבאופן אישי רק מעטים ראויים לו. אולם, ברגע שלא נתייחס להכרונות האינדיבידואליות של כל חבר־כנסת, אלא כאל כלל, נוכל להבין מה מניע חוגים בציבור לקבל את השם גורנישט.

לעתים נראית הכנסת כבבואת הדוחמה המופעלת על־ידי הממשלה, או על־ידי הנהגת מפלגת העבודה. רק לעתים רחוקות והתעוררה הכנסת לחרוג מהתחום של הרצוי לממשלה, אם במסגרת המדיניות שלה, אם בשום שיקולים של הגנה על חבריה.

(סוף בעמוד 20, טור 1—3)

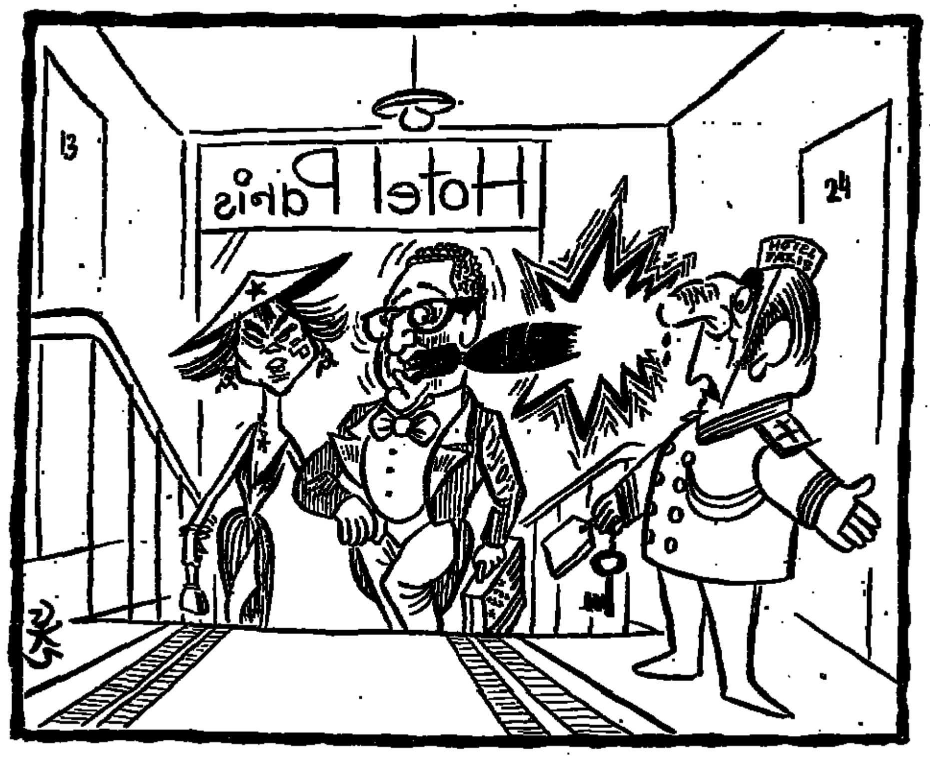

דו־קרב בלי פרטנר

הנשיא ניכסון מתעלם לחלוטין מיריבו מקגאוורן

מאת יואל מרקוס
שליח „הארץ" בארה"ב

וואשינגטון

זוכרים את הימים שבן־גוריון סרב בעקשנות לנקוב בפומבי בשמותיהם של יריביו המושבעים היה לבון ובגין? זוכרים את הימים שהיה מכנה יריב מסויים בתואר „האיש ההוא"? ובכן אין זה פטנט ישראלי. הוא רשום כנראה גם כאן: ריצ'רד ניכסון מסרב לנקוב בשמו של יריבו במערכת הבחירות. ממש מקגאוורן יוק! הוא שוחח ארבעים דקות עם עתונאי הבית הלבן על נושאים שהועלו על־ידי מקגאוורן ואף פעם אחת לא הזכיר את שמו. כאילו לא היה קיים. וזה רק אחד הסימפטומים לטכניקה הדה־גוליאנית (מדה־גול) שנוקט ניכסון מאז החל המירוץ לנשיאות — לפיה הוא נשאר, כביכול, רחוק או גבוה, אם תרצו, מעל למערכת הבחירות. שעה שבזירת הקרב מנופף המועמד הדמוקראטי חרב שלופה וצעבנית לכל הכיוונים, הפרטנר לדו־קרב, פשוט אינו רוצה להופיע. „ניכסון עסוק מדי בניהול ענייני המדינה מכדי לבזבז זמן ברטוריקה", אומר אחד מעוזריו.

זהו כמובן התירוץ הרשמי. בפועל בחר ניכסון להיראות (ביצחיים) במרומי האולימפוס ממש כפי שנהג דה־גול כשנדרש להיאבק עם בני תמותה רגילים. אף כי מארגני המערכה במחנה הרפובליקאי אינם מרוצים כלל מטקטיקה זו, ניכר בניכסון שהתעלמותו מהיריב נובעת במידה רבה מבטחון עצמי ומזלזול בצד השני. אפילו בסיסמת הבחירות הראשית שלו יש אלמנט של זלזול: „ניכסון — עכשיו יותר מתמיד". מדוע יותר מתמיד? מפני שיש לצד השני מועמד לא רציני, אומרים עוזריו של ניכסון.

וכאשר ערך סוף סוף מסיבת עתונאים במשרדו העגלגל בבית הלבן — המסיבה ה־28 מאז הוא מכהן כנשיא — בהודעה מוקדמת של 18 דקות (אחרי שהעתונאים התלוננו שהוא מתחבא) סרב להשיב להאשמות הרבות שמקגאוורן מטיח נגדו.

„השוו אותי לאדולף היטלר", אמר ניכסון בקול שקט ונבוך, „אני בטוח שזה סוג של תעמולה שאינו דורש תגובה ואשר יפגע בסופו של דבר במשמיעיו".

נוצר הרושם, כתב אחד מבעלי הטורים, שגם את מסיבת העתונאים הזאת עשה ניכסון מתוך שעמום. ואילו במסדרונות הסנאט שמעתי סנאטור דמוקראטי אומר: „הוא משחק את המנהיג הבין־לאומי הגדול שנפגש עם מאו וברז'נייב ולא נאה לו להתלכלך באבק הבחירות".

*

התעלמותו של ניכסון מוציאה ללא־ספק את שיווי משקלו של מקגאוורן וככל שניכסון מתעלם ממנו יותר כך מעלה מקגאוורן את האוקטבות שלו. הוא נע ממקום למקום ומאשים את ניכסון בכל האשמה אפשרית. בניו־יורק הוא מדבר על הפשע: „אני שואל אתכם תושבי ניו־יורק — האם אחרי 4 שנות ניכסון אתם מרגישים בטוחים יותר ברחובות העיר?". בשיקגו הוא אומר שהממשל של ניכסון הוא המושחת ביותר שהיה בכל ההיסטוריה האמריקאית. בדרום־דאקוטה הוא מאשים את הנשיא בשיחוד מנהיגי האיגוד המכסיקאי כדי שיצביעו בעדו.

מנאום לנאום נעשה הטון חריף יותר. הוא מכנה את ניכסון כנוכל. כאיש הרע של המערב הפרוע היורה מן המותן לכל עבר. הוא אומר שניכסון נאיבי, אפס מאופס וגרוע יותר מאיש הקו־קלוקס קלאן. הוא מאשים אותו בקניית קולות בכסף, במגעי שחיתות סביב חתימת הסכם החיטה עם בריה"מ, בארגון מערכת האזנה ובילוש במטה הדמוקראטים (הפרשה המסעירה הידועה בשם „פרשת ווטרגייט"). הוא מתגרה ללא הרף בניכסון כדי להכריח אותו לבאת ללחום בו. אנשיו מפיצים שמועות שניכסון רוצה להשאר בבית־הלבן כדי שהציבור יצביע בעד „הנשיא". בעוד שאם יצא לזירה יתגלה האיש ניכסון, „הטריקי־דיקי" הידוע מכבר הימים.

*

אך ניכסון אינו מגיב. אין זה אומר שהרפובליקאים נשארים חייבים. סגן הנשיא ספירו אגניו, אדם לא־מתחן ביותר, שמהלכות אגדות על מגננו הבוטה, העסיסי וחסר־המעצורים, אומר על מקגאוורן שהוא פשוט בוסר. „השאפתנות היוקדת שלו והתחושה של מפלה בטוחה גרמו לו לאבד את התבונה", הוא אומר. העובדה שניכסון השאיר את כל הפוליטיקה לעוזריו ולסגניו מרתיחה את הדמוקראטים. ובצדק. אחרי ככלות הכל, מפלה במלחמה קשה, מכובדת יותר ממפלה במלחמה בה אחד משני היריבים סרב לשלוף את חרבו.

יש מספר סיבות מדוע טרם ירד ניכסון לזירה (אין זה אומר שפעם בפעם אינו יוצא לביקור באיזו מדינה). קודם כל הוא ער למשאלי דעת־הקהל המבטיחים לו „לנדסלייד" גדול מזה שהיה לאייזנהאואר ב־1956. סביר, כי רק כאשר הפער בין שני היריבים יצטמצם לקראת יום הקלפי (וקרוב לודאי שיצטמצם — אם כי במושגים אמריקאים גם יתרון של חמשה אחוז הוא „לנדסלייד") יהיה ניכסון ודאי פעיל יותר, אם כי שוב בדרכו הדה־גוליאנית.

שנית: הנסיון בבחירות הקודמות הראה שעימות בין נשיא ליריבו — הצלה תמיד את קרנו של היריב. למה לעזור למקגאוורן המסתבך יפה בעצמו בהצהרות סותרות, בתיקוני עמדות, באינטריגות בתוך מפלגתו (הפסקונה הוותיקה ובעלת ההשפעה של המפלגה כמעט שאינה מסייעת לו).

אומר אחד מעוזרי הנשיא: „הרי המטרה של מערכת הבחירות היא לבחור נשיא. מר ניכסון מפגין יום יום איזה מין נשיא הוא — בעוד שמקגאוורן צריך להתאמץ יותר להסביר במלים איך הוא יהיה בעתיד".

*

אם הבעיה העיקרית של מקגאוורן היא איך לגרור את ניכסון לזירה, הרי בעיתו של האחרון היא איך להימנע מלעשות שגיאות עד הבחירות. בעיקר בנושא מספר 1 המענין את האמריקאים (כן, זה עדיין נושא מספר 1) הלא הוא: ויטנאם. מקגאוורן מבטיח שתוך 90 יום מבחירתו הוא יסיים את המלחמה בוייטנאם, יחזיר את כל הכוחות ללא שום תנאים, רק תמורת החזרת השבויים האמריקאים.

שאלת השבויים היא רגישה מאוד משום שמספרם — מה מדהים הדבר! — אינו ידוע. צפון־וייטנאם לא מפרסמת דבר אלא כשנוח לה. ויש כיום מאות, אם לא אלפי משפחות בארצות־הברית, שזה שנים אינן יודעות אם בניהם הנעדרים נהרגו או שהם שבויים. מול הבטחות הגיניות כאלה שחלק מהאמריקאים שבע מהן וחלק אחר אינו מרוצה בהן משום שאין זו „הסתלקות בכבוד" — יכול ניכסון להצביע על הישגים מרשימים.

הוא החזיר מוייטנאם יותר מחצי מיליון חיילים אמריקאים הביתה. נותרו שם כיום 39,000 חיילים בלבד. הוא קיצץ את הכוחות המזויינים ביותר ממיליון איש. ביטל את גיוס החובה לשנת 1973. וכבר עתה צומצם עד למינימום הגיוס (אחת התוצאות הלואי של צמצום זה שהפסקת הזעם בקאמפוסים). הלוחמה היבשתית האמריקאית בוייטנאם כמעט ונסתיימה. אם עוד לפני שנתיים־שלוש היה מספר ההרוגים 250־300 בשבוע, הרי עתה המספר הוא 3־5 בשבוע, קציר ממוצע של תאונות דרכים בעיירה אמריקאית קטנה. באחרונה אף ציינו העתונאים שהיה שבוע אחד בלי כל הרוג אמריקאי. העובדה שבשנה זו נהרגו 400,000 וייטנאמים אינה מטרידה את האמריקאים כל זמן שהם עצמם אינם נהרגים. המעורבות האמריקאית היא עתה אווירית בלבד. ניכסון הטיל על צפון־וייטנאם יותר פצצות משהוטלו בכל מלחמת העולם השניה על הגרמנים.

במקביל לכך נותן הבית־הלבן להרגיש שמאחורי הקלעים נפתחה מערכה לסיום המלחמה. שמתנהלות שיחות סודיות „על משהו גדול". קיסינג'ר ועוזרו הגנרל הייג יוצאים ובאים במהר וניכסון עצמו אמר שנושא השיחות הוא „רציני". צמות שלום של פרשנים בשליחותה הכבידו שזו כלה נרדפת אצל ניכסון לשיחות מתקדמות. ניכר בניכסון שבטוחו הוא שהבוחר האמריקאי יגיע לקלפי, ב-7 בנובמבר בציפיה שמשהו גדול החל סוף סוף מתבשל בעניין וייטנאם.

כיוון שהתיכון כתוהכם זה בצפת בכפפות לבנות, למה לו לניכסון לרדת לרחוב ולהציל את מקגאוורן מהתיסכול של ניהול דו־קרב בלי פרטנר?

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

הרבנים לפני קו הגמר

מאת מתי גולן

לתוצאות הבחירות השלכות מרחיקות לכת ביחסי דת ומדינה

הבחירות לרבנות הראשית שייער־כו ביום א׳ הן אולי המשברות ביו־תר מאז הוקם מוסד הרבנות בתקו־פת השלטון הבריטי. ללא שמץ של הגזמה ניתן לומר שמעולם לא היי־תה הבדלה בין המתחרים על כס הרבנות הראשית קוטבית וברורה כל־כך ואף פעם בעבר לא היו צמו־דות לבחירתו של מועמד זה או אחר השלכות אפשריות כה מרחיקות לכת ביחסי הדת והמדינה.

בחודשים הרבים שקדמו לבחירות התגבשו שני הגושים המתחרים ל־פי קווים אלה: מצד אחד הרב הרא־שי הספרדי יצחק נסים ורבה הראשי האשכנזי של תל אביב שלמה גורן — הגוש הליברלי, גוש בית הלל. מולם — הרב הראשי האשכנזי אי־סר אונטרמן ורבה הראשי הספרדי של תל אביב עובדיה יוסף — הגוש המחמיר, גוש בית שמאי.

יותר משהבחנה זו מיצגת את די־עותיהם ואפיים של הרבנים הללו היא למעשה תוצאה של תמרוני ו־תכסיסי בחירות. במידה לא מועטה זו גם תוצאה של התפתחויות והת־גשויות במישור הפוליטי, על רקע הדת והמדינה.

הממזרים כקטליזטור

הקטליזטור שגרם יותר מכל דבר אחר לגיבוש קוי ההבחנה וההפרדה היה פרשת הממזרים. יום אחד למד הציבור בארץ לדעת כי בתי הדין הרבניים גזרו על צעיר וצעירה, אח ואחות, כי לא יוכלו להקים משפחה בישראל. הנימוק: אם הצעירים לא התגרשה כחוק מבעלה הראשון ול־כן היו נישואיה השניים, לאביהם של הצעירים, בלתי תקפים. לפי ה־הלכה נחשבים ילדים הנולדים ל־אשה נשואה מגבר שאינו בעלה כ־ממזרים. כאשר התפרסמה הפרשה ברבים, לאחר כמה שנים של גלגו־לים בבתי דין רבניים שונים, היא גרמה זעזוע קשה בציבור. המחשבה כי במדינת ישראל במאה ה־20 תי־שלל משני צעירים הזכות האלמנט־רית של הקמת משפחה קוממה את דעת הציבור. החוק ההלכתי כי ב־נים ייענשו על חטאי אבותיהם לא יכול היה להתקבל על הדעת.

הרב גורן טרח ועשה מחקר משלו ויצא עם חוות דעת ארוכה ומנומקת לפיה יש להתיר — במסגרת ההל־כה — את האח והאחות ממזרותם. על בסיס זה החל הרב נסים במאמ־צים להקים בית דין רבני שידון מ־חדש בעניינם של האח והאחות.

וכאן החל מחול השדים. קבוצת רבנים קיצוניים, שגרעינם בבית ה־דין הגדול בירושלים, דרשה כי ה־דיון המחודש יימסר לידי בית ה־דין הגדול. הרב נסים, שהוא גם נשיא בית הדין הגדול, קבע כי בית דין זה כבר קבע בעבר עמדה שלי־לית בעניין זה ולפיכך צריכה הפר־שה להידון בבית דין חסר פניות וד־עות קדומות. בהשראת אותו גרעין של רבנים בבית הדין הגדול החל מסע של תעמולה — שהיה מלווה באיומי חרמות — נגד כל דיין ש־אליו פנה הרב נסים בבקשה שיכהן בבית הדין לבחינה מחודשת של ב־עיית האח והאחות. בשלב זה הגי־עה המחלוקת לשיא כזה שכל הדיי־נים סרבו לפניית נשיאם. כך נוצר המצב הבלתי־נסבל שלא נמצא בכל המדינה דיין או בית דין שיהיה מו־כן לדון מחדש בפרשה האומללה.

הרבנים: (מימין) שלמה גורן, א. י. אונטרמן, עובדיה יוסף, יצחק נסים

הפרשה נגעה אל לבה של ראש הממשלה גב׳ גולדה מאיר. היא קיבלה לפגישה את האח והאחות והתרגשה עד דמעות למשמע סיפור תלאותיהם. היא הגיעה למסקנה ה־נחרצת על כס הרב הראשי חייב ל־שבת אדם מתקדם בדעותיו שידע ל־הגביר אחדות בעם.

גולדה בעד גורן

אין ספק כי מסקנה זו לא נולדה לראשונה במוחה של ראש הממשלה בפגישתה עם האח והאחות. הצורך בשינויים ובקירוב הרבנות אל העם היה מודע לה זה מכבר. אולם כיום ברור שפרשת הממזרים העמיקה אצל הגב׳ מאיר את תחושת הצורך הזה והפכה אותו למטרה שחובה להשיגה.

במישור הפרלמנטרי הולידה פר־שת הממזרים את הצעת החוק של ח״כ גדעון האוזנר להנהגת נישו־אין אזרחיים לפסולי חיתון. בניגוד לעמדת הנהגתה ההיסטורית החליטו מוסדות מפ״ם לתמוך בהצעת החוק. ראש הממשלה איימה בפרוק הממש־לה והמערך, והמדינה עמדה בפני משבר קואליציוני חמור. המשבר נמנע ברגע האחרון עקב דחיית ה־הצבעה על הצעת האוזנר.

אולם לא לאורך ימים. במפלגת העבודה, מפלגתה של הגב׳ מאיר, החלו להישמע ריטונים. התברר כי אם תחליט מפלגה זו לתמוך בהצ־עת האוזנר — היא תעבור. הגב׳ מאיר הטילה על כף המאזניים את מלוא כובד משקלה ומפלגתה החלי־טה להתנגד לחוק המוצע.

אולם לעניננו חשוב הטיעון ה־מרכזי שהשמיעה הגב׳ מאיר בכל מוסדות מפלגתה שדנו בנושא זה, הנימוק שלמעשה הכריע את הכף: חכו עד הבחירות לרבנות, ביקשה ראש הממשלה. אין טעם למהר ל־הנהיג נישואין אזרחיים כאשר יש סיכוי כי בעיות האישות המוזרות ימצאו את פתרונן לאחר הבחירות. במלים אחרות: הגב׳ מאיר לא ה־ביעה התנגדות להצעת האוזנר בכל מצב ובכל מקרה. היא לא אמרה כי המצב הנוכחי יכול להימשך — אדרבא. היא אמרה שהוא בלתי נס־בל. היא רק ביקשה לחכות עד ל־אחר הבחירות לרבנות, ובקשתה נ־ענתה. ראש הממשלה, וזאת היא לא הסתירה, השליכה בכך את כל יהבה על בחירתו של הרב גורן. היא אמנם לא אמרה כי אם ייב־חר גורן היא תתמוך בהצעת האוז־נר, אולם היא גם לא אמרה את ההיפך, ובמקרה זה, כך נדמה לי, מותר לשמוע מכלל הלאו את ההן.

למסקנה זו אני מתכוון כאשר אני מדבר על משמעויות מרחיקות לכת אם לשפוט על פי כתב ידו של ראש הממשלה מאז פרצה פרשת ה־ממזרים, ועל פי הדעות שהביעה, הרי שאם לא ייבחר גורן היא לא תמשיך לשמש כסכר המגן על הרב־נות הדת מפני הדרישות לקצץ מסמכותן. אולם גם אם תנסה להמ־שיך לעמוד בפרץ היא תתקשה בכך מאד. ממפ״ם ודאי שלא תוכל לד־רוש הליכה בתלם שהתוותה, אולם גם בתוך מפלגתה היא תיתקל בק־שיים גדולים. כשלונו של הגוש נסים־גורן יותיר אותה ללא כל אפ־שרות להציע לאנשי מפלגתה הנר־גנים תקוה כלשהי לרבנות נאורה יותר.

במערכת השמצות

מה לא עשו ראש הממשלה ואנ־שיה כדי להבטיח את בחירתו ה־חלקה של גורן? על המלאכה הופ־קד שר המשפטים מר יעקב שמשון שפירא שהצליח לשבשה ללא תקנה. מתוך בטחון, שלא ברור מניין נש־אב, כי הרב אונטרמן לא ירוץ יזם שר המשפטים בחוק הבחירות צבור אונטרמן כהונה חדשה של נשיא מועצת הרבנות הראשית. אולם אונ־טרמן עשה את השר ואת החוק ל־לעג ולקלס והחליט לרוץ. דחפו או־תו לכך, בנוסף לאי־רצונו להיפרד מכסאו, שלושת דייני בית הדין ה־גדול הרבנים ישראלי, גולדשמידט ת׳ולדי. הם לא עשו זאת מאהבת אונטרמן אלא במפורש משנאת גו־רן. וכך מצא עצמו לפתע הרב אונ־טרמן במחנה אחד עם הקיצוניים ש־ברבני ודייני ישראל.

פרשת מועמדותו של הרב עובדיה יוסף איננה שונה בהרבה. גם מועמ־דות זו היא פרי מלאכתם של שלו־שת הרבנים הללו ואנשיהם. גם כאן המניע היא שנאת נסים ולא אהבת יוסף, וזה החל כאשר סירב נסים למסור לידיהם את תיק הממזרים. בתחילה הופעלו על יוסף לחצים ל־הציג מועמדותו מתוך הבוחה שאם כן יעשה יפגע נסים לאי־קיום הבחי־רות. לבסוף נעתר יוסף אולם ההנ־חה המקורית נכזבה. עובדה זו פו־תחה פתח למסע של תעמולה ארסית שכמוהה אין למצוא אפילו בפוליטי־קה החילונית. נגד נסים וגורן החלו להופיע מודעות בעתונות, כרוזים, ומכתבים אנונימיים שכללו השמצות אישיות כן והמוזרות ביותר. היה זה מזעזע לראות כיצד רבנים הנושאים את כבודה של הרבנות בפיהם אינם נרתעים מלשקץ רב הראשי של הג־דולה בערי ישראל.

אמת ושקר שימשו בערבוביה ב־תעמולה הארסית, כששקר תופש את החלק הגבוה יותר בתערובת בלתי מכובדת זו. ראשית, כבר מ־השלבים המוקדמים טענו כי אין להצביע בעד גורן שכן אסור להדיח רב מתפקידו. טענה זו לא הרתיעה את תומכי אונטרמן להציג לאחר מ־כן את מועמדות יוסף נגד נסים וב־כך הציבו סימן שאלה מעניין: אם אסור להדיח את אונטרמן מדוע מו־תר להדיח את נסים? האם כך קו־בעת ההלכה? אלא שגם מבחינה עניינית אין הטענה נכונה. מול ה־טענה כי אין להדיח את הרב אונ־טרמן בגלל גילו המופלג עומדים, למשל, דבריו של הרב י.ל. מימון. בתשובה על שאלה של ראש הממ־שלה דאז דוד בן־גוריון אמר הרב מימון כי הגבלת גיל הרבנים לא רק שאינה נוגדת את רוח ההלכה אלא אף מתחייבת ממנה. הוא הו־סיף כי לפי הרמב״ם לא יכול בן 70 להיבחר כחבר הסנהדרין ולכן ודאי שאינו יכול להבחר רב ראשי. הרב אונטרמן, כידוע, מתקרב לגיל 90.

הבדלים בפרשנות ההלכה

טענה חמורה הרבה יותר היא כי נסים וגורן קיבלו ויקבלו החלטות הנוגדות את ההלכה, בפרט בעניין הממזרים. טענה זו רחוקה מן ה־אמת. אלה הטוענים כך מתעלמים ביודעין ובמזיד מן העובדה כי מי־מצאי גורן בחוות הדעת שלו בעניין הממזרים היו עובדתיים ומסקנתו כי יש להתירם היתה בהתאם להל־כה. הם מתעלמים גם מכך שבגלל לחצים ואיומים לא נמצאו אצל אף דיין ובית דין רבני שאר הרוח וה־רחמים כדי לדון מחדש בעניינם של האח והאחות — וזאת כאשר איש לא דרש מהם להתחייב מראש ל־גבי התוצאה. מי שטוען כי נסים וגורן יפעלו, או מסוגלים לפעול, ב־ניגוד להלכה כאילו טען שראש ה־ממשלה או שר הבטחון, למשל, מסוגלים לפעול נגד האינטרסים של מדינת ישראל.

האמת היא, כמובן, שונה בתכ־לית. המחלוקת מתמקדת בפרשנות שיש לתת לחוק ההלכתי זה או אחר. בנקודה זו היתה מחלוקת בין גדולי תורה בכל הדורות ובכל הזמנים. גם במשפט החילוני ידוע שישנם שופ־טים המפרשים את החוק לקולא, ו־אחרים לחומרא, וזה קיים כמובן גם במשפט התורני. מבחינה זו אין חשיבות לכך שהרבנים אונטרמן ו־יוסף הזדרזו להודיע ולהצהיר כי אם ייבחרו ינקטו קו ליבראלי. אפילו הם כנים בהצהרותיהם, הם לא יוכלו להגשימן. בכך שהמיסדו עצמם ל־רשות המחנה הקיצוני ברבנות וב־דיינות חתמו אונטרמן ויוסף על ש־טרות שאותם יהיו חייבים לתמוך־הם הקיצוניים — אם ייבחרו. הרב־נים, גורן ונסים, לעומת זאת, לא חתמו על שטרות כאלה וידיהם חופ־שיות יותר לפעול לפי מיטב הבנתם ומצפונם, במסגרת ההלכה.

ההבדל בין המועמדים, לכן, אינו בין „שומרי" הלכה לבין „מפרי" הל־כה. חזקה על כל המועמדים שהם שומרי הלכה. ההבדל הוא בין מו־עמדים המפרשים את ההלכה לפי מידת הצדק, ההגיון והרחמים לבין רבנים המפרשים אותה לפי אמת ה־מידה של קוצו של יוד.

איזו משתי הגישות תגבר? הת־שובה על שאלה זו תקבע במידה מכריעה את עתיד שיתופה של הדת בחיי המדינה.

גילויים בוועדת קופל

מאת דן מרגלית

מאיר טענה: לא נתפסו רק דגי־רקק ✶ מי ומדוע הסיקו מסקנות בפרשת מינכן ✶ שיקולים פנימיים מנעו העברת המלחמה במחבלים לדיין ✶ מדוע הוטל איפול ✶ מי קבע כי גרמניה בטוחה?

בשבוע החמישי מאז רצח מינכן נמשך הטיפול הרצוף בכל המסק־נות העולות מאירועי היממה הט־ראגית. למרות כל הביקורות וה־מסמכים שנבדקו היתה בירושלים — הן בממשלה והן בדיונים עם חברי ועדת החוץ והבטחון וראשי הסי־עות בכנסת — הרגשה בלתי־נוחה שהדברים טרם באו על תיקונם. ב־מסווה של צרכים בטחוניים — ובין השאר תוך השימוש המפתיע בסב־רה, כי יש להשאיר לממשלה נוש־אים וחומר שיהיה בהם משום חי־דוש בעת הדיון בכנסת בשבוע ה־בא — מנעה הצנזורה הצבאית מי־דע בסיסי מן הציבור. כך, למשל, שמות אשר היו מתגלים בכל מקרה אחר בו היה מדובר במחדל של עובדי מדינה — נשארו בגדר סוד בפרשה זו. לא היה לכך צידוק. לפחות לא לגבי האחראים שנמצאו אשמים אם יעזבו את תפקידם — מה ההצדקה הבטחונית לשמור את שמם ותאריהם בסוד?

למרות העלמת המידע מן הציבור אפשר היה לצרף קטעים שנחשפו לכלל תמונה חלקית:

✶ ועדת קופל מצאה לפחות מספר גורמים אחראים.

האם עלו ברשת „דגי הרקק" בל־בד?

עמדת גולדה מאיר, אשר הביאה לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת את מסקנותיה של ועדת קופל, ל־לא העדויות והמסמכים, עוררה את חמת האופוזיציה. היתה טענה ש־נתפסו רק אנשים בדרגות נמוכות. גב׳ מאיר טענה: לא נכון שנתפסו רק דגי־הרקק, האחריות הוטלה על אנשים מרכזיים בזרועות הבטחון. לא־היה איפה, כל נסיון לטיית את העובדות.

האמנם? ומה בקשר למימצא ל־פיו העריכו כל גורמי־הבטחון המר־כזיים־כלליים, כי גרמניה היא מן הארצות הבטוחות לישראלים? — ו־זאת, למרות שריפת בית־הזקנים ב־מינכן ולמרות התקפה על המטוס שגרם רצח של אדם אחד ופציעת חנה מרון? מי אחראי להערכה זו? מי סיכם אותה?

קופל: חוסר סדר

דו״ח ועדת קופל מחייב הסקת מסקנה ברורה, כי שררה אי־התאמה בין זרועות הבטחון השונות. ל־פחות בתקופה הראשונה אחרי רצח מינכן לא חל שינוי, על כן אין זה מפתיע שממשלות ידידותיות התלו־ננו על „כאב ראש" בטיפול בביקור ובאירוח אישים ישראליים.

לפי ועדת קופל יש לאחד את הטיפול בכל פרשת נסיעו־תם של ישראלים חשובים־מאד ל־חו״ל. שהרי נסיעתו של שר הבט־חון משה דיין לביקור קצר בשלי־חות המגבית בקנדה, לא זו בלבד שעלתה לממשלה המארחת כ־50 אלף דולרים ׳דמי׳ שמירה מיוחדת, אלא גרמה טרדות רבות בגלל אי־הסדר והכפילות בטיפול של המוסדות ה־בטחוניים הישראליים.

השאלה מי יטפל בנושא זה היא חלק מ„מלחמות היהודים". היא גם שאלה אקטואלית. ביום אחד הגישו מספר בקשות לאבטחה. ביום אחר יו־תר בקשות, כפי שהתבטא מישהו מה־שרים: „במצב זה יהיה צורך ל־גייס חצי צה״ל לאבטחת את היש־ראלים בחו״ל".

השאלה מי יטפל באבטחה קשורה

גולדה מאיר

בשאלה מי יילחם בטרור הערבי — ובאילו שיטות. יש הסבורים כי ה־אבטחה היא חלק מהפעילות האק־טיבית נגד המחבלים באירופה ויש אחרים הטוענים, כי אין לקשור בין שני התפקידים, אלא להסתפק בתי־אום שייעשה בין גורמי הבטחון ב־פיקוחו של אהרון יריב. יש בממש־לה מגמה המאפיינת חלק מהשרים לפיה יש להעביר את כל בעית הא־בטחה להועדה בראשות סגן ראש הממשלה יגאל אלון. נראה שהוא נוטה לכך, למרות ששר הבטחון משה דיין פרש מן הוועדה ושר האוצר פנחס ספיר אינו נוטל בה חלק פעיל.

מבחינתו של אלון יש בכך סיכון. קודם כל מפני שעצם העברת התפ־קיד לאלון מחזקת את הדעה (ש־הוכחשה) כאילו ועדתו היתה ממ־לא אחראית לבטחון משלחת ישראל במינכן. אך בצד הסיכון תהיה ה־עברת התפקיד לידיו התקדמות ש־הרי עתה יהיה „בעל בית". תהיה

אהרון יריב

כתובת שתישא באחריות ואף בפי־רות הפוליטיים הגילויים לכך, בין אם ידובר בהצלחת בהדיפות התנכ־לות של המחבלים הפועלים באירופה ובין אם ידובר בכשלון.

מדוע הסתלק דיין מן הוועדה? מדוע הסתלק גם מהוועדה לעניינים ערביים?

למרות שתיקתו יש לכך הסבר ברור: דיין אינו רוצה להיות או־ראי לתחומים שאין לו בהם סמ־כות פעולה. „אין אחריות בלי סמ־כות", העיר אחד ממקורביו, „כמו סיסמת העצמאות האמריקאית שאין מיסים בלי זכות ייצוג".

עם זאת יש בהתפטרותו מהוועדה כדי לעורר גם ביקורת. יש הטו־ענים כלפי דיין, כי צריך היה לה־מתין לסיום סיבוב הדיונים הראשי בעקבות רצח מינכן, לפני שיחי־אם הוועדה ממנה התפטר היא הן יעילה.

כל זה אינו קשור בשאלת המי־מה בטירור הערבי. הויכוח בנו־זה רגע לזמן מה מפני שהמחב־— בגלל זעם מדינות אירופה ה־צעי הבטחון החדשים שננקטו — אינם ממהרים להמשיך במ־רצח. רגיעה זו מאפשרת גם לי־ראל לדחות את ההכרעה בשא־איך תילחם בטרור. על כך יתקי־דיונים בממשלה, בזרועות הבט־ובכנסת.

הממשלה העמודה במצב כל נוח כאשר סירבה להעביר את פקיד המלחמה במחבלים באירופה דיין. גויים גורמים שונים שט־כי דיין עסוק מדי, או שניט־ציג את העניין כאילו מדובר בה־רת כל האחריות על שירותי הבט־לידיו.

מינוי יריב לתפקיד החדש לשמש תוליך: הציעו לו ל את תפקיד המתאם בין גורמי בטחון במסגרת משרד ראש ה־שלה עד לבחירות, אשר בהן יריב במקום נכבד ברשימת המ־דים לכנסת. כן קיבלו למעשה המלצותיו.

„אין זו בושה להודות, אמר מ בירושלים, „ששיקולים פנימיים הרצון שלא לחזק את מעמדו שר הבטחון, היו בין הגורמים שיכנעו את ראש הממשלה לא קבל את המלצת יריב בנקודה

דיין הופתע מן המינוי של ליריב בלי להיוועץ בו. אולם הממשלה וההוא אינם רוצים מתיחות ביניהם. לכן, בסופו דבר, מינוי יריב לתפקיד החדש משרד ראש הממשלה אולי יר־במקצת מדיין, אולם לא יגרום בה בין גולדה מאיר לבין שר־בטחון.

שיקולים „גרמניים"

בין השיקולים „הצדדיים" ריעו בעניין סיכום פרשה מ היתה גם שאלת היחסים עם ניה, שאלה שנבחנה על ידי של מנכ״ל משרד ראש המם ויועצה המדיני שמחה דיניץ ת של משרד החוץ. ישראל הי היטב בין האבטחה — לבין נק־החילוף הכושלים. בסופו של נסתה ישראל להטיל על הגר אחריות רבה, אם כי בדיון בו לה נשמעה האזהרה שאין לה בכך כדי שלא לשכוח את הה ישראלי החמור.

„הרי זה נגד העקרון שלכם אתם סומכים על איש פרש לו כבי", אמר השבוע דיפלומט מ אירופה, „ומדוע סמכתם על דווקא במינכן?"

ישראל לא נכתה להפריז ב ביות תגובתה לדו״ח הסטטוס ה ני. הסיבה העיקרית היותה אי־נה „להתחרבב" למערכת הב הגרמנית. האופוזיציה בבון מ נת בשדר נרגנו מאיר לולי ב דם. אך גב׳ מאיר אינה רוצה ? מעורבת במלחמת בחירות בגא ות קלף „יהר אל גלף ידי מן המפלגות הגדולות בגרמ היא — פשוטו כמשמעו — לא שה זאת לחילי בראנדט.

בינתיים מתגבשים סימני אי־חות העיגולים במערב: קבוצת צותיים מתייצבת לצד הממשלת ממשלות שונה קובלות על המע הנערבת בגלל סידורי הבטחון ה סים. ישראל תעמוד בקרוב מצב חדש: לשכנע את מדינות מערב, כי לא ישראל אלא אם המחבלים שמצאו להם בסיסים אירופה, הם האחראים לאי־תנו

הרעב והכופר

מאת אליהו סלפטר

האנטישמיות בברית המועצות יוצרת „מצב ציוני קלאסי"

אין הוכחות שהגל הגובר של אנ־טישמיות בברית המועצות תוכנן ע״י השלטונות כאמצעי להסבת תשומת הלב מהמחסור במצרכי מזון שכבר מתחילים להרגיש בו בערים הגדו־לות. נראה יותר שהאנטישמיות ה־גוברת היא תוצר לוואי של המע־רכה נגד העליה. אך יש מקום לח־שוש שאם יחולו זעזועים חבר־תיים או מדיניים כתוצאה מהח־מרת מצוקת המזון ברחבי ברית המועצות, כתוצאה מהיבולים ה־גרועים, עלולים היהודים להיות ה־שעיר לעזאזל אליו יופנה זעם ה־אוכלוסיה.

קשה למצוא תקופה — פרט, אולי, לשנים אחדות במלחמת העולם ה־שניה — בה לא נדפסו בעתונים ה־סובייטיים מאמרים אנטישמיים ב־מסווה אנטי־ציוני או „אנטי־קוסמו־פוליטי". אך בזמן האחרון מורגשת עליה הן בתדירות פרסומים אלה ו־בחשיבות העתונים בהם נדפסו הן בארסיות ניסוחם האנטישמית.

אופייני מאמר שנדפס בשבוע ש־עבר ב„קראסניה זוויזדה", הבטאון הרשמי של הצבא האדום, בכותרת „הרעל הגרמני של הציונות". כמנ־הגם של הרוסים להגדלת „אמינותו" של כיתובים אנטישמיים, חתום ה־מאמר בשם יהודי יעקוב שרייבר (!) ובו, בניסוחים המזכירים את ה־עתונים הנאציים מתוארת מדיניות ישראל כלפי הערבים לא רק כאכ־זרית אלא, ובעיקר, כנובעת מרגשי עליונות גזעית יהודית ובעלת אס־פקטים ביולוגיים. העתון מבשר ל־קוראיו, בין היתר, שחברה בתל־אביב המציאה „מכשיר לגילוי ער־בים לפי הריח הגופני" שלהם...

אנטישמיות באינטליגנציה

זה סוג החומר שמוגש לעשרות אלפי קציני הצבא הסובייטי — ו־זה מה שהקומיסארים וקציני התד־רוך חייבים להעביר למיליוני ה־חיילים, כקו הרשמי, גם אם אולי יש בין הקצינים מי שאינו מאמין בסיפורים כאלה.

לא פחות חמורה, לדעת מומחים, התפשטות האנטישמיות לחוגים אינ־טלקטואלים ולדרגים מינהליים גבו־הים. עולה שבאה לאחרונה מ־בריה״מ סיפרה ששמעה בבית הו־לים, למחרת הרצח במינכן, קבוצת רופאים משוחחת בסיפוק על המע־שה ואחד מהם העיר: „צריך היה לשלוח זר פרחים ל„ספטמבר ה־שחור"!"

מעריכים שלהטלת כופר ההעזבה היה חלק מכריע בהרחבת גל ה־אנטישמיות. מהסברי הדוברים ל־הצדקת הכופר משתמע באופן ברור כי היהודי הלומד חינם באוניברסי־טה, אוכל לחם חסד כי אין בדעתו להשתמש בידע שרכש על חשבון העמלים הסובייטיים כדי לעזור או־תם, אלא כדי לנצלו בחו״ל — ב־ארץ קאפיטליסטית עויינת. מכאן שהיהודים הם אלמנט זר בגוף ה־חברה הסובייטית — וכך צריך ל־התייחס אליהם.

גם מנהלי מפעלים מתחילים להסס מלקבל לעבודה בוגרים יהודים — שמא ירצו אח״כ לעלות לישראל ו„יהיו אתם בעיות".

בערי בריה״מ רבו הבדיחות ה־אנטישמיות — בווריאציה אנטי־ישראלית (לדוגמה הפארפראזה ה־חדשה של פתגם רוסי: „העבודה איננה יהודי, היא לא תברח לישר־אל.").

במקביל מתרבות הידיעות על התנכלות לפעילים למען העליה ועל החמרת מצבם של אלה שכבר נמ־צאים במאסר.

כל זה מגביר את הלחץ מצד ה־יהודים לצאת את בריה״מ. במוס־קבה בלבד יש קרוב לחצי מיליון יהודים ואין משפחה אחת שאין בה אקדמאי או תלמיד באוניברסיטה ו־לכן התפשטות האנטישמיות — ו־גזירת הכופר נוגעת לנפשה לכל יהודי בעיר.

ציונים-בכוח

השלטונות הסובייטיים יצרו מעין מצב קלאסי להתפשטות הציונות לשכבות האינטליגנ־ציה: הטלת הכופר והנימות האנטישמיות מושיבות בעיני הגויים ב„בגידה ציונית" גם חוגים רחבים שלא היה ברצו־נם לעזוב את בריה״מ; שכ־בות רחבות שלא היו מוכנות לשום עימות עם המשטר ועם אורח חייהם בבריה״מ — הוכ־נסו בעל כורחם לזרם התסיסה הציונית.

מאחורי השורה הראשונה של ה־אקדמאים הנאבקים על זכות היצי־אה — וביניהם מהחשובים בעולם המדע והאמנות הסובייטית — ממ־תינה עתה שכבה רחבה של טובי האינטליגנציה היהודית „עם בקשת יציאה בכיס" ומצפה לראות מה יעלה בגורל בני השורה הראשונה. יציאת אנשי השורה הראשונה היא קודם כל מכה ליוקרה הסובייטית וסתירה לאידאולוגיה לפיה החברה הסובייטית פותרת את הבעיה ה־יהודית. יציאת השכבה הרחבה היתה מורגשת גם באופן כלכלי בתחום ה־סובייטי.

היוקרה והאינטרס הסובייטי מחייב היו, כנראה, בעיני ה־מעצבים להטלת כופר ההעזבה, כדי לבלום את הדירמה הגוברת של היהודים לעלות לישראל. הבציע ה־שליטי הזה, כך מעריכים, הדאגה להדים הגוברים ליציאת היהודים (וביחוד האינטליגנציה היהודית) ב־קרב האינטליגנציה של לאומים אחרים בבריה״מ, ביחוד באוקראינה ובארצות הבאלטיות (אגב, בשעה ש־ברוסיה וגם באוקראינה גוברת ה־אנטישמיות, מורגש בארצות הבאל־טיות תהליך הפוך: ישנה הערכה להערצה של היהודים על עמידתם ב־מאבק על זכויותיהם).

עם כל הקשיים והסבל שגל ה־אנטישמיות הגובר גורם ליהודי בריה״מ, [illegible] תוהם הפיס. אומרים במקיפים ה־מתמצאים בעניני בריה״מ. כל עוד יציב שלטונם של ברז׳נייב וקוסיגין, לא נשקפת סכנה של חזרה על שנות שלטונו האחרונות של סטאלין — הן מפני שהרבה נשתנה מאז באופי הממשל הן מפני שהשליטים הנו־כחיים בקרמלין קשרו עצמם אל קו שיפור היחסים עם המערב.

אך מצב זה עלול להשתנות בעק־בה של התערערות היציבות בשלטון — לבטל במקרה של חילופים בצמ־רת — או במקרה של התעצמות אי־שקט כתוצאה ממחסור במצרכים חיוניים. אין בטחון שבמקרים כ־אלה לא תיהפך האנטישמיות החב־רתית והמינהלית המצטברת, לאנ־טישמיות אלימה.

בנגנוני קרותי החוץ הסובייטיים, הדיפלומאטים והתעמלנים, שהכו־פר כנראה הוטל בלי התייעצות אתם, ערים לנזקים השקפים לאינטרסים הסובייטיים במערב — ונרתמו ב־מלוא המרץ למערכה נגדית.

האפולוגטיקן היהודי הרשמי, עו־רך הירחון „סובייטיש היימלאנד", אהרון ורגליס עומד לצאת ל־מסע הסברה במערב אירופה. גם מתברר עתה, שהצעות ההחלטה ה־סובייטיות לועידת אונסקו, הקוש־רות בנשימה אחת אפארטהייד, גז־ענות וציונות, הוגשו עוד בחודשי ה־קיץ — במקביל להכנת תקנות הכו־פר — כמעין התקפת־נגד מתוכננת מראש לבלימת ההתקפה הצפויה על הגזירה.

מערכה נגדית

סבורים שגם הזמנתו של שלזנסקי אל השגריר הסובייטי בפאריס כדי לדון על תרגום יצירותיו לרוסית — והפרסום החוזר על שיחה זו בעתונים — כחלק מהתקפת־הנגד התעמולתית. מתמיה כאן שבשעה שישראל וארגונים יהודיים דורשים מ־אנשי רוח — גם לא יהודים — למחות בכל הזדמנות נגד גזירת הכופר, מוכן משורר ישראלי דגול להסכים לתנאי שבכתיבה השגרירות הסובייטית שלא לדבר „על עניינים פוליטיים" — כלומר לא ל־דבר על עניין הכופר.

זה דווקא בשיחה עם אותו שג־ריר אברסימוב ששיגר את המכתב המהוצץ למנהיג הגוש הסוציאליסטי מיטראן על ש„העדיף למתוח בקורת על הכופר. למיטראן היתה הגאוה להצהיר, בעקבות מכתב זה, על ביטול כוונתו לבקר בבריה״מ.

המיליארדים או המיליונים

למרות המערכה הסובייטית הנג־דית להגנת הכופר, ישנם סיכויים סבירים שמוסקבה תצמצם את מש־מעותו המעשית — אם יתמיד ו־יגבר הלחץ מצד המערב. ריבוי ה־שמועות על הקלות אפשריות בתק־נות הכופר מיועד אמנם בעיקר להפחית את לחץ דעת הקהל אך מהווה גם רמז לגמישות אפשרית.

המשבר בחקלאות המערער יוקרת השליטים, מקשה עוד יותר על נסי־גה פומבית מצו הכופר — ומגביר את הפיתוי להשתמש בו הן כמקור הכנסה והן (בעיקר) להסבת רוגז האוכלוסיה. מצד אחר, ככל שמת־ברר יותר היקף הכשלון החקלאי ו־הסיבות החורגות מגורמי מזג האויר, מתבררת יותר תלותה של מוסקבה באספקה וסיוע מן המערב — וב־ראש וראשונה מארה״ב. לקבל חיטה במיליארדים של דולרים למשך שנים חיוני יותר מאשר לקבל כמה עש־רות מיליונים כופר.

אם תעמוד בפני הקרמלין הברירה להרים ידיים בגלוי ולבטל את ה־כופר תוך כניעה פומבית כדי לזכות בהעדפות כלכליות — לא ברור מה תהיה החלטת השליטים. אך אם ה־תנאי יהיה ביטול למעשה, בלי לב־טל פורמאלית את החוק המשאיר לרשות המבצעת את קביעת גובה התעריפים — יש סיכויים טובים ש־שליטי מוסקבה יעדיפו את המיליאר־דים על המיליונים.

בתנאי שישתכנעו שאינם יכולים גם לקבל כופר, גם למנוע יציאת יהודים — וגם להציל את עורם על חשבון משלם המסים האמריקאי.

מחיר הקיום היהודי

מאת אליעזר ליבנה

רפיונם של שירותי הביטחון הישראליים בחו״ל נתגלה קבל־עולם

הכרה מוקדמת של כשלון היא ת־נאי לתיקונו ולמניעת חזרתו. בפרט כאשר מדובר לא בתופעה בודדת, אלא במערך של כשלונות. כאלה כשלונותינו מול אירגוני־הרצח ה־„פלסטינאים", שהם הזרוע המלח־מתית — היחידה כעת — של מדי־נות ערב נגדנו. נ ג ד נ ו, פירושו כאן לא רק נגד ישראל אלא נגד העם היהודי בכללו והיהודים באשר הם.

רפיונם של שירותי הבטחון ה־ישראליים בחו״ל נתגלה קבל־עולם. הוא החליש את עמדתה הפוליטית של ישראל, כשם שהצלחות צה״ל ביצרוה. „הארץ" (22 בספטמבר) מ־ביא את סיכומו של השבועון הש־וויצי „ולטוואכה": „היכן היו אנ־שי הבטחון הישראלים, כאשר ט־רוריסטים ערבים חדרו למגורי ה־משלחת האולימפית של ישראל? מ־דוע הירשה לעצמו סוכן מנוסה כ־צדוק אופיר ליפול במלכודת של שני מרוקאים בדרך כה טפשית? מדוע גילה סגל עובדי שגרירות ישראל בלונדון קלות־דעת בטיפול בדואר? מדוע נכשלו השירותים הישראליים בהחדרת סוכנים לארגון „ספטמבר השחור"... השירותים הישראליים, שעוררו בעבר יראת־כבוד וחששות כה רבים בקרב הערבים, נתגלו כ־משברי". דברים מעין אלה, אף חרי־פים מהם, הובאו בעתונים שונים בחו״ל.

תפיסה מוטעית מיסודה

גורם חשוב לכשלונות ולהעדר מ־עשים יעילים היא תפישה מוטעית על דרכי המלחמה ברצח ה„פלסטי־נאי" בחו״ל. תפישה זו בוטאה בפי שני שרים. מר אבא אבן הודיע: „נגביל את תגובותינו למזרח התי־כון" („הארץ" 25 בספטמבר). כיצד חושב שר החוץ ללחום בטירור ה־פועל באירופה על־ידי תגובות ב־מזרח התיכון?

אכן, מרכזי האירגון וגורמי הצי־יוד של הטירור מחולקים ונעים בין בירות ערביות שונות: קאהיר ודמשק, טריפולי ובגדאד, ביירות ו־אלג׳יר, ועוד. המתכוון מר אבן לפ־גוע בהן בבורה סימולטנית ואפק־טיבית? או, שמא מדובר בפעולות־פריקה בקירבת גבולותינו, שתוצאו־תיהן שוליות?

תמוהים עוד יותר דבריו של סגן ראש הממשלה: „ישראל תילחם ב־טירור בדרכים חוקיות וגלויות" („ה־ארץ" 21 בספטמבר). מה פירושו „דרכים חוקיות וגלויות"? הנסמך על המשטרות המקומיות? את מ־היפנותן הוכיחו אירועי מינכן, ברי־סל ולונדון. הזקוקים אנו להתנסות נוספות? או נשלח יחידות משטרה וצה״ל ישראליות לגרמניה, לבלג־יה ולבריטניה? האמנם תסכים ממ־שלה אירופית כלשהי לפעולות „חו־קיות וגלויות" כאלו??

יתכן שמר אלון התכוון להגבלת הפעולה האנטי־טירוריסטית בסידו־רי־הגנה על המוסדות, הנציגים וה־אורחים הישראליים בחו״ל. סידורים אלה הכרחיים, אך לא יביאו לצמ־צום הטירור או להמעטת קורבנותיו. יוזמת התקיפה עדיפה על סידורי־ההתגוננות הסטאטיים. אין אפשרות ל־מנוע פגיעה באלפי המוסדות היש־ראליים והיהודיים בחו״ל וברבבות הישראלים ומיליוני היהודים השו־הים שם בהגנה על כל מטרת־רצי־חה מסוימת. חיסול הטירור (או כ־ניעתו) אפשריים רק על־ידי פגיעה אקטיבית, מוקדמת ומתוכננת בקני הטירוריסטים ב ט ר ם יצליחו לבצע את זממות־הדמים שלהם. פגיעה זו מחייבת להתחייב בדרכים בלתי־גלויות והנחשבות בלתי־חוקיות ב־ארצות שונות.

פעולות סמויות

אילו נעזר סגן ראש הממשלה ב־השכלתו של שר המשפטים יכול היה לתת פירוש תכליתי יותר למטותו. החוק הבינלאומי לגבי פיראטים מ־שמעו הוצאתם מחוץ לחוק. כל פרט החברה רשאים לעוצרם ולהורגם ב־מקום שיתפסם, ופעולת־הענשה זו ח ו ק י ת. ה„פלסטינאים" הם יור־שי הפיראטים ונקלים מהם בהפק־רותם. החוק הבינלאומי לגבי פירא־טים חל עליהם. הלכך התכוון מר אלון?

פעולות יעילות נגד הרצחנות ה־אנטי־יהודית באירופה אינן יכולות להיות גלויות ואינן עשויות להצ־טמצם בדרכים חוקיות. כמעט כל ה־ממשלות — לרבות המעצמות — נו־קטות פעולות סמויות ובלתי־ליגליות לצרכים שהם הכרחיים־פחות ממני־עת חורתו של רצח עם. לשם כך הן מחזיקות שירותים מסועפים, מקצי־בות סכומים ניכרים ולאו־דווקא מ־אשרות את אחריותן למעשים אלה. מר חיים הרצוג הסביר את הדבר במאמרו ב„הארץ" ב־1 באוקטובר, ואין להוסיף.

אך ראוי להוסיף ולהדגיש נקודה אחרת. פעולה אנטי־טירוריסטית זו, שחייבת להימצא בפיקוח ישראלי, צריכה להיות כלל־יהודית. היהודים ומוסדותיהם הם מטרות הטירור הע־רבי והיהודים בכללותם מצווים ב־התגוננות.

הדבר חשוב מבחינה מוסרית ומ־בחינה מעשית כאחד. ישראל היא בינינו ומגיננו של יהודי התפוצות כאשר נתונים בסכנה, אך הם אינם בני־חסות פאסיביים; כך יהודי ברי־ה״מ הטוטאליטרית, קל וחומר יהו־די המערב. לגבי כל ענין חמור „יש־ראל ערבים זה בזה".

השתתפותם של יהודי התפוצות במיבצע ההתגוננות דרושה גם מב־חינה מעשית. מיבצעים מיוחדים יה־יו פועלם של מעטים־מאומנים, אך מתרחב והולך הצורך בהגנה על ב־תי־כנסת ומוסדות יהודיים, כינוסים ומסיבות, והללו תובעים פעילות של רבבות, לרוב צעירים. יוזמתו של הרב מאיר כהנא בשטח זה הקדימה. אם הוא וחבריו נכונים לקבל את מרות הכלל, יש לברך על התגדר־תם. ההנהגה הראשית של השומר הצעיר חייבה את סניפי התנועה ב־חו״ל להתגייס להגנת המוסדות ה־יהודיים. התעוררות כללית בתנועות הנוער הציוניות לתפקידי הגנה תהא גורם להתחזקן.

התעלמות מסכנות

מפלגות האופוזיציה מטילות את האשמה לכשלונות על הממשלה. ה־דבר לגיטימי בנוהג הדימוקרטי־פרלמנטרי: הממשלה אחראית לכ־שלונות במנגנוניה, כשם שמשתבחת בהישגיהם. היש בכך משום מיצוי האמת? סבורני שלא.

השלוחות הישראליות בחו״ל — שירות הבטחון והסגל הדיפלומטי, המשלחת הספורטיבית ומערכי העס־קים, המומחים והסטודנטים — הם חלק מחברתנו, מושפעים מהלכי־רוח ונוהגים לפי שגרותיה. מה טיבו של הלך־רוח זה, „השכל הקטן" של החברה הישראלית? התעלמות מהסכנות ה מ ת מ י ד ו ת הצפויות לעם ישראל בארצו, קל וחומר מחו־צה לה; ריכוך במידות התביעה ה־עצמית והמסירות האישית; מתיר־נות כלפי תופעות של פריקת עול התורה ורסן — וכל זה עם ציפוי שכאלבי או בלעדיו. משעה שנוב־תנו מתבוששת ל י י ה ו ד גדולה של אומה זו מצויים המשתמטים ממנו, היא מתחילה לצוף בעולם דמיוני, חסר־אחיזה במציאות. והמכות אינן מאחרות לבוא. צה״ל איננו מחוסן מהאווירה הכללית. אי־אלה אירו־עים בפעולה האחרונה בלבנון, ש־תוארו כתושיה, חייבים להדאיגנו. ההכרה, ש„בכל דור ודור עומדים לכלותנו" היא תנאי לקיומנו. זכ־רון השואה ותחושת נכונותה ברקע התקופה הוא מישלט־בטחון.

אירועי מינכן הם אזהרה וסמל לא מבחינה אחת בלבד. אותנו הס־פורטאים נתבקשו, ימים־אחדים לפ־ני הרצח, להשתתף באזכרה לקדו־שי השואה. רובם לא ראו צורך בכך. סבורים היו, כנראה, שהמדובר ב־עבר. לא הבינו — לזכור ולהזדעזע — שהמדובר בהווה. לא למען ה־מומתים בשואה, אלא למען עצמנו מצווים אנו לזכור את השואה ה־אירופית. זכירתה היא אמצעי ליצי־רות הגנתנו. אין לו תחליף במטוסי פאנטום, במערכות מחשבים, או ב־שירותי בטחון מתוחכמים. ככל ש־נחוש את השואה, נבין את המתר־חש בימינו; ככל שנכיר את אי־מיה, נצליח לעמוד מול האימים סביבנו.

רבים שואלים לאחר מעשה: ה־אם היה האסון במינכן בלתי־נמנע? לא היה בלתי־נמנע. אולם כולנו א־חראים לו — בחינוך שנתנו לבנינו; חוששני, ממשיכים לתת. מחיר ה־קיום היהודי היא עירנות מתמדת.

שריפות בכפר האולימפי במינכן. חוסר העירנות גרם לקורבנות כבדים

משמעותה של זהות

גורלו ההיסטורי של עם ישראל במחזה מ־1919

מאת רוברט וואלטש

לונדון

בשנת הכ"ה להכרזת מדינת ישראל ראוי להציג מחזה גדול המבליט את יעוד עמנו ומשמעות ההוה היהודית, ונותן ביאור לגורלו ההיסטורי של עם ישראל, לפאראדוכס קיומו ועמידתו במשך הדורות וכחו הפנימי. יש לנו המזל שקיים מחזה מתאים למטרה זו, הוא „חלום יעקב" לריכארד באר־הופמאן, בו מתגלות המחשבות הגדולות המיתולוגיות, המהוות את היסוד של הקיום הישראלי. רעיון זה עלה בדעתי כשקיבלתי בימים אלה ספר מרתק ומרגש, חליפת המכתבים בין באר־הופמאן והמשורר הוגו פון הופמאנסטאל[1], ובו מצאתי התנגשות ביניהם בענין מהות היהודית כפי שצויינה במחזה זה בשנת 1919. השניים היו ידידים בוינה משנת 1891 עד למותו של הופמאנסטאל ב־1929. הופמאנסטאל (1929—1874) היה בן 16 כשנפגש עם באר־הופמאן (1945—1866) וראה במשורר, שהיה ב־8 שנים גדול ממנו, מדריך ומופת, ובכתביו מלאים הערצת־אהבה נלהבות. אגב, השלישי בחוג ידידים זה היה ארתור שניצלר, ששמו נזכר לעתים במכתבים, שתוכנם העיקרי הוא ספרות והיאטרון וגם הירהורים אנושיים כלליים ואף דברים פרטיים, כגון קשרי משפחה וכו'. הרוב הגדול של המכתבים בכרך זה הוא מהופמאנסטאל, שהיה פעיל חריף יותר וגם פורה יותר (היתה לו כידוע הצלחה מיוחדת בתמלילים שכתב לאופרות). אולם עלי להודות שמתוך ספר זה דמותו יוצאת פחות כעמפאטית מזו של באר־הופמאן.

המחזה „חלום יעקב" הוא העילה לפרק המעניין ביותר בספר זה, היינו סיכסוך בין שני המשוררים־ידידים, שיסודותיו אינם רק ספרותיים. הם מגיעים לשכבות תודעה העמוקה ביותר ומתגלה כאן הקרע העקרוני בין שני האישים מתחת לפני השטח של הידידות וקרבה מדומה. ביום הצגת הבכורה של „חלום יעקב" בוינה היה הופמאנסטאל חולה וממיטתו כתב מכתב לבאר־הופמאן ב־20 באפריל 1919, בו הוא אומר שהיה אסיר־תודה למקרה שמנע ממנו להיות נוכח, והוא מתפרץ: „בזכרוני מורגש ביחוד הקו הזר לי, הנימה השוביניסטית והלאומנית־הגאה, ובה כביהירות של היחיד אינני יכול לראות משהו אחר מאשר את השורש של כל רע..." בהמשך הוא פתאום מותח ביקורת זדונית גם על יצירות אחרות של ידידו, סימן שצבר בסתר לבו הרבה תלונות נגד עמיתו. היתה זו מן הסתם תוצאת עמדתו השלילית ליהדות של המתבולל המשוכנע, שהיתה בשביל באר־הופמן לא רק חלק בלתי־נפרד של אישיותו אלא גם מרכז יצירתו הפיוטית.

מכתב זה היה הפתעה ומהלומה קשה לבאר־הופמאן, ורק אחרי הפסקה שלח תשובה להופמאנסטאל. בה הוא אינו מסתיר את רגש העלבון. הוא מפריך בפרוטרוט את טענות הביקורת, ביחוד את תוכחת השוביניזם כביכול. הרי כל המחזה הוא מאמץ להסביר את המיסתוריון של עם־סגולה ואת המקור האיראציונאלי של הבחירה, שבוצעה לכאורה על־ידי מעשה מעל (מצד רבקה). אך היתה הכרחית לפי חוק מטאפיזי מחוץ לגדר המוסר האנושי. הבחירה הטילה על יעקב לא יתרון אלא נטל עצום, ייסורים בלתי־פוסקים, שעשיו לא היה יכול לעמוד בהם בגלל טבעו השונה. אין ברעיון זה יהדות לאומית, טוען המשורר. אלא תיאור של תופעה מלאת סוד, לפי תכנית עולמית יסודית, קביעת שני גורמים במין האנושי, שווים בחשיבותם ושונים בתפקידם, דווקא הסולידריות הכלל־אנושית הודגשה במחזה, לכן הופמאנסטאל טעה בעיקר.

הופמאנסטאל אמנם התנצל ונסוג. הוא טען שמחלתו עירפלה את מחו כשכתב מה שכתב. אולם הקורא מרגיש שהיתה אמת סמויה בהתפרצותו יותר מאשר במחמאות בהן הוא מילא את מכתביו במשך כמעט 40 שנה. והנה ב־1924, כשהופיע המחזה „דוד הצעיר" מאת באר־הופמאן, כתב לו הופמאנסטאל: „בשירה גדולה זו יש דבר־מה המעורר יראה ועוצר נשימה, משהו דתי אמיתי... עלה בלבי משפטו של דוסטויבסקי ,מי שאין לו עם, גם אלוהים אין לו'. אתה בעמקי נשמתך הבישנית הגדולה ביקשת ומצאת את שניהם, את עמך ואת אלוהיך".

אולם היחס בין השניים לעולם לא חזר ליושנו, אם־גם כנראה התפייסו באופן חיצוני.

במכתב התוכחה הנ"ל התלונן הופמאנסטאל בין השאר, כי לפעמים נדהם בגלל יחסו השלילי של באר־הופמאן אל אישים טובים וראויים להערכה. באר־הופמאן הכחיש את האשמה, חוץ ממקרה אחד, פרופסור יוסף רדליך. אתו באמת ניתק באר־הופמאן את המגע אחרי נאום שהלז נשא בפרלאמנט, והוא מנמק את עמדתו: „אינני מטיל ספק בטוב לבו. מה שאני מואס זהו הטיפוס שהוא מייצג. משום שהוא נשאר יהודי בעיני העולם, למרות המרת דתו, התמרמרותי על מעשיו. הואיל ובעיני העמים והיהודים ערבים זה לזה, ידעתי שגם אני אצטרך לשלם בעד התנהגותו..." דברים אלה בוודאי לא מצאו חן בעיני הופמאנסטאל, שהוא היתה מבוססת על התעלמות מן העורק היהודי ומאחריות יהודית. במכתב התשובה שוב נוגע הופמאנסטאל, הוא אומר שהוא אמנם מעריך את רדליך „אולם לא הייתי משתמש במלה ,ידידי' לאיפיון יחסי לרדליך".

שר האוצר האוסטרי

אולם במכתביו לרדליך, שפורסמו זמן קצר לפני מכתביו לבאר־הופמאן[2], פונה אליו הופמאנסטאל תמיד במילים „ידידי היקר הנערץ", וכי היתה זו צביעות? הוא מתרפס לפני רדליך שהיה לו אז מעמד מכובד במימסד; בתור פרופסור, ציר הפרלאמנט ובשלב האחרון שר האוצר האוסטרי, מבקש ממנו טובות, פרוטקציה וכד', גם בימי המלחמה כשרצה להשתחרר משירות פעיל בצבא.

גם חליפת מכתבים זו היא מעניינת מאד להיסטוריון. יש בה גם דיון „אקטואלי" במידה מסויימת כששני האישים מדברים על האידיאה האירופית בתור יחידה תרבותית, וגם דברים אחרים רבים, כגון הערות על אמריקה בשנות העשרים, שאין כאן האפשרות לטפל בהם. רדליך היה יהודי מתבולל עשיר מאד, ראש משפחת תעשיינים בעיר המוראבית גאדינג, מעין לורד פיאודאלי מהדרגה שנתן פרנסה לכל הסביבה, היסטוריון אוסטרי אינטליגנטי — ומשומד שנוא בחוגי היהדות המתבוללת. למעשה היה לו הרבה משותף עם הופמאנסטאל, אם גם לא היה משורר.

אין פלא שבאר־הופמאן רחוק מחוגים אלה בימי המשבר האירופי אחרי 1914 וריבוי האנטישמיות. הוא כתב את המחזה הייצוגי ליהדות המודרנית. הדיוק השליחות היהודית, הגדרת מעמד העם הזה בקרב עמי העולם, עלילה מלאה יופי, מלאה דימויות, פלאים וקדושה, עם במאי גדול ושחקנים מעולים, המוכשרים לבטא את התרותים הנהדרים בצורה מתאימה, היתה יכולה הצגה זו להיות ההצגה המקסימה הראויה ביותר דווקא בשעה זו, באנדרלמוסיה הרוחנית השוררת בעולם, כשרבים מצפים למלה גואלת. ביחוד ליהודים המתבוללים, „התועים בדרכי החיים", זו תהיה בשורה מעודדת וראש־פינה לתודעתם היהודית.

זוהי תעודה חשובה גם לאווירת התקופה בה היו הסופרים היהודים בוינה בשיא תהילתם, וגם חיו — לפני 1914 — בשאננות ידועה. עורך הספר שהוסיף שפע של הערות מצילות וביאורי פרטים, מתאר בקיצור את מוצאם של השניים. אבותיהם הגיעו לוינה מהפרובינציות בוהמיה ומוראביה. אבותיו של הופמאנסטאל בסוף המאה ה־18 (אבי סבו, שקיבל מהקיסר תואר האצילות, היה ראש הקהילה הראשון בוינה, אולם כבר בנו נשא אשה קאתולית), ואילו משפחות באר והופמאן באמצע המאה ה־19. ד"ר וובר אומר בהקדמתו: „חברי המשפחה של באר־הופמאן נשארו במסגרת האמונה הישנה".

ויכוח והתפייסות

משפט קצר זה הוא מה שהאנגלים קוראים understatement הרי המשורר באר־הופמאן לא רק „נשאר נאמן" (כמו תוך אדישות) לאמונת עמו, הוא היה יהודי נלהב, שיצר את ההופעה הנהדרת ביותר בתקופה זו לגלוריפיקאציה של האידאה היהודית והעם היהודי.

1) Hugo von Hofmannsthal—Richard Beer-Hofmann: Briefwechsel. Herausgegeben von Eugen Weber. S. Fisher Verlag Frankfurt. 263 S.

2) Hugo von Hofmannsthal — Josef Redlich; Briefwechsel. Herausgegeben von Helga Fussgänger. S. Fisher Verlag Frankfurt. 261 S.

חזית הטרור

גוף לאומי־מרכזי חייב לנהל מלחמה במחבלים

מאת ח"כ שמואל תמיר

דין־וחשבון ועדת־קופל מצביע על שורת מחדלים באבטחת משלחת הספורטאים הישראלים למינכן; הממשלה תעשה מספר שינויים, בדרג שני ושלישי, באיוש של הפקידים מסויימים בשרותי הבטחון; הערנות במוסדות הישראלים בחוץ־לארץ תגבר לזמן־מה; ואולי גם תבוא פה ושם, פעולה מסויימת נגד הכנופיות בחוץ־לארץ. בכך, ככל הנראה, תסתכם המדיניות הממשלתית בחזית הטרור לאחר זוועת מינכן.

מדיניות זו, אם ניתן לכנותה כך לוקה בראייה שטחית, חסרת כל דמיון, לגבי מהותה ודרכי פעולתה של המלחמה החשאית. זה ארבע שנים, היא נגררת בעקבות המאורעות, ואינה מצליחה לקדם אותם. אפילו ברצועת־עזה, הנתונה לשליטה ישראלית ישירה, היו צריכות לעבור שנים ארוכות של התפרעות קיצונית, שעלו בחייהם של עשרות חיילים ואזרחים ישראליים, במאות הרוגים בני המקום, ובאובדן יקרה לישראל, שנים בהן הפכה הרצועה עבורנו כמעט כחוץ לתחום, עד אשר הושם קץ לפעילותן של הכנופיות בשטח על־ידי צה"ל ושרותי הבטחון. זה נעשה בפיקודו הנועז ורב התושיה של האלוף שרון, שהבין כי אי אפשר „לחיות עם זה", וכי אז כרחותינו ישלטו ברצועה או כנופיות הרצח של חבש וערפאת.

לא יתכן דו־קיום עם הטרור

שרים, אנשי ציבור ועתונאים, ואפילו אלופים מסויימים מלומדי נסיון בקרבות־שדה, שוגים משגה חמור ויסודי כשהם גורסים כי „ניתן לחיות עם זה", ושאפשר להתקדם ביותר מערכות חיינו מתוך דו־קיום עם מסע הרצח של הכנופיות, הקרוי טרור. שכן, על פי מהותו הפנימית, האורגאנית, הטרור לעולם אינו סטטי. הוא משגשג בעקבות הצלחה; הוא דועך לאחר כשלונות. ואם נכון הדבר לגבי כל מלחמה חשאית, הוא נכון מאה מונים לגבי הכנופיות הערביות הללו שרמתן האידיאית והמוסרית האפסית נחשפה במשפטן של שתי המחבלות ממטוס סבנה.

מרגע שהוציאו את מערכת הרצח אל מחוץ לגבולות המזרח־התיכון, פועלות הכנופיות בתנאי נוחות מירביים שלא היו דוגמתם בהיסטוריה לשום תנועת מחתרת בעולם. בסיסים — כל המדינות הערביות. מימון — אילי הנפט. נשק — ברית המועצות, ואולי גם סין. בעלי־ברית — שלוחות השמאל החדש בכל רחבי העולם. אובייקטים לרצח — כל ישראלי היוצא את ישראל, ולאחרונה — גם יהודים בכל רחבי העולם. ועל הכל — העדר מלחמת־נגד.

בנתונים אלה, נוכח כנופיות נעדרות כל מעצורים מוסריים, הרי גם כשמערכות האבטחה והתגוננות ישופרו ויהיו יעילות — לא ניתן יהיה לעולם לגונן על כל אחד ממאות־אלפי הישראלים היוצאים מדי שנה לחוץ־לארץ, כיחידים ובקבוצות. דיפלומטים שליחים, מומחים, אנשי עסקים, עתונאים, ספורטאים, אמנים, משלחות־נוער, טיילים, המתפזרים בעשרות ארצות, מתגוררים באלפי בתי־מלון, ומשתתפים במאות ארועים, יהיו אובייקט נוח ומתמיד לפגיעה. אם יוסיפו הכנופיות להנות מן החסינות־בפועל שהן זוכות לה עתה במרחבי אירופה ובארצות אחרות, ניתן לחזות מראש, שזוועות־מינכן ולוד לא יהיו האחרונות. המשך יהיה מכוון לא רק לרצוח ישראלים לשם הקזת דם והתשה, ואף לא רק כדי לפגוע ביוקרתנו ולאלץ את הממשלה לשחרר מאות מרצחים; ההתפתחות הבלתי נמנעת תהיה בכיוון של נסיון לסגור אותנו בגטו חסום בתחומי המדינה.

מחתרת דה־לוכס

יותר על כן — הנסיונות החוזרים ונשנים לפגיעה במטוסים דווקא, מצביעים על מגמה אמביציונית ומרחיקה־לכת יותר: ניתוק נתיבי־האויר והים המחברים את ישראל לעולם, חתירה לסגירת טבעת המצור שמדינות ערב סוגרות עלינו ביבשה, והפיכתו למצור כולל, גם בגבולות המערביים והדרומיים של ישראל.

ההתפתחויות המסוכנות הללו יתכנו רק כאשר יוכלו הכנופיות ותומכיהן לפעול מתוך רגיעה, בבטחון, וכאשר בפועל אין הם נרדפים בבסיסיהם באירופה ובאמריקה. כי באותה מידה שטועה כל המפחית מן הסכנה הגלומה בהתפתחות מסע הטרור אם לא ייבלם עתה, בה במידה שוגה כל הסבור שלא ניתן להתמודד עם הכנופיות ולמגר אותן. כל העובדות מצביעות שכנופיית „ספטמבר השחור", הזרוע המיוחדת של הפת"ח הפועלת מחוץ למזרח התיכון, אינה מונה עתה יותר מכמה מאות איש. ביוזמה דינמית אפשר, עתה, לשלול ממנה את התנאים של „מחתרת דה־לוכס" בהם היא פועלת עתה ברחבי־העולם, להפוך את חבריה למוכים ולנרדפים, ולפורר אותה כליל.

יד לאומית מרכזית

בתחום הצבאי המובהק משתתות כל הנחותינו והערכותינו על הקביעה שעל אף הנחיתות המספרית בחיילים ובנשק, כוחנו הכולל עדיף־על כל מדינות האויב גם יחד — בשל עליונותנו האינטלקטואלית והמוסרית. אבסורד גמור הוא, איפוא, להניח שדווקא בתחום המלחמה החשאית, אשר הגורם הקובע בה הוא קרב־המוחות, עדיפות מוחלטת זו אינה תקפה.

המלחמה בטרור מחייבת פעולות רב־צדדית. עליה לכלול פגיעות קשות בבסיסי הכנופיות בארצות השכנות; מהלומות מזעזעות בבסיסי הצבאות הסדירים של מדינות האויב שמכוחן יונק הטרור במישרין; פגיעות ישירות, מבפנים, במטות הכנופיות בארצות־האויב. אולם כל הצעדים ההכרחיים הללו בלבד, לא ידבירו סופית את הנגע, אם לא יתוספו אליהם מסע שיטתי ובלתי פוסק של מהלומות רבות־עוצמה במוקדי הטרור באירופה, ובמקומות אחרים בעולם.

מסע זה חייב להתבצע על־ידי יד לאומית מרכזית, אשר לרשותה יעמדו מיטב המוחות והכוחות המנוסים בסוג זה של מלחמה, ואשר תאמץ לעצמה את האתגר למגר את הטרור ולעקרו משורש. מבצעים אלה יהיו כרוכים במאמצים קשים, בתושיה מירבית, בסכנות שונות, ואף בבעיות מדיניות. אולם אם לא ייעשו, נגרום במו ידינו לכך שכנופיות הרצח יהפכו לסכנה בטחונית שאינה פחותה מחזיתות הצפון והדרום. בהעדר מלחמה יזומה ומידית בכנופיות בכל מקום נגיע עד מהרה לקולות־גבאים תבוסתניים, ואולי אף ניאלץ להגרר בעל כרחנו, במועד לא רחוק, למלחמה כוללת, עקובת־דם ומיותרת.

ווייטנאם ומלחמת הבחירות בארה"ב

ניכסון ממשיך להפציץ ומקגאוורן מבטיח כניעה אמריקאית

מאת ג'יימס ראסטון
מיוחד ל„הארץ"
מ„ניו־יורק טיימס"

ואשינגטון

הטענה העיקרית נגד תכנית השלום המפורשת של ג'ורג' מקגאוורן בשביל וייטנאם — היא מפורשת מדי וחד־צדדית מדי. מסתבר שמקגאוורן העלה את התכנית מתוך תקווה לזכות בתמיכה בקרב הבוחרים המתנגדים למלחמה — אך הוא הרחיק לכת עד כדי כך במילוי שאיפות המלחמה של האנוי, שיתכן כי על ידי נאומו בטלוויזיה הפסיד יותר תמיכה משהשיג.

כי הוא הציע לא רק לצאת מווייטנאם, לאוס וקאמבודיה תוך 90 יום, ומתאילנד; לאחר ששבויי המלחמה האמריקאים יהיו בבית ושיהיה ידוע גורל הנעדרים האמריקאים. הוא גם התחייב להוציא „כל ציוד צבאי אמריקאי הראוי לשימוש" ו„לשים קץ לכל משלוחים של ציוד צבאי הממשיכים את המלחמה". זה הרבה יותר מהבטחה להוציא תוך 90 יום את כל האמריקאים מהודו־סין. זהו איום למנוע מסייגון עזרה צבאית בעתיד, כשמשאילים לברית־המועצות ולסין יד חופשית להמשיך במשלוחי נשק להאנוי ולוויייטקונג.

יתר על כן, הסנאטור מקגאוורן טוען שיפסיק „מיד" עם כניסתו לתפקידו את ההפצצות ואת כל הפעולה בכוח. אך הוא רק מניח שדבר זה ישים קץ למעשי־האיבה, ו„מצפה" שהאנוי תמסור אז את השבויים ותתן דין־וחשבון על הנעדרים. אין הוא קובע זאת כתנאי להפסקת־אש כללית.

כאן תלויה ועומדת שאלה קריטית.

מקגאוורן

למשל, היתכן כאד שהאנוי לא תציין בשחרור השבויים האמריקאים אלא אם כן הסכים ואשינגטון לא רק להפסיק את ההפצצות ולהסתלק מן המלחמה, אלא לשים קץ לכל סיוע צבאי בסייגון.

זהו ההבדל היסודי בין תכנית השלום של מקגאוורן לזו של הנשיא. הסנאטור מוכן לעשות צעד זה והנשיא אינו מוכן, ומקגאוורן מציע אף יותר מזה: כי אם יפסיק את כל משלוחי הנשק ויוציא „כל ציוד צבאי אמריקאי הראוי לשימוש" — דבר שפירושו יכול להיות כל המטוסים המסוגלים לטוס. כל הטנקים המסוגלים לנסוע וכל התותחים המסוגלים לירות — הוא לא רק ינטוש את משטר תיא אלא גם יפגע בכושרו להמשיך במלחמה בכוחות עצמו.

יש מבקרים רבים של מדיניות המלחמה של הנשיא, כמו מיניסטר ההגנה לשעבר קלארק קליפורד (שתזכירו הפרטי שימש בסיס לנאום מקגאוורן) התומכים בדרך פעולה זו. אך יש רבים אחרים שהיו מסתפקים בקביעת מועד להסתלקות הכוחות האמריקאיים, ומשאירים לסייגון די נשק כדי להתגונן ודי זמן לעשות עם האנוי כל שלום שתוכל.

מקגאוורן הציג לעם האמריקאי את השאלות הבאות: „האם עלינו להתחרר בסוף מן הגנרל תיא? האם עלינו לשכוח את ענין הצלת היוקרה ולהתחיל בהצלת נשמת מדינתנו האם עלינו להוכיח שגמרנו אומץ להפסיק ההרג ולדגול בשלום? תשובתי היא — כן".

ודאי יש משהו בין מדיניות הנשיא לתמוך בתיא זמן בלתי־מסויים, לבין מדיניות מקגאוורן לא רק לנטוש את תיא אלא גם לפגוע במשטרו; יש משהו בין מדיניות הנשיא שלפיה הכוח האווירי הימי האמריקאי ימשיך בהפצצה הכבדה ביותר של מאה זו, לבין מדיניות מקגאוורן להוציא לא רק את כל האמריקאים אלא את „כל ציוד צבאי אמריקאי הראוי לשימוש".

יש עתה לארה"ב לא קו־מדיניות אמריקאי בלתי־משביע רצון אחד לחיסול המלחמה בהודו־סין, אלא שני קווים כאלה. מדיניות הנשיא היא דבר חסרת קץ חסרת לב, וזו של מקגאוורן היא למעשה נוסחה לכניעה. אף הגנרל תיא העלה הצעה טובה יותר מכל אחת מהן. לאחרונה אמר לפני האסיפה הלאומית בסייגון: „הרפובליקה של וייטנאם היא הגוף היחיד שיש לו זכות לפתור את ענין המלחמה".

זה הוגן, אך ניכסון לא ישלים עם כך, ומקגאוורן לא יתן לתיא את האמצעים לעשות את הדבר. כל זמן שיש לתיא התמיכה מצד חיל האוויר הצי האמריקאי, ולא ניתנה לו אזהרה הוגנת שהם יוצאו במועד קבוע, לא מסתבר שיסכים לפשרה.

יש לנו איפוא ברירה ברורה. אך גם הנשיא וגם הסנאטור כנראה יצטרכו לחשוב מחדש על עמדתם. ניכסון הבטיח לנו המשך למלחמה במחיר נורא, ומקגאוורן הציע שלום בכל מחיר. ואף בימים עגומים אלה של ברירות אומללות, אין זו הצעה טובה ביותר לשום צד.

מדינאי מערב־גרמני על הטרור:

הוכחה אשמת מדינות ערב

מאת צ'ארלס ריצ'י
סופר „הארץ" בגרמניה

בון

היינץ רונאו, סנטור בהאמבורג לענייני פנים ויושב־ראש ועידת מיניסטרי הפנים של המדינות הפדראליות של מערב גרמניה, קרא למלחמה כללית בטרור הערבי — לא רק כדי להגן על הבטחון הפנימי בגרמניה, אלא גם כדי לעמוד בהתחייבויות המיוחדות של גרמניה כלפי ישראל.

מאז הרצח במינכן עומד רונאו בקו החזית של גיבוש האסטרטגיה נגד הטרור. הוא אומר: „כל מי שמעורב בארגונים או בקבוצות שמטרתם לתמוך בהתקפות טרור נגד ישראל, להכין אותם או לבצעם, אינו יכול לראות את עצמו אורח בארץ זו".

רונאו אמר לי: רבים סבורים שאנו פועלים באופן חד־צדדי, והערבים מאשימים אותנו שעדיין אנו נושאים על שכמנו את הנטל הישראלי. במידה שהדברים אמורים בי, הרי אני חד־צדדי כשהשאלה היא קיומה של ישראל. בין שזה נטל ובין לא — איננו יכולים לעמוד מן הצד ולהסתכל כיצד מתוסלים בפעם השניה מיליונים של יהודים. זה מה שהטרוריסטים רוצים, תחת הנהגה של לוב, סוריה, וחלק של המצרים.

רונאו הדגיש שיש לפעול, אך במסגרת החוק. הוא אמר שעל השלטונות להשיב על נימוקים פורמליים מסויימים מצד פלשתינים, שהם רק אליבי למסע למען חיסולה של ישראל.

כמו הרבה מנהיגים פוליטיים בכירים במערב גרמניה, הזהיר רונאו מפני היסטריה אנטי־ערבית ומפני שנאה למאות אלפי הפועלים הזרים בתעשיה המערב גרמנית. הוא תקף את מדינות ערב על שהן מסיתות לשנאה נגד השלטונות הגרמניים. בהאמבורג, אמר, נעצרו וגורשו מגרמניה תשעה ערבים — תשעה מתוך 3,000 הנמצאים בעיר. יש לראות את הדברים בפרופורציה הנכונה.

רונאו המשיך: הויכוחים באו"ם והנסיונות מצד מדינות ערב לטרפד את האמנה המוצעת למלחמה בטרור, מראים היכן נעוצים כמה מן הסיבות לטרור. לא נוכל להשפיע הרבה על סיבות אלה. כשאותן מדינות ערביות המתקיפות אותנו בשל הטלת החובה של אשרה יחליטו לשים קץ לארגון ספטמבר השחור, ייפסק הטרור. אין הטרוריסטים יכולים לכונן עמדות ללא עזרת מדינות אלה.

רונאו דיבר במרירות על אותן מדינות הפורשות שטיח אדום לרגלי טרוריסטים, „שהם לגבי רוצחים, ויישארו רוצחים תמיד". לדבריו אין בנסיבות אלה מקום לדיון פוליטי. יש לפעול ראשית כדי ליישם אמצעי בטחון, ושנית כדי לצמצם את הסיכון לבטחון.

דרך אחת היא להשאיר אנשים בלתי־רצויים בחוץ. לאחרונה הודיע מיניסטריון הפנים בבון שמאז הרצח במינכן הוחזרו בגבול הגרמני יותר מ־1,500 אזרחים ערבים. כמה מאות ערבים גורשו.

מה נעשה? ראשית, אמר רונאו, הונהגה חובת אשרה. חובה זו חלה גם על דיפלומטים. אנשים הוחזרו ליד הגבולות. כפי שהדגיש, אין לתת שיהפכו את מערב גרמניה לבסיס לפלשתינים בשביל פעולות אנטישמיות. היתרי מגורים יינתנו לערבים רק כשלא יהיה בכך שמץ של סכנה. שנית, אמר, אנשים הנמצאים בגרמניה באורח בלתי־חוקי יגורשו מיד. שלישית יוטל פיקוח הדוק יותר על ארגונים ערבים, ואלה מהם התומכים בטרור בכל צורה שהיא ייאסרו, וחבריהם יגורשו.

רונאו נמצא במצב בו הוא יכול לדבר בצורה גלויה יותר על מדינות ערב ובמיוחד על התחייבות מערב גרמניה כלפי ישראל, יותר מפקידים בכירים של ממשלת בון. אך בנאומו בטכס הזכרון לספורטאים הישראליים ההרוגים במינכן, דיבר הנשיא היינמן בנימה הנכונה, וסבורים שמנהיגי מערב גרמניה שותפים לרגשות רונאו, בין שנותנים להן ביטוי בין לא.

הגיעה

מכונית הפלוס

אנו גאים להציג את דגם הפאר והיוקרה - שיא המוניטין של 'פיאט'

FIAT 132

הטכניקה המתקדמת של 'פיאט' בשנת 1973, מעניקה לך:

★ פלוס בטיחות
★ פלוס נוחות
★ פלוס איכות

„פיאט 132" — הדגם החדש והמפואר בקיטגוריה של 2000 סמ"ק — מצטיין בהישגים טכניים מעולים, המהווים ביטוי נאמן למסורת המהוללת של „פיאט" בתכנון, ייצור וביצוע... במיבנה הקלאסי והאלגנטי שלה, בעיצוב המרחיב ובמרחב העצום המאפיינים אותה, מגשימה ה„פיאט 132" את חלומם של הנהגים בני ימינו אשר עיסוקיהם ומעמדם תלויים במכונית מהימנה, בטוחה, אלגנטית ונוחה ביותר...

'פיאט 132' - מכונית הרווחה, לעידן הרווחה

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

אבות המחבלים

באיסלם קיימת מסורת של רצח למטרות מדיניות

מאת ז'יוא אולדנבורג
מיוחד ל"הארץ"
מ"לא מונד"

מה הקשר בין "חשישין" ובין המלה הצרפתית "אסאסין" שפי־רושה מתנקש־רוצח?

אומרים שמנהיגי אנשי־סוד מוסל־מים שהוטל עליהם לבצע מעשי רצח פוליטיים, הרגילו את מגוייסיהם בחשיש, כדי שיידעו טעם מוקדם של ההנאות השמימיות המובטחות לאמיצי־הלב. אך המלה "אסאסין" המופצה בצרפתית מאז ימי הביניים אינה מעוררת זכרונות בדבר חשיש דווקא; ומצד אחר היו בכל התקופות אנשים שהתמכרו לסמים בלי להיות בשל כך רוצחים.

ידוע שכת האיסמעאילים, זרם קיצוני של האיסלם השיעי במזרח התיכון, מילא מן המאה ה־11 עד ל־13 תפקיד חשוב — אף כי תפקיד מפוקפק — בסבך הפוליטי־צבאי ששרר באותה התקופה בסוריה, בארץ ישראל ובעבר הירדן. כמו לנצרות היה גם לאיסלאם הפילוג הגדול שלו, והוא השיעה. עד 1171 היתה השיעה מיוצגת על־ידי הכליפות ה־פאטמית של קהיר, והיו לה חסידים רבים בכל רחבי המזרח התיכון. האיסמעאילים היו רק חלק קטן מחו־סידי השיעה, אך הם היו הפעילים ביותר ואלה שהפילו חתיתם יותר מכל האחרים. למעשה הם לא פעלו למען הכליפות של מצרים אלא למען עצמם, צייתו רק למנהיגיהם הם, קיימו משמעת חמורה בין חבריהם, שנבחרו בקפדנות, והמטרה המוצ־הרת של פעולתם היתה הסלת א־מה ורצח פוליטי.

הפעילות הטרוריסטית של האיס־מעאילים פותחה בעיקר בארצות רד־פפות, כאותה "סוריה" המפוצלת לנסיכויות קטנות, שהחליפו בלי סוף את אדוניהן. בואם של הטורקים באמצע המאה ה־11, ואחר כך פלי־שתם של הפראנקים שהחזיקו מעמד במשך המאה ה־12, העלו קרנם של לוחמי־קודש מסוכנים אלה בדעת־הקהל הערבית: הם ייצגו כוח של ממש: פגיון האיסמעאילים ארב למעשה לכל אדם בעל מעמד כל־שהו; הם בחרו בקרבנותיהם לפי קני־מידה שהיו ידועים להם בלבד, ולעתים קרובות די היה באיום כדי לאלץ מלך או מיניסטר לשנות את מדיניותו. מספר הנרצחים היה רב, וביניהם נסיכים, נוצרים ומוסלמים.

"מות גבורים"

האיש שמפצה ההתנקשות הוטל עליו ניגש אל שליחותו כאל חובה מקודשת ותוך נכונות למות חוה בחשב מות מפואר. הבוז היה נחלתו של המתנקש שהצליח להימלט לאחר ביצוע המעשה. גבורתם של אנשי־ברזל אלה עשתה רושם, הפחד שה־טילו היה מעורב בהערצה.

כיוון שלא חתרו למטרה פוליטית מוגדרת, אלא ביקשו קודם־כל לה־פיץ דמורליזציה ולשבש ארגונים, הם נקטו את "מדיניות הנרגע ביד־הרי", בראותם כל שלטון קיים כאוי־בם. פעם נטו חסד לשליט זה או זה, אחר כך הלמו בו, ונראה היה שלמעשה אין להם מטרה אחרת אלא ליצור תוהו ובוהו ושום הצ־דקת קיום זולת הפשע מתוך גבו־רה, שלקראתו הכשירו את חסידיהם.

זכרונם עולה ברוחנו כיום נוכח הופעתו של סוג חדש של איסמע־אילים המכריז בקול, באותה ארץ ובנסיבות דומות כלשהן, על רצונו

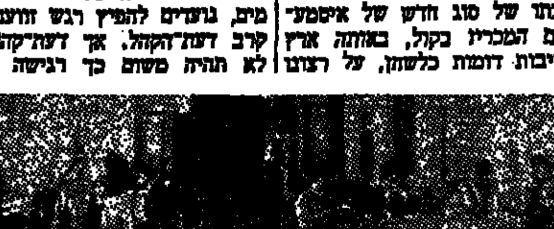

גופת רוצחו של המלך עבדאללה, מונחת על רצפת אל־אקצה.

להילחם בכל האמצעים. כי למעשה אין המדובר כאן בטרור, הנשק המ־סורתי של כל מיעוט מדוכא או מתוסכל.

לא מעשי יאוש

לטרור, "נשק החלש", יש תמיד ובכל מקום חוקים קבועים משלו: שילוב חסר־רחמים של התנקשויות פיזורות ושל מעשי־תגמול אכזריים. זהו נשק שמשתמשים בו למטרות צודקות ובלתי־צודקות, נבונות ו־טפשיות, ולעתים קרובות הוא תו־צאת היאוש של אוכלוסיה או של מיעוט שדחפום על־ידי מעשי־עוול בולטים עד לקיצוניות האחרונה. אם הפלשתינאים הם באמת קרבנות של עוול, הרי לא להם בתור עם יש לייחס את האופי המיוחד במינו של התנקשויות אשר מוצגים, כי הן מבוצעות בשמם. כי כפי שפעולות אלה מופיעות לעינינו, אין הן מג־לות את יאוש החולשה, אלא דווקא כוח מרוכז.

אנשים אלה שוב אינם מסתייעים בפגיון, אלא משתמשים בכלי נשק חדישים כדי להשיג פרסום עצום הני־תן למעשי פשע מובהקים שמבצעיהם טוענים שהם צודקים. הוצאתם להור־ג של בני ערובה חפים מפשע, או הטבח ללא סיבה של נוסעים תמי־מים, נועדים להפיץ רגש זוועה ב־קרב דעת־הקהל. אך דעת־קהל זו לא תהיה משום כך רגישה יותר לאסון הפלשתינאים, אלא תרותק — כמו הצפור על־ידי הנחש — על־ידי הפגנתו של כוח אשר לו "הכל מותר".

האיסמעאילים כפו את רצונם על־ידי טרור במשך קרוב ל־200 שנה. מנהיגיהם לא נדחפו על־ידי יאוש ולא התקוממו נגד עוולה. הם חיש־בו את מהלומותיהם בדם קר; הם שלחו את נאמניהם למות, באדישותו של "הזקן מן ההר" ("האדון הגדול" של האיסמעאילים), שהורה ב־1193 לנתיניו לקפוץ לתוך התהום, רק כדי להוכיח את צייתנותם העיוורת ל־מלך הפראנקי הנרי השאמפאן, ש־אותו הזמין למצודתו ושעמו כרת ברית זמנית.

אין זה כאילו האיסמעאיליות היא נחלת היחיד של ארץ ישראל, וללא ספק רואים ממנה דוגמאות אחדות גם במקומות אחרים; אולם בארץ זו, שבה כה הרבתה לשגשג — וצאצאי האיסמעאילים מכירים ללא ספק את ההיסטוריה שלהם — יכולה היא, אם יהיו התנאים נוחים לכך, להיות לכוח הרסני עוד יותר.

רפורמה קרקעית בפיליפינים

הנשיא פרדינד מרכוס מתריע על האלימות והשחיתות

מאת לי לסקיין
מיוחד ל"הארץ"
מ"ניו־יורק טיימס"

מאנילה

נשיא הפיליפינים פרדינד מרכוס אמר שמשטר חוק־החירום שהנהיג, חייב להצליח לגרום שינוי בעמדת בני הפיליפינים כלפי השלטון והחב־רה. אם ניכשל בכך, התרגיל כולו חסר־תועלת, אמר בראיון שהעניק בימים אלה. מרכוס הטעים שלפני הנהגת חוק החירום היה חסר־אונים לגבי הנהגת רפורמות, או בטיפול בבעיות החוק והסדר במדינה — במידה רבה משום שאיבד את אמי־נותו.

בדברו על האלימות והשחיתות שפרחו כאן, אמר: לא היתה סמ־כות שהשים לכך קץ, משום שהם (העם) לא האמינו יותר בנשיא. במידה רבה מאשים מרכוס את הפו־ליטיקאים מבני הפיליפינים. כשה־נשיא הוא מרכוס, הברווז הצולע, יש נטיה (מצד הפוליטיקאים) ל־פעול על דעת עצמם, אמר הנשיא בן ה־55.

כן אמר מרכוס: הפוליטיקה ה־יתה תמיד הבולמוס שלנו, היא הפ־כה לשורת תמרונים ומתרכזים כו־לם בשאלה מי יהיה הנשיא הבא. מעולם לא היתה כאן חשיבות יתרה לבעיות המדינה, ופוליטיקה מסוג זה היא שהשחיתה את החברה כו־לה.

אמר עוד מרכוס: בעשרת הימים הראשונים לחוק החירום, ניטרלנו את נקודות המוקד הפוטנציאליות של אלימות ופליליות — מתוץ ל־קומוניסטים. מאז הכרזת חוק החי־רום היו לחיילים פיליפיניים קרבות־אש בחמישה מחוזות עם יסודות של "הצבא העממי החדש" המאו־איסטי; אך הנשיא מאמין שהכרזת־המצב שלו איפשרה לו למנוע מכל קבוצה לא־קומוניסטית להקים אר־פוזיציה חמושה.

אנשי הצבא הפוליטיים

בתשובה לשאלה אמר מרכוס שני־סה לעקור את כוח אנשי הצבא הפו־ליטיים העושים איש איש כרצונו, אך לא הצליח בכך; ויתכן שהדבר היה מגדיל את האיום על ממשלתו. יתכן שכמה מאנשי הצבא הפוליטיים העושים כרצונם שאיימו על המפ־לגה הלאומית, היו נוהגים באימ־פולסיביות עד כדי להצטרף (לקומו־ניסטים) במלחמה נגד הממשלה, אמר מרכוס.

לדברי הנשיא נעצרו לפי חוק ה־חירום כ־900 איש, מהם כ־200 ב־אזור מאנילה. הוא הוסיף שנתפסו כל הרשומים ברשימות המעצרים שהוכנו מראש. הוריתי להפסיק את המעצרים, אמר מרכוס. בימים אלה גם הורה על שחרור כל אנשי הכמו־רה שנעצרו, והוא מצפה ששחרורים נוספים יבואו בקרוב. יש כאלה ש־נעצרו כדי לסלק נקודות ליכוד להתנגדות אלימה, אמר, אך הרוב נעצר מפני שיש לנו הוכחות נגדם, ואלה כנראה יועמדו לדין.

הנשיא אמר שהוא מקווה כי אפ־שר יהיה לבטל את חוק־החירום לפני שתסתיים בינואר 1974 הקדנציה ה־נוכחית שלו. אני מתפלל מקרב לב שנוכל לפרק מבנה זה של שלטון זמן רב לפני כן, הוסיף.

מרכוס הסביר כי למרות שהגורם העיקרי להחלטתו להכריז על חוק־חירום היה התמוטטות החוק והסדר, הוא גם הושפע על־ידי המשבר ה־כלכלי שנגרם על ידי השטפון ביולי באי הפיליפיני הגדול לוזון — אסון טבע שעוד לא היו כמוהו לנזקים בהיסטוריה של הפיליפינים. מרכוס אמר שהשטפונות סייעו למה שהוא כינה "התיסכול, חוסר האונים וה־יאוש" של עמו. כן הוסיף כי מגוחך לדבר על התקדמות כשהשדות מו־צפים וטייפון נוסף יוכל להביא אסון חדש.

סדר עדיפויות

הקונגרס לא העביר את הצעת חוק השיקום בשביל האזורים ה־מוצפים, ולרשות הממשלה עמדו רק כ־73 מיליון דולר בשביל שיקום האדמות שניזוקו על־ידי ההצפה. לפי הערכת מרכוס אלה הם כ־10% מן הסכום הדרוש. להחזרת האזור ה־מרכזי של לוזון למצבו מלפני ה־שטפון עדיין יש לתת עדיפות לעומת הרפורמות החדשות שעליהן הודיעו לפי חוק־החירום.

לדברי מרכוס יהיו רפורמה קר־קעית ורפורמה במשק בלתי־אפש־ריות ללא שיקום זה, כשם ששבירת כוחם של אנשי הצבא הפוליטיים העושים כל אחד כרצונו היתה בל־תי־אפשרית ללא חוק החירום. אנ־שים שואלים מדוע לא עשיתי דברים אלה קודם, אמר. לא עשיתי אותם מפני שלא היה לי הכוח.

הנשיא מבין שדרוש זמן לרפורמה קרקעית ולהקמת תעשיה לשם הג־דלת התעסוקה. דברים כאלה מניבים פירות רק מקץ כמה שנים. אך הוא מאמין שמשטר חוק־החירום שלו יכול להביא להתחלה שלא יתעלמו ממנה בשנים שיבואו.

רק במרוצת הזמן תוכח — או תופרך — אמונתו שממשלתו יכולה ליזום שינוי בעמדה הסוציאלית בקרב בני הפיליפינים — כמו אמ־רתו שאפשר להפעיל רפורמה כל־כלית שתתקדם אחר כך מבלי שיוכ־לו להשיבה אחורה.

לפוליטיקאים לא היתה נטיה ל־רפורמה מפני שהיא לא היתה חיו־נית לבחירתם מחדש, אמר מרכוס. ספקנים תוהים אם אחרי שנה בערך של חוק חירום ישנו הפוליטיקאים את עמדתם, או אם יצטרכו אולי להאריך את תוקפו כדי לתת לתכ־ניותיו של מרכוס תנופה ממושכת יו־תר תחת שלטונו.

מרכוס הוא הפוליטיקאי המצליח ביותר בהיסטוריה של הפיליפינים — בהיותו הראשון שנבחר בהם אי־פעם לנשיא לקדנציה שניה. רבים ממתנגדיו מעלים את ההאשמה ש־הוא רוצה להישאר בשלטון אחרי 1973 וכי הוא מתמרן כדי לעקוף את ההגבלה בחוקה הנוכחית המו־נעת ממנו אפשרות של קדנציה שלי־שית. מרכוס טוען שאין לו שאיפה להישאר שליט ארצו. לאחר שתפוג הקדנציה מתכונן הוא לכתוב, לקרוא ולשחק גולף.

מעבר למשטר פרלמנטרי

אף על פי כן, במקרה שיחליט לדחות את פרישתו מן הפוליטיקה פתוחות לפניו שתי דרכים. ועידה שנתכנסה כדי להנהיג רביזיה ב־חוקה, הצביעה בעד מעבר לצורת משטר פרלמנטרית, והכשילה הצעה מכוונת נגד מרכוס, שאמרה לפסול אותו מלשמש ראש ממשלה במשטר החדש.

הנשיא אמר: הייתי רוצה שאוכל לומר לך איזו צורת ממשל תהיה לנו. כן הוסיף שתקוותו היא כי הועידה תסיים בהקדם האפשרי את הטיוטה של החוקה החדשה ותגיש אותה למשאל־עם, כדרוש.

הדרך השניה היא המשכת חוק החירום, שתוזמה כל בחירות חדשות לנשיאות. אולם הנשיא מאמין עתה שממשלתו יכולה ליזום שינויים ש־ישפרו את תנאי חייהם של 37 מיל־יון תושבי הפיליפינים. במידה רבה, סבור מרכוס, הוא יצליח מפני שבני הפיליפינים יתמכו בתכניותיו. כדב־ריו, מדי פעם שהיה משבר, הם (העם) עמדו באתגר.

סקרי דעת הקהל מבטיחים נצחון לניכסון

מאת רוברט אפל
מיוחד ל"הארץ"
מ"ניו־יורק טיימס"

וואשינגטון

חודש ימים לפני יום הבחירות טובים סיכוייו של הנשיא ניכסון ל־נחול אחד הנצחונות הגדולים ב־היסטוריה של הבחירות האמריקא־יות לנשיאות. בכל רחבי ארצות ה־ברית נתון הנשיא בעמדה עדיפה, כפי שמתברר מידיעות של כתבי "ניו־יורק טיימס" בכל 50 המדינות של ארצות הברית, בצירוף ראיונות מפורטים עם מנהיגים פוליטיים ב־ערים הגדולות ביותר, משאלים של דעת־קהל כל־ארציים ועל בסיס של מדינות בודדות ושיחות עם בוח־רים.

נוכח סיכון ההפסד של הבחירות בזמן האחרון, וכן בהתחשב בזכרו־נות ההפתעה המדהימה של שנת 1948 (נצחון טרומן על תומס דיואי) מתחייבת זהירות. איזה מאורע בלתי צפוי, ארצי או בינלאומי, עשוי ל־חולל בשבועות הנותרים של מסע ה־בחירות שינויים גדולים.

מלבד זה מסכימים פוליטיקאים משתי המפלגות הגדולות, שאף בלי־עדי התפתחויות כאלה כמעט הוא־ שב־30 הימים הנותרים עד לבחי־רות יצטמצם כלשהו יתרונו של ניכ־סון לעומת המועמד הדמוקרטי ג'ורג' מקגאוורן.

אך לוא נערכו הבחירות היום — כך יש להסיק על־פי כל הידיעות המתקבלות בוואשינגטון — היה מק־גאוורן נוחל תבוסה גרועה מזו של כמה מן המפסידים הגדולים בבחי־רות לנשיאות, כגון אלפרד סמית ש־זכה ב־1928 בקולותיהם של 87 אלק־טורים, הרברט הובר שזכה ב־1932 רק ב־59, ובארי גולדווטר, שזכה ב־1964 ב־52.

יתרון ב־40 מדינות

לפי הסקר של "ניו־יורק טיימס" יש למקגאוורן יתרון על ניכסון או שהוא שקול כנגדו [illegible] מ־דינות ובמחוז קולומביה (עיר הבי־רה), עם 34 קולות של אלקטורים. זה מצב גרוע כמעט באותה מידה כמו התוצאות שהשיג ב־1936 אלפ־רד לאנדון — המפסיד הגדול ביותר בתקופה הפוליטית המודרנית — ש־ניצח רק במדינות מיין ווארמונט, עם שמונה קולות של אלקטורים.

באשר לשאר 40 המדינות, סבורים שיש בהן לניכסון יתרון כה עצום, שהתוצאות יוכלו להשתנות רק על־ידי עריקות מאסיביות אל מקגאוורן בחודש אוקטובר. אותן מדינות ימ־סרו 372 קולות של אלקטורים — ב־102 יותר מן הרוב הדרוש של 270. נראה איפוא שכבר עתה מוב־טחים לניכסון די קולות כדי לנצח.

על בסיס אזורי נראה שהנשיא בונה את הרוב שלו על דרום רפו־בליקאי נאמן — אין למקגאוורן סי־כויים רבים לנצח אף באחת מן ה־מדינות שהיוו לפנים את הקונפד־רציה שפרשה מארצות־הברית בימי מלחמת האזרחים האמריקאית — על מדינות ההרים ועל מדינות הדרום־מערב, ועל רוב המדינות של המערב התיכון המתועש מאד. נקודות ה־חולשה העיקריות שלו הן הצפון־מזרח והמערב. מכל 10 המדינות ה־גדולות, נראה שיש למקגאוורן הס־יכויים הטובים ביותר בקליפורניה; ניכסון מעולם לא הצליח ביותר ב־מדינת מולדתו.

כה חלש מעמדו הנוכחי של מק־גאוורן, שמסתבר כי יפסיד את רוד איילנד, שנתנה ב־1964 ללינדון ג'ונסון יותר מ־64% מקולותיה, ו־את האוואי, שם השיג סגן־הנשיא לשעבר 59%.

במדינה אחת אחרי השניה מסרו כתבים שלא חל שינוי ניכר בסיכויי שני המתמודדים מאז חג העבודה (יום ב' הראשון של חודש ספטמבר), כ־שפתח מקגאוורן במסע הבחירות ה־כללי שלו. במדינה אחת או שתיים — כגון איובה, שבה גדל ה"פער" של מקגאוורן במשאלים המקומיים של דעת הקהל מ־22 ל־35 נקודות — הגדיל ניכסון כנראה את יתרונו.

עם זאת היו כמה נקודות־אור ב־שביל המועמד הדמוקרטי. במינסוטה, שם עובדים קשה בשבילו אר־גוני הפועלים, בקליפורניה, במי־סורי ובאוהאיו נראה שגדלה התנו־פה של מסע הבחירות של מקגאוו־רן.

הסקר חושף את כשלונה עד כה של אסטרטגיית מקגאוורן במדינות הגדולות. מקגאוורן קיווה להשיג רוב של אלקטורים, גם אם לא יצ־ליח ברוב מן הקולות, על־ידי שי־כבוש לפחות שמונה מ־10 המדי־נות הגדולות ביותר, עם כ־220 קו־לות של אלקטורים, בצירוף שמונה עד 10 מדינות קטנות שהן דמוק־רטיות באופן מסורתי, עם 60 עד 70 קולות של אלקטורים. אך נראה שכרגע אין לו סיכויים רבים בכמה מן המדינות שהן חיוניות בשביל אסטרטגיה זו — בעיקר אוהאיו, אילינוי, מישיגאן ופנסילבניה, חוץ מן המידה של כל נצחון דמוקרטי אם אין מביאים בחשבון את הדרום.

לפיכך, אם רוצה מקגאוורן שמסע הבחירות שלו יתאושש מן השפל הנוכחי שלו, יהיה עליו לשנות את פני העניינים במדינות אלה, ואכן ריכז בהן באחרונה את תשומת לבו.

מעוניין בהצעות עבודה
בוגר 12 כיתות
משוחרר צה"ל, בעל רכב
שולט באנגלית וצרפתית
בהצעות, נא לפנות לת.ד. 5259
עבור מס' 9012.

סיגריות פרילי עשויות
על פי אותו מתכון ואותו ניר
פיליגרן טהור שבהם
השתמש מיסטר פרילי שעה
שייצר במו ידיו את הסיגריות שלו,
עבור לקוחות האצולה.

סיגריות פרילי מיובאות מאנגליה

ניר פיליגרן טהור

הידעת כי
כסטודנט באחד המוסדות להשכלה גבוהה אתה זכאי להנחה ניכרת מדמי המנוי שלך.
ראה מודעה בעמוד 21
הארץ

מתריעים
המועד האחרון
לתשלום דמי מנוי מראש ולזכות בהנחה ניכרת,
נא פנה מיד לאחד מסניפי הבנקים: לאומי, דיסקונט, הפועלים, סחר־חוץ, המזרחי וקופת־עם.
מנויים המעוניינים להצטרף להסדר יפנו אל: "הארץ", מח' ההפצה והמנויים, ת. ד. 233, תל־אביב
הארץ

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
קרן החינוך לישראל
מיסודה של המגבית היהודית המאוחדת

מכרז בניה ק/137
לבנית בית ספר מקיף דתי בטירת הכרמל

1. הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית בית ספר מקיף דתי בטירת הכרמל.
2. הבנין המתוכנן הוא בשטח של כ־3,700 מטר מרובע.
3. את תנאי המכרז והחומר הקשור בו אפשר לקבל החל מיום א' 15.10.72 בבנין הסוכנות, רח' קפלן 17, תל־אביב, חדר מס' 206 בשעות העבודה, תמורת תשלום של 250 ל"י אשר לא תוחזרנה.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום ג' 24.10.72. הפגישה במשרד מהנדס מועצת טירת הכרמל בשעה 10.00.
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצויינת בסעיף 3 לעיל עד ליום ד' 15.11.72 שעה 12.00.
6. תנאי התשלום במזומנים כפי שייקבע בחוזה שייחתם.
7. ההשתתפות במכרז זה פתוחה אך ורק לקבלנים רשומים בהתאם לחוק רישום הקבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט והרשאים בהתאם לחוק לבצע את העבודה המוצעת בהתחשב עם היקפה הכספי ומהותה.
8. אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

המכירה המיוחדת
ברהיטי יושקו
רהיטים בסגנון עתיק
בהנחות מיוחדות לרגל הרחבת העסק
המכירה לזמן קצר והיא על המלאי שבחנות ובמחסן
הזמנות להרהיטים שמגיעו למלאי יהיו בתנאים הרגילים
רהיטי יושקו יפו 3, טלפון 221978, ירושלים
הגלריה לרהיטים בסגנון עתיק

מכרז
קרן בטוח ופנסיה לפועלים חקלאיים
שדרות שאול המלך 8, תל־אביב

מציעה למכירה:
מכונית סאאב מסחרית שנת ייצור 1966 מספר 214—111
מכונית סאאב מסחרית שנת ייצור 1966 מספר 375—114
מכונית סוסיתא מסחרית שנת ייצור 1967 מספר 437—115

את המכוניות אפשר לראות בתיאום לפי הכתובת הנ"ל.
הצעות יש להגיש במעטפה סגורה עד 20.10.1972 עד שעה 16.00 במשרדנו קומה 7 חדר 727 או לשלוח לפי הכתובת מוכנות הדואר "בית המרכז החקלאי", תל־אביב.
המוסד אינו מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

המכון לפריון העבודה והייצור
מרכז ההדרכה
אזור חיפה והצפון
מודיע על הרשמה ללימודי ערב שיפתחו בחודש נובמבר 1972

ניהול פיננסי
מיועד: למנהלים פיננסיים של מפעלים ומוסדות, לכלכלנים, לגזברים, למנהלי חשבונות ראשיים ולמנהלים המטפלים בבעיות הכספיות של המפעל.
משך הקורס: כ־10 חודשים פעמיים בשבוע בשעות הערב.

תמחיר
מיועד: לאנשים הרוצים להכשיר את עצמם לתמחירנים.
משך הקורס: כ־13 חודשים, פעמיים בשבוע בשעות הערב.

בדבר פרטים והרשמה נא לפנות למשרדי המכון, דרך העצמאות 82 חיפה, טל. 666388, 667635.

ב"ה

דבר הרה"ג עובדיה יוסף

אל חברי הגוף הבוחר את מועצת הרבנות והרבנים הראשיים לישראל

אלה הם סעיפי מצעי לפעולותי אם אבחר לכהונת הראשל"צ והרב הראשי לישראל

א. ראשית כל אשתדל בכל יכולתי בסייעתא דשמיא לשמור על מעמדה של הרבנות הראשית לישראל כמוסד תורני הלכתי עליון, במדי־נתנו, ולהתמודד עם הבעיות המתעוררות בחלל עולמנו, ולפתור אותם ברוח תורתנו הקדושה, ולהחזיר לפסוק בבא דהוראה, בשיטת בית הלל, על פי כללי ההוראה של רבותינו הפוסקים בעלי השולחן ערוך וגדולי האחרונים אשר מפיהם אנו חיים, וכדרכי מאז ומעולם, כפי שמשתקף מתוך חיבורי שאלות ותשובות "יביע אומר" על חמשת חלקיו, ואשר זכיתי לקבל עליו את "פרס ישראל" לתרבות תורנית תש"ל. בחיבור זה דנתי רבות בבעיות אקטואליות עם התפתחות המדע והטכנולוגיה, וניצול המדע לפתרון בעיות סבוכות הקיימות מכבר, והגעתי בעזרת ה' למסקנות מתאימות, שגדולי התורה בדורנו קבלום באהדה ובהערצה, ועניתם תרבני בדברי תהלה, ועוד ידי נטויה בעזה"י, לפתור בעיות נוספות המט־רידות והמעסיקות את מדינתנו בדיני אישות וגיור ויתר בעיות אקטואליות התובעות את פתרונן על פי תורתנו הקדושה, אשר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. ועל פי הוראות רבותינו בש"ס ופוסקים ומרן השלחן ערוך אשר באורם נראה אור.

ב. לאייש את כהונות הרבנים המקומיים, בערים שנשארו זמן רב ללא רועה ומנהיג רוחני, וביחוד לספרדים ועדות המזרח, כגון: ירושלים, רמת־גן, חולון ועוד.

ג. למנות דיינים חדשים, ולפתוח עוד בתי דין בכמה מערי ישראל, ושפטו את העם משפט צדק. ולצורך זה יש להפעיל מחדש את "ועדת הבחינות לדיינים" אשר לצערנו ארכה מהכנסת זה זמן רב, מפני שהרבנות הראשית היתה שנים רבות משותקת, ועל ידי כך נגרם צער רב ותוחלת ממושכת גם למועמדים לדיינות, הנוכנים לבחינות. כמו כן, יש להשתדל לצמצם את הפער המספרי בין הדיינים הספרדיים לאשכנזים, שמתוך למעלה משבעים דיינים המכהנים במדינתנו, ישנם רק קרוב לעשרים דיינים ספרדיים.

ד. להקים מכון גבוה להכשרת רבנים ודיינים וכלי קודש, ולהקדיש תשומת לב ראויה לישי־בות הגבוהות בארץ, ולהדריך מעלי כשרונות מצויינים המתעתדים להיות מורי הוראה בישראל, ע"י שיעורים קבועים להבין ולהורות הלכה למעשה.

ה. להעלות את רמתם הרוחנית של הרבנים המשרתים בקודש בישראל, ע"י הרצאות מפי גדולי התורה, ולהשתדל להיטיב את מצבם, במעמדם ובתנאי עבודתם בכל אתר ואתר, ובייחוד בישובי העולים ועיירות הפיתוח.

ו. לחזק ביתר שאת את עניני הכשרות במדי־נתנו, על ידי הנחיות מתאימות בבתי המלון והמסעדות.

ז. לרדת אל העם, לקרב רחוקים ולעודד ולחזק קרובים, בקביעת שיעורים לתורה, ולבער הבערות הפורות שהן שורש הרע של ההתפרקות וההתדרדרות המוסרית שאנו עדים להם בדורנו, ורק התורה ומוסר היהדות מסוגלים לעצור את ההתדרדרות והמאור שבתורה יחזירם למוטב. וכמאמר: חזקו ידים רפות וברכים כושלות אמצו!

ח. לקרב את הנוער היקר שלנו אל צור מחצבתם, ולהביא בפניהם את דבר ה', כדי להוסיף חוליא בשרשרת הזהב של עמנו הנצחי, על ידי הרצאות תורניות בבתי ספר דתיים ולא־דתיים. וללבות את ניצוצי הקדושה אשר בלבם, עד שיהיו לרשפי אש שלהבת יה, בדברי חן ונועם. וכמאמרו של הלל הזקן: הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

ט. להסיר גורמי הפירוד בין העדות השונות, ולהביא לאחדות ולאהבת ישראל, כמאמר חז"ל (ירושלמי פ"ט נדרים): ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה. ולהשפיע על העם בכינוסי התעוררות בשובה ונחת, כמאמר חז"ל: דברי חכמים בנחת נשמעים. ללמוד מדברי חכמים זה בנחת ובעדינות — נשמעים. ואשרי המדבר על אוזן שומעת.

י. להדק את הקשרים עם אחינו בתפוצות הגולה, לטובת המדינה והעם, ולעזור להם להתגבר על נגע ההתבוללות והטמיעה בנישואי תערובת, ולקשרם בעבותות אהבה לישראל ולתורת ישראל.

יא. לעודד את העליה לארץ, ולתת לעולים די מחסורם גם בשטח הקליטה הרוחנית, כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם. ואם כה נעשה, בעזהי"ת יכול נוכל. שהבא להטהר מסייעין אותו (שבת קד.) וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום.

א' חשון תשל"ג (—) עובדיה יוסף

חזרה אל השלווה

„את אושרי מצאתי בקיבוץ" אומר קדיש לוז, לשעבר יו"ר הכנסת

קדיש לוז בדגניה ב׳ לפני 25 שנה

היכן הם היום

מאת שמעון סאמט

מר לוז, האם אתה מתגעגע לימי היותך יושב ראש הכנסת?

לא, את אושרי מצאתי רק בחיי הקבוצה, היינו בקבוצת דגניה ב׳, שאני חבר מראשיתה ואליה אני קשור בלי־ניתוק. בדגניה ב׳ כך טוב לי עד שאני ירא מפני הרע.

קדיש לוז, בן ה־78, היה כעשר שנים יו"ר הכנסת (בשלוש קדנציות), זמן מה היה שר החקלאות ו־מספר שנים שימש בתפקידים הסתדרותיים־ציבוריים שונים. עכשיו אינו לפני ימים מספר רגוע, לבוש חולצה פתוחה.

מה עושה כעת קדיש לוז? „באר להסכם עם אשתי רחל (כבת 70) אני אשחרר אותה מעבודת משק־בית בדירתנו (בת שני חדרים ורבע חדר אשר שופץ מפינת מחסן). זמן מה לאחר שובו לקבוצה עבד יש לו בחדר האוכל הקבוצתי. אף על כך הוא עוזר במקצת ב־הלת החשבונות של הקבוצה, מס־בגינה הנוי ובדשאים. הוא קורא בה וכותב. עד לפני זמן קצר גם פל באיסוף נייר משומש ועתונים בשביל בית החרושת לנייר חדרה כשההכנסה לייעד למען ה־ל. עד שבית החרושת הפסיק אי־הנייר.

מר לוז סרוד לאחרונה בליקוט בבעיות שילוב הדורות בק־בה ובקיבוץ. ילדיו (שני בנים ו־שתי בנות) ביקשוהו שיעלה על ה־כתב מה שהוא נוהג לספר להם כבר ימים על חייו מאז ימי הנעורים. נענה להם ופירסם ספר בשם „חד משנים־עשר". הוא היה ה־אחד מ־12 ילדי משפחתו שעלה ל־ארץ ישראל. הקשר עם בני מש־פחתו נותק. רק עם אחות אחת, ה־יא עדיין בעיר מגורי המשפחה בר־בריסק שברוסיה, היה לו קשר עד לפני שנה ומאז גם ניתק הקשר. ספרו השני מתאר אישים ואירועים ביונות ותולדות דגניה ב׳.

כיצד הגיע איש החקלאות הקבוצה אל עסקנות ציבורית שנמשכה ימים לא מעטות? בשעתו בא אליו ישראל גורפינקל־גורי ז"ל וביקש ממנו לשתף עצמו (יחד עם גורי) בעדת הביקורת הכרוכית של ה־הסתדרות (לוז היה חבר מפא"י מ־ראשיתה וכיום הוא חבר „עבודה"). הוא נענה לתקופה של שנתיים, וכ־חבר מועצת פועלי תל אביב—יפו פר־בה כחלוקה בית־ספירתית (אי ר״ב). אליו דוד בן גוריון והציע מנוע להבחר למערכת „שוב הענינים ל־אולם התקיף". שוב נענה לה אני חבר מטושמע הן במפלגה והן בהסתדרות") ומילא תפקיד זה שנה צי („לא יכולתי להמשיך בתפקיד של האווירה הרתוחה הכרוכה ה־

בין־סיעתיות — מה גם שנפשי חש־קה לשוב הביתה, לקבוצת דגניה").

כוחם של קמצים

באותם ימים אירע לו מקרה ש־הסב לו נחת רוח. לעתים קרובות היו או שביתות שבת בבנין מועצת הפועלים. אחד השובתים האלה בחר בחדר עבודתו של לוז לשביתתו. כ־ששאל אותו לוז לסיבת הדבר השיב

קדיש לוז בן 18

לו הפועל: לפי הקמצים המרובים שעל פניך אני מסיק כי בילית הר־בה זמן כאיש עבודה בשמש הלו־הטת, כן אני בילתי הרבה זמן כ־פועל בבנין בשמש הלוהטת, — לכן נעים לי ונוח לי להמצא במחיצתך.

לשאלה מה דעתו על מוכיל התוס־תדרות יצחק בן אהרן השיב לוז: אני מוכן להסכים לתיאוריות שלו ב־יחס למעמדו ולזכויותיו של העובד במדינה אבל אין אני מוכן לקבל את הצורה־ההתנהגותית הפומבית שלו כפי שהוא נוהג לבטא אותה, ולע־תים למצות אותה ברבים.

זמן מסוים עבד לוז במזכירות חבר הקבוצות והקיבוצים. בשנת 1951, ערב הבחירות לכנסת השניה, הט־יל עליו חבר הקבוצות והקיבוצים לייצגו ברשימת המועמדים של מפא"י לכנסת. שוב נענה ונבחר. כארבע שנים היה חבר ועדת הכספים של הכנסת (הידע שלו בכלכלה ובכס־פים רכש לוז בשעתו בבית הספר לכלכלה בפטרוגראד שברוסיה). כ־עבור זמן נבחר לשר החקלאות ו־לבסוף ליו"ר הכנסת. בהגיעו לגיל 75 אמר די! פרש וחזר לקבוצתו ל־צמיתות. לעתים רחוקות הוא מבקר בכנסת בעיקר כשהוא נזקק לספ־ריית הכנסת, הוא אומר: „אינני מ־צטער על שנות שרותי בכנסת וב־משרד החקלאות, כי לפי עניות דע־תי לפחות עשיתי שם משהו".

על מעמדו ופעלו של קדיש לוז ב־כנסת אמר אחד מותיקי הכנסת: „קדיש לוז היה כל הזמן קנא לחו־קיות וליושר. לעתים מעבר לגבול הנסבל ואפילו כשהדבר נגע לטיפתו". על הכנסת ובחירה מסרב קדיש לוז להביע דעה. הוא מסכים שיש

צורך בגיוס כחות צעירים מוכשרים לכנסת, אבל אין הוא גורס שאת הזקנים יש לשלח. לדעתו צריך להיות איזה גיל פרישה סביר, אך אין לעמוד בכך על קוצו של יוד אם על ידי כך גורמים נזק למדינה.

אשר ל„פרשיות" וגילויי השחיתות אומר לוז שהן תופעות מדאיגות ל־מדי ומקורן לא מעט בהונאה וכן בכך „שאנו הולכים בשטחים מסוי־מים בדרך כל הגויים — ולאו דווקא הנאורים שבהם". אלא שעם כל ה־גילויים השליליים סבור לוז שאפשר לפעול לשיפור המצב במידה ניכרת ולקירוב הלבבות ביתור נוכח העוב־דה שאוחדת האומה ניגלית בכל פא־רה בעתים של סכנות ומאבקי במ־חון של המדינה. המאבקים ב־25 שנות קיום ישראל עם מלחמת ששת הימים, כגולת הכותרת, מוכיחים זאת.

לוז אינו מוכן להזכיר שמות אי־שים במדינה כמועמדים לכהונת הנ־שיא, אך משאני מזכיר לו את הרע־יון כי אם תתעורר מחלוקת חריפה סביב מועמד לכהונת הנשיא אולי מן הראוי לבקש את „האשה הראויה" לתפקיד רם זה, מעיר איש שיחי: מדוע לא? מדוע להוציא עקרונית מהחשבון אפשרות שכזאת? וכשאני מזכיר את שמה של גולדה מאיר שוב מוען קדיש לוז כי הוא נמנע מהזכרת שמות כל שהם.

היחס לדת

האם אתה דתי, מר לוז? (תחילה קבענו פגישה למחרת יום הכיפו־רים, אך מר לוז ביקש אחר כך לד־חותה מפני שצום יום הכיפורים ב־מזג האויר השרבי התיש את כחו־תיו „ולכן נעשה זאת, אם ירצה ה־שם, במועד מאוחר יותר" — כתב לי באיגרת).

תשובתו היתה: השאלה היא מה זה איש דתי. אני מאמין, מתפלל בבית התפילה של הקבוצה כשיש תפילה בציבור וזה גורם לי נחת רוח. מימי נעורי אני צם ביום ה־כיפורים, גם בתקופת שרותי בצבא הרוסי — ואף למחרת יום של ניתוח בבית החולים שחל ביום הכיפורים.

קדיש לוז היום

מר לוז חבר קבוע בחוג ללימודי ה־תנ"ך שבקבוצה בראשות חבר הוותיק בדגניה יחזקאל גולדשטיין (בחוג זה משתתפים גם שלושה צעירים — ילדי דגניה ב׳). באמונת ישראל רואה קדיש לוז השראה ובתנ"ך גד־לות ההתרוממות רוח. לשאלתי אם הוא אוכל בשר כשר, השיב לי ב־חיוך: מבחינה זו אין לי כלל בעיה, משום שאני צמחוני. אך הוא הרגיש כי הבשר בשביל דגניה ב׳, המונה כ־600 נפש, נקנה בטירת צבי ה־דתית.

ומה הם חיי יום־יום של קדיש לוז? הוא קם כמעט יום־יום בין 3 וחצי לארבע בבוקר לראות את הוד המקום והסביבה. הוא עושה ל־עצמו (כשאשתו עדיין ישנה) כוס תה, מצעה לחדשות העתון הרדיו, עוסק ב„מזכרוני" הדירה ומטפל קצת בגינה. משקמה כעבור־זמן אשתו, סועדים הם ארוחת בוקר „ואז אשתו לעבודתה והוא לעבודתו. ובשעת צהרים — תנומה קלה. ב־שעות הערב קריאה, מפגשים („מ־בלי לשכוח את הנכדים") לפעמים צופים בשידור טלוויזיה.

הפנסיה של קדיש לוז מהכנסת ב־שעור 70% משכרו (תקוה לשכר ראש הממשלה) הולכת לקופת הק־בוצה. לפי חוקת הכנסת מקבל ה־יושב ראש הפורש, לא רק פנסיה אלא גם מכונית צמודה עם נהג. אך לוז הודיע כי אין לו צורך לא ב־מכונית ולא בנהג. רק אם יתצר פעם צורך דחוף בהסעה מסוימת הוא יבקש להעזר בהסעה ממלכתית. הוא נוסע לעתים באוטובוס ציבו־רי, במונית או ברכבת הקבוצה. אך כעת אינו מרבה בנסיעות.

חיי משפחה מאושרים ללוז. הוא ורעייתו מתכוונים לתת בקרוב את תחנות הזהב שלהם, עם הילדים, ה־נכדים ומקורביהם שבקבוצה ומ־חוצה לה. שתי הבנות אסתר וחנה עקרות בית, בן אחד, צבי, סופר ד־מרצה בכיר באוניברסיטת בר אילן, הבן האחר, אהוד, מרצה באוניברסי־טת חיפה ומורה במכללת עמק היר־דן, כעת הוא בשליחות בחו"ל.

האם שבעים רצון ההורים מדרכי הבנים? תשובת לוז: אליבא דא־מת היתה שאיפתנו, שלי ושל אש־תי, כי גם ילדינו ילכו בדרכנו, יהיו חקלאים ואנשי הקבוצה. אבל הב־נים פנו להוראה, שגם בה יש שלי־חות מכובדת במדינה. כולם ילדים טובים ואנו קשורים מאד, ידידים מקרוב ומרחוק באים לבקר אצל לוז בקבוצה. דירתם צנועה אך ערוכה בטוב־טעם ובה ספרים רבים. כ־500 ספרים תרמו לספריית עמק הירדן.

קדיש לחינסקי־לוז נולד בינואר 1895 בבוברויסק, קיבל חינוך מסו־רתי וכללי. בית לחינסקי היה רווק מציונות, רק קדיש „הלך בשבי" אחר הציונות עוד מימי נעוריו, שקד לל־מוד עברית ושאף לעלות לארץ יש־ראל ולעבוד בה בחקלאות. לאחר כמה נסיונות בלתי מוצלחים לעלות לארץ ישראל, עלה ב־1920 — ביום הגיעו לארץ של הרבוס סטואל, ה־נציב הבריטי הראשון. לוז עבר ב־עבודות שונות עד שמצא את מקו־מו בדגניה ב׳ יחד עם אשתו. והיה איש ההגנה ונלחם במלחמת־דמים (נפלו אז 15 אנשי המקום) על ה־גנת דגניה ועמק הירדן בפני כנופ־יות הפורעים כשהוא קצת בעל נס־יון מתקופת התגייסותו לברית החי־יילים היהודים ברוסיה בימות יוסף טרומפלדור ומשרותו בצבא רוסיה. קדיש לוז ידוע כאיש אידיאלים וחיים צנועים.

מנהיגים מדרגה שניה

יש להחליף את חברי ועד הנאמנים לנכסי הווקף

מאת אבי ולנשטין

עלי סוקר־רשידי, חבר ועד הנא־מנים לנכסי הווקף ביפו, היה ב־1953 עד מדינה במשפט רצח בו הורשעו שמואל לוי ערוסי, אחמד קלאני ש־

הקיר החיצוני של המבנה והמקום שישמש לבניית חנויות (באמצע)

לבי ומחמד עלי שרים ונדונו למא־סר עולם.

השלושה נשפטו בבית המשפט ה־מחוזי בתל־אביב באשמה רצח אחי־בד עלי אל סעדי, המכונה אבו עלי. שלושה קשרו ביניהם קשר לשדוד את כספו, משכוהו במירמה לבית לוי, שם כרכו חבל על צווארו ו־רצחוהו.

אשר לחלקו של עלי סוקר־רשידי הנרצח היה ערבי גלמוד שהתגורר בחדר ברחוב 60 ביפו. על אף גילו הגבוה הוא המשיך לעבוד, חסך כסף, היה מלווה ברבית ותפקיד כמה מאות לירות אצל ניקולא סבא ביפו, שם התעסק בעבודות שליחות שונות. ה־

קובעים השופטים הנשיא התורן של ביהמ"ש המחוזי בתל אביב מ. קנת והשופטים ש. קסאן וא. מני: „מן הראוי לציין בשלב זה שעלי סוקר הפך עד מדינה וסיפר מה שסיפר, היה זהיר למדי ונמנע מלסבך עצמו במידה שתפקידו הרשה לו לעשות זאת. וכך יצא מעדותו שכל תפ־קידו היה להוביל את הקרבן למ־קום המשע במחיר 200 ל"י, ובשעת מעשה לא היה אלא צופה בעל כורחו, שנקלע למקום רק אגב עסק, וכל המעשה היה דבר שלא ציפה לו ולא האמין ברצינות בבצועו קודם לכן. אכן סבורים אנו שעלי סו־קר לא היה כלל וכלל צופה תמים, ואף שעדותו היתה ערוכה יפה הוא עצמו גילה פקחות, קור רוח והת־מצאות להפליא בתשובותיו לשאלות שהוטמרו עליו מצד הסנגוריה, ברור לנו שעדותו לקתה בחוסר ביוס ל־בצועה של התכנית תוך כוונה להו־ציא עצמו הימנה".

היועץ לענייני ערבים במשרד ראש הממשלה, מר שמואל טולדנו, בחר את שבעת חברי ועד הנאמנים לנכסי הווקף־ביפו. והוסיף להם שני חברים בשמה. שגברו, השמועות על מעשים בלתי כשרים בועד, הוחק קובע כי אנשי הועד ממונים האינם נבחרים על־ידי בני המקום. בהשר־בה לשאלתי אמר מר טולדנו, כי לא ידע עד השיחה בינינו (בערב יום הכיפורים) על עברו של עלי רשידי־סוקר כעד מדינה במשפט רצח. כמו־ליא הדבר שפרשה עליה יודעים ר־בים ביפו נעלמה מעיני היועץ ל־ענייני ערבים בבכורך ראש הממ־שלה.

בסוף 1968 מונתה הועדה הנוכ־חית בראשה עומד מר נומי גיבא־לי. בתחילת עבודת הועדה שימש עלי ראשידי־סוקר מזכיר הועדה. ב־אוקטובר 1968 נשאלו ג'יבאלי ורשידי על־ידי כתב „הארץ" כיצד נבחרו הם ולא אחרים לתפקיד זה והם אמ־רו: „היועץ בחר את הנכבדים ואת המקובלים בציבור הערבי, היכולים לייצג בצורה מושכת את ענייניו".

האוטוריטה

אלא שהרעה ברחוב שונה במקצת. אין זה סוד כי המשכילים, העשי־רים והנכבדים של יפו בתקופת ה־מנדט ברחו עם הקמת מדינת יש־ראל. מאז הגיעו למנהיגות אנשים שלא היו זוכים למעמד כזה לוא נשארו כאן המנהיגים הקודמים. ל־מנהיגות של נומי ג'יבאלי ועלי רא־שידי קמה בשנה האחרונה אופו־זיציה, המתארגנת על־ידי חוגי הצ־עירים מבין מוסלמי יפו. הם טוע־נים, כי הגיעה השעה שאת המוס־למים ביפו ינהיגו אנשים משכילים וצעירים, הכואבים את כאב „העדה המוסלמית מתת־דיור ובעיות סוציא־ליות אחרות.

הם טוענים נגד מינויים של חב־רי הועד הנוכחי על־ידי מר טולדנו ומבקשים להדיח את ג'יבאלי מתפ־קידו כיו"ר ועד הנאמנים. בקרוב צפויה הודעת התפטרותו של ג'יבאלי מתפקידו כיו"ר הועד. הוא ממתין היום לסיום הדיון בבית המשפט בנו המבקש להחזרת מסבר הסן בק, ולאחר מכן יודיע כנראה על פרישתו מתפקידו.

מר טולדנו גילה לי, כי צפויים חילופים בועד הנאמנים אחרי ש־יודיע נומי ג'יבאלי מרצונו על הת־פטרותו. בין החברים החדשים יהיו צעירים ומשכילים. החילופים ייעשו במטרה לשים קץ לשמועות ולריננ־נים על מעשים בלתי כשרים.

העדה המוסלמית ביפו נמצאת ל־הקלת מצוקת הדיור של תושביה. המצב הנוכחי „לא יהיה טוב יותר בחורף המתקרב, כי לא נעשה דבר המאפשר התולת בנית יחידות־דיור למוסלמי יפו על־ידי חברת חלמיש. המשימה של הועד החדש צריכה להיות סיום מוצלח של מכירת אד־מות הווקף לטובת הנצרכים באופן שלא יפגע ברגשות הדתיים של ה־צבור המוסלמי ביפו ולא יתן מקום לריננים.

בשנת בחירות עלולים יסודות קי־צוניים לגרום לתסיסה בקרב מוס־למי יפו בנושא כבירה אדמות ה־וקף. החוק שאינו מקבל על כל התושבים, על הגורמים הממשל־תיים לקבוע כל אפשרות של הסתה בנושא זה. גם מועד חדש שיבחר קשה לצפות שיהיה מייצג את כל התושבים המוסלמים ביפו. אולם גם אם לא יהיה כזה, מכל מקום יש לדאוג לכך שלא תהיה מחלוקת ב־דבר מידת היושר האישי של החב־רים בו.

(מאמר אחרון בסדרה על עסקי ההקדש המוסלמי ביפו)

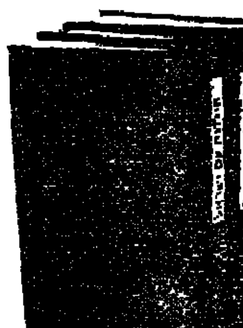

תולדות עם ישראל
ב־3 כרכים

הוצאת דביר

מאת: פרופ׳ אטינגר * פרופ׳ בן־ששון * פרופ׳ מלמט
פרופ׳ ספראי * פרופ׳ שטרן * פרופ׳ תדמור

בהנחה רק עד סוף חודש זה
52.50 ל"י במקום 66.— ל"י

הופיע

מדריך ליונקי ארצנו

ציור: וולטר פרגוסן
כתיבה ועריכה: וולטר פרגוסן ועוזי פז

בהוצאת רשות שמורות הטבע,
בשיתוף עם אגודת „דן הסכך" — בנק הפועלים.

הפצה ראשית:
מחלקת ההספקה ע"י ספרית פועלים, ת"א, ת.ד. 526

בבי"ס לגזירה ותפירה

הידוע כלוב ביותר בארץ נפתחים קורסים חדשים. ההרשמה מ־3 אחה"צ עד 7

איכנשפיין

תל־אביב, רחוב פינסקר 9

עקד הופיע הספר

„דרכים בהוראת השירה"

מאת ד"ר אדיר כהן

ספר עזר ראשון מסוגו בעברית המבוסס על נסיון עשיר בהוראה ובמחקר.
חיוני לכל מורה לעברית בבית־ספר יסודי ובחטיבת הביניים.
ניתן להשיגו בכל חנויות הספרים החשובות.

„מלדן" הסמל של המתחזק הנאמן

אגודת המתחזקים למכשירי חשמל בישראל.

הידעת כי?

עובדי משרד הבטחון

נהנים מהנחה ניכרת

מדמי המנוי

ראה מודעה בעמוד 21

הארץ

הוצאת ספרים ש. זק ושות׳

רח׳ המלך ג׳ורג׳ 2 טלפון 227819 ירושלים

הופיע לקראת שנת הלימודים

בראשית

עם פירוש רש"י

מאת: תמר פיש

מכיל לקט מרש"י, פרקי־עבודה ותרגילים לשינון וחזרה עצמית, הכל לפי שיטה קלה ונוחה להקלת הלימוד הראשוני ברש"י.

למכירה בכל בתי־מסחר לספרים בארץ

Institut Français de Tel-Aviv

תל־אביב, רח׳ הירקון 111, טלפון 236470

שעורים בצרפתית

לנער ומבוגרים, מתחילים ומתקדמים
לפי שיטה אורקולית ורגילה

ההרשמה נמשכת
בשעות הבקר והצהרים

גלריה לאמנות „העתיד"

תערוכה של הדפסים ורישומים

של

מיכאל לבסוב, משה הופמן
מיכאל גיסלין, גיורא דובלון, שאול שץ

15.10.72 — 14.11.72

הפתיחה ביום ראשון 15.10.72
בין השעות 6.00—8.00

התערוכה פתוחה בימי א׳—ה׳ בין השעות 9—1 לפנה"צ, 4—7 אחה"צ, בימי ו׳ 9—1 לפנה"צ.

ירושלים, רח׳ החבצלת 2, קומה ב׳, טל. 232131

הסתדרות מדיצינית הדסה
ירושלים

(72/52) (1

נתפנה מקום לתלמיד/ה
בקורס לטכנאי אלקטרואנצפלוגרפיה

משך הקורס — שנתיים

מאת המועמד(ת) נדרשת השכלה תיכונית מלאה ועליו(ה) להיות לאחר שרות צבאי.

בדבר פרטים נא לפנות אל מזכירות בית־הספר לאחיות הדסה, עין־כרם, ת. ד. 499, ירושלים (טל. 38211 שלוחה 315), בשעות 9—1 לפנה"צ.

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה לאמנויות ולתקשורת

הודעה לתלמידי הפקולטה

1. שנת הלימודים תשל"ג תפתח ביום ראשון, ד׳ בחשון תשל"ג, 15 באוקטובר 1972.
2. כנס הגיגי של כל תלמידי הפקולטה ומוריה יתקיים ביום שלישי, ו׳ בחשון תשל"ג, 17 באוקטובר 1972, בשעה 12.30, באודיטוריום ע"ש פאסטליכט שבבנין מכסיקו לאמנויות.
3. על כל התלמידים שטרם השלימו את תכנון מערכת השעורים בגליון הייעוץ, להחזיר את גליון הייעוץ למזכירות החוג, חתום ע"י יועץ החוג — עד ראשית הלימודים.
4. יועץ החוג לא יחתום על גליון הייעוץ אם לא יוצג לפניו כרטיס תלמיד וגם המאשר הרשמה ותשלום ראשון על שכר לימוד.
5. על תלמידי הפקולטה לעקוב אחר הקריאה הפקולטה, אשר תתפרסמנה על לוחות המודעות בבנין מכסיקו לאמנויות.

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללמודי חוץ
מודיע על הרשמה

ללימודי תעודה בתקשורת

בחיפה ובתל-אביב

* ספרנות טכנית
* קורס מתקדם ליחסי צבור
* לימודי עתונאות (בת"א בלבד)
* קורס מתקדם לפרסומת (בת"א בלבד)
* כתיבה טכנית (בת"א בלבד)
* קורס ברדיו ובטלויזיה — טכניקות השידור, ההפקה וה־תכניות (בת"א בלבד)

פרטים והרשמה:
בחיפה: הטכניון, בנין ראשי, הדר הכרמל, טל. 667818, 661151
בתל־אביב: הטכניון, רחוב ליסין 14, טל. 268126/7, 266992

אוניברסיטת הנגב

מודיעה

על פתיחת מכינה
במקצועות מתימטיקה, פיסיקה

לקראת בחינות המיון במדעי הטכנולוגיה שיתקיימו באוגוסט 1973

המכינה נפתחת ביום ד׳ — 1.11.72 ונמשכת תשעה חודשים.
רשאים להרשם בעלי תעודות בגרות בכל מגמה שהיא.

מקצועות הלימוד: — מתימטיקה ופיסיקה

הלימודים יתקיימו פעמיים בשבוע בין השעות 17.00 עד 21.00, בכל מקצוע ארבע שעות בשבוע.

שכר לימוד: — 225.— ל"י לכל מקצוע.
דמי הרשמה: — 25.— ל"י
אפשר להרשם למקצוע אחד בלבד.

ההרשמה: —
פרטים וטפסי הרשמה ניתן לקבל במשרד הרישום למכינות, אוניברסיטת הנגב, ת. ד. 2053 בבאר־שבע, או אישית, בחדר 25, מלון עין־גדי (לשעבר) טלפון (057)4404 או (057)2209.

משרד הבריאות

קורס לאחיות מעשיות

יחידת האחיות מודיעה, כי נותרו מספר מקומות בקורס לאחיות מעשיות שייפתח בביה"ח הממשלתי „שער מנשה"

מועד פתיחת הקורס — אוקטובר או נובמבר 1972

מועמדות מגיל 17 ומעלה עם השכלה של 8 שנ"ל, לפחות, מתבקשות להרשם ישירות בביה"ס לאחיות „שער מנשה"

למד אנגלית
ושפות אחרות

לפי שיטת הלימוד היעילה והמפורסמת ביותר בעולם
בבתי ספר „ברליץ"

קורסים חדשים: 15.10 ,18.10
Modern English Business Correspondence
קורספונדנציה אנגלית מסחרית
כתות מיוחדות
English Conversation

ברליץ BERLITZ

תל־אביב, נחלת בנימין 2, טלפון 56347
תל־אביב, שדי דוד המלך 1, טלפון 264443
חיפה, החלוץ 27, טלפון 69265

10 יתרונות
בלימוד לפי שיטת „ברליץ"
על פני כל שיטה אחרת

1. בכל כתה לומדים רק 4—5 תלמידים ועל ידי כך ניתנת אפשרות לכל תלמיד להתקדם באופן פעיל ואינדיבידואלי בשעור.
2. במרכזו של כל שעור עומד תמיד נושא הקשור בחיי יום יום והסביבה.
3. כל נושא כזה בקורס טוב של הומור הכוסיף להנאה מהשעור.
4. הדקדוק נלמד תוך כדי שימוש מעשי בלשון ולא על ידי שינון כל־לים.
5. לאחר חודשי לימוד ספורים נוכח התלמיד בשליטתו הגוברת וה־כוונת בשפה.
6. על פי שיטה „ברליץ" לומדים שליחים דיפ־לומטיים לחו"ל, אנשי עסקים וקציני צה"ל.
7. שיטת „ברליץ" מיוצגת בחוליה מכוונים ל־בכל מיושרות תשובה וכבירה גבוהות ל־אחר לימוד כהיר של השפה האנגלית המדוברת.
8. בין תלמידי „ברליץ" בארץ נמנים כדיפלומטים, חברי כנסת, מדענים, רופאים, עורכי־דין, מחקרי במה ובד ואנשי סגל עבריתיות.
9. שיטת „ברליץ" עוזרת לישראלים היוצאים לחו"ל להתבטא בנבוכות, בקניות, בבתי־ חולים ובבילוי.
10. אם לבדה שפה אחת לפי שיטת „ברליץ" ילמד כל שפה נוס־פת בקלות מרובה לפי אותה שיטה.

מה מבדיל את שיטת „ברליץ" מכל יתר השיטות?

* כל מורה מלמד רק בשפת האם שלו ולפני שהוא מוסמך להוראה הוא נאלץ לעבור קורס מושלם בשיטת „ברליץ".
* ל„ברליץ" נסיון הוראה ברחבי תבל מאז 1878.
* לכל שעור לפי שיטת „ברליץ" יש ערך מעשי ומיידי.
* שיטת „ברליץ" היא התאמה שיטתית לתהליך פסיכולוגי המאפשר לילד ללמוד את שפת האם שלו, אבל היא מות־אמת לשלבים שונים של תפיסה שכלית בהתאם לגיל הלומד.

• • •

קורסים חדשים:

קורספונדנציה אנגלית • הכנה לבחינות באנגלית לאוניברסיטה ולטכניון • קורסים מזורזים • עזרה לתלמידים באנגלית, צרפתית וערבית • קורסים מיוחדים לפני־הצהרים לעקרות בית ומשעה 1.30 עד 3.00.

שעורים פרטיים

מכذا من الأصل

مكذا من الأمل

יורם ברונובסקי

„פואימות קטנות בפרוזה" לשארל בודלאר

„פואימות קטנות בפרוזה"* — שם קובץ התרגומים העברי — היא תת־כותרת של הקובץ, ששמו במקור הוא : "Spleen de Paris" ספלין פאריסאי (אף שתת־כותרת זו שימשה ככותרת לפרסומים של הפואימות בכתבי־עת, קודם שיצאו בספר). שני שמות־עצם המרכיבים את השם הזה — „ספלין" ו„פאריס" — שהראשון בהם מתאר את נופו הנפשי הקבוע של בודלאר והשני את נופו הפיסי — הם מושגי־יסוד של התופעה בודלאר.

„תופעה" — זו אולי המלה היחידה המעורפלת דיה לתאר בה את בודלאר. כל כינוי אחר — כולל „משורר" — עשוי לגמד אותו, לדמות אותו לאנשים אחרים בו־בזמן שבודלאר היה, כנראה, חד־פעמי לחלוטין ובלתי־דומה לאיש. אף שקל לדרג את יצירתו לפי שלמות הצורה של כל חלק וחלק בה (למעלה־למעלה שלמותם המחודה של בתי השירים, קצת למטה ממנה החיתוך החד המושלם של הפואימות בפרוזה, אחר־כך הביקורת האמנותית, התרגומים מאדגאר אלאן פו, קטעי היומנים האינטימיים והמכתבים, ר־כי) תהא זו, בעצם, טעות המורה לגשת לבודלאר גישה „מדרגת" כ־זאת — ככל שהיא מקובלת בביקורת ומקלה עליה. בודלאר הוא תמיד הוא, המבנה הקלאסי של בתי השיר שלו והקטעים המפוררים של היומנים האינטימיים אינם בסתירה מ־אתנו — תרף השוני בבידת „הציבוד האמנותי" שלהם — את העיקר: לבו העירום של בודלאר. כאמנים גדולים מעטים מאוד הוא באיזשהו מובן לא רק מעל ל„צורה" אלא גם מעל ל„תוכן". דומה שאלה קטיגוריות קטנות מכדי לשימו בהן, השפעתו (עלי, על־כל־פנים) היא כהשפעתה של מוסיקה. הויכוח על מהותה של המוסיקה (האם המוסיקה היא רק „צורה" או שמא רק „תוכן") מקביל לויכוח כזה על בודלאר ויש בכך משום פלא, שהרי אמנותו היא אמנות־מלים. ייתכן ש־הויכוח הזה על צורה ותוכן בספרות מייצג את הצייר־בורגנות של הביקורת — בגבהים אין לו כל משמעות.

דומה שכדאי להדגיש זאת לפני שמייחדים את הדיבור על הנסיון הצורני המעניין שעשה בודלאר ב־קובץ הפואימות בפרוזה שלו. אמנם אין הוא ממש אבי הז'אנר המיוחד הזה, שעתיד היה לתפוס מקום יחודי במינו בשירה הצרפתית שלאחר בודלאר — „פואימה בפרוזה". כאביה של זו יכול להיחשב אלויס ברטראן, איש־ספרות נשכח למדי היום לא פחות כאשר בימי חייו. ברטראן לא פירסם ספר בימי חייו, רק זעיר פה זעיר שם סיפורים קטנטנים ב־כתבי־עת, שנאספו לכרכון בשנת 1842, שנה לאחר מותו, תחת השם „גאספאר של הלילה, פאנטאסיות בנוסח רמברנדט וקאלו". בחוגים מ־צומצמים התקבל ספר צנום זה בהת־להבות רבה, אך את פרסומו היום הוא חייב, כמדומה, ללהטים שחיבר על־פי כמה מקטעיו מוריס ראוול. בודלאר כותב במכתב לארסן הוסאי, המשמש כהקדמה ל„ספלין של פאריס": „עלי למסור הודאה קטנה: בדפדפי, אולי בפעם העשרים ב־„גאספאר של הלילה" המפורסם של אלויס ברטראן (ספר הידוע לך, לי ולאי־אילו מידידנו — כלום אינו ראוי לכינוי „מפורסם" ?) עלה רעיון בלבי לעשות כמעשהו ולהשתמש לשם תיאור החיים המודרניים, או נכון יותר החיים מודרניים ומופשטים יותר של אדם אחד, בתהליך שהוא השתמש בו לשם ציור החיים העתיקים הציוריים והתמונות כל־כך."

בודלאר עצמו מצביע כאן ברמז על ההבדל שבין הפואימות בפרוזה של ברטראן ובין הפואימות שלו. ברטראן כתב סיפורים קטנים על דמויות ותמונות (כמה מן הפואימות בפרוזה שלו הן תיאורים של תמונות ידועות — של רמברנדט, למשל) ואין במרכזן גיבור לירי, דמות מ־סוימת של „אדם אחד" שדרכו עובר הכול, האני השירי שבודלאר היה מאבותיו (כן, כמה זה מוזר, רק לפני קצת למעלה ממאה שנים הופ־צאה הדמות הזאת, האני בספרות). בודלאר יצר, למעשה, את הפואימה

תרבות וספרות

בפרוזה מסוג שלאחר־מכן התבקשו לו רמבו ומאלארמה, ובשירת המאה העשרים, משוררים דוגמת מאקס ז'אקוב — מחבר ספר פואימות ב־פרוזה נפלא בשם „קופסת של קר־ביות". צמיחתה של הפואימה בפרו־זה מן ההבנה החדשה של השירה שהביא בכנפיו הרומאנטיציזם : שי־ריותו של דבר שוב לא נמדדה לפי קריטריונים צורניים נוקשים, דוגמת אלו ששימשו את הקלאסיציזם ה־צרפתי, ושפעם ניזונו הוליד יצירות „פרואיות" לחלוטין שהתהוו כשירה בעזרתן של מסכות כמו החרוז וה־קצב — אלא שיריותו של דבר נמ־דדה לפי מהותו. הגבולות שבין שירה ופרוזה נישטשו עקב כך עד מאוד השירה הרחיבה את תחום שלטו־נה — היא החלה להקיף גם דמויות, חפצים וסיטואציות בפרוזה. (כדי להרבות בלבול, אפשר להוסיף שבי־מי־הביניים היה קיים ז'אנר שירי — קצבי ומחורז — שנשא את הכינוי „פרוזה", במאה העשרים התייחס לפרוזה במובן זה המשורר בלאז סאנדראר כשכינה פואימה שלו בשם „פרוזה על הרכבת הטראנסיבירית ועל ז'אן הקטנה מצרפת").

מעניין הדבר שבין אלה שגרמו לטשטוש התחומים זה בין השירה וה־פרוזה היה בודלאר, ששירתו מצוינת בחיתוך קלאסיציסטי ברור ומשוררת רבות שלה עולים הדי קצביו של ראסין.

דמותו של האדם האחד, האני ה־עומד במרכז הפואימות בפרוזה, מו־כרת גם מתוך „פרחי הרע" ומתוך היומנים האינטימיים והכתבים באס־תטיקה של בודלאר. גופה הנפשי של הדמות הזאת מתואר, כאמור, על־ידי המלה האנגלית ס פ ל י ן. ב„פרחי הרע" מצויים כמה שירים בשם זה, ביניהם אחד מופלא ביותר, זה המתחיל בטור „הרי אני כמו מלך של ארץ גשומה" ומתאר נסיך נרפה שדבר אינו יכול לשמח אותו ואשר בעורקיו זורמים מי נהר הלית במקום דם. הפואימה בפרוזה הראשונה שב־„ספלין של פאריס" — הנודעת שב־קובץ — מוסיפה קווים לדמותו של האני הזה (דמות של בודלאר) השרוי בספלין (שעמום, רפיון, תוגה וכו' — מלים בתחום המשמעויות הזה מתרג־מות בערך את המלה הבלתי־ניתנת לתירגום הזאת) מהמיד:

„הזר", המנוכר לכל ההויה — האוהב רק את „העננים החולפים... העננים הנפלאים." לזר זה, המשורר הסובר שכנפיו מפריעות לו ללכת, נשארים החלופות הנגיזונות. „הזמ־נה למסע" הוא שם של שיר מ„פרחי הרע" ושמה של פואימה בפרוזה.

חלומות מסע אלה הם נושאי שירים נוספים ב„פרחי הרע" — דוגמת „המסע לקיתארה" — ושל פואימות בפרוזה נוספות כמו „בכל מקום ש־הוא מחוץ לעולם" — ויש בהם הדים למסעו הכושל של בודלאר להודו, שנסתיים, כנראה, באיי מאוריציוס. זאת ועוד : חלום הנסיעה ואהבת האכזוטיקה הם חלק מ„גני־העדן ה־מלאכותיים" של בודלאר, שחלקם האחר נבנה על סמים משכרים ועל אלכוהול („לעולם יהא אדם שיכור" — בפואימה בפרוזה בשם „השי־תכרו").

התגלמויות אחרות של האני הזה הן דמויות הליצנים והאומללים, דוג־

שארל בודלאר

מת אלה העומדים במרכז שתי הפו־אימות בפרוזה, „מות גיבורים" ו־„המוקיון הזקן". לדמות הליצן האלי־גורית („אצלי הכול הופך לאליגו־ריה" — כותב בודלאר בשיר „הבר־בור") הקדיש פרק מפולה בספרו על בודלאר החוקר השווייצי ז'אן סטא־רובינסקי („על מקבילות אליגוריות מסוימות לדמותו של המשורר").

הספלין קובע את דמותו של הגי־בור הבודלארי (שלשם הקיצור, אפ־שר לקרוא לו בודלאר), אך לא פחות מכך קובעת אותה חושניות פרועה ומכאיבה. יקצר המצע לתאר את „הא־שה הבודלארית", לזאת אפשר להסב את תשומת־לבו של הקורא : היא מתוארת בעיקר כתופעה של ריח, יותר מהופעה ויזואלית. במכתב אחד לסנט־בוו כתב בודלאר:

„פעם אחת, ביומון הרוחש לי רעה, קראתי משפט בדבר כיעורי האיום, משפט הכתוב כך שיהיה בכוחו לדחות ממני כל חיבה. היה זה קשה בשביל אדם האוהב כל־כך את ריחה של האשה..."

„ריחה של האשה" עולה מתוך שירים כמו „ניחוח אכזוטי" „האוניה היפה" ובמיוחד מובלט ריח שערה של האשה בשירים כמו „השער" ובפואימה בפרוזה „העולם התלוי ב־שערה".

האדם האחד, בודלאר, עומד בעי־מות עם החוץ — אותו חוץ שכוהרת הפואימות בפרוזה מכנה אותו בפש־טות פאריס, „בירת המאה תשע־עשרה", כפי שכינה אותה ואלטר בנימין (מחבר אחת המסות היפות ביותר שהזדמנה לי הזדמנות לקרוא על בודלאר : „על מוטיב אחד אצל בודלאר").

במכתב לארסן הוסאי ציין בודלאר כגורם להיווצרותן של פואימות ב־פרוזה את „הישיבה בכרכים עצומים ובמסכת יחסיהם שאין להם סוף". אף שתמוה למדי הקשר שבין הצורה של הפואימה בפרוזה ובין החיים בכרך הענק (הרי גם שירים רבים ב„פרחי הרע" עוסקים ב„עיר־הרוחשת כקן נמלים"), אין ספק שהעיר היא אחת הגיבורות הראשיות ביצירה ה־בודלארית, שיש בה כמדומה שלושה גיבורים : המשורר, האשה, העיר. זוהי עיר של עלובי חיים, של „מטו־רפות" (הפואימה בפרוזה הנהדרת „העלמה ביסטורי", הקרויה בתרגום העברי „העלמה ומאכלת־המנתחים", מתחילה בתפילה לאלוהים לעזור למטורפים אלה), של ה ה מ ו נ י ם, של הקהל, קהלו של המשורר, המע־דיף צורו של צואה על פני בושם מבזין (הפואימה בפרוזה „הכלב והר בושם").

ב„אפילוג" לפואימות בפרוזה מש־קיף המשורר על העיר מעל הר שלרגליו העפיל והוא „רואה אותה בכו־ליותה — בית־חולים, בתי־זונות, גיהנום, טור הסוהר, חוזר התורה בתשובה", ולקראת סיום האפילוג הוא מכריז „אני אוהב אותך, עיר־בירה בזויה !" אפילוג זה, שלא תור־גם לעברית, כתוב בטרצה רימה — שבו כתובה, כידוע, „הקומדיה ה־אלוהית" — והוא מבקש אולי לרמז בכך לאופיה הגיהנומי הדאנטאי של פאריס. בודלאר כונה „דאנטה מקו־טע" של המאה התשע־עשרה ואף כמאמר הצרפתים „ההשוואה אינה צודקת" (ת. ס. אליוט סבור היה שטוב יותר לדמות את בודלאר לגיתה מאשר לדאנטה), יש משהו ביניימי מאוד באופיו של בודלאר, ביחסו לאשה ובסוג הדתיות שלו.

*

„פואימות קטנות בפרוזה" הופיעו עתה בספריית „תרמיל" במהדורה חדשה בתרגומו הטוב והישן של נחמיה רבן. עם זאת, מעניין היה לראות את בודלאר מתורגם לעברית מודרנית לחלוטין — יהיה מושג זה בלתי־ברור ככל שיהיה. כוונתי היא פשוטה למדי: המשפט הפותח את הפואימה הראשונה בקובץ, „הזר", הוא בתרגומו של רבן : „את מי אהבת על הכול, איש פלאי, הגידה נ"א". לא היה זה חסר־צדק אילו תורגם משפט זה, למשל: „את מי אתה אוהב מכול, איש מופלא, אמור נא" הקובץ מובא בתרגום מלא, חוץ מן ה„אפילוג", כאמור, שאינו פואימה בפרוזה אלא שיר. כאן המקום לקונן מעט על המחסור בתרגומים לעברית של בודלאר : אין לנו עדיין היומנים האינטימיים ולא מבחר כתביו בבי־קורת הספרות והציור, ומעל לכול : איש אינו מנסה את כוחו בתרגום חדש של „פרחי הרע", כך שמה שקיים הוא רק תרגומו של אליהו מייטוס — אחד התרגומים הגרועים ביותר שאפשר להיתקל בהם.

כל אימת שאני חוזר וקורא בבוד־לאר דומה לי שיכול הייתי להסתפק בו, יש לו דפים שיופיים וחכמתם שקולים כנגד ספריות שלמות, יש בו שורות המפצות ואויות שלמות :

Le printemps adorable a perdu son odeur

הוא באמת האמן המודרני — האיש המודרני — הראשון (ושמא גם ה־אחרון) — לחלוטין בן־זמננו ועל־ידו נראים מופתים כה מובהקים של מודרניות כמו פלובר כארכאיים מ־שהו, כשייכים לספירת רגשות ומחש־בות עתיקה מעט. בודלאר היה מספיק פ ש ו ט (פשטות נאנית) כדי ל־עקוף את הסובטיליות האכסצנטריות של משוררים כמאלארמה, שהם אולי „אמנותיים" יותר (ואלרי כתב פעם שלאחר שקרא את מלארמה נראה לו בודלאר לפתע תפל למדי) אך חסרה להם היניקה הישירה, הפשוטה ה־נוראה, לטראגיות הפשוטה הנוראה של החיים.

בידיים שאינן יודעות רחם שיבר בודלאר את עצמות־החזה וקרע את קשתי־הלב שלו ותהראה לנו, את לבו העירום — וזאת מבלי לאבד אף לרגע את הכותו. המוחשה העצבית שלו היא תמיד מחולטת, גם בשעת שקיעה מלאכותית בגני־עדן מלאכו־תיים. באמת הכיר רק את הגיהנום. וכמו שקצב רגיל חותך בבשר בעלי־חיים אחרים, חתך הוא בבשרו שלו.

*) שארל בודלאר : פואימות קטנות בפרוזה. תורגם נ. רבן. הוצאת „תרמיל" בהוצאת ישראל הר. תשל"ב.

עמנואל ברמן

פאפירובסקי פולש לברודוויי

על מצבו של התיאטרון האמרי־קאי הדעות חלוקות; אך אם נמנה לחלקים מוגדרים יותר שלו, נמצא תמימות־דעים רבה. הכול מודים שברודוויי — לפנים מוקד התיאטרון האמריקאי — נמצא בירידה, ויש אומרים בגסיסה. ואם נבקש מיהו האדם המצליח ביותר של בימות ניו־יורק, אין ספק שבמירב הקולות יזכה ז'וזף פאפירופסקי — בן־המ־הגרים היהודי מברוקלין, הידוע

מכתב מניו־יורק

יותר בשמו האמנותי : ג'וזף פאפ. אין פלא שיש משקיעים ומנהלים בברודוויי, אשר בייאושם מכשלו־נות נשנים של מרבית ה„מיוזיקלס" והקומדיות־של־קופה (המעטים ש־מצליחים, דוגמת „כנר על הגג", נבנים מביקוריהם של תיירים ה־באים מחוץ לעיר ומחוץ לארה"ב) מוכנים להציע את אולמותיהם לה־צגותיו של פאפ.

לאוהבי תיאטרון בניו־יורק הת־פתחות זו היא מקור גאווה, ולעתים שמחה־לאיד; כי ג'וזף פאפ מסמל בעולם התיאטרון את הקוטב הנגדי לאופי המסורתי של ברודוויי. מול העניין באמנות הבימה כמקור ל־רווחים, מבטא הוא את ההתלהבות לאמנות כמעשה־יצירה בסתירה ל־נכונות להימכר לכל המרבה במחיר; מביא פאפ את השאיפה לתיאטרון השווה לכל נפש, ואם אפשר — בחינם (התעקשותו שלא לגבות דמי־כניסה בהצגותיו ב„סנטראל פארק" גררה שורה ארוכה של משברים כספיים וסכסוכים עם ה־עירייה); בניגוד להשענות הבלעדית על מחזאים ובמאים מוכרים וכוכ־בים, מתבססת הצלחתו של פאפ על עידוד יוצרים צעירים בצעדיהם הראשונים.

ה„פלישה" הזאת לברודוויי הוחלה אשתקד, אך עתה הגיעה לשיא חסר־תקדים. בעצם הימים האלה מו־עלות ארבע הפקות של פאפ, בעונה־אחת, בארבעה מן האולמות המרווחים ב„דרך הלבנה הגדולה" — רחוב השעשועים המרכזי של הכרך.

שתיים מהן מקורן בפסטיבל ה־שקספירי שמעלה פאפ מדי קיץ — זה שש־עשרה שנים ! — בתיאטרון שב„סנטראל פארק". בחודשים יולי ואוגוסט, מדי ערב בערב (חוץ מימים של גשם שוטף, שהם נדירים) נפ־תחים שערי התיאטרון לפני קהל־אלפים — צעיר, צעיר ברובו. המחיר לשלם בעד הכניסה לא בכסף אלא בהמתנה ממושכת בתור לכרטיסים המחולקים חינם. ציפיה זו אינה בהכרח בלתי־נעימה. בימי שמש, ביחוד בסוף השבוע, כשהתור מתפתל על פני כיכרות הפארק, הממתינים, המגיעים לכאן משעות ה־בוקר, מביאים עמם שמיכות, מק־לטי רדיו, עתונים, כריכים ומשח־קים, ומבלים את היום בפיקניק עליז, כשביניהם משוטטים רוכלים, מפיצי כרוזות פוליטיות או הזמנות לאירועים אמנותיים, ופה־ושם — תושב ניו־יורקי המנסה למצוא מא־מץ לחתול שאין בידו להחזיקו. רק בערב, סמוך לשעת ההצגה, קם ההמון על רגליו.

ידוע הוא שהכרטיסים כאן לעולם אינם מספיקים לכל הרוצים בהם. לאלה שהגיעו מאוחר מדי ניתנת הזדמנות שנייה אם מועלית ההצגה מחדש בסתיו, אולם רק הצגות ש־זכו לאהדת המבקרים והקהל מצ־דיקות את ההשקעה העצומה הכרוכה במעבר לאולם מסחרי. אשתקד זכתה לכך הצגת „שני האדונים מוורונה", שהעלה פאפ בגירסה מוסיקלית משוכתבת, ובה באו תושבי ניו־

ג'וזף פאפירובסקי

יורק (על הרקע האתני המגוון ש־להם) במקום אורחי הארוגה המ־קוריים. את „שני האדונים מוורו־נה" עדיין ניתן לראות בברודוויי, ועתה מצטרפים אליה גיבורי „מהומה רבה על לא דבר", שרק לפני שבוע נפרדו לשלום מן הקהל הקיצי שלהם. את ההצגה הפעם ביים א. י. אנטון — כומר־לשעבר, בן 27, שהוא ה„תגלית" האחרונה של פאפ בתחום הבימוי. בניגוד לקודמו, אשתקד, לא שינה אנטון את ה־טכסט השקספירי, אולם התפאורה ה„פופ־ארטית" של מינג צ'ו לי (התפאורן הקבוע של פאפ) מרמזת על רקע אמריקאי של ראשית המאה ה־20, וכוללת מכוניות, יאכטות, סחרחרות של לונה פארק וכדומה. לא מצאתי בהצגה עוצמה שקספי־רית מלאה, אך יש בה רוח שובבות וכוח־הבעה המצליחים לשבות את לב הצופים.

שתי ההצגות האחרות שהביא פאפ למרכז העיר הגיעו לא ממלכתו הישנה בפארק, כי־אם ממלכתו החדשה שבדרום ניו־יורק, בסמוך לגריניץ' וילג'. שם, ברחוב לאפא־ייט, ייסד פאפ את המרכז התיאט־רוני התוסס ביותר בארצות־הברית: „התיאטרון הפומבי". בבניין, שהיה פעם ספרייה ובניין משרדים, בנה פאפ חמישה אולמות בגדלים שונים, והוא דואג לספק ל־הם „תצרוכת" מלאה. הדגש כאן אי־נו על שקספיר (אף שרשמית התי־אטרון גם הוא חלק מ„הפסטיבל ה־שקספירי של ניו־יורק") אלא על מ־חזאות אמריקאית צעירה. כאן פר־חה, בשתיים־שלוש השנים האחרו־נות, קבוצת מחזאים שגדלו והתפתחו בידי פאפ, ורבים תולים בהם את עיקר תקוותיה לעתיד הדראמה ב־ארה"ב. ההצלחה האחרונה הוא ג'ייסון מילר, שמחזהו „עונת האליפות הזאת" — רקעו הוא עולם הספורט האמריקאי — הועבר לברוד־וויי. הדמות הבולטת ביותר בחבורה הוא דייויד רייב, שמאז השתחרר מ־שירותו הצבאי בווייטנאם העלה שני מחזות מרהיבים על רקע המלחמה: „הטירונות של פאבלו האמל" ש־פרסים הצעורי עליך אקוקס. ו„ג'־צמות ואבנים", שהועלה השנה ה־עבר לברודוויי בעקבות הצלחתו הר־בה.

את המחזה המוקדם — שהוא למע־שה הראשון מבחינת זמן כתיבתו — עדיין לא ראיתי ; זוהי יצירה סוריאליסטית על חייל החוזר מווייטנאם עיוור, ונוכחותו המאיימת ממוטטת את בית הוריו השמרניים. עקבות ה־סיוט ניכרים גם ב„פאבלו האמל", אף שזו יצירה ריאליסטית בעיקרה. היא מספרת את סיפורו הבלתי־הרואי של חייל אמריקאי, החל בטירונות הקשוחה שלו (קוצבי הצעידה בסך מעניקים לכל ההצגה מסגרת קולית כובשת) וכלה במותו באקראי מעבר לים. ללא סיסמאות וללא פאתוס, תוך שימוש רב־טעם בטכניקות של עירוב התמונות ותנועה קדימה ואחו־רה בזמן, הצליח רייב ליצור את ה־מחזה האנטי־מלחמתי המשכנע ביו־תר שראיתי אי־פעם.

פאפ חדל לשחק לפני קרוב לעש־רים שנה (התפקיד האחרון היה תפ־קיד רומיאו, בהפקה טפיוצית שלו עצמו, והוא עזב את הבימה לפני סיום ההצגה, משום שהגיע למסקנה שמשחקו גרוע) וגם לביים אינו מר־בה עוד ; אך הוא ניחן בטעם מ־שובח, בחוש־ריח שאין להטעותו כ־מעט, בכל הנוגע לבחירת יצירות ולהדרכת יוצרים בעבודתם. לא כל הפקותיו מוצלחות, אך גם הכשלו־נות הם כשלונות מכובדים, שאינם נעדרי עניין. ובצד ההצלחות הגדו־לות, מרובות ההצלחות הצנועות יו־תר, שבלי להגיע לקהל המונים מ־עוררות הערכה בין מבקרים וצופים אניני־טעם. הדוגמה־הנעלה בזכרו־ני הוא „הצייד" של מורי מדניק, שראיתי לפני כמה חודשים באולם ה־נסיוני של ה„פאבליק תיאטר" : מ־חזה קאמרי, עמוס סמלים ומשמעו־יות, שבאמצעות סיפורם של שני צ־יידים ואנשים הנקרים בדרכם, מעלה בכל חומרתו את מוטיב האלימות ב־תרבות האמריקאית. זה מחזה שק־שה מאוד להבינו במלואו, אך המתח הדראמטי שהוא מעורר משכנע או־תך שהקושי אינו נובע מהעדר מש־מעות או מיומרנות גרידא, וגם אם אינך מסוגל לתרגמו למונחים שכל־תניים ברורים הוא מותיר בך משקע רגשי כבד.

למבקר בניו־יורק, המעוניין בתי־אטרון טוב, ביקור ב„תיאטרון ה־פומבי" הוא הימור בטוח. תמיד מו־עלית שם הצגה משובחת אחת לפ־חות. בנוסף לתיאטרון, מתקיים ב־בניין „הארכיון האנתולוגי לקולנוע", בהנהלת הבמאי האוונגארדי יונאס מקאס. כאן מועלית באורח מחזורי סדרת סרטים קלאסיים מאירופה (ויגו, איזנשטיין וכיו"ב) כשהם מעורבים במדגם של הקולנוע הנסיוני האמ־ריקני (מרקופולוס, מאיה דרן, ור־בים אחרים). האולם מתוכנן במיו־חד ל„צופה הרציני" : כשאתה שוקע בכסאך, מתברר לך שמחיצה עבה מ־פרידה בינך ובין היושבים משני צ־דדיך. לבילוי ערב רומאנטי זהו מ־כשלה ; להתרכזות בסרט המוקרן — מעלה.

השנה, לאחר משא־ומתן ממרך, נרכש „התיאטרון הפומבי" על־ידי עיריית ניו־יורק, והושכר לג'וזף פאפ בדמי־שכירות סמליים של דולאר ל־שנה. גם הפסטיבאל השקספירי עו־מד עתה, בזכות תמיכתם של אישים כבעל אף הצלחותיו בברודוויי לא יז־נח פאפ את מפעליו האמנותיים, ש־מ„מבצעו של איש אחד" הפכו למ־קור־גאווה לעיר.

טומי בהרב

עוד מעט בן שלשים

אֲנִי פּוֹחֵד מִשּׁוּעָלִים בַּעֲלֵי עַיִן חַדָּה
וּנְחָשִׁים עִם שִׁנַּיִם חַדּוֹת וְעַקְרַבִּים וְחַיּוֹת
רָעוֹת וְשֵׁדִים שׁוֹנִים וּמְשֻׁנִּים וּצְלָלִים
שֶׁל לֵילוֹת וְקוֹלוֹת מְהִירִים וְהֵדִים
וּלְחָשִׁים וַאֲנִי כִּמְעַט בֶּן שְׁלֹשִׁים וּבְבֵיתִי שֶׁלִּי
חֹשֶׁךְ עִם הֲמוֹן יְצוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רַגְלַיִם
קְטַנּוֹת וְיָדַיִם אֲרֻכּוֹת וְהֵם לוֹחֲשִׁים
בִּשְׂפַת הַצִּפְעוֹנִים וְיֵשׁ לָהֶם עַיִן שֶׁל חָתוּל
וְעוֹר שֶׁל צְפַרְדְּעִים
וַאֲנִי פּוֹחֵד אֲפִלּוּ לְהַרְהֵר בָּהֶם
וְכַאֲשֶׁר אֲנִי מְהַרְהֵר בָּהֶם כִּכְלוֹת הַכֹּל,
נֶחֱנָק בִּי זִכְרוֹנִי
וַאֲנִי חוֹזֵר לְסוּרִי
שׁוּב הוֹלֵךְ בְּדַרְכִּי לֹא דַרְכִּי
בְּלִי סִימָנִים וּבְלִי פָּרָשַׁת דְּרָכִים
קוֹטֵף קוֹצִים יְבֵשִׁים וּמְאַגֵּד אוֹתָם
לְזֵרֵי שׁוֹשַׁנִּים
וְשָׁב בָּם רֵיחַ נַרְקִיסִים
וּמְדַלֵּג עַל כָּל הֶהָרִים,
לְלִינַת לַיְלָה חוֹנֶה בְּקַרְקָעִית אֲגַמִּים,
יוֹשֵׁב עַל עֵצִים לֶאֱכֹל אֱגוֹזִים לְהַהֲלִיךְ
אֲגָדוֹת עִם קוֹפִים וּלְהוֹלִיךְ שׁוֹלָל שׁוּעָלִים
בַּיַּעַר, שָׁר סוֹלוֹ בְּמַקְהֵלָה שֶׁל לֵילִיּוֹת
וּמְסַפֵּר לְחָשִׁים
וְשׁוֹתֵל בָּם הֲדָיִם וְקוֹלוֹת מְהִירִים
וּמְצַיֵּר חֲלוֹמוֹת עִם עַיִן צִפְעוֹנִים
וְעוֹד מְעַט אֲנִי בֶּן שְׁלֹשִׁים
וּבְבֵיתִי שֶׁלִּי חֹשֶׁךְ עִם הֲמוֹן יְצוּרִים

מ. וינקלר

במעינות הבניאס

יְדֵי מַשְׂאוֹת קְרִירוֹת
בְּגָבִיעַ לָבָן,
כֵּן, מֶלֶךְ הַיַּעַר,
הִיא עוֹלָה כְּעָשָׁן
אֶל פָּנֶיךָ,
כֵּן, מֶלֶךְ הַיַּעַר.
אַתָּה נוּגֶה וּמְרוּחַ אָרוֹר
נוֹדֵף רֵיחַ הָאֵזוֹב.
נִימְפוֹת לְבָנוֹת־כָּנָף
עוֹלוֹת מִכֵּהוּת הָאֲגַם.
אֵין אֱלִיל אַחֵר מִלְּבַדְּךָ,
כֵּן, מֶלֶךְ הַיַּעַר,
הָיִיתָ שָׂעִיר,
בַּעַל זְקַנְקַן שֶׁל תַּיִשׁ,
עוֹמֵד לְיַד הַמַּרְעֶה,
מִתְיַצֵּב בִּתְאֹם כְּאוֹרֵחַ בִּלְתִּי סָבִיר.
עוֹד פָּנֶיךָ הַשָּׁחִיר וְהַפֶּה
פֶּסֶל קִירִיד שֶׁעָרְפוּ אֶת רֹאשׁוֹ
מְגֻלְגָּל מֵעֵבֶר לְרֶכֶס הָהָר.
נֵצֶר קֶרֶן הַנַּעֲרָה יְפַת־תֹּאַר
עוֹבְרִים אֶת הַפָּנִים הַלָּבָן;
אַתָּה מַבִּיט אַחֲרֶיהָ
בְּחִיּוּךְ עָקוּם שֶׁל תַּיִשׁ —
עֲדַיִן קָצָב לְבֶן־הַמֵּתִים
כְּאִלּוּ לֹא נָפְלוּ חוֹמוֹת.
עֲדַיִן אוֹתוֹ צְחוֹק מַרְרֶה וּמִתְרַחֵק.
אַתָּה מְלַקֵּק אֶת שְׂפָתֶיךָ הַמְּאֻבָּקוֹת
בַּהֲנָאָה מְרִירָה שֶׁל שֶׁקֶר.

אבינעם חיימי

„ארץ שומרון"

עם הכינוס ה־30 לידיעת הארץ, „ארץ שומרון", שקיימה החברה לחקירת ארץ־ישראל ועתיקותיה בחול המועד סוכות, תבה למעשה שורת הכינוסים שהיא יכולה לערוך — ועורכת מאז 1967 — בשטחים המוחזקים. נסקרו יהודה, הרצועה וצפון סיני, הגולן, מדבר יהודה והערבה ועמק־הירדן, כך שלמעשה נותרו רק דרום סיני ומרכזו, שקשה להגיע ול־אכסן בהם יותר כאלף איש, לכמשך כמה ימים רצופים.

אולי יותר מאשר בכל שאר הכי־נוסים בשטחים, הורגשה ב„ארץ שומ־רון" התגשת המרחב — משתרעה בדרום עד הנגב בצפון. סיני והגולן ההבריידים הם, אך דלים באוכלוסיה ובהיסטוריה ; ובמדבר יהודה, בער־בה ובבקעת הירדן — שגם בהם דלילה האוכלוסיה — מרוכזים ה־היסטוריה השרידים הארכיאולוגיים במספר מקומות מצומצם יחסית. כן מוגבלת בהם ההיסטוריה מבחינה הז־מן — אם להתעלם מן הפרהיסטו־רית — לתקופה המתחילה בימים האחרונים של מלכות יהודה (תפירת עין־גדי). מבחינת המרחב המיושב והמלא היסטוריה, יכולה רק יהודה להשתוות עם שומרון ; והמציין כאן הערה מדריך הסיורים יהודה זיו, שמן הבחינה הגיאוגראפית — להב־דיל מן ההיסטורית — שייכת ליהודה גם ארץ בנימין : הגבול בין יהודה לשומרון הוא נחל שילה המשתרך במערב לאפק (ראש־העין) עד שילה העיר.

רגילים לראות את יהודה ושומ־רון כיחידה אחת, „ארץ ההר" או „הגדה" בעגה המודרנית. הגיאוג־ראפים שבין המרצים (יהודה קרמון, יהושע בן־אריה, מנשה הראל) וה־מדריכים שקדו להבליט את ההבד־לים בין השתיים, על התוצאות ה־היסטוריות הנובעות מהם. לא זו בלבד שמיבנם הגיאולוגי שונה, אך לא יהודה היא גב־הר רצוף, רמה קומפאקטית, ואילו השומרון בנוהר עמקים ובקעות, עם הרבה דרכי־גישה מן המערב.

מבחינה יישובית מאפיין את ה־שומרון (הרצאת בן־אריה) מספר רב של יישובים קטנים המפוזרים כמעט על פני האזור כולו. כך נוצר רושם שהשומרון „מלא", אף כי מספר תו־שביו אינו רב ביותר. לפיכך אף גב־בה ההתיישבות הציונית מלהתיר לתוכו : עד אמצע שנות ה־30 — מפני שמסיבות גיאוגראפיות־יישו־ביות לא ניתן היה לרכוש בו ריכוזי קרקע גדולים וריקים ; ואחר־כך — גם מפני שנשתרש (אולי באופן תת־מודע) הרעיון שמכילא „אבודי" ה־שומרון למדינה היהודית העתידה ל־קום.

גם השומרון עצמו אינו יחידה א־חת מבחינה גיאוגראפית והיסטורית, אלא נחלק לשני חלקים, לפחות. הצפון, ארץ מנשה, הוא נבוך יחסית ובולטות בו יותר מאשר בדרום תכ־נות „ארץ שומרון" — הגבל הקטה בדרכים רבות, הצונחות בבקעות השונות, אל העמקים מסביב. הד־רום, ארץ אפרים, גבוה יחסית, הרדי וסגור. הגבול בין שני החבלים עובר בערך ליד שכם. עיר זו עצמה היתה בתחילה בידי שבט מנשה ועברה אחר־כך לידי אפרים, וזו כוונת הפ־סוק „ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך" (בראשית מח, 22).

אין תימה, איפוא, ששכם זו, העיר הראשית של הממלכה, ניתנה לרא־שונה את שמה לאזור כולו (הרצאה בנימין מזר). בשם „ארץ שכם" נקרא בתעודות המצריות והאכדיות מן ה־מאות הי"ט—י"ג לפסה"נ חבל־ארץ רחב, כנראה כל ההר המרכזי. אחרי חורבן שכם בידי אבימלך, כששבט אפרים נעשה לשבט הקובע בהר שבמרכז הארץ, נתחלף השם ב„ארץ אפרים" או „הר אפרים" ; ולבסוף, אחרי ייסוד שומרון בידי עמרי מלך ישראל, נשתרש השם „ארץ שומרון" או „הר שומרון", על שם עיר הבירה החדשה.

כבר מזמן צוין שלא מסופר בס־פר יהושע על כיבוש שכם וסביבתה, והדבר הוסבר בכך שזמן רב לפני יהושע כבר נכבש האזור בידי בני ישראל או שבטים קרובים להם, או הובא תחת השפעתם בדרכים אחרות. השקפה זו הנתמכת את הרצאותיהם של מזר, יוחנן אהרוני, ווילאם ד־הבר, בהרצאתו („החפירות בשכם ובה־הר גריזים") שדנה בעיקר בצד האר־כיאולוגי.

השבט הישראלי שנכנס בברית עם בעלי שכם הכנעניים היה, כנראה,

(הלוף בעמוד 19, טור 6)

פריס: שולמית יובמן

תיאטרונו של הנרי דה מונטרלאן

לפני ימים בספר נפטר הנרי דה מונטרלאן, מגדולי מחזאיה של צר־פת במחצית הראשונה של המאה. הוא התאבד בירייה וכך שם קץ ל־שנים של סבל פיסי ונפשי והגביה בקיטאות את כניסתו ל„פרישה האין סופית", כפי שהתבטא אחד מגיבו־ריו. עוד לפני כשלושים שנה, ב־תקופת הכיבוש הגרמני, כתב על כמיהתו ל„אין" (מונטרלאן המשתמש במלה הספרדית (nada)) : „יש לי סל־דה שלא ניתן להתגבר עליה מהאין שבחיים. נדמה לי שאני מעדיף עליו את האין שבמות : הוא יותר כן." [1]).

ביוליהם ופסימיות עמוקים אלה מצאו את ביטוים במספר רב של רומאנים ומחזות שלו, כשהתיאט־רון הוא המדיום האמנותי המתאים יותר למונטרלאן. קוראים פחות ו־פחות את הרומאנים שלו, אולם מח־זותיו מועלים בהצלחה מרובה ב„קומדי פראנסז" (אם לשפוט לפי מספר ההצגות, הרי מונטרלאן הוא המחזאי הפופולארי ביותר של בית מוליאר מאז שנות הארבעים; רק בשנים האחרונות הסכים שמחזה פרי־עטו — „העיר שנסיכה הוא ילד" [2] — יועלה בתיאטרון אחר). הדמויות, התימות והבעיות המופיעות ברומאנים שלו דומות לאלה שבמחזותיו, אולם היקפן חד יותר, כוח־האנאליזה של הסופר מבקיע יותר ויכולתו ה־סגנונית רבה יותר במחזה. אכן, ה־אסתטיקה של מונטרלאן היא דרא־מאטית בעיקרה בהיותה בנויה, הן מבחינת התוכן הן מבחינת הצורה, על הניגוד : ניגודי אופי ורגשות של גיבורים שונים, סתירות בתוך אותה דמות, התנגשויות מילוליות. יש למונטרלאן נטייה לצורת־ביטוי קצ־רה, ברורה ומפוצלת. לכן, כפי הנראה, מתבטא הוא לעתים ב־„מאקסימות", המזכירות את המאק־סימות של הספרות הקלאסית הצר־פתית. לדוגמה : „האקסואליות ה־אמיתית היא הנצח"; „הפוליטיקה היא אמנות השימוש באנשים"; „כל החיים מנוונים". וכאשר הואשם מונ־טרלאן בנטייה לריטוריקה, השיב : „הם מכנים „אמנות־דיבור", „ריטו־ריקה" את היוצא ממני כאש; האם זו אשמתי שהבוערי, אצלי, זהה עם שטף הרגש ?" [3].

איני סבורה שיפתו של מונטר־לאן היא ריטורית, אולם היא ללא ספק פיוטית, מסוגננת ואלגנטית. אם כי פה־ושם הוא משתמש בשפה יום־יומית. ללא צעקנות או וולגא־ריות, סגנונו הוא לרוב „סגנון אצי־לי", בדוב כלים מוצפים, בדומה לסגנון הטראגדיה הקלאסית הצרפ־תית. ולא רק בסגנונו מזכיר תיאט־רונו של מונטרלאן את הטראגדיה בפשטות העלילה. זהו תיאטרון פסי־כולוגי מובהק, „אמתלה לחקר הא־דם"; לבנות עלילה הוא עניין משני לגבי מונטרלאן. העיקר הוא „לתת ביטוי, במידה מרבית של אמת, של אינטנסיביות ועומק לרחשי לב אנוש."[4] ורחשי־הלב העומדים ב־מרכז מחזותיו הם — כמו בטראגדיה היוונית — האלמנטריים והאוניבר־סליים ביותר : אהבה, שנאה, חמ־לה, קנאה, שמחה, כאב. גם בתיאטרונו יש לגורל תפקיד חשוב. אולם, בדראמה היוונית הגורל הוא קודם־כול חיצוני, ואילו גיבורי מונ־טרלאן נושאים את גורלם בם. „הכל נובע מהבריאה", כתב הסופר בראשית מחזהו הראשון, „הגלות" [5]. בהשוואה לטראגדיה הקלאסית ה־צרפתית, המותרה להבהרת מהותו הנסתרת של הגיבור (אבל ראסין נשאר לרוב ערפילי־כה בגילוי התנהגותו של הגיבור, על אף הנסיון להבהי־רה), הרי גיבורו של מונטרלאן מס־תבך הולך וגדל ככל שמתפתח המחזה ואתו הולך והחדירה לעומק. לעתים מעלה חדירה זו סבך מעורפל שאין בכוחו להתיר. כך, למשל, פראנטה, מלך פורטוגל, גיבור המחזה „המלכה המתה" [6], אדם כולו סתירות פני־מיות ובעל יצר־שלטון עז, מוציא להורג, מתוך אי שביעות רצון מ־עצמו, את אינס, אשת בנו — דמות אופטימית, שופעת טוהר והרמוניה — אף שידוע לו היטב כי היא חפה מפשע. ואם כי מעשהו נבדק מזויות שונות, והסברים שונים העשויים ל־הבהירו מוצעים במחזה (אינס היא התגלמות של חיוניות החיים שהמלך סולד מהם ; הוא התוודה לפניה על אכזבתו מעצמו ומהכל ואין להשי־לים עם קיומו של עד למחשבותיו האינטימיות ביותר ; פראנטה עייף מכ־די לעשות מאמץ ולהתנגד לאנשי ה־חצר הדורשים את מותה), הוא נשאר לבסוף, במידה מסוימת, בגדר תע־לומה.

*

תימות אחדות חוזרות כחוט־השני ברוב מחזותיו של מונטרלאן : ה־כמיהה לטוהר, לכנות, לשלמות, הצ־מאון לאבסולוטיות. גיבורי מונטר־לאן רוצים בחיים ללא פשרות, ו־מאחר שהדבר כמעט אינו בהישג ידם, הם מענים את עצמם ואת ה־סובבים אותם. אלוארו, גיבור המח־זה „האדון מסאנטיאגו" [7], אציל ספרדי שחי בתקופת הקולוניזציה של אמריקה בידי הקונקיסטאדורים, מסרב להיסחף בזרם הכללי הנוהר לעולם החדש, מתוך רדיפה אחר ה־בצע, אף כי מנת־חלקו עוני ומחסור. וכשמבקשים ממנו לנסוע לשם כדי להעביר את האינדיאנים לנצרות, הוא עומד בסירובו מחשש שמא עבודה הלוציה זו תביא לו תועלת כל שהיא. מאחר שהמגע שלו עם העולם החי־צון עלול להשחית את אידיאל הטוהר שלו, לא נשאר לאלוארו בסוף ה־מחזה אלא לפרוש למנזר. האדון מ־סאנטיאגו הוא הגיבור המונטרלאני היחיד המגשים את האידיאל שלו, לכן הוא גם הפחות מתוסכל.

הגיבורים של מונטרלאן הם יוצאי דופן בחברה הסובבת אותם, ומשום

הנרי דה מונטרלאן

כך דנים את עצמם לבדידות מוחל־טת. אולם בדידות זו היא לרוב ל־רצון להם, מאחר שהיא הולמת את נטייתם להסתגר בתוך עצמם. רבים מהם מתלבטים בשאלה: מה עדיף על מה — חיי המעשה או חיי הפרי־שה. מאבק פנימי זה מגיע לשיא אצל סיסנרוס, גיבור המחזה „הקארדינאל של ספרד" [8]. סיסנרוס מתמנה כ־קארדינאל בפקודת האפיפיור. ואם כי ימלא במשך 24 שנה את תפקידו באמונות, לא יוכל לשאת עיניו ל־חיי העיון והמחשבה, שהיו מנת־חלקו לפנים, בהיותו כומר פראנסיס־קני. כפראנטה כן גם סיסנרוס לא יצליח להתיר את „סבך העינויים ש־בו". וכאשר תינתן לו סוף־סוף ההז־דמנות לחיות שוב אותם חיים אשר להם השתוקק (המלך יודה לו על שי־רותיו וישלחו למנזר), לא זו בלבד שסיסנרוס לא יהיה שבע־רצון, אלא ייפגע ואף ימות מפצעי העלבון. אכן, סיסנרוס לא הכיר עצמו נכו־נה, כפי שגיבורים אחרים של מונ־טרלאן אינם מכירים עצמם, למרות כל מאמציהם. הדו־ערכיות שלהם, המלווה לעתים בחוסר התחשבות ב־זולת וברצון עז לשליטה, מפריעה להם.

*

שאיפותיו של הגיבור המונטרלאני, שאחריהן הוא נוהה באינטנסיביות רגשית ובגאווה עצמית בלתי־רגילות, גורמות לכך שהוא נראה לנו כיום, לאחר שלושים שנה של מחזות ה־קרויים אוונגארדיים (מזמן חדלו ל־היות כאלה), כיוצא־דופן. האסתי־טיקה של המחזאות האוונגארדית מ־בוססת על טיפוח האפור, היום־יומי, הבאנאלי. גיבורי, או „אנטי־גיבורי", מחזות אלה הם כל־אדם והארועים המתארעים להם על הבימה הם ב־מתכוון נטולי־חשיבות, טפלים או אפילו חסרי־מובן, כשמשווים אותם לאלה שעמדו במרכז המחזאות של הדורות הקודמים.

לכן נחשבים מחזות מונטרלאן ל־עתים, ובעיקר בעיני הדור הצעיר, כמרביבים, מיושנים, אנאכרוניסטיים. ואין זה מקרה שמחזות רבים כתו־בים בתקופות ובארצות, שיכלו ל־שמש מסגרת מתאימה לדמויות אצי־לות אך פנימיות. כך, למשל, „האדון מסאנטיאגו" ו„הקארדינאל מספרד" מתרחשים בספרד של תקופת הרנסא־נס, „המלכה המתה" במאה ה־16 בפורטוגל, "Port-Royal" [9] במנזר היאנסניסטי הנושא אותו השם, ב־מאה ה־17 בצרפת. מונטרלאן כתב גם מחזות המתרחשים בימינו ; ה־תימטיקה שלהם וגיבוריהם דומים לאלה של המחזות ה„קאסטיליים", והם לרוב פחות מרשימים.

גיבורי מונטרלאן חשים פסימיות, עייפות נפשית ולפעמים מועקה. רג־שות והלכי־רוח טיפוסיים לספרות המערב במאה ה־20. אולם קדירותם נובעת ממאבק ממושך עם עצמם ו־עם סביבתם. בה בשעה שהגיבור של יונסקו או של בקט הוא מעבר ל־„למה" או ל„מדוע", כי הוא נולד משועמם או מיואש ואינו מצפה ל־דבר, מחפש הגיבור המונטרלאני את עצמו.

תיאטרונו של מונטרלאן, מאחר ש־הוא משאיר לאדם את האפשרות לח־תור לקראת משהו, הוא תיאטרון הו־מאניסטי ; ובמידה שמאז מלחמת־העולם השנייה אנו עדים לנטייה לדה־הומאניזציה בספרות המערב, הרי שמונטרלאן שוחה נגד הזרם. על הצופה או הקורא להחליט, לפי טעמו, אם הוא נהנה מעיצוב דמויות יוצאות־דופן, מאווירת ההתייסרות ה־עצמית שבמחזותיו או מסגנונם. מכל־מקום, אני סבורה שמונטרלאן השאיר לנו יצירה ספרותית בעלת מיוחדות, „עולם" שונה, „מולדת בלתי־ידועה", כפי שמכנה פרוסט את היצירה ה־אמנותית האמיתית.

1) "Textes sous une occupation (1940—44)", Paris Gallimard, 1953.
2) "La ville dont le prince est une enfant", Paris, Gallimard, 1951.
3) "Notes sur mon théâtre", Paris, l'Arche, 1950.
4) כנ"ל.
5) "L'Exil", Paris, Editions de la Table Ronde, 1929.
6) "La Reine morte", Paris Gallimard, 1942.
7) "Le Maître de Santiago", Paris, Gallimard, 1947.
8) "Le Cardinal d'Espagne" Paris, Gallimard, 1960.
9) Paris, Gallimard, 1954.

אהוד בן־עזר / [illegible]

כעיר נצורה לאשר ברש

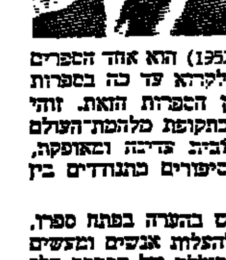

„כעיר נצורה" של אשר ברש (1889—1952) הוא אחד הספרים המקסימים המלהיבים ביותר שנזדמן לי לקרוא עד כה בספרות הארץ־ישראלית — קראתי חלק ניכר מן הספרות הזאת. זוהי כרונה סיפורים מימי תל־אביב הקטנה בתקופת מלחמת־העולם הראשונה. הסיפורים כתובים ביכולת עדינה ואופקה, אירונית מעט, רוויה אהדה ; וגיבורי הסיפורים מתגודדים בין עצב לפיוטה.

„וציבי מסור בה כרונה," אומר ברש בהערה בפתח ספרו, „כי בתחומי סיפורי אלה לא נתכוונתי להעלות אנשים ומעשים כהוי, כבכת, אלא לצייר תמונה אופיינית־כוללת של הפרבר תל־אביב ורוח יישובו הקטן בשלהות־העולם הראשונה, בפרק הזמן שהתחיל עם הפלגת האנייה האחרונה מנמל יפו, כשהים סגר עליה כבריח, ועדו לאחר גירוש כל תושביו בגזירת השלטון התורכי, כפי שנתפרסמה בתבונה בחזון זכרוני. הקוראים בני הימים והם המאהרים אל נא יבקשו להצמיד את הדברים על אמיתם. אמיתם היא במידה שהם דברי שירה."

היטב מורגש כי מרבית גיבורי הסיפור, אם לא כולם, אינם פרי־דמיונו של המחבר אלא אנשים בשר־ודם, ביניהם דמויות מוכרות למדי, מבין תושבי הפרבר תל־אביב. המספר, שהוא, כנראה, בן־דמותו של ברש עצמו, שמו נחום מורי, הוא משמש כחוט המקשר למתרחש הסיפורים. יהא זה בלתי־הוגן להתייחס לסיפורים הללו רק על־פי דמיון המוצחים לדמויות ידועות מן ההיסטוריה הישובית הקצרה הארוכה. ובכל־זאת כמעט אי־אפשר לעמוד בפני הפיתוי.

הנה דבורה ואפלה של גילר, אחר בחצות לילה בוקעת ונשכבת במדבר ועקתו מקפיאת הדם, כקאראמאזוב האב:

„רוצח! מנוול!... בשלך אאבד את עצמי לדעת... רוצח! רוצח אב !" (עמ' 162).

גילר יוצא לגזוזטרה ומכריח את נחום מורי להיכנס אליו לשתות כוס תה. הוא מוכרח לדבר רעות בבנו : „בטוח אני, שיקרה אסון... או אני — או הוא... לשנינו אין מקום בעולם הזה...", וגילר מהפרק בודדי המתחיל כך :

„הלילה עלי עלילה שקר והבעתי כך וכך הדסים במאמר, ולבסוף — יצאתי לאפסי כלום אין עוד בני־אדם, שהעלילו עליהם עלילת רצח ובשפטם יצא לאור והב חיים היים ומושאלים בכל הארץ ?... אבל אין כלום בדברים האלה : אני שונא מהם, גוילי אתה, עלי רובצת קללה היסטורית, לאומית... הוי, האמין לי, כי רבצה בי עלילה איומה כזו, אין לו מנוחה עולמית... כחלוה היא באה בנפשו, כארס של נחש, והיא מפעפעת ומהלהלת בו ועוכה אותו בכול מן העולם..." (עמ' 164).

ומיהו גילר זה, בבבואה הקאראמזובית המופלאה, המלווה ברישום דיקני מאת נחום גוטמן, הממהר כשהוא מולך במרי רחוב ? — ללא ספק שימש לו „מודל" מנדל בייליס בכבודו ובעצמו, אשר לאחר ששוחרר במשפט עלילת הדם בקיוב, ב־1913, היגר לארץ־ישראל. תושבי הפרבר, מספר ברש, כבר גלאו לשמוע את גילר החוזר בפניהם על סיפור מאסרו ומשפטו. דיוקנו של האיש, לפי ברש, הוא של אדם רודף שדים.

ומיהו הסופר פלאם עם אשתו ובתו הקטנה? קשה שלא לזהות בו את ברנר, מה גם שגוטמן צייר במשסות, ברישום הלולה לפליק, את דיוקנו של ברנר, יושב וקורא בעתוני אידיש :

„פלאם היה מבזה את העתונים ה„צהובים" האלה, בכל־זאת שתה את דבריהם בצמא." (עמ' 126). ומי זה בא לבקרו בתל־אביב אם לא הפועל הזקן, הסופר הטולסטואי ואיש־המופת, זרחי ? בערב בא זרחי, הוא א.ד. גורדון, להראות לפלאם את כאמרו האהדה. פלאם „היבב את הזקן הוהריצו על כתו לסבור את אורח־חייו, אך את הסופר שבו לא החשיב ביותר" (עמ' 128). זרחי מתפלא על הערצתו של פלאם לילדתו. בעיני זרחי מראה השקיעה עדיף מן ההתפעלות הפשוטה מן הילדה הקטנה. הוא קורא לפלאם לבוא לראות בשקיעה, אך פלאם מציץ רגע, ופונה מייד להחזר הביוגע, אל התינוקת, באומרו : „מה יש כאן לראות ? שמש שוקעת... בין עבי אש ועבי־ פח'... מה החידוש ? בחיי האדם יש יותר חידוש..." (עמ' 129), וזרחי מפטיר אחריו : „חצי הקוסמוס בידו : ה א ד ם. חבל שאין בידו החצי השני : ה ט ב ע." (שם).

לא כל הסופרים המופיעים בסיפור בשמות מחודשים עלה בידי לזהות. ובייחוד נתסקרנתי לדעת מיהו הסופר הירושלמי סאשה אתורב, איש פועלי ציון וגם אתאיסטיקן ומבקר־ספרות בגוזף בלשונו (כלשון ברש), וידידו של הסופר פלאם, החוזר על חסדיה של האחות הירושלמית חסיה, ונמלט מן הארץ באניה האחרונה, שעה שהיא, חסיה, מתקינה לו את כל צרכי הנסיעה. ואולי הוא הסופר ברנצ'וק מן הרומאן „האניות האחרונות", השני בטרילוגיה „עד ירושלים" של הסופר א. ראובני ? או אולי הוא ירקובי מ„תמול שלשום" לעגנון ?

הנה רעייתו של ראש הוועד של תל־אביב, „שנודעה לפנים כיפת־תואר, ועתה נשתייר מיופיה רק הוד קומתה ותואר פניה הנשיי, הצח, המזוייק בתווי ודק הסנטר („הפנים הקלאסיים", כמו שאמר אחד ממעריציה). על הרוב היתה מכסה פניה בצעיף, כדי שלא תורגש הכיעורת שעל סנטרה, גידול קיפר מוגלי, שנלחמה בו בכל האמצעים ולא יכלה לנצחו... היא ידעה לכוון ישיבתה באור ובצל כך, שהכיעושת הנטולה על סנטרה לא היתה ניכרת כלל בהיות פניה מגולים — " (עמ' 110).

אלה, והרופא הבילויזי ד"ר ציפין, והעסקן הסופר ד"ר פלטיאל בן ליש הלוי, ומנהלי הגימנסיה, והסופר שמחון, הם מן הגיבורים פחות או יותר לזיהוי, ומי שבקי יותר בתולדות העיר ימצא יותר שמות מוכרים משמצאתי אני. ואולם גיבוריו האלמונים (לפחות למעני) של הספר, אינם פחות מקסימים ומשכיבים כן, למשל, הבחור הנכפה והעני עוזר אלמוני, אשר רק פעם אחת בחייו רואה מבעד לחלון אשה ערומה. הערבי כאסון, מזכיר הקונסוליה האוסטרית ביפו, המתבייש באחיו המשוגע אנטון, שמלבין פניו ברבים. הזקן קומורניק בונה הבתים, אשר קמל בימי־המלחמה. הרצאתו של הפרופסור האורח שמיך באולם „עדן", בליווי נגינת מסנתר של הגברת דולנקו. זקני המושבה הגרמנית ביפו ובשרונה. המורה הפרטי פינטוס. שתי האחיות הרווקות עדה וגבהה גוי. אהבותיו של סימון בן הדיה. השתפכותו של המורה העצמי מחברון, יונה בר יונה החלפנים. בית ויגדורוב והפרשה המתוחה של רופא הבהמות מירון גוברנאטור ואשתו וירה. צלילי „מארש האבל" לשופן, המלווים את סוף הסיפור על מותו של מירון גוברנאטור, הם מן השיאים ה„ג'כוביים" של הספר, מעמד נדיר ביופיו העצב.

ופרשת אהבתה הטראגית של הגברת ראיסה סידקוב ובוריס קלדם ; וסניור פיצינגא הקונסול האוסטרי ; והזונה היהודיה העלמה נוגקין הנוסעת בחצות הלילה מפתח־תקוה אל הקאימקאם ידידה בתל־אביב כדי להשיג רשיונות ישיבה לקבוצה ממגורשיה בזכרון־יעקב. והיא, הגברת, גם מסיימת את הסיפור, עם ידיעת תנוחת הבאה מרחוק ומבשרת את התקרבות הצבא האנגלי וסוף תקופת הגירוש מתל־אביב.

את „כעיר נצורה" חייב אתה לקרוא כדי לטעום בו את הטעם הנגנה, השום, רשימה על הספר לא תוכל לשמש תחליף ליופיו ולקסם המהלך בין שורותיו.

אשר ברש : כעיר נצורה. סיפורה של תל־אביב. מהדורה ראשונה תש"ה, 1945. מהדורה חדשה עם ציורים מאת נחום גוטמן, הוצאת מסדה, 1969. 184 עמ'.

חומר ל„תרבות וספרות" לא יוחזר אלא אם תצורף אליו מעטפה מבוילת וממוענת.

העורך: אברהם יבין

רן שחורי

תערובות בתל־אביב

הנרי שלוניאק — ציורים וסרטים

גלריה דוגית, תל־אביב

שלוניאק זאול את דרכו בהצגת כמבאמים צילומים, שהורכבו מ־הדפסים של קטעי נגטיבים וסרטים בתוספת קוי רישום וכתמי צבע ש־קוף. השימוש באלמנט החוזר על עצמו ממשיך להופיע ביצירתו עד היום. פרחים, אותיות או אגרטל, המבוצעים באמצעות שאבלונה, חו־זרים באופן ריתמי בתמונותיו. בש־נים האחרונות הסתמנה אצלו נטיה לריכוזיות ולצמצום. סולם־הצבעים הלך והצטמצם עד שנותר בו הלבן בלבד, על גווניו השונים המושגים באמצעות דרגות שקיפות שונות ו־שימוש בנייר לבן כבדקע. זהו ציור הנראה במבט ראשון כשעמם הל אך במבט שני הוא מתגלה כעשיר בהתרחשויות ציוריות מעודנות ור־גישות.

שני סימני־ההיכר — הקיצביות ו־ההצטמצמות — שהנחו את ציוריו, הם גם חוט־השדרה של סרטיו. ה־סרטים הם בבחינת חזרה למתנסא־וים הקודמים שלו, אלא שמכונת־ההגדלה ונייר־הצילום הוחלפו הפעם במסרטה ובמקרנה. אפשר לראות סרטים אלה כציור שהונע, שהועבר מהתחום הדומם הקבוע אל תחומי הזמן וההתרחשות, ובשל כך נוסף לו מימד אינטגראלי — הליווי המוסי־קלי. בסרטיו חוזרים האלמנטים ה־מקובלים עליו: כעין קטעי קולא־ז׳ים, שהועתקו וצולמו כסרטי סל־ידיה. הבזקות מפוזרות של קטעים צבעוניים, צמצום חמור ונדירי, חז־רות קיצביות ועצביות לעתים על אלמנטים דומים, ובעיקר, כמו ב־ציוריו, הרבה הרבה „לבן", שבתו־כו הקולנועי הוא פס פילם ש־קוף. אין זה קולנוע במובן המקובל של המלה. קולנוע זה משוחרר מהד־תפיסה הדראמטית־נאראטיבית, ש־כיוונה את הראינוע והקולנוע מרא־שיתו. מטרת הסרטים האלה להציג רצף של אירועים צורניים, צבעוניים־וקאליים, כעין ציור בתנועה. אולי זה השלב האחרון של האמנות הקינטית. התופעה נובעת מנטייה הרווחת היום לשבירת התחומים ה־מוגדרים שבין סוגי האמנות השו־נים. ההליכה אל המולטי־מדיה, אל השימוש באמצעים מגוונים הגזורים משטחים שונים, מאפשרת לאמן ל־הרחיב את תחום התנסותו ולהקנות לטכניקה האמנותית שלו מימדים ח־דשים.

דוד לנבר

גלריה בית לייזיק, תל־אביב

דוד לנבר הוא צייר ישראלי, ה־יושב זה שנים רבות בפאריס. ציו־רו המופשט שומר בקנאות על מ־סורת ה„אי־פורמל" הצרפתי: שכ־בות עמוסות צבע נזרקות זו על זו תוך יצירת מירקמים אמורפיים עשי־רי גוונים ורדוסים. כחו מופגן ב־יחוד בבדים הפוליכרומיים, המפ־ציצים מערך צבעוני מורכב ורב־ניגודים. העומס וההחיסות מוצד־קים כאן יותר מאשר בעבודות ה־מונו־כרומיות. בניגוד ל„מופשט ה־לירי" הישראלי, שנלבש במידה רבה בהשפעתו של זריצקי, ציוריו של לנבר נעדרים שקיפות, צידון וחור־מרת מיבנה. האירועים הצבעוניים מוטסים אל מול הצופה ברגשנות ו־בפראות מופגנת, כאילו היתה זאת הילולת חג של צבע ושמחת חיים. היום כבר קשה לי לחוש עצמי שר־וף לחגיגה כזאת.

הרמן זינסטרה

גלריה יודפת, תל־אביב

תערוכה מזהרה, המזכירה הפרק בספר רפוזה־זוקציה. כמעט כל ה־מוצגים כאן זכאים לטעון לאבהותו של מישהו אחר, חלק מהם אף מ־כיר בצורה בלתי־דיסקרטית את בני אפרת. אמנם, אין אמן שאינו מוש־פע ושאינו מקורב לאחרים, אך ב־סוג זה של אמנות, שבה הרעיון, האמן ברמת הביצוע ובגוון האישי הנוסף לסמכות הסגנונית, הרי כאן מבקש היוצר להטביעו עם מכלול חרש של אפשרויות חימוריות לא־מכריות. זינסטרה מסתפק בהצגת נר סת ביצועי נוסף לרעיונות מוכרים וידועים.

הוא הציג בארץ לראשונה, בתע־

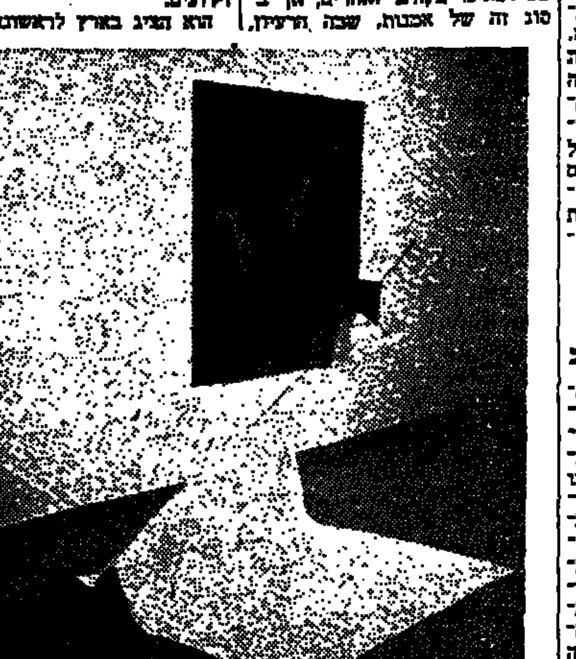

הרמן זינסטרה: אובייקט

ההברקה וההפתעה החזותית ממל־אים תפקיד כה חשוב ומכריע, נדר־שת מהאמן מידה רבה של מקוריות. שלא כבציור המסורתי, שבו נבחן בתוך מידת ויעצות שהבטיחה עניין רוכה קבוצתית, מספר עבודות קט־נות, שעיקרן היה בשבירה כאילו פרספקטיבית של חלל מוחשי. היתה בהמשך דרכו, אך תערוכת־היחיד הראשונה שלו מאכזבת. העבודות כאן, לא רק שאינן מקוריות, אלא הן לוקות גם באלגאנטיות מופרזת ובהתגנדרות, האופייניים עד מאוד לגורמות האסתטיקות של הגראפיקה השימושית. מיגזרות־הנייר, פחי ה־נחושת המכוספים והתצלומים בצ־רים את העצמה החזותית הדרושה, ובשל כך נראית התערוכה כאוסף של התוכמויות ללא ביטוס עיצוב באת.

עבודתה אחת — סדרת מרצפות מ־סביב למפתן בגלריה — יוצאת־דו־פן ויש בה גם ההברקה הקזרת וגם הוכחה ליכולת ביצוע.

צבי רקאלי

שבוע האמנות בעין־הוד

לא נוכל לנקוט קריטריונים אמנו־תיים המוזים לגבי באזאר־הציור בעין־הוד, שמטרתו המוצהרת היא מסחרית ועממית. ועם זאת רשאים אנו לדרוש, שרמתו הכללית תהיה, לכל הפחות, סבירה. אך הואיל ורוב הציירים מבקשים בימי הירידי ל־היפטר מהתמונות שנערמו במשך השנים במחסניהם, נהפך הבאזאר לתצוגה מחפירה של מכירת־סוף־העונה, שהזמין בינה ובין אמנות הוא מקרי בהחלט.

כפר האמנים עין־הוד מאכלס אמ־נים נכבדים, כמו יאקו, בוקדי, בר־גר, גרוסברד ואחרים, והשאלה ה־נשאלת היא: כיצד נתנו אלה יד לבזיון שלפנינו. אחדים מהם אמנם לא הציגו בו מעבודותיהם, אך ב־שתיקתם נעשו שותפים אילמים ל־מחדלי עמיתיהם.

העבודות הטובות של סימה סלר־נים, שהוצגו באותו זמן בגלריה עין־הוד, טבעו בים הכללי של שכ־ניה, צ׳ירי הקיטש המתקתקים, ה־עשויים בנוסח „ציור ותיור". ולא יפלא, איפוא, שלהצלחה הרבה ביותר זכה הדוכן למכבר כובעי „מכבלי" צבעוניים, שעיצובם היה בין המעניינים בתצוגה.

ארץ שומרון

(סוף מעמוד 18)

מנשה, שאולי נקרא אז בשם אחר (עד בשירת דבורה, שהיא לדעת אה־רוני מסוף המאה ה־13 לפנה״ס, הוא מכונה מכיר). אך חדירת משפחת מ־נשה — או שמא מוטב להגדיר, ליותר הזירות, כבית־יוסף — התחי־לה כבר במאה ה־14, בעדות מכתבי אל עמרנה המזכירים הבירן בהר אפרים במחצית הראשונה של מאה זו. אלה, כנראה, ראשוני המתנחלים של בית־יוסף, וקשורים בוודאי במ־סורות הקדומות של יוסף־הגומלין עם שכם. אישור ארכיאולוגי לגל הת־נחלות קדום זה מוצאים, לפי אהרוני, בחלק הדרומי של ההר, בחירבת רדנה שליד רמאללה (על מסקנותיו של אהרוני מן החומר הארכיאולוגי שם חלק בהרצאתו משה דותן) וב־שילה.

לדברי מזר, היתה כאן סימביוזה בין כנעני שכם למנשה (או בית־יוסף), ולפי אהרוני היא נתאפשרה הודות לטבעה של ארץ מנשה בעלת הבקעות ודרכי־הגישה. כך יכול היה מנשה להתפשט על פני שטח גדול. אך התפשטות זו היתה כרוכה בתול־שה: שכם, תרצה וחפר ממשפחות מנשה הן, למעשה, ערים כנעניות. לעומת זה התנחל אפרים בחלק הה־רומי והגבוה יותר של ההר, אזור סגור שבו ידועה רק עיר כנענית א־חת, בית־אל.

מאזור הררי וסגור זה גברו רבבות אפרים על אלפי מנשה באזורים הפ־תוח והפרוץ; ובשלהי תקופת השופ־טים, אחרי חורבן שכם, היו כאן, בדרום, המרכזים הישראליים החשו־בים שילה ובית־אל (שנבנתה מחדש כעיר ישראלית לאחר שהעיר הכנ־ענית בה הוחרבה). ואולם, את כל ההתפתחות המורכבת הזאת קל הר־בה יותר להבין, אם מניחים שהתה־השה במשך כמה מאות שנים ולא בתקופה קצרה של „התנחלות" (אה־רוני).

אישור ארכיאולוגי לתפקידה של שילה בשלהי תקופת השופטים ניתן בהרצאת יגאל שילה. אף כי חפירות של המשלחת הדנית שעבדה במקום עונות אחדות, היותה, מסיבות טכניות, לקויה, מתברר כיום שהיה באתר זה ישוב מאז תקופת הברונזה הקדומה (האלף ה־3 לפנה״ס) ועד ימי־הביניים. מעט השרידים שנמצאו מת־קופת ההתנחלות מעידים שהישוב בשילה התקיים במאות ה־12—11 לפ־נה״ס ונהרס בשריפה עזה שנקבעה, לפי הקרמיקה, ב־1050 לפנה״ס. אולי בריית ואחרים קשרו אותה לקרב אבן העזר, שבו ניגפו בני־ישראל לפני הפלשתים אשר לקחו שלל את ארון־הברית; וסבורים שאחרי הקרב חרבה גם שילה העיר בידי הפלש־תים אשר לקחו שלל את ארון־הב־רית; מאז חדל המקום להיות מרכז דתי ומדיני של שבטי ישראל — אך הישוב הרגיל הוסיף להתקיים, לדעת יגאל שילה, עד חורבן בית ראשון. הוא גם דוחה תאריך חדש יותר של החורבן, לימי הכיבוש ה־אשורי ב־721 לפנה״ס.

על שומרון בתקופת ממלכת יש־ראל הרצה יגאל ידין (שתמצית דבריו הובאה ב„הארץ" מ־29.9), נח־מן אביגד, (על בית־השן של אחאב) וחיים תדמור, שהרחיב את היריעה הכרונולוגית לפחוות שומרון האי־שורית ועד ימי אלכסנדר מוקדון. לדעתו, היה עמרי, כנראה, מבני יששכר, שהעביר את הבירה, שומ־רון, לנחלת שבטו. אחר־כך היו כנר־אה שלושה גלים של גולים, מימי סרגון עד ימי אסנפר, שהאשורים השיבום בפחוה שאותה יסדו במקום ממ־לכת שומרון לשעבר. תחת סנחריב היתה שומרון בירתה של הדרומית שבין פחוות אשור, ולכן ייחסו לה השלטונות האשוריים חשיבות מיוח־דת — כעדות כמה ממצאים ארכי־אולוגיים יחידים־במינם, כמו החותם המראה מלך ההורג אריה ניצב.

גם בתקופה הפרסית הוסיפה הפח־וה להתקיים, ושומרון מרכזה. הוד־דות לגילוי הפפירוסים השומרוניים בואדי דליה, ניתן לשחזר רשימת הפחות כמעט עד לכיבוש המוקד־ני. אך עם חורבן שומרון בידי אלכ־סנדר מוקדון, עבר המרכז לשכם ול־מקדש בהר גריזים, שנוסד עם הכי־בוש המוקדוני.

אין לסיים את סקירת הכינוס „אר־ץ שומרון" בלי להזכיר את השומ־רונים, שעליהם הרצו שמריהו טל־מון, מיכאל אבי־יונה וחיים הירשברג. טלמון רואה בשומרונים, ביסודו של דבר, צאצאים של שבטי הצפון, ומסביר את הניגודים שבינם ובין שבי בבל כהתנגשות בין שמרנים, שארית הפליטה בארץ, שדבקו במ־סורות בית ראשון, ובין מחדשים, שבי בבל, שעברו את כור המצרף של הגולה והתחייה הרוחנית.

אבי־יונה ציין, שמאז אלכסנדר נוצרה קוטביות בין שכם והר גרי־זים, מרכזיהם של השומרונים, ובין שומרון, מרכזם הישן שהפך למוש־בה מקדונית. ואם לא די בסתירה פנימית זו, הרי היתה גם הרדיפה הביזנטית את דת השומרונים והיהדות, הרדיפה אף מרידתם את היהו־דים.

„עימות יהודה ואפרים", מאז ימי ירמיהו ויחזקאל, היה נושאו של הירשברג. הוא הוכיח כי על אף הנסיונות בדורות האחרונים להגיע לידי הבנה הדדית מסוימת, נשארה האיבה השנאה מימי קדם בין הי־הודים לשומרונים.

על הפעולות הארכיאולוגיות של הממשל בשומרון הרצה זאב ייבין, הממונה עליהן. משה דותן סקר סקי־רה חטופה של חפירות תשל״ב בארץ כולה. יהושע פראוור סיים את הר־צאות הכינוס ב„650 שנה ל„כפתור ופרח" לר׳ אשתורי הפרחי", ראשון חוקרי הארץ, שלפחות מבחינת קדו־שת הארץ דגל ב„ארץ־ישראל השי־למה" עד קרוב לגבולה הצפוני של סוריה. על הרצאת האלוף רחבעם זאבי — שהיה כאילו „אבי הכינוס" — בדבר „בטחון והתיישבות בשומ־רון" נמסר ב„הארץ" מ־27.9.

הטריא

מסכים אני לטענה הכתחילית, שלכאורה הצורה 'הטריא' היא מוז־רה. מי שרוצה ליצור צורה פעלית משורש שעניינו 'טרי' — היינו: רענן, לא־מיושן וכד׳ — כלום יצדק

טור הלשון

בבנותו את הצורה 'הטריא' או שמא יש להכריע על צורה זו כעל שיבוש?

נסתכל תחילה במימצא. לשון 'הטריא' לא בא לנו במורשה מרב־דים קדומים יותר של הלשון. אבל בימינו נמצא, אם כי בנדיר, ביטויים מסוג: להטריא את העוף הפוליטי, להטריא את הסגל, וכד׳. המשמע אינו מוטל בספק. משהו נראה מיו־בש, מיושן, זקוק לרענון — ולכן מבקשים ל'הטריא'. זו הצורה הנמ־צאת גם בדברי סופרים, אם כי אינני יודע בשעה זו עדות מספרות מופת. מכל מקום, השימוש קיים וכנראה הוא מתפשט לאט לאט.

מבחינה פורמלית נוצר אפוא מצב כזה: המילון העברי ירשום מעתה שורש חדש: טרא. שורש זה קיים בבניין ההפעיל בלבד: הטריא (כמובן, מי שדוגל בשיטה אחרת של הבנת המילון העברי יתאר את המימצא בדרך שונה; העובדות במקומן עומ־דות). יש אפוא בידינו 'שורש' חדש: טרא — וזאת מתוך ניתוח פורמלי של הצורה 'הטריא'.

כיצד נולדה צורה זו בלשון ימינו? הלא העניין הבלשני־פורמלי כך היה דורש: מלשון 'טרי—טריים' המצוי מאז ימי המקרא יש לבנות את ה־פועל: הטרה. מבחינה פורמלית ראוי היה לבנות את הפועל על דרך גזרת 'קרה' ולא על דרך 'קרא'.

ניתן לפרש את המימצא כך: לשון 'טרי' נשמר בלשון הדורות בתור שם תואר דווקא. כלומר: 'טרי' לא היה מפולם חלק של מערכת תצורות הקשורות בשורש, כשכל מיני משק־לים נגזרים מן השורש. לא היה לנו אלא 'טרי' — ואם תרצה נאמר, שנגזר 'טריות'. טריות; ובלשון ה־פיוט נגזר 'טרי' בדין, על דרך שורשי ל״י (אלא שזו למעשה גזירה מבודדת). התואר 'טרי' התפצל לא־מעט במשמעיו — ויש מרחק מסוים מן המכה ה'טריה' של ישעיה ועד לאוכל טרי, חולצה טריה, פר־שה טריה, וכד׳ שבלשוננו. אבל הכל בשמירה על אותו תואר בצורתו. במלים אחרות: הניתוח הפורמלי יראה כדין — על סמך הניתוח של המסורת הלשונית הסברנית — את התואר 'טרי־טריה' כשייך לגזרת ל״י; אבל הוא נשאר בציג מבודד של השורש.

מכאן הפיתרון: התצורה בת־ימינו אינה חוזרת אל הניתוח הפורמלי, אל השורש המתקבל בניתוח דקדוקי. לפנינו תופעה מעניינת ומדירה: גזירה־מישרין תוך שמירה על מה שכנראה נחשב עיקר לשומע: ה־תנועה האופיינית של התואר. דווקא המלה 'טרי' אינה חלק של מערכת גזורות משורש, באה הגזירה החדשה בימינו ושומרת על תנועת ה־חיריק האופיינית: טרי — הטריא. בניסוח אחר: אילו אמר האומר 'הטרה' היה אובד אותו קשר, וה־שומע היה עומד במבוך לרגע שמא הכוונה ל'הטרה'. על ידי התצורה 'הטריא' נוצר כאילו קשר מישרין לתואר — וזאת תוך פגיעה בדרך הגזירה הפורמלית.

אוסיף שתי הערות למי שאוהב להעמיק קצת יותר. האחת: עניין תו־ספת אל״ף אחרי חיריק סופי בניגוד לדרישות התצורה הפורמלית תזכיר לקוראים אחדים כמובן בעיות דו־מות בכתיב המקראי — ובעיקר ב־כתיב של מגילות מדבר יהודה. ה־אחרת: גם בצורת התואר הערבי המקביל יש תצורות כגון: טרי/טריא. כלומר: יש גם בתוך העברית וגם מחוצה לה תנאים לשוניים העשויים להביא לידי מה שנראה כהפילות בגזרות. אבל כל אלה אינם עניין לחיזוק אלא להקבלה בלבד. מאידך גיסא, אין כמובן להעלים עין מלשון כמו 'זחולי' במקום 'זחולה' במקרא עצמו. לכל אלה יש מן משותף — אבל לא לצורך ההכרע כאן. מה שמתגלה בלשון ימינו הוא ביטוי מעניין לתופעה לשונית טבעית למ־די — אם כי לא היה בדיוק כיוצא בה. לפנינו שמירה על 'תנועה אופ־יינית' של התואר גם בשעת העברה למערכת הפועל, תוך פגיעה במער־כת הגזרות הפורמלית. נראה לי, כי אין צורך ללחום בצורה שנוצרה — ולפי שעה נרשום לפנינו את המימצא ונחכה, אם תופעה זו תיש־אר מבודדת או אם תיווצר דוגמתה.

משה גושן־גוטשטיין

עורך המדור עונה על שאלות קוראים בבעיות לשון שיש בהן עניין לכלל. את השאלות יש להפנות ל־מדור 'טור הלשון', מערכת „הארץ", ת״ד 233, תל־אביב.

עזרא זוסמן

סופר ישן, סופר חדש

כנכה אני כאן לעניין את קוראי סופר זר ומוזר, ששבק חיים לפני חמישים שנה ומעלה: הוא בלתי ידוע בישראל, נשכח ומוחרם בארצו, מוזכר רק לעתים רחוקות ב־מערב — והוא הלוא אחד מיחידי־סגולה וכיחידי־הסגנון שבסופרי רוסיה של ראשית המאה, שהיתה תקופה להפליא בכשרונות, בגדולי רוח והגות. מבחר כתביו של ו א ס י ל י ר ו ז א נ ו ב — זה שמו — ראה אור לאחרונה במינכן, עם הקדמה נרחבת ומלומדת (בגרמנית) של חוקר הספרות הרוסית הגרמני היינריך סטאמלר, והיקף הקבלות, ההשוואות וההערכות (פאסקאל, גר־אליס, ניצשה...) מעיד לא רק על רענונו של המקדים, אלא אף על חזו של הסופר הרוסי לעניין גם היום חוקר־ספרות, וכפי שאני מא־מין — גם קורא ספרות, חובב ספ־רות.

אני מדבר על „ספרות", אם כי כמעט היתה בפיו מלת־גנאי. ב־עתו כינוהו „ניצשה הרוסי" — הרי מאמין, הדורש דווקא טוהר מידות ובהיותו טוהר המשפחה, מולד מן האל־אנושי ונוהה אחר אינטימי ביותר, אחר הנלחש ה־חוי, שבוי אהבה ורחמים, וכאחד הפאראדוכסים כולו: חולם ושר את דגנה המזרח הרחוקה של „שיר ה־שירים", ובכן, „אנטי־ניצשה" רוסי. היותו בעל השכלה פילוסופית, היה בקי בכתבי פילוסוף גרמני זה של „מעבר לטוב ולרע" ואולי גם למד משהו מדרך־הכתיבה שלו, כתיבה פילוסופית אישית, אפוריסטית, ה־יכולה לקלוט עקרונות מקודשים ומד־יין ספרותיים. כל כתיבתו הספ־רותית (הוא היה גם כעין סופר פר־ופסי) היא מין יומן ארוך, שלכתי־בו נודע לכול. ולא במקרה שלושת הספרים החשובים שלו שמותיהם (בערך): „בדד", „עלי שלכת" ו„צל עבר", דרך־כתיבה יומנית זו, ה־מערבת פרסים אינטימיים אישיים יותר עם קטעי הגות דתית קוסמ־וגונית, אסכאטולוגית, והחותרת עד אל האישי הגורלי שאין מנוס ממנו, מקרבת יומנים אלה אל יומ־ניו של קאפקא ברוחנו (רוזאנוב מת ב־1919), אף כי איש מהם לא ידע על רעהו. אולם, איזה קאפקא הוא זה! קאפקא שקיים את הצי־וו שלו, הקים ברית־נישואין ו־משפחה, היה אב לחמישה ילדים ו־בעל לאשה — אמנם חולה קשה שנים על שנים. מחלתה של האשה, הידיד הסובל על־ידה, היא, כפי שהוא מעיד במקום אחד, היתה מקור ספרותו, נקודת־המוצא. שכן, מבנה, צריכה להיות, נקודה אחת שממנה נובע הכול ואליה חוזר אף הכל. פעם הוא מכנה אותה „אשה" ופעם „אלוהים".

יותר מהיה רוזאנוב ידוע כמחבר ספרי פרוזה סירה ביהדות, דאקא־דנסיה ודתיות, היה ידוע בשעתו כסופר פוליטי ריאקציוני ביותר, כותב מאמרים בעתון ימני קיצוני — נגד המהפכה ונגד הליבראליזם, נגד ... ונגד ליהודים, נגד היהודים בכלל (ובכך ההקרב של אנשי „ה־מאה השחורה") ומקומם כנגדו את המחנה הספרותי הליבראלי ב־ארצו. אך, כדבריו, הפוליטיקה היא תחום, שבו שלטה הציניות, ולכן גם כתבתו הפובליציסטית הפוליטית היא צינית ונטולת־ערך בעיניו. הוא היה בהכרח כמנבה (ממשפחתו מגבתה של נפשות), אך לעתים הפך את כל היצירה הפוליטית הגאלתת שלו על פיה. החוקר הגרמני עומד, כבר בפתח הקדמתו, על הפאראדוכס ה־... שבו ומוכיח עד כמה השקר־... ונביאויותיו הפוליטיות היו לכעי־... כעין „כמריס", ילדים בלתי־חוקיים של הספירה הפבוקה, הא־... הוא מתחבק בכל הגדרה ...ין, ובכל ההקדמה כותב, ובבנקו; ...י שרואה בו דסאליבם, ... יבם, שיזה הבת של הריון ולידה, ... את האזה בן המתפלל הכורע תחת משא הצלב, ... עד ... בדורי, בטנה ובספקות. הוא ...ה כלא כתיוה לריכה; כלא סכי־...ם — והתגאה בכך. זו היא ספ־רותו האמיתית, או, נכון יותר, אי־... הספרותית, הספרות עצמה ... הוא „ביהו", „מבנוביבו" — כשהו ...אין להיפרד ממנו, שאין לצאת מתוכו; ספרות שהיא בפנים ואחת ...שבה בתוכה, ... הכתב ...יש זה, דווקא היא, ... הפרא־... „איבב היהודים", ... אחר ה„ביבליה" של „איוב" ו„סי־... " ... כי היא־היא ה... ולא האוונגליון, עם האפוקא־... הוא לרוחו והנבוצת בעיניו. אך ... „הברית הישנה" היתה קרוב־... לו, אלא גם החוקה היהודית, כפי שלבדה כן התלמוד — הוק־

האישות, חוקי הטהרה, המוסר ה־יהודי ועשיית הצדק לזולת. אף כי היה איש הכנסיה הפראבוסלאבית, עמד תמיד בריב עם כנסייתו, עם הדוגמה שלה ועם כהוניה, ובמיוחד לחם נגד חוק הגירושין החמור, ה־פוגע, לדעתו, בחוק האהבה, הקד־מוני היסודי.

הגורל שלו הוא עצוב. הוא מע־לה את העצבות למצב אכזיסטנציא־לי, ואפילו קוסמי, ואמונתו בישו ה־נוצרי באה לסירוגין עד כפירה ו־ספקות עמוקים כל־כך, עד שרק ה־ספרות יכולה לשאתם. מכמה בחינות הוא ממשיכו של דוסטויבסקי, הסופר הקרוב לו ביותר (את טולסטוי דוחה הן כמטיף־מוסר והן כסופר) וגם יחסו אל היהודים מושפע מדוסטוי־יבסקי: אותה שנאה או אימה כלפי ה„ז׳ידים" (הז׳יד יכול להיות גם פראבוסלאבי). כהגנה על הרוסים מפני המנהלים המוכשרים, ואותם כבוד ויראה כלפי היהדות וגדולת גורלו של עם־עולם, שאחריתו מי ישורנו.

הוא עמד בריב עם כל הספרות הרוסית בת־זמנו. פעם ראה ב„סנ־גוה" משהו חיצוני בלבד, חסר רוח־חיים, ופעם דיבר על ה„סנגוה" כעל הדבר הפנימי ביותר שלו, כעל גופו, בשרו ודמו. כך היה נהון בין הקט־בים, בין האמונה הנוצרית ובין אכ־זיסטנציאליות דתית קוסמית, חוט־נית: מתגבר על האבסורד בכוח ה־אמונה, המאמין לאמונה, בכוח שי־רת האהבה הבוקעת מבעד לכל ה־קליפות, כשהוא מטפח בפטרבורג הערפילית את זכרון ריחות הפריחה של המזרח התיכון ה„ביבלי". את זכר ימי הקציר של בועז ורות, ה־שלמות הנצחית, המאהבה הפשוטה, שמקנאות בה מלכות והיא מאושרת יותר משלמה המלך.

הוא מת, כאמור, בראשית המה־פכה, ב־1919 — במנזר נידח, עזוב, בת מות טבעי. לשלטון החדש היו סיבות מספיקות להחלו. תיסול פי־סי, אך הוא לא הספיק לעשות זאת. לעומת זאת, הספיק רוזאנוב, בעת ישיבתו במנזר, לכתוב „אפוקאליפסה של זמננו" — תעו־דה ספרותית אישית של ימי המה־פכה, יחידה בצורתה ובמשמעותה בספרות הרוסית.

✶

כל האמור לעיל אינו אלא הקדמה — וצידוק למובאה מדברי רוזאנוב עצמו, שהוא בעיני העיקר. מובא כאן פרק מן ה„אפוקאליפסה של זמ־ננו", שבו הוא עורך מחדש את „חשבון־הנפש" עם היהודים והיה־שנאת־חינם שלו, מהלל את גדולתה של היהדות ואת מידותיה התרומיות של איש יהודי, ומאמין להמשך ב־מהפכה הרוסית. ורם־זאת תמיד נצ־דם — ז׳יד, ז׳ידון — אך ביראת כבוד ובאהבה. אמנם הדברים משמ־רים, כמובן, גם השגות, אולם בכך גם חינניותם — החינניות שלפני ה־מוות במדבר. וכתיבתו היא דיבור, שיח עם עצמו ועם העולם, עם שו־למית הנצחית והאהובה עליו — במנזר, ערב היהרסו.

ואסילי רוזאנוב

מדוע באמת אין לערוך פוגרומים ביהודים

במהפכה שלנו סתום מאוד הוא היהודי, כפי שהוא סתום ולא־ברור ומסובך בכל הציביליזאציה האירופית. אך ניגש לאירופה. חשובים לנו „אנחנו". ראו, איך הם חרדים לנו במהפכה. לא במהפכה, מתוך סיכון — חרדים לה בגופם ונפשם. הרי ל„געשעפט" שלהם אין זה מבטיח כלום. אדרבא, מבטיח רעות. ובכדי, איפוא, חרדים הם כל־כך לשלומה? עיינתי פעם בעתון מצויר: נחמקיס [1] ולעומתו לנין הלא־נצים. אמרתי: „כמה הוא רציני (הייתי רוצה לראותו כממש). יהודים... את קשרים למהפכה אני שו־נא, אך הקשר הזה יש לו גם צד טוב: בגללו, משום שהמהפכה כמעט כולה נסמכה על היהודים, היא גם תורד מהר, תסתיים בפוגרומים, וכב־לל, תסתיים בלא־כלום. ברור למדי: „לא ישרת היהודים האיכר הרוסי וה־חייל הרוסי". רציתי לומר דבר פשוט: אם שוקי היהדות אולי חושבים „לנהל אחר־כך את רוסיה", הרי ישנם ז׳ידונים קטנים, אשר לא ימסרו גם לבני־עמם את האיכר הרוסי (באידיאליזאציה שלהם) ואת בעל־המלאכה והיתום (גם הוא באידיאליזאציה). היהודים הם סנטימנטאליים, לא־חכ־מים משהו ומגוזבים. ואילו האיכרון הרוסי „פוסט" רע לב, גם יותר, ה־עיקר — גם הרבה יותר. „עניין היהודים כלל לא נתחוור אצלנו". היהודי הוא ראשון לתרבות בכל אירופה, השטוחה, הגסה, ובאנושות שהרחיק מן הסוציאליזם אינה רואה כלום. ואילו היהודי ידע אנחות איוב, מזמורים של דוד, שירת דבורה והמים אחות־משה:

„מרכבות פרעה וחילו ירה בים... צללו כעופרת במים אדירים..."

היהודים — העם המפוזר ביותר באירופה. רק מתוך שטות ותמימות־לב הם נדבקו אל הקדקציה השטוחה של המהפכה, כשמקומם במקום אחר לגמרי, למרגלות הכלבכיות. כך הרי נוהגים ומכבדים יהודים זקנים אמי־תיים באלוהיהם: „עבדיך אנחנו". עבדי כל גדולה אמיתית. „שבחי נפשי את אדוני" — כך הגיד אצל היהודים והגיד כלפי הגדול והאציל בהס־טוריה. הה, מאמין אני...

ביותר אני בדידתי, כמה לעג ובוז נשפכו עליו — והוא פורש תמיד על הבבל שלו. חדשות, אנקדוטות — והוא מביט ברוסי בעיניו ושר לו שי־רים (ברדיבין), שירי דניפר האוקראינה, פודוליה וולין, קאוקאז ואולי שי־רי סמריה ופלשתינה, בבל הכין (שבצה, יש יהודים סינים והם מגדלם צבים!). היהודי הוא בכל מקום „היהודי הנודד". אך אל תחשבו שלמען ה„געשעפט", אלא „מפני חטאינו גלינו מארצנו, ונתרחקנו מעל אדמתנו..."

ובכל מקום נושאים הם את הרצון הקדוש והטהור של החטא (בוכה אני). שבלעדיו אין דת; ... היה שמי הצדק אילולא למדה בן היהודים לרסום ולהתפלל על צבבה. על חטאו. הם. הם. הם. הם קינחו את ה... וחתכו בידיה סידור־תפי־לה: „... התפלל לי" כתב מתהלים. והבתולה הנפלאה יהודיה היא. ... אינה פראות היתה באירופה, אילולא היהודים. אך הם ה־עבירו את שיריהם העצובים בעולם. ... (תמיד בעיניים עצובות) בא. ופעם, ... בת 14, ... בן 12, ניגן בכינור. ... אני (בלבי) בכיתי ...

הם ערו כבר דבורה, לא ביתו בבבה. לבה ...? — כמו על נהרות בבל...

...

הם מנפנפים ב... אך ההנגם, יהודי, זה כבר עברו ... רומי ... עוד ... בירושלים, היא קבורה ... „ובכל זאת זה ..."

חייל צעק, יפה־תואר, ... אמר לי:

„כמה מבהיל ... החיילים ... באתי להיכל זה ואני ... באתי להוך אמונה — בעם, בדמוקראסיה..."

כיון שאני באתי בלי אמונה, ... כבאני אתו ביחד:

„ובכן, מי אתה?"

„חייל מפינלאנדיה... ... אני ... — יהודי..."

„אני רוסי. ... אך רוצה אני לנשקך".

והתנשקנו בחוזקה.

[1] נחמקיס — ... עורכו הראשון של העתון „פראבדה".

[2] ...

זה קרה כאשר רציתי להציג במועצת החיילים, במארס או באפריל שנת 1917.

ובאותו חודש, מאוחר יותר:

פינת ליטייני ובאסייני [3], קרון חשמלית מלא וגדוש. יהודי בא בימים משתדל להיכנס עם אשתו בכניסה הקדמית, הואיל ועל המדרגות מאחור „תלויים". אני, בזהירות, משתדל לא להתבלט יותר מדי, עוזר לאשתו ל־היאחז, כשפתאום תופס אותי בכתפי חייל, כנראה בגילופין:

„במדרגות הקדמיות אסור להיכנס, איכך יודע? זי"

תמיד השתוממתי שאירוע אלה, ובכלל, כל הציבור הרוסי, אשר בתנופה, במחי־יד אחת, ממגר את שלטון הצאר, אינו יכול להרשות, ש־אדם יקפוץ, גם הוא בתנופה אחת, ויכנס בפתח הקדמי של קרון ויסע לדרכו. דחיתי את החייל והוספתי לתמוך ביהודיה ולהדפה פנימה. אמרתי ליהודי: היכנסו, היכנסו מהר! הנימוק היה: בחוזקה ביקש להיכנס. אמר־לו ב„קדמית", משום שמיהר לרכבת הפינלאנדית, והכול יודעים מהו פירוש הדבר לאחר לרכבת...

החייל זעק והזעיק חיילים אחרים שעמדו שם: „סחבו אותו לקומיס־ריאט. הוא העליב חייל". אני באמת, דומני, כיניתי אותו טיפש. בתוך הזי־תי. היהודי, למראה מבוכתי ופחדי, הגן עלי: „מה עשה האדון הזה? הוא רק עזר לאשתי".

והנה לעולם לא אשכח את הקול ההוא, לעולם לא אשכח, מפני שהיתה בו מאכלת:

„ז׳יד ארור..."

כך זה נאמר.

וכמו מוסיקה, קדומה:

„אנחנו עתה כולנו אחים („אחוות", „חירות" — מארס). למה, איפוא, מדבר אתה כך (כלומר, יהודי ורוסי אחים וגם. אין עוד יהודים כורים ו־נוכרים)".

אני לא ניחושתי. אני לא ניחושתי.

שמעתי את המוסיקה שבקולו, העמק באצילותו, עמוק בנומהנו.

אחר־כך, למחרת, ואפילו היום, הבנתי שצריך הייתי להסיר את כובעי ולהשתחוות אפיים ארצה לפניו ולומר:

„הנה נחשב אני לאויב היהדות, אך למעשה אינני אויב, ומבקש אני את סליחתך בעד החייל הגס הזה".

אך החייל צעק כל־כך ונורה כל־כך להמסני בידי, ואני תפס, עם ה־„קומיסריאט" שלו, שבתמונתי לא עשיתי את הטבעי.

ושוב אותו צליל־קול, אשר כמוהו ברחוב הרוסי, ברחוב הרוסי הגס... במילה. אין שומעים עוד. לעולם, לעולם, לעולם:

„עתה כבר כולנו אחים. ולמה תדבר כך ז׳"

היהודים — תמימים, לעתים תמימים מאוד. מזוז וקסמו של דא־(שבבירי, זקן) בכך, שיהודי זה — בוודאי מהמעמד הבינוני, הצי־משכי־לים — האמין עמוק ובטוהר־לב, בכל כוח־האמונה המזרחי, כי הגולים הרוסים האלה באמת הרגישו משהו בנפשם, לא רצו לסבול עוד את הע־ריצות הישנה, התכריזו על חירות. ואילו, לפי מסורת ההיסטוריה הרוסית היו אלה פשוט צ׳יצ׳יקובים [4]... והו לא...

משום.

ופתאום החוך כאילו במוסיקה. אין להסביר זאת. אינני יודע. אך אפילו עד לבתולה הקדושה נשמע משהו בקולו: „שבחי נפשי את אדוני, ותגל רוחי באלוהי ישעי..."

ורוצה אני לומר, שכל איש אירופי גם המגושם הוא ללא הגבה, קשוח בהשוואה עם היהודי. כאן סודן של סוריה התארצות התמות. כאן סודם, סוד־הסוד שאת איוב הם שמעו לא אלפיים אלא חמשת אלפים שנה, והבר־אה שומעים אותו באוזן אחרת. הה, אינני יודע מה... אך יודע אני שלא במה היהודי מעניין, לא במעשיותם, כפי שנוהגים לחשוב, לא במעלתנבר־תם ובכושר־המעשה שלהם, כפי שמניחים, אלא בדבר אחר לגמרי. העניין הוא באיזו שלמות סודית הזורמת בהם בכלם, בתחושת־מגע אחרת, ב־רגישות אחרת לפרוים, בניואנסים אחרים. איך „לקחת אדם, לחבק, ללטף, כאן, „מאדם לאדם". „לא יהודי אחד אלא שני יהודים". והנה כאן זורמים הם לכלל־עולמות. רצוני לומר, שהעניין הוא באיזו עולמיות־שבמגע ולא עולמיות מופשטת, תיאורטית; מאידך גיסא, אין היא עולמיות מוזא־בות ובכינויות, אלא מבטית ומטיעת. גם הסוציאליזם שלהם, על אף כל שנאתי אותו, היא יהוד־מגולה: הלוא בכל־זאת הסוציאליזם את ה־מחשבה על אחוות־העמים ואחוות־האדם, והם שקעו־נתקעו בו. כאן תמי־מותם של היהודים, שהם בהתלם לא כל־כך פיקחים כפי שהם נראים בעיני האירופאים וכפי שחוששים האירופאים. הסוציאליזם בכלל שטות, שטות, ותמימים ללא גבול הם היהודים שמאמינו אותו, שהאמינו בחישוב בה במפורש של מבנות אריתמטיות. אני מאמין שהדבר ייגמר בהכרה עד מהרה. האמנם הם, הם, עם כל ההיסטוריה שלהם, עם הגורל שלהם — הם שאמינו בו? הם אשר במדנת הריאליזם אמרו: „קנה רצוץ לא ישבור ופשתה כהה לא יכבה", הם שכאשר מתרושש אחד מעשיריהם, חייבת כל קהילתם לא רק לכלכלו, אלא גם לקנות לו מרכבה, אם היתה לו קודם מרכבה, כדי שאפילו לא יצטער בלבו על אובדנה. וזהי באמת עדנת האצילות והאנושות, המובעת באמצעים הריאליים ביותר. הנה! האידיאה האמיתית של שוויון בין עשיר לעני: עזרה לעני ולעשיר, כדי ששניהם יחזיקו מע־מד ברמה אחת, בלי לחוש הבדל במידת החום והחיים. הה, האנושיות ה־אוניברסלית הרגישות. העשיר יכול גם הוא לדאוג ויסוריו יכולים להיות עצומים. אסור להביט בעשירות בעין קנאית. זו הנצרות. ואולי לפי הקנאה ולא לפי החסד, הסוציאליזם הוא באמת חזון נוצרי. הסוציאליזם עצמו דמותו היתה שונה בלעדי הנצרות: סועד אני בעצמי, אך גם לאורח, לזר, מגיש סעודה, מושיבו לידי אצל השולחן, מבלי להבליט כי זר הוא. הסו־ציאליזם היה או מתבטא באהבה ולא ב„גרון אנותנר" של החייל הצועק: „ז׳יד ארור". לשון אחר: הסוציאליזם היה מתבטא או באיזה משב ממשבי סוריה של שולמית — באיזה, אין אנו יודעים — אילו אך היה היהודי נאמן למקורו ולא הקיק מיהוד (של האירופאים).

מהות העצמים. הרי זה כל „שיר השירים". סוד העצמים — לא הטוב אלא הרוך. הטוב מוטשט, כל חובה הטוב היא חובה, וכל חובה הוא פשט לורא. סוד העולם, סוד העולם כולו גלום בכך שימתוק לי לעצמי להמתיק לזולת. הנה כאן התגלומה: „חלוץ נעל ואני אקח מים קרים, אעביר על כפות רגלי, על הקרסול, והאצבעות. כאן כה קרוב עד שיש כבר אהבה. זה בכלל כה קרוב, כי לא ייתכן שלא ישתרבבו לכאן הלצה ואנקדוטה". הנה ראה: אם הלצה ואנקדוטה, הרי לעולם לא יהא קר, קר מוחמת „חר פש; שוויון ואחווה". לחכמת הגדולה של ההיסטוריה היהודית, שעם כל קדמוניותה ואריכותה, הרי איש מהם לא יעלה על דעתו לתמוך סיסמות כזאת. כזב כזה הא־צדק כזה. שהרי צריך להפוך את קערת האמת והצדק על פיה, כדי להנהיג בין הבלתי־שווים, בין זרים שאין ביניהם ולא כלום, „שוויון" ואפילו קירבה ל„אחווה". אתה פשוט חש בזה את הפרגנים והדוכסים הצרפתיים של המאה השמונה־עשרה, סוף השמונה־עשרה — ול־צומת כאן:

„...ותאמר: אנוכי רות אמתך ופרשת כנפך על אמתך..."

אילו סונים! אתה בוכה, בן־אירופה. בכה, בכה! בכה בציניך הצי־יות! בכה מפני שבהיסטוריה המקורית שלך לא יצרת אמירה כזאת, אמירת לב ומוח כזאת. כל נשמתך שטוחה יותר, יבשה, קרה יותר. הה, שמם אחרת, עשבים אחרים. וראו: מלכות, דוכסיות, נשים בשואות, מאהבות: שולמית הלוא היא מאהבת. והו לא. אך נשים עומדות ובחופיות — הו, כמה רצינו להיות אפילו רק מאהבת כזאת! וראו זה פלא, פלא בהיסטור־יה שלנו בהוזמרות שלנו: גם הכנסייה לא תכפור כי מאהבת בלבד היא. אך היא שתופת דמעות ואומרת: „איזה פלא!... יודעת אני כי היא שו־למית זו הציני מאשימה אותה, אלא מחבקת את רגליה, משום שהיא יפה־תואר האצילית־ירת ואין טובה כמנו לטוהר המחשבות והכליות".

האם מרגישים אתם, אירופאים, שהנה העולם כולו לבש צורה אחרת. אין עוד הקטיגוריות היבשות שלכם, אין הקטיגוריות השטוחות שלכם. איפה מערכת המשפט? איפה החוקים? — אין. איה הכאזוואתנו? איפה כולה באוזהבית ובמאוחזבתנו באה הכול. לא צדיק — בני שם, תן לנו, ובני אשר העברות שם גם השמים, כי העבדים מאושרים מן האדונים — ובזה סודו של עם ישראל. כי, לאמיתו של דבר, שולמית מאושרת משלמה הגר מאושרת מאברהם...

★★★

את הספרות חש אני כמכנסיים: כה קרוב ובכלל, כמו בלי. עליהם אותה שומר, אותם אתה מצריך, תמיד בהם (תמיד כותב). אך מה לאימפנטים ולהם? כל־התלולי וכל הארטים — אין אני יכול להעלים מתוכה לי, למשל: כפוץ לנודי שלי.

סוד הכתיבה בקצות האצבעות וסוד הנאום בקצה לשונו.

מה שיש, נראה לי בלתי־אפשרי, ומה שאיננו — בדמה כציאותי. מכאן החזירות, הנעות והאי־התעצות שלי.

אדוני. בשמי שלי, נאה לי כה הרבה עצב.

בלי טעם נוטעי אין גם ידידות רוחניות. הגוף הוא תחילת הרוח, שורש הרוח, הרוח רוח הגוף.

להכביע את הנישואין לחוק האהבה — באות כאילו הנצרות. להכביע הכול לחוק השלום, השלוחה והברית. דווקא בנצרות — ולא ביהדות ולא באיסלם — זה אלפיים שנה עקרון אחד: להכביע את האהבה לחוק הנישואין.

והכל נתקעים בו.

דברים מסוגנים הם דברים מגוגמים. ולכן — דברים מתים. ומשום כך — בבהיות, מפני שלא ישנתו לעולם, אך תמיד יישארו.

סגנון הוא דבר חיצוני. תרכיזת של הדברים. צורם של הצצמים. ואת הצורם אנו מנשקים על שפתיו — איש לא יחשב לנשק את לבו, דבר כה חשוב הנזף.

לעתים נדמה לי שאני גובר על הספרות, ולא מפני שחזק אנוכי, אלא מפני ש„אלוהים עמי". כך, כך...

ברוסית: עזרא זוסמן

[3] רחובות בלנינגרד.

[4] צ׳יצ׳יקוב — גיבור „נשמות מתות" של גוגול.

השקעה בתמונות היא כדאית !!!

במשך העשור האחרון המציאות הוכיחה שהשקעה בדברי אמנות ובעיקר תמונות, צועדת בראש התור.

בכל מקרה התמונה שומרת על ערכה...

לכל תמונה מומלצת אשר נקנית אצלנו, אנו מבטיחים רווח הוגן אחרי 12 או 24 חודשים. (ניתן לחלק את התשלום עבורה ללא תוספת אחוזים).

תמונה היא מתנה, מאשירה ומאצילה

נא לבקר!!!

Rooz

גלריה לאמנות רוז

סמטת בית השואבה 1 (פינת אלנבי 94) תל־אביב, טל. 613924

שעות עבודה: 13.00—9.30, 19.00—16.30

מיטב ציירי ישראל

מוסד ביאליק • ספרים חדשים

מחקרים בלשון העברית

אבי הורביץ

בין לשון ללשון

בספר זה דן המחבר באופיה של העברית המקראית המאוחרת (לשון בית שני), מציע את הכללים שלפיהם ניתן להכיר את טיבה ויחודה של לשון זו ובוחנת השיטה בשימושה לניתוח לשונם של מזמורי ספר תהלים. —.16 ל״י

סיפורת ומסה

שמעון הלקין: נכר

מכלול סיפורים המשקפים עולם רב־מראות ונופי־נפש על אורחותיהם ואפלותיהם. 262 עמ׳. —.10 ל״י

שלמה צמח: דפי פנקס

אוסף מופלא של מחשבות והגיגות לפרקי־הגות, שכולם הועלו על הכתב עם התהוותם בנפש. 296 עמ׳. —.10 ל״י

יהושע בר־יוסף: בין צפת לירושלים

פרקי ילדות ובחרות, עולם של אמונה ומסורת המסתיים במשבר עם צעדיו הראשונים של המחבר בעולם הספרות. 245 עמ׳. —.9 ל״י

יצחק אורן: ההר והעכבר

סיפור על שלטונו של מטפה, כשלון המגלם את הקוטביות שבה מתלבט בן עמנו ובן ארצנו בין נפילה להתעלות. 228 עמ׳. —.9 ל״י

להשיג בכל בתי־המסחר לספרים ובמדור ההפצה של מוסד ביאליק

גלריה ליצירות אמנות על נייר

(אקוורלים, רישומים, הדפסים וכו׳)

*

נפתחה בביתן אגודת הציירים והפסלים

*

רח׳ אלחריזי 9, ת״א, טל. 246685.

בהנהלת הגב׳ ברוריה מס

שעות הגלריה: 10—12 בבוקר, 5—8 בערב

קדמוניות

רבעון לעתיקות ארץ־ישראל וארצות המקרא

העורך: יגאל ידין

חברי המערכת: ד. אוסישקין, א. איתן, מ. ברושי, י. צפריר, א. שטרן

מרכז המערכת: יוסף אבירם

יצאה לאור חוברת 18

כרך ה, חוברת 2 (1972)

תוכן החוברת:

דבר העורך — יגאל ידין

בתי־כנסת עתיקים בארץ־ישראל — גדעון פרסטר

בית־הכנסת באשתמוע — זאב ייבין

מטמון־הכסף מאשתמוע — זאב ייבין

חפירת בית־הכנסת בחורבת סוסיה — שמריה גוטמן, זאב ייבין ואהוד נצר

עונת־החפירות השניה בבית־הכנסת של עין־גדי — דן ברג, יוסף פורת ואהוד נצר

בית־הכנסת בבית־שאן — סקירה ראשונה — דן בהט

חורבת שמע — היישוב ובית־הכנסת — אריק מאירס

תגליות בארצות המקרא:

פסיפס מופתהסתיה — כנסייה או בית־כנסת? — מיכאל אבי־יונה

ספרים:

מפעלו של גודינאף — סמלים יהודיים בתקופה היוונית־הרומית — ישראל לוין; בית־שערים באת נ. אביגד — מיכאל אבי־יונה.

ידיעות:

מענקי הקרן לחקירות פריהיסטוריות בשנים תשל״א—תשל״ב — עפר בר־יוסף

4 לוחות צבעוניים

מחיר חוברת בודדת —.5 ל״י ● דמי־התימה לשנה —.20 ל״י ● דמי־חבר בחברה לחקירת ארץ־ישראל ועתיקותיה כולל „קדמוניות" —.25 ל״י.

חוברות בודדות ניתן להשיג בחנויות הספרים ● דמי התימה ודמי חבר — במשרד החברה ת. ד. 7041, ירושלים.

חוברות 1—16 של קדמוניות (1968—1971) נכרכו בשני כרכים, ואף בד, עם עטיפה צבעונית והוכן עניינים מהודר 70 ל״י. לחברי החברה ולמנויי קדמוניות חדשים —.50 ל״י בלבד. חוברות בלתי כרוכות (1—16) במחיר 40 ל״י במקום 80 ל״י.

هكذا من الأصل

האולימפיאדה — לקראת סיומה

שחמט
מאת משה צ'רניאק

לסיום האולימפיאדה בסקופליה נותר סיבוב אחד בלבד. אך עדיין לא ברור מי יצא בשתי התחרויות גמר עליונות. בגמר א' נטוש המאבק בין בריה"מ להונגריה; בגמר ב' השאלה היא — אנגליה או ישראל.

גמר ב': הקבוצה הישראלית הרסיפה להתאושש. קלדור ובלשן המשיכו לצבור נקודות ובסיבובים האחרונים הצטרפו אליהם גם קרידמן והרידמן. רק כגן (פחות מ־50%) וגלר (1½ ב־7 משחקים) אינם מצליחים.

בצחון טכני שלגו נגד אלבניה בר של הוא התצאה כליל מן המשחקים. בסיבובים 9—14 זכתה קבוצתנו ל־3 בצחונות טובים (אינדונזיה 3:1, קנדה ואיסלנד 1:3) אחד בינוני (נגד בלגיה 1:3) וסיימה בתיקו עם קובה 2:2. היא מובילה נגד גרוזיה 1½:1.

הדירוג בגמר ב' לקראת הסיבוב האחרון: אנגליה 33½ (2), ישראל 33 (2), פיליפינים 30½ (2), קובה 30 (1), נורווגיה 28½ (2). ובסיבוב האחרון מתמודדת ישראל עם אנגליה מתוח רב ילווה מפגש זה.

גמר א': זו פעם ראשונה בתולדות האולימפיאדה שבריה"מ נינשת לסיבוב האחרון כשנצחונה הסופי טרם מובטח. עם זאת הסיכויים להשגתו טובים למדי. בריה"מ מקדימה את הונגריה בחצי נקודה והדירוג בצמרת גמר א', לקראת הסיבוב האחרון: בריה"מ 39, הונגריה 38½, יוגוסלביה 35½, צ'כוסלובקיה 33.

התחרות נשים שהמשתתפות ישראליות, המתמודדות בגמר ג' של אולימפיאדת נשים (על המקומות 17—23) הצליחו להחזיק את שווייץ, הנוערת בראש. עתה לישראל ולשווייץ — 7 נקודות, לסינגפור — 6. בגמר א' מובילה, כמובן, בריה"מ. המקצוות וגם כאן יש להונגריה סיכויים טובים למקום השני.

סיום מתמודדים עם „ארץ ידידה" — רומניה, בעוד להונגרים יריב קשה יותר: גרמניה המערבית.

אפילו ינצחו הרוסים גם באולימפיאדה זו (בפעם הי"ו ברציפות) יהיה זה נצחון פחות משכנע מקודמיו.

הדרך הקצרה ביותר

להצלחתה הבולטת של נבחרת הונגריה הרם לא מעט שחקנה הראשי לאיוש פורטיש. בעל סגנון איסטרטגי מעמיק אין הוא חותר לפעולות ראווה. אך כאשר ניתנת הזדמנות לכך...

זכור לנו הסבור לאותו מתחברלותו, בה השאיר את מלכתו תחת איום כלי יריב: „זו היתה הדרך הקצרה ביותר לנצחון".

לבן: פורטיש
שחור: בובורצוב

תחרות גמר א', סקופליה 1972

1. ד4, פ-ו6; 2. ג4, ה6; 3. פ-ג3, ר-ב4; 4. ה3, 5. ר-ד3, ... 6. פ-ה2, ... 7. 0-0, ...

לחילוץ הרץ ב4, שהיה בסכנת לכידה אחרי 8. פ-ב5, ד5; 9. ג:ד5, ה:ד5; 10. 3א ובעקבותיו 4א ר-מה-4א.

8. ה:ד4, ר-ה7; 9. ר-ה5!

הקרבה „פוזיציונית" של רגלי לשם פיתוח כלים מהיר.

9... ה:ד5;

או 9... 0-0; 10. ד5, ר:ד6; 11. ר:ה7+, פ:ה7; 12. מה:ד6 עם לחץ כבד בטור ד'.

10. ... ג:ב5; 11. פ:ה5, ... 12. ... 13. ...

השחור אינו מנו להצריח; 13... ...

גם עתה אסור להצריח: 14... 0-0; 15. פ:ה7, מ:ה7; 16. מה-ה4+...

מעניין כי נעשו 14 מסעים בלבד ולשחור אין דרך להצלת המערכה. כאשר שאלו את פורטיש אחרי המשחק כיצד יכול במהירות כזאת להביס רב־אמן, הוא השיב בקצרה: „הפתיחה".

15. ... 16. מה-ה4+, ...

הכאת פרש אסורה: 15... מ:ה7; 16. ...

תיקו אינו מספיק

במשחק הבא הוכרעה עליונה של קבוצה פולנית לגמר א', מובנת, אפרא, עצבנותם של שני המתחרים. השתמשאי הנורווגי, המשחק בשחור, שאף לנצחון בכל מחיר.

סיום משחק מס' 777

אולימפיאדת סקופליה 1972
זיהה

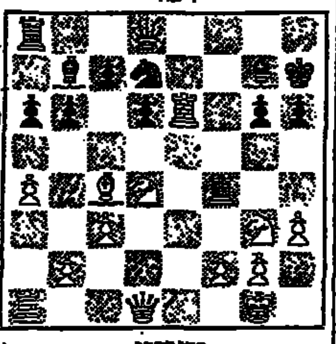

ברגרסקי

17. ... צ:6!

הקרבה נרצות ואין זה קל לחוות בתוצאותיה מראש. הכאה מיידית של הצריח אסורה: 17... מ:6; 18. מה-ה7+...

תיקון טעות

בעמדת הבעיה מס' 695, כאמור, שהובאה במדורנו האחרון נפלה טעות כצערה. ...

נצחון היומה

התחבולה הבאה הכריכה חישוב מדויק; השחור, לכאורה, יוצא ברצון חומרי. אך הוא הרחיק לראות שיריבו לא יספיק לפתח את כליו.

סיום משחק מס' 776

אולימפיאדה סקופליה, 1972
פורינמרשו

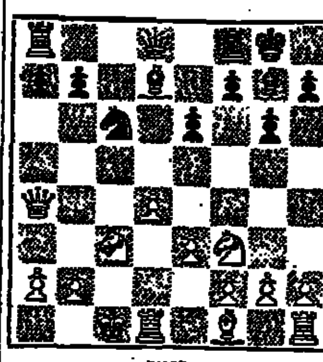

קנאוק

12. ... פ:ד4!;

הקרבה פוזיציונית, הקשה והמצמיקה שבתחבולות. אין היא מביאה לתוצאה ישירה ומיידית. הצלחתה תלויה בהערכה נכונה של העמדה העתידה להיווצר.

13. צ:ד4, ר:א4; 14. צ:ה8, צ־ד:ה8;
15. פ:א4, צ־א-8+.

השחור זוכה ברגלי וביזמה.

16. פ-ג3, ר:ג3; 17. ב:ג3, צ:ג3+. 18. מ-ב2, צ־ד-8!;

והאמן ההונגרי הנודע העריך נכונה עמדה זו, עם שפתח בתחבולתו. אמנם ללבן עדיפות חומרית קלה אך כליו אינם מפותחים ומלכו נתון בסכנה מתמדת.

19. פ-ד7.

אחרי 19. פ-ה1, צ־ד-6; 20. פ-ד3, צ-6ג+; 21. מ-א1, צ-ג2; הלבן משותק כליל. ואילו עתה הוא מפסיד רגלי ועדיין אינו יכול להשתחרר.

19... ה5; 20. פ-ב3, צ-ג2+; 21. מ-ב1.

עוד יותר גרוע 21. מ-א3.

21... צ:ה2; 22. פ-ג1, ג:14; הלבן נכנע.

רגלים נוספים יפלו בזה אחר זה.

בולי נסיכים מהולנד

הארמון המלכותי בוארשה נהרס בידי הנאצים במלחמת העולם השניה וביתו מחדש הקבורה בתרע תשוב של ההיסטוריה הפולנית. הת־אפרים בעיקר תודה להרומותיהם של עולים המתגוררים בבכר.

בולים
מאת שמואל שליט

הסידרה המסורתית של בולי־סער לנוער וילדים תונפק בהולנד בסוף השנה ותיכנס למחזור ב־6 בינואר 1973.

זו סדרת בולים מקסימה עם ערך מוסף לטובת מוסדות סעד הנציגים בקרב הנוער בהולנד. הבולים נדפסו לפי תצלומיהם של הנסיכים הצעירים וילהלם־אלכסנדר, יוהן־פריסו וקונסטנטין — כל אחד בגודל ד' שלושתם יחדיו.

הבולים הוכנו לפוס על־ידי האמן גרהד, ותרנט, אשר השתמש לצורך זה בתמונות הנסיכים הצעירים, שצולמו בידי אביהם — הנסיך קלאוס. בבול שערכו 20+15 סנט מצייר וילהלם־אלכסנדר עגילים צבעוניים; בבול שערכו 30+10 סנט נראה יוהן פריסו משחק בקרבייה; בבול שערכו 35+15 סנט נראה קונסטנטין מחשק בצעצוע־דובון; בבול שערכו 50+20 סנט נראים שלושת הנסיכים הצעירים יחדיו.

בחלק מהבולים לא נראים הצלומי הצעצועים, אולם לדברי אביהם, אלה הגהות והסיפוקים המאפיינים את הילדים.

הבולים נדפסו בצבעים מרהיבים, בשיטת דפוס־שקע, בממעלי עין־סחה בהארלם, בגודל 36×25 מ"מ, בגליונות בני 100 בול (10×10) כ"א, על נייר פלואורסצנטי לבן, ללא סימני מים.

מגבית למען ארמון המלך בוארשה

מסתבר, שגם הפולנים יודעים לערוך מגבית מחוץ לגבולות ארצם ובעיקר בקרב בני אחיהם הנוהגים מהשפע שבארצות הקפיטליסטיות ותורמים בעין יפה לבנים מחדש של אתרים היסטוריים.

הארמון המלכותי בוארשה נהרס בידי הנאצים במלחמת העולם השניה וביתו מחדש הקבורה בתרע תשוב של ההיסטוריה הפולנית, התמונה שצוייר בידי א. היידריך לפי תאריו משנת 1656 ומתאר את הארמון המלכותי בוארשה. הבול בתבנית מלבנית־אופקית, נדפס בבית דפוס־שקע, אצל המדפיס שלתי בוארשה, במהדורה בת 10 מליון עותקים.

מסוקים לצלב האדום השוודי

סיפוי נבצים והצלת נפשות באמצעות הצלב האדום השוודי, כבאו ביטוי בבול זכרון חדש, שהונפק לפני כשבועים בערך נקוב 30 רפיג והופיע בו בבה עם בולי האיגים בשהיין.

הבול בתבנית מלבנית־אופקית, שצוייר בידי ריכרד גרינג כמצייר כראה מסוקים מסוק בשרות הצלב האדום השוודי המשמש ככלי תחבורה אידיאלי להצלת נבצים, באיזור הרי אלפים.

בול נוסף שהונפק באותו מועד, מראה את הצוק שנבנה בר המתנשא לגובה 3198 מטר בהרי האלפים ונצוייר בידי אדי השאר מבגל.

אמנות שוודית מהמאה ה־18

בשבת שעבר הנפיק הדאר השוודי סדרה בת שש בולים — כרלום בערך נקוב 75 אירה, שציוריהם מתארים יצירות אמנות מתקופת המאה ה־18.

הבולים: שניים ריבועים; שניים מלבניים־אופקיים; שניים מלבניים־אנכיים צוירו בידי יאן מגנוסון ונדפסו על נייר פלואורסצנטי לבן אצל הדפוס הממשלתי בשטוקהולם.

פענח את הצופן [6]

להלן תשובתו של סופר צרפתי לאחד שחקרו על מוצאו. מתחת לתשובה רשום כמו של הסופר. התשובה והשם אומרה רשומים במספרים שכל אחד מהם מייצג את אות מסויימת. למטה נתונים כמה שוויונים חשבוניים באותיות, שכל אחת מהן מייצגת מספר מסויים מן המספרים שבתשובה ובשם. השוויונים האלה, אם הפענוח הם נכונה, על דרך ההגיון, יעניקו לך מפתח ספרות לגבי שבע אותיות. רשום את שבע האותיות שבשוויונים מעל למספרים המתאימים בתוך התשובה והשם. את האותיות המתאימות ליתר המספרים עליך למצוא בדרך ההגיון והניסור.

התשובה

141 41710 ,51716925 1317 141 4178
4143 ;14166 141 41710 417816 412163
4515 14127 1114 1557 ,18169 313112
57445107 31112 1617 7166717
(8716418 918131031 18)

השוויונים

רקה = כה ; הקר = הכ (ע)
ערם = רקה—הקר
רעמ = ר ; אה = ע×ר = ר + ע + מ (כ)

הפתרון בשבוע הבא

פתרון „פענח את הצופן 5"
נשמה שאמן מהליל להיות שבע רצון מעצמו הרי זה מוטף. (סורמבט מוהם)

הוצאות מיותרות על אומרי „הן"

(סוף מעמוד 13)

ועל טובת המפלגות המרכיבות אותה. רק לעתים רחוקות התעוררה רצות הכספים ליזמות משלה ולא צבתה אמן אחרי כל דברי שר האוצר ואנשיו.

קשה לראות כיצד הגדלת מספר המקומות בכנסת תפיח"דחות יותר אצנה באופוזיציה, אבל יותר קשה לראות מדוע יותר אומרי־אמן בספסלי הקואליציה יביאו לכנסת תועלת מרובה יותר. כדי להשיב בהן אחרי כל מה שהממשלה אומרת די בפה אחד ואין צורך בחמישים או במאה.

עשרים או עשר שנים, כבר היינו רואים אצלה לבלוב בצמרת, ולא דשא מצהיב, כפי שהפכו להיות „צעירי" משנות המדינה הראשונות.

ייתכן מאד שלוא היו משובצים בכפים שיש לה מקומות למכביר בכנסת (ובמוסדות אחרים) ייתכן ד' לא היו מקבלים החלטה חדה על כך.

התשובה לכך נוגעת בעצם נפשה של כל מפלגה, והיא שכאשר יש בה הכוח הקולקטיבי, הנוצר על־ידי אישים ספורים והשראה שלהם ושל הנסיבות, היא מתגברת על צמה ועל עסקנית, ואז היא באמת כשרה לבוא אל הציבור בבקשת אמון.

הגדלת פרח־העודף

כך אין זה נכון שהגדלת מספר חברי הכנסת עשויה למשוך כחות חדשים למפלגות. פירושה העיקרי הוא הגדלת פרח־העודף של כל מפלגה ותו לא. אם גח"ל רוצה להגדיל את מספר מקומותיו בכנסת ולזכות בתואר המציאותי של אלטרנטיבה למערך, עליו לפעול דווקא בכנסת של 120 ודליו להוציא את הכמוקות הדרושים לו ממפלגות אחרות.

האלטרנטיבה של גח"ל דרושה כעת יותר מתמיד. דומה, כי אף פעם לא היו סיכויים לקבל קולות נכבים מהמערך טובים כמו בימים אלה. כמובן, הדברים עלולים להשתנות עד ליום הבחירות. אבל בחיל עוצר לבצל את התקופה לגיבוש ולריצות שורותיו. סיכויים להצלחה בבחירות אינם טמונים, דומה לי, בריבור המדיני־בטחוני, אלא במה שאפשר לכנות איכות החיים שלנו.

ביקורת נוקבת (לא דמגוגיה) הצעות לשיפור בתחומי השרותים; איכות הסביבה; חיזוק הדפוסים הדמוקרטיים; הנהגת תקנים איתנים לנהגים ציבוריים (כיוצא באלה) — הם שיתנו לו תנופה בבחירות. שכן יש בציבור עייפות גדולה מהמצב בו הבשלה פרוצה כתוי שיש לו פיזור רבים והרצות בעינו בלבד, כאשר הן רובן סמואליות; ויש עייפות מהמצב בו בגוף, כל חברות שורדים גדולה, כל עסק ולפעמים כל פרט, ...

באחריות, באופוזיציה המבלית הדמוקרטית בחיינו בתבעם הדיר לא רק עבודה של הלויה. עיקרם של הפקידים והמלחוויות מתבסס אך היא. כאשר הציבור רואה כי מבלי אי־התפלגויים היה אינם פולטים ...

העקרת אחוז החסימה

הדברים עגומים שבעתיים כאשר מביאים בחשבון את הנטיה שגח"ל מביא למערך תבורה הגדלת מספר חברי הכנסת — והיינו העלאת אחוז החסימה מ־1 ל־3. לפחות עתה, בכנסת של 120, יש סיעות זעירות שבתנהגותן, אם הפרלמנטאריות דם הפרודה לעתים, מוסיפה תבלין ...

לאה הבע גח"ל שיטה הבחירות ...

ציון הדמה לכך אנו לאים עתה בכפים שהועלה המדינית שלה בדיניה ...

יד להשוואה

יד השבוע: מחלק דרום. הכל פגיעים.

צפון
♠ K Q J 4
♡ 8 6
◇ A J 3
♣ 9 7 4 2

מערב
♠ A 9 5 3 2
♡ 5 2
◇ 8 7 6 5
♣ 10 5

מזרח
♠ 10 7 6
♡ 9 7 3
◇ K Q 2
♣ K Q J 8

דרום
♠ 8
♡ A K Q J 10 4
◇ 10 9 4
♣ A 6 3

ברידג'
מאת נ. גשרי

בתחרות זוגות הגיעו צפון־דרום לחוזה סופי של „4 הארט". במהלך הכרוזה דומה בכל השולחנות. דרום פתח לרוב בקריאה של „1 הארט", וצפון הכריז „1 ספייד". כאשר דרום קרא „3 הארט" סיים צפון את מהלך ההכרזה בקריאה של „4 הארט".

הבה נעקוב אחר ביצוע המשחק במספר שולחנות בתחרות. בשולחן מספר 1 התחיל מערב והגנה עם ה־A ספייד והמשיך בקלאב כאשר בן־זוגו זרק ספייד נמוך. הכרוז זכה בלקיחה השניה עם ה־A קלאב והמשיך שלוש לקיחות בהארט בהראש. הוא עבר לדומם באמצעות ה־A דיאמונד והשליך שני קלפי קלאב על ה־K־ה קלפי הספייד הגבוהים בדומם. הכרוז הפסיד לקיחה אחת בקלאב, אך זכה ב־11 הלקיחות הנותרות ובהישג הכנסה של 650 נקודות.

בשולחן מספר 2 התחיל כערב את ההגנה בהארט. הכרוז משך שלוש לקיחות בהארט, ושיחק ספייד מידו. מערב עם ספייד נמוך (משחק נכון, אחרת שוב יזכה הכרוז ב־11 לקיחות) הלקיחה נלכדה בדומם עם ה־J ספייד. הכרוז המשיך עם ה־Q ספייד מהדומם והשליך קלאב מידו, בעוד מערב זוכה בלקיחה עם ה־A ספייד. מערב חזר בקלאב שנלקח עם ה־J קלאב של מזרח. הכרוז תוך קלאב שלישי ושיחק דיאמונד מידו אל ה־A דיאמונד בדומם. הוא השליך דיאמונד מידו על ה־K ספייד, ובסיכום זכה בעשר לקיחות (620 נקודות) לאחר שהפסיד לקיחה בספייד, בקלאב ובדיאמונד.

בשולחן מספר 3 התחיל מערב את ההגנה עם ה־10 קלאב שנלקח על־ידי ה־A קלאב ביד הכרוז. זה משך שלוש לקיחות גבוהות בהארט ושיחק ספייד נמוך מידו. מערב עלה עם ה־A ספייד ושיחק קלאב. הגנה זכתה בשתי לקיחות נוספות בקלאב, אך הכרוז זכה ביתרת עשר הלקיחות כאשר הוא משליך שני קלפי דיאמונד על קלפי הספייד הגבוהים בדומם. (שוב 620 נקודות).

בשולחן מספר 4 מצא מערב את ההגנה היעילה ביותר כאשר התחיל עם ה־8 דיאמונד. הכרוז שיחק דיאמונד נמוך מהדומם, ומזרח זכה בלקיחה עם ה־Q דיאמונד. מזרח חזר ב־K קלאב שהורשה לזכות בלקיחה. קלאב שני מיד מזרח נלקח על־ידי ה־A קלאב ביד הכרוז. זה משך שלוש לקיחות בהארט והמשיך עם ה־8 ספייד. מערב שיחק ספייד נמוך והלקיחה נלכדה בדומם עם ה־K ספייד. הכרוז המשיך עם ה־Q ספייד מהדומם והשליך את הקלאב השלישי מידו בעוד מערב זוכה בלקיחה עם ה־A ספייד. מערב המשיך בדיאמונד, אך הכרוז עלה עם ה־A דיאמונד והשליך את הדיאמונד השלישי מידו על ה־J ספייד שהגבהה בדומם. (שוב 620 נקודות).

מעניין לציין שרק בשולחן מספר 4 יכלה ההגנה להכשיל את הכרוז, אם מזרח היה חוזר בקלאב נמוך במקום ה־K קלאב לאחר הלקיחה הראשונה. אם הכרוז היה עולה מיד עם ה־A קלאב, היה נאלץ אחר־כך להפסיד לקיחה בספייד ושתי לקיחות בקלאב בנוסף ללקיחה בדיאמונד. ואילו היה הכרוז מרשה ל־10 קלאב של מערב לזכות, היה זה חוזר בדיאמונד וכוב מכשיל את הכרוז.

האוניברסיטה העברית בירושלים
מרכז מרטין בובר להשכלת העם

עיריית אילת
אגף החינוך

משרד החינוך והתרבות
האגף לתרבות ולחינוך

המרכז העל־תיכוני באילת
פתיחת שנת הלימודים השנה

החוגים:

* אנגלית — לימודי יסוד
* אנגלית — ספרות (שנה ב')
* ביאולוגיה
* כלכלה — (מבוא)
* מחשבת ישראל
* מינהל ציבורי
* מתימטיקה
* ספרות עברית וכללית (שנה ב')
* פילוסופיה
* פסיכולוגיה (שנה ב')
* תולדות החינוך

* פרטים והרשמה: בעיריית אילת, אגף החינוך (טל. 2133—059) בשעות העבודה עד 31 באוקטובר 1972.

אולפן עקיבא נתניה
מרכז ללמוד השפה העברית, תרבות ישראל וידע הארץ

משרד החינוך והתרבות
היחידה לחינוך מבוגרים

קורסים לשיפור הלשון באולפן עקיבא
4 שבועות

פתיחה - 29.10.72

ירח למודים להשתלמות
* לותיקים ולבוגרי אולפנים
* שיפור ההבעה בכתב ובעל־פה
* עיון בפרקי ספרות עברית ותנ"ך

בכתיב נכון
* לוודעי עברית המתקשים בכתיב
* מקצוע ראשי — כתיב
* מקצועות משנים — דקדוק, ניסוח

הקורס מתקיים בתנאי פנימיה. תושבי נתניה והסביבה מתקבלים גם כתלמידים אקסטרניים

פרטים והרשמה: אולפן עקיבא, נתניה
חבצלת השרון, טלפון 23947—053, 24506—053

המכללה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים
בית שרת, ירושלים

ראיית חשבון

נמשכת ההרשמה:
לקורסים בראיית חשבון
שנה א', שנה ב', שנה ג'
לקורס בראיית חשבון לדוברי אנגלית
(בשפה האנגלית)

במקצועות: מס הכנסה ומיסים אחרים, חוקי חברות והקים אחרים

כמו כן נקיים קורסים בודדים כהכנה לבחינות במקצועות:
חוקי חברות, בקורת השבונות ומס הכנסה ומיסים אחרים
הקורסים יפתחו ב־29.10.72

קורס הכנה בהנהלה לתלמידי שנה א' בראיית חשבון נפתח ב־8.10.72

פרטים והרשמה:
בית הפקיד ע"ש מ. שרת, רח' מסריק 10, טל. 66380, 68383
שעות הקבלה: 10.00—12.00, 17.00—19.00

בית המדרש לפקידים
ע"ש ד. רמז
בית שרת, ירושלים

נמשכת ההרשמה:

* קורסים בבנקאות
לקורס יסודי בבנקאות — חד־שנתי
הקורס יפתח ב־5.11.72
לקורס דיפלומה בבנקאות — תלת־שנתי
הקורס יפתח ב־14.11.72

* תכנון ותכנות
לקורס בתכנון ותכנות — חד־שנתי
הקורס מיועד לבוגרי 12 שנות לימוד
המועמדים יצטרכו לעבור בחינת מיון
הקורס יפתח ב־5.11.72
בחינת המיון תתקיים ב־31.10.72 בשעה 17.00
תכנון ותכנות מתקדם — חד־שנתי
מיועד לבוגרי קורס תכנון ותכנות בעלי נסיון של שנה אחת בעבודה מעשית

* קורס מזכירות רפואית
חד־שנתי
הקורס מיועד לבוגרות 12 שנות לימוד המעוניינות לרכוש לעצמן מקצוע של מזכירות רפואית הנדרש במוסדות רפואיים
הקורס יפתח ב־7.11.72

* קורסים בהנהלת חשבונות
קורס להנהלת חשבונות סוג 1
קורס להנהלת חשבונות סוג 2—1
קורס להנהלת חשבונות סוג 2
קורס להנהלת חשבונות סוג 3
קורס למדופלמים בהנהלת חשבונות — דו־שנתי
הקורסים יפתחו ב־15.10.72

פרטים והרשמה:
בית הפקיד ע"ש מ. שרת, רח' מסריק 10, טל. 66380, 68383
שעות הקבלה: 10.00—12.00, 17.00—19.00

אוניברסיטת חיפה

מודיעה
כי הייעוץ להרכבת תכנית הלימודים לשנה"ל תשל"ג — נמשך

להלמידים החדשים אשר קבלו הודעה קבלה לאוניברסיטה בשלח חומר על סדרי הייעוץ לביתם. כן נשלח חומר על סדרי הייעוץ לכל התלמידים הוותיקים.
התלמידים הנ"ל אשר כבר קבלו חומר על סדרי הייעוץ, מתבקשים לפנות למזכירות הייעוץ (בבניין המדעות), בימי הייעוץ*.
התלמידים החדשים יביאו עמם הודעת קבלה, וקבלה על תשלום ראשון בסך 300 ל"י.
התלמידים הוותיקים יביאו עמם קבלה על תשלום ראשון בסך 300 ל"י או העתק כוסה ההתחייבות וכרטיס תלמיד משנה"ל הקודמת.

* לוח ימי הייעוץ לכל החוגים התפרסם על גבי לוחות המודעות באוניברסיטה.

אוניברסיטת הנגב
המזכירות האקדמית

שנת הלימודים תשל"ג

מתחילה ביום ראשון, י"ד בחשון תשל"ג
22.10.1972

סטודנטים חדשים, שזו להם שנת לימודיהם הראשונה, מוזמנים לפגישה עם רקטור האוניברסיטה.

הפגישה תתקיים ביום ראשון 22.10.72 בשעה 11.00 בדיוק, באולם קולנוע „קרן" בבאר־שבע.

ההשתתפות בפגישה חובה על כל התלמידים החדשים.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

בית הספר ללמודי מוסמכים

למורים מתקדמים
בתל־אביב

הקורסים הבאים ניתנים במסגרת „לימודים מתקדמים" המיועדים למהנדסים.
הלימודים יתקיימו בשעות אחה"צ והערב.
כל הקורסים הרשומים מטה יפתחו בשבוע המתחיל ביום א' 15.10.72
מס־שמם לסמסטר א' התחיל ביום ה' 2.11.72.

1)	תורת הבקרה למערכות מבנות	ד"ר א. שטינברג
2)	תורת הדינמיקה ...	ד"ר ת. נבון
3)	תורת הבקרה הליניארית 1	פרופ'/ח י. פרמינגר
4)	מבנה מחשבים ספרתיים	ד"ר ס. למדן
5)	הנדסת אמינות	ד"ר י. בלאס
6)	ההתפשטות גלים והתפשטות פיזור	פרופ'/ח ש. רוזנבאום
7)	שיטות מתמטיות בתורת ...	פרופ'/ח א. רובין
8)	... — דפורים ותולפת ...	פרופ'/ח א. רובין
9)	מכניקה שמישית בהנדסה אוירונאוטית 1	הפרצה יקבע
10)	מכניקה שמישית לאוירונאוטיקה 1	המרצה יקבע
11)	יסודות האנליזה המודרנית לפי ...	המרצה יקבע
12)	תהליכי ... 1	פרופ'/ח י. ישי
13)	תורת החוק המתקדמת 1	פרופ'/ח א. זסלבסקי
14)	תכן בניינים רבי־קומות 1	פרופ' א. ויצקור
15)	תורת הפסיקים ...	ד"ר ד. שפר

פרטים והרשמה: הטכניון, המדור ללמודי חוץ, רח' לסין 14, תל־אביב, טלפון 268126/7, 266992

בניה חדשה
של משהב
ברמת גן
בין תל־גנים ורמת־חן
ברחובות ביליים ואתהגפון

דירות בנות 3־4־5 חדרים
בבנינים
בני שש קומות
ליהודים דתיים בלבד
בכל הבנינים מעליות
עם פקוד אוטומטי לשבתות וחגים.

נא לפנות למשרדנו
משהב, חברה לשיכון ופיתוח בע"מ תל־אביב, רח' לילינבלום 27, טלפון: 58144

בדד במרחבי משכן הנשיא

שזר מקדיש זמנו הפנוי לכתיבה

מאת גדעון אלון

שמה חדשים נקפו מאז נכנס נשיא המדינה מר זלמן שזר למשכן נשיאי ישראל, הבנין החדש ברחוב הקשת בבירה, אך הוא עדיין לא הסכין לבית המהודר. בו הושקעו למעלה מחמישה מיליון ל"י. נראה, כי למרות שלמד להכיר את המיבנה, על שלושת חלקיו (טכסים, מגורים ומשרדים) הוא עדיין מתגעגע לבית הצנוע ברחוב אלחריזי ולאינטימיות ששררה בו.

שתי רבבות הספרים של מר שזר, המפוזרים עדיין בכל חלקי הבנין בן שלוש הקומות, מקדירים את מצב רוחו, כיוון שהוא מתקשה לאתר כדי פעם ספר הדרוש לו. גם מבנהו של אולם הטכסים אינו לפי רוחו, כיוון שאין בו חדר מבוא והאורחים נאלצים להיכנס לתוכו בימי החורף עם מעיליהם.

כשבא מר שזר למשכן שלושה חדשים לפני חנוכתו הוא אמר בפליאה: „האם האנשים יכנסו עם המגפיים לתוך האולם, איך זה יתכן ?". אומר שלישו הצבאי סגן־אלוף ישראל ידקוני: „הנשיא היה מעדיף להישאר בביתו הישן. כל ההעברה נראתה לו כהרפתקאה. מה שהכריע את הכף היתה העובדה שהוא ראשון הנשיאים שנכנס למשכן החדש". ס/א ידקוני מודה, כי דברים רבים לא הוכנו כראוי במשכן הנשיא: „באולם הקבלה הנשיא אינו חש עצמו בנוח, מפני ממדיו הגדולים. חדר השינה היה אטום משלושת עבריו, עם צוהר קטן והיה צורך לערוך שינוי של הרגע האחרון ולהעתיק את חדר השינה לחדר העבודה. גם התאורה בלשכתו של הנשיא לא היתה נוחה. בעיה בפני עצמה יצר הפסנתר שהנשיא לא רצה לוותר עליו ולבסוף הציבוהו מחוץ לביתו ונאלצים כדי פעם להוריד במדרגות, כפי שנעשה באחרונה במוצאי יום כיפור".

מסוגר ומופנם

עם זאת, בכל שחולפים הימים אין עוד בעיות אלה מעסיקות את נשיא המדינה. מצב רוחו אינו שפיר ביותר בימים אלה. ראיתיו השבוע מתנהל לאיטו מדירתו אל חדר עבודתו כשפניו נפולים (מדרך קיים מרחק גדול של כך מדירתו לחדר העבודה ועל הנשיא לעבור בין המשרדים !). האנשים העובדים במחיצתו טוענים, כי הסיבות העיקריות לקדרות שאפפה אותו הן מחלתה של רעייתו רחל, המאושפזת בבית החולים הדסה מחמת שבר בירכיים, הפרסומים השונים (שהיו בדויים בחלקם) בדבר התערבותו של הנשיא בפרשת האבריים שהציתו את בוטיק הכיון „ארוס" בתל אביב, פרישתו הקרובה בעוד מחצית השנה ממשרתו הרמה, והשכן המהודר.

מדי יום נוסע מר שזר לבקר את רעייתו בבית החולים בעין כרם. מחלתה של הגב' רחל הפכה את נשיא המדינה למסוגר ומופנם מאד. הוא צמצם לשתוה עם עובדי לשכתו. ... מטייל בגן הסמוך למשכן ... נהג לנסוע לשפלה אחת לשבועיים כדי להתרענן עם ידידים. מספרת שולמית כהנא, מזכירתו האישית, העובדת במחיצתו כזה עשרים שנה, עוד מהימים בהם כיהן יו"ר הנהלת הסוכנות: „הנשיא מכיר בשמותיהם את כל 28 העובדים בלשכה. עד להקופה האחרונה הוא נהג להזמין את בני משפחתו במשכן, ללחוץ את ידיהם, לברכם ולהעניק להם כשי גביע מקושט או ספר פרי עטו עם הקדשה אישית. משנה לשנה מקיים הנשיא כנס משפחתי אליו באים 250 זקנים, נשים וטף. את כולם הוא מכיר בשמותיהם ויודע להסביר בדיוק את קירבתם ושייכותם המשפחתית".

באחרונה החל נשיא המדינה להרבות בשיחה עם מקורביו על עתידו לאחר הפרישה. מספרת מזכירתו: „בשלהי מאי ייפרד מר שזר מתפקידו, לאחר עשר שנות כהונה. הציעו לו דירה ברובע היהודי של ירושלים והדבר נראה לו מאד, בעיקר לאחר שראה את דירותיהם של מבקר המדינה ד"ר נבנצל ושר החינוך יגאל אלון. לעתים הוא אומר: מספיק לי, לאחר הפרישה אוכל להתפנות יותר לכתיבה.

„זוהי משאת נפשו. בכל לילה הוא יושב עד שעה מאוחרת וכותב שירים ודברי פרוזה שמרביתם אינם מתפרסמים. הוא גם מנהל יומן אישי מסודר הכתוב בכתב יד רהוט".

מספר שלישו הצבאי, העובד במחיצתו שלוש שנים: „נושא הפרישה מעסיק את הנשיא יותר ויותר בזמן האחרון. עד לפני כשנה הוא התייחס לכך בביטול, אולם ככל שהמועד מתקרב, הופך הדבר להיות מוחשי ולעורר בעיות מעשיות. כיצד ליטול את 20 אלף הספרים למעון חדש. כיצד ניתן לסדר אותם בדירה הצנועה ? כיצד יסתגל לתנאים חדשים ולמעמד חדש של נשיא לשעבר ? מקננת בו גם הדאגה שלא יספיק לכתוב כל מה שהוא חפץ. לאחר הפרישה הוא רואה עצמו כחוקר וכותב. מר שזר הוא איש רוח שהיה רוצה להקדיש את כל מעייניו לכתיבה, לקריאה ולהחלפת דעות עם סופרים ומשוררים, לפיכך מתקבל אצלי לעתים הרושם שהתפקיד מתסכל אותו במידת מה".

עיתונים ו„מבט לחדשות"

מקורביו של נשיא המדינה מספרים, כי יש לו רגישות מיוחדת להשתתפות בהלויות. אמר אחד ממקורביו: „בהמשך התקופה שאני עובד במחיצתו השתתפתי ביותר הלויות מאשר בכל חיי. הנשיא אינו נוהג לבקר בבתים פרטיים, אך בא לנחם אבלים בביתם. הוא חש חובה להשתתף בהלויות מתוך כבוד לנפטר ולמשפחתו. להבדיל, יש לו רגישות רבה לירושלים. הוא פטריוט במלוא מובן המלה. אומרת מזכירתו: „כשמזמינים אותו להשתתף בעצרת פתיחה של כנס כלשהו, הוא מוכן ללכת בתנאי שהכנס יתקיים בבירה: אדרבא, תעשו זאת בירושלים — הוא אומר למזמיניו".

גישה מיוחדת יש לנשיא המדינה כלפי ציבור הפונים אליו. מרבית המכתבים מגיעים לידיו. וכשמתגלגלת לידיו פניה מאלמוני, הקובל על מצבו ועל יחס המוסדות אליו, אומר הנשיא: „כשאדם פונה אלי, כנראה כלו כל הקצין והוא אינו יודע עוד לאן לפנות ונראה שעולמו חשך עליו. אולי אפשר להדריכו או לפנות למוסדות שיעשו מאמץ נוסף לעזור לו".

האיש מספר אחד במדינה משכים קום מדי בוקר בשעה שש. הוא מעיין בכל העתונים היומיים ועד שאינו מסיים את קריאתם הוא אינו יורד מדירתו. משך כשעתיים הוא עוקב אחר כל הידיעות וקורא מאמרים פובליציסטיים. בימי ששי ושבת הוא מקדיש זמן ניכר לעיון במוספים הספרותיים בעתונים. לאחר מכן הוא מתפנה לקבלת אורחים, אישים מחו"ל, שרים, חברי כנסת, סופרים, משוררים, ראשי משלחות וכו'. אומרת הגב' כהנא: „קיים לחץ עצום לביקורים".

מדי ערב צופה נשיא המדינה בתוכנית „מבט לחדשות" בטלויזיה ולעיתים אף בסרטי קולנוע דוקומנטריים: „הוא היה רוצה לצאת מהמשכן ולחזות בסרטים מובחרים בבתי הקולנוע, אך מסיבות בטחוניות הדבר לא ניתן ומר שזר השלים עם כך" — אומר שלישו הצבאי. עם זאת הוא מבקר לעתים כמורכבות בהצגות תיאטרון וקונצרטים. לפעמים מבזיק בראשו רעיון והוא מביע את רצונו להשתתף בו בערב במופע כלשהו, אולם לעתים הוא נאלץ לוותר על הופעתו, כיוון שאין ספק בידי האחראים על הבטחון להסדיר את ביקורו.

אחת לשבועיים מקיים הנשיא בלשכתו חוג לתנ"ך ואחת לחודש חוג לגולה. באחרונה התקיימו במשכן הנשיא מסיבות ספרותיות לגדולי הסופרים כהזז, שלונסקי והורבך הנמנים על ידידיו. עם זאת, מאז חלתה אשתו מבכר מר שזר להתבודד בחדר עבודתו ולכתוב. מספרת מזכירתו: „יש לו 12 מחברות עבות של פרסומיו בעתונות משך כל השנים. הכל מסודר להפליא. מדובק, מנוקב וערוך בסדר כרונולוגי. את כל נאומיו לכתבי האמנה המוגשים לו על־ידי שגרירים זרים הוא כותב בעצמו. תחילה היקשה הדבר על משרד החוץ, אולם במרוצת הזמן הם למדו שהנשיא אוהב להכין נימה אישית בנאומיו".

יובלם של שני קיבוצים

חפצי־בה ובית־אלפא לאחר 50 שנה למרגלות הגלבוע

מאת יהודה אריאל

עצים ודקלים עתיקים, מבנים בני דור ויותר, מתיישבים בני 70—80, הם נוף רקע לדור צעיר ותוסס, לתנופת פיתוח לעתיד, אחר יובל שנים לעלייתם על הקרקע של שני המשקים הקבוצתיים חפצי־בה ובית־אלפא. הם מספרים על התחלה חלוציות בעמק המזרחי, על מאבק נגד אדם וטבע ובני הנעורים שומעים (כן, מקשיבים בתחלס) לסיפורם של ראשונים. הלא הצעירים, הדור השלישי במקום, מושרשים היטב ורוצים לשמוע עדות מפי מיסדים. כי שונה הסיפור מפיהם של ישישים אלה מקריאה בעלון או ספר.

ממש מופלא כיצד צעירים, שלא תמיד יש להם הבנה לדור הקשיש, מוכנים להטות אוזן ולשבות, אף שכבר שמעו את כל הסיפורים. כאן לא מכנים את הזכרונות „סיפורי סבתא". הלא יודעים, כי אכן הדברים נכונים. הם רשומים על ספר הזכרונות של שני המשקים, שפעם היו כה רחוקים מכל ישוב ואילו היום אפשר להגיע אליהם בקפיצה על פני אספלט שחור או אף במטוס קל, שיש לו שדה נחיתה ליד בית אלפא.

למרגלות הר הגלבוע הקרח, מפאת קללת המלך המשורר, אל טל ואל מטר, התנחלו שני גרעיני ההתיישבות. אדמתם מורע פלוחה היתה, מימיהם משכו ממעין חרוד. דרכם אל העיר הקרובה ביותר — חיפה — עשו ברכבת העמק. אל הישובים הסמוכים, מערבה מהם, הלכו ברגל או נסעו בעגלות. מגוריהם צריפי עץ, מזונם פת במים. חלומותיהם היו להפריח את שיממת העמק, ליצור שטח מחיה לקבוצים נוספים על־ידי עבודה עצמית במשק חקלאי מעורב, שיתן מזון להם ולבניהם.

הראשונים הביאו עמם מורשת פלדה, במקום זו מעין שיתה נהרה כאן. הם הביאו עמם ידע על חקלאות מתקדמת. הם הביאו מרץ נעורים ולהט חלוצי, לעומת העצלות שבאוהלי קידר.

למרות כל השנוי לא היססו לצאת אל הבדוים וללמוד מהם את הספול בבאו, את שפת עם הארץ ומנהגיה. הלא ידעו שכשלכים חדשים עליהם להבין את התושב הוותיק, שפתו ומנהגיו, להכיר את המנטאליות הערבית־בדווית כדי לעמוד נגדם בכל עת שיידרש הדבר, בלי לקחת שאמנם יגיע יום של עימות.

עתה מה שונה אותו העמק, אותו הגלבוע ואותו הנוף האנושי. ממש כמו בשיר מלפני עשרות שנים: „העמק הוא שיכור" מרוב ירק והצלחה בפיתוח חקלאי. הגלבוע ירוק, יערות החלו לכסות צלעות ההר. כל הפוטנציאל החקלאי מנוצל על פי שיטות חדישות ביותר של מחשב ומכונה. המשק המעורב שינה את פניו — מעורב בחקלאות, מלאכה ותעשיה. במקום הליכה אל הבדוים נוהרים כיום הצעירים אל בתי האולפנא הגבוהים ללמוד פיסיקה האלקטרוניקה, תעופה ומדעים מתקדמים. כי במקום הצאן והערבית צמחו ענפים תעשייתיים בהם צריכים לדעת את לשון המתימטיקה.

כה שנשאר מאותם הימים הראשונים הם האחריות והעזרה ההדדית, האסיפה הכללית או שיחות הקבוץ.

לפרקים חייבים לכוון את שיחת הקיבוץ במוצאי שבת על פי תוכניות בטלוויזיה, כדי שלא יחמיצו הצעירים את תוכנית הספורט המותח. ואמנם הם באים, למרות כל החששות שהיו שהמסך הקטן ישרק את החברה ויסתגרו בחדריהם. יתר על כן, גל העזיבות כמעט ולא פגע בהם, סימן שמשקים אלה ידעו לתת לחבריהם את האידיאל של חיי שיתוף כפי שרקמו אותו לפני יובל שנים. המשק המשגשג מאפשר לותיקים, הזקנים, לחיות בשלווה וללא חששות מפני מרד צעירים.

בבית אלפא, קיבוץ של השומר הצעיר, חיו שנים רבות גם בעלי אידיאולוגיה אחרת (מפא"י). כאן לא שררה הקולקטיביות הרעיונית, ובכל זאת חשבו להמשיך יחד בקיבוץ, בו היה חבר אבא חושי בזמנו. אלא ששאלות חינוך הבנים הידרדרו את היחסים, האחדות הופרה ולא נמצא פתרון אחר אלא לבצע את „הטרנספר" של שנת 1940. חברי מפא"י מבית אלפא עברו לרמת יוחנן ואנשי מפ"ם מקבוצה זו הלכו אל העמק המזרחי. היה זה בזמנו זעזוע קשה והוא הורגש מספר שנים. בכל זאת נשארו עוד שנים רבות קשרי ידידות אישיים בין העוזבים והנשארים.

חזון הקבוצה הקטנה

לעומת זאת עבר על חפצי־בה תהליך שונה. מלכתחילה היו בה 35 משפחות בלבד. הם רצו להיות קבוצה אינטימית, לא לגדול יתר על המידה. אידיאולוגיה זו החזיקה מעמד 20 שנה. אז התברר שדרוש מילואים של חברים חדשים וצעירים לתחלופה. נאלצו איפוא לוותר על רעיון ההתעצמאות ושוסר ההדדיות עם אחד מורמי ההתיישבות והתנועות הקיבוצית. בשנת 1946 הצטרפו לקיבוץ המאוחד ומאז גדלו והרחיבו את המשק ל־120 יחידות משקיות, אם כי בפועל נמצאות היום בחפצי־בה 140 משפחות. הרחבה זו דרשה מאמצים מרובים כבר משק צעיר.

לאחר מלחמת השיחרור קיבלו תוספת קרקע, נאלצו לבנות מבני מגורים. לקחו הלוואות של 5 מיליון ל"י למימון קליטת המשפחות החדשות. הוחלט על צימצום והרצאות, כדי לאפשר ביצוע ההרחבה. הוכנה תוכנית חומש להבראת המשק ובעזרת המוסדות המיישבים גברו על קשיי המימון.

עם כל השינויים במחצית הדרך אל היובל ותוספת אדם, אין מתחים חמורים בין הדורות, בין ותיקים וחדשים.

המירשם לתוסר מתחים מיותרים הוא בתעסוקת הקשישים בשני המשקים. בחפצי־בה ובבית אלפא הם מועסקים במפעלי תעשיה מותאמים לעבודת קשישים. כך יודעים הצעירים, כי גם המייסדים שבגיל הגבורות, שאינם מסוגלים עוד לצאת לעבודת השדה, מפרנסים את עצמם.

שני המשקים מצליחים ומתקדמים בענפי החקלאות, עד כדי קבלת פרסים לענפים מצטיינים, גם כשהפיתוח התעשייתי צועד בראש. בשני המשקים זכו ליצור זרעי ירקות מצטיינים של זנים עמידים וחדשים, בכרוביות, מלפפונים ובצל. תוצאה של מסורת ושל עבודה מסורה שהשקיעו ותיקי המשקים.

בעוד שבחפצי־בה היתה רמת התרבות גבוהה תמיד, בהיות ראשוני הגרעין יוצאי מרכז אירופה בעלי חינוך תיכון ואוניברסיטאי, שהגיעו לרעיון הציוני־חלוצי, המשיכו את חיי התרבות גם בקצה העמק המזרחי של אותן השנים, עלתה רמת התרבות בבית־אלפא מתוך החברה, אולי בצורה קצת משונה. עובדה היא שמשק זה מצטיין בסופרים, אנשי הגות ומוסיקאים־מלחינים.

מעשה ותיקים סימן לצעירים. איש מופלא היה לקיבוץ בית־אלפא, אליעזר הכהן ז"ל — עורך, הוגה דעות, כלכלן, שניהל פולמוס עם חברו לתנועה מאיר יערי הצידד בשלמות הארץ. בנו, טייס הניסויים יליד המקום, אברהם הכהן ז"ל, הטיס מילא כל חייו. המשק אישר לו להמשיך בעבודת החוץ, כחלוץ בריסוסים הקלאיים מהאויר, בתעשייה האוירית ועוד. יחד עם זה הקצו הכינו לו משפט בחיותה, בו יכול היה לבוא הביתה אל משפחתו מדי ערב, אל משקו מדי שבת, כי גם לו ציפתה התורה ברמה, ולעתים בגיוס עבודה באסיף בשדה. כנפיו של אברהם הכהן היו סימן לצעירי בית־אלפא, שרבים מבניו הם היום טייסים, ר"4 מבניהם נפלו כמתו על משמרתם, באחוזם הגה המטוס בחיל האויר.

אם לחפש את מעשי אבות סימן לבנים בחפצי־בה נמצא זאת אולי באותו המפעל לפיתוח אלקטרוניקה של המשק, המשך של הדייקנות האירופאית של ראשונים, בו עובדים — אגב — עד היום ממיסדי הקיבוץ. המפעל מייצר מכשירים משוכללים על פי פיתוח פטנטים עצמאיים, כגון מכשיר לניתוח ללא מגע סכין, או שיטת מדידה אלקטרונית של מיכלי דלק גדולים. מכשירים אלה מיועדים רק ליצוא וזכו להערכה על דייקנותם. ההשקעה העיקרית במפעל זה היתה: הכשרת אלקטרונאים.

בית הכנסת העתיק

רב המשותף בין שני המשקים החלוציים בעמק המזרחי בני החמישים. אך בדבר אחד הם נפרדים ונעשה עוול לאחד על שמו של השני. למשק אחד קראו בית־אלפא על שם המקום שנקרא בפי הערבים תושבי האזור — בית־אילפא — ששמרו כנראה על השם העתיק של המקום. לקבוצה השניה קראו חפצי־בה, על פי הפסוק בישעיה: ולארצך לא יאמר עוד שממה, כי לך יקרא חפציבה. וכו אלה ואלה מהוה קדומים. אך כאשר נתגלה בשנת 1928 על ידי פרופ' א. ל. סוקניק בית הכנסת העתיק הראשון עם פסיפס בגלגל המזלות בתחום משק חפצי־בה, קראו לו — וכך עד היום — בית הכנסת של בית־אלפא. רבים מהמבקרים עומדים על בילבול שמות זה ושואלים למה בית כנסת עתיק בחפצי־בה קוראים בית אלפא.

גילוי האתר היהודי העתיק הניח מאד את דעתם של המתישבים הצעירים (דאז). אמנם ידעו שבאו כחלוצים, לא גירשו בעלי קרקעות, כי האדמה נרכשה על ידי הקרן הקיימת, אבל עתה יכלו לבסס את ישובם על שרידי ישוב יהודי קדום, בו הקימו קדמונינו בית כנסת כה מפואר וגדול, שמזה שנים רבות הוא מאד מוצגינו בפני תיירים, יהודים וכנוצרים.

ההיסטוריה חוזרת על עצמה. אם בני שני המשקים אינם באים אל בית התפילה העתיק למועדים קבועים, הרי עושות זאת הקבוצות של הנוער הדתי־לאומי הבא מדי שנה לחפצי־בה ועורכות את תפילות השבת והחג בבית הכנסת העתיק של בית אלפא.

מימין: העץ ליד חדר האוכל בחפצי־בה — מקום הויכוח והשיחות (הפרלמנט). משמאל: הדקלים שהפכו לסמל בית־אלפא.

חיפה מחפשת מנהיגות חדשה

כושר עבודתו של פלימן הוגבל מחמת מצב בריאותו

מאת אריה נשר

ראש עיריית חיפה מר משה פלימן חזר לעבודתו בעיריה, אולם כושר עבודתו הצפוי הוגבל מאד מחמת מצב בריאותו. במצב כזה ספק אם יהיה מועמד לקדנציה נוספת. מתעוררת בעיית הירושה. אך אין רואים בקרב העבודה המערך מועמדים בעלי שיעור קומה.

אין זה מקרה. מבקרי שיטות שלטונו של אבא חושי המנוח היו מתבדחים ואומרים כי הוא מיליונר — „הוא האחד ולידו שורה של אפסים". היה באימרה זאת מידה רבה של אמת. כאישים רבים אחרים בפוליטיקה ובמשק ההסתדרותי לא זו בלבד שאבא חושי המנוח לא טיפח קאדר של מנהיגים אלא להיפך. הוא הקיף את עצמו אנשי „חוף" ציתנים ודאג להרחיק מתחרים בחיפה. היו אף כאלה שבגללו זנחו כליל את החיים הפוליטיים בעיר. עם עלותו לראשות העיריה דאג להרחיק מתחרים. שני אישים מרכזיים היו דוד בר רב האי, מהמנהיגים הבולטים של הקהילה, ודוד הכהן שהיה סגן ראש עיריה בתקופת שבתי לוי. אופייני הדבר כי שני אישים לא מצאו שדה פעולה לכשרונותיהם בכנסת.

יוצא מן הכלל היה יוסף אלמוגי. אך גם הוא החל להתבלט כמנהיג בעיקר לאחר שעזב את חיפה. כאשר עבר אלמוגי לרפ"י הצליח חושי לנטרל ולבודד אותו כליל עד שאנשים חששו לדרוש בשלומו ברחוב (פרשה מאלפת זאת שרוצים להשכיחה יכולה להוות חומר מעניין לחוקרי מפלגות בישראל).

תוצאות משטר חושי

תוצאות משטר חושי ניתגלו עם מותו הפתאומי. משה פלימן ירש את מקומו של חושי, אך לא כמנהיג פוליטי (חושי דאג שפלימן לא יהיה אף חבר מזכירות המפלגה). פלימן, איש משק מובהק, צנוע, הגון וישר, ניהל את העיריה למעשה, בכשרון ובחסכון, כאשר חושי בא את באר מיו. פלימן לא נשתנה כשנעשה ראש עיריה. הוא הוסיף לנהוג בגישה מעשית עניינית ופרגמטית ללא שיקולים מפלגתיים או חישובי בחירות.

אלא שפלימן שהתרגל לרכז הכל בידיו, נשען על המנגנון הקיים ולא דאג להכניס למועצת העיריה כוחות חדשים. גם אומרים שהדבר לא היה תלוי בו. כוח חדש יחיד שהיה בא בחשבון למנהיגות בעיר היה מר יוסף עמי המשנה לנשיא הטכניון למינהל וכספים, השולט על תקציב שאינו נופל בהרבה מזה של העיריה. אך מר פלימן לא הכניס את מר עמי בסוד עניני ההנהלה. ואז קיבל מר עמי הצעת ידידים והתפטר ממועצת העיריה, תוך התנגדות המפלגה.

אם יפרוש פלימן, אין לראות בקרב חברי מועצת העיריה, או אף במועצת הפועלים, מועמדים מוצלחים לראשות העיריה בעיקר אם המדובר בבחירות אישיות. אם אמנם יעבור חוק זה בכנסת הרי המועמד היחיד שיכולה להעמיד העבודה בחיפה הוא שר העבודה יוסף אלמוגי. אלא שלמר אלמוגי חישובים אחרים. הוא נושא נפשו למשרת מזכיר ההסתדרות, שם יוכל לעשות רפורמות ארגוניות ולא רק להשמיע נאומים מרגיזים. רק בלחץ מיוחד יהיה מוכן לחזור לחיפה. כי בכך יראה נסיגה בקריירה שלו.

55% קולות בטוחים

אך המצב יהיה שונה לחלוטין אם לא יאושר החוק לבחירות אישיות לראשי עיריות. במקרה כזה הבעיה של מפלגת העבודה פתוחה. אחד מעסקניה אמר לי כי למערך בחיפה יש 55 אחוז של קולות בטוחים ועם הנהגה טובה עשוי המערך להגיע עד 60 אחוז. „המצב הוא כה איתן שאפילו אם יעמידו סוס בראש רשימת המועמדים לעיריה היא תעבור" אמר אדם הבקיא בענייני בחירות. הדברים נכונים.

שלטונו של המערך בחיפה מבוסס על צעד חשוב של שר הפנים במאי 1950 כאשר אישר את סיפוחה לחיפה של שכונה המרוחקת ממנה 17 ק"מ — קרית חיים שעל חולות המפרץ. קרית חיים שהיתה שכונה הסתדרותית הוותה ומוסיפה להוות לשון המאזניים שמכריע את הכף לטובת „חיפה האדומה". בלעדיה היה האיזון בחיפה בין הגוש הפועלי והאזרחי לא שונה בהרבה מזה של תל־אביב.

קרית חיים שמבעה התיישבות של חנוונים, סוחרים, בעלי־מלאכה, רופאים ועוד, היוקה להתפתחותה הכלכלית (די להשוותה עם קרית מוצקין כדי להיווכח בדבר). אך מבחינה פוליטית הפכה מבצר עוז של מפא"י בגלגוליה השונים עד העבודה והמערך. קרית חיים היא שנותנת את 5—10 האחוזים שמבטיחים שלטון העבודה בחיפה.

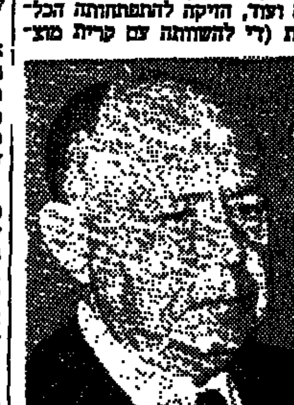

משה פלימן

מועמדים מהשורה השניה לא חסרים למפלגת העבודה. אין הם באים מקרב האינטליגנציה של חיפה שהורחקה מכבר מהשפעה פוליטית. המועמדים באים מקרב עסקני האיגוד המקצועי והמפלגה. כמועמדים לראשות העיריה בתנאים כאלה נוקבים איפוא במידה שווה של סיכויים בשמותיהם של מזכיר המפלגה הח"כ משה ורטמן ומזכיר מועצת הפועלים מר אליעזר מולק.

מקרב חברי המועצה בא בחשבון „שרגא נצר" של חיפה מר יוסף בלושטיין, המושך בחוטים מאחורי הקלעים הממנה והמפשר, וסגן ראש העיריה מר ירוחם ציזיק, שיוכל להצביע על נסיונו כראש קרית־חיים וכראש העיריה בפועל בעת העדרו של פלימן, גם חבר המועצה עו"ד מאיר בר רב האי מכריז שהוא רואה את עצמו מועמד לתפקיד ראש העיריה.

שני מנהלי אגפים בעיריה רואים את עצמם מועמדים לתפקיד סגן ראש העיריה. מר שמואל ביאליק, ראש אגף תרבות, חברה, נוער וספורט, שידוע כמארגן מחונן, ומר משה רוזנה מזכיר העיר, הרואה את עצמו גם כנציג עדות המזרח.

בזיקה על בחירת מועמדים נשמעה לאחרונה גם מנגינה שונה. אנשים הבקיאים במשק המוניציפלי, גורסים שאין צורך במנהיג גדול או באישיות דגולה לתפקיד ראש העיריה. לדברי אלו תלויה הצלחת העיריה בניהול טוב. לשם כך יש צורך במהנדס עיר בוכשר ובעל מעוף המוכן גם להאציל סמכויות ולהעלות כוחות צעירים; וכן דרוש מזכיר עיר שיהיה אדמיניסטרטור מעולה אשר הציבור ירחש לו אימון.

בעלי דעה זאת מצביעים על שלטונו המוצלח של שבתי לוי הנבחר. בזמנו נוהלה העיריה על־ידי מר אברהם חלפון בשטח המינהלי ועל ידי המהנדס הבריטי המנוח ליונל ווטסון ולדעת רבים, העיר התנהלה לא רע. (בין שאר פעולותיו פיתח ווטסון רשת ביוב הטובה בארץ).

בעלי דעה זו טוענים כי מכאן מתבקשת המסקנה שלחיפה אינם דרושים כל כך חילופי שלטון במועצת העיריה אלא חילופי אנשי מפתח במנגנון העיריה. הזרמת דם חדש של מהנדסים צעירים דינאמיים למשרד מהנדס העיר (שם יושבים מהנדסים מעל גיל הפרישה) ושינוי שיטות מינהל מיושנות בעזרת מנהלים צעירים, עשויים לתת לחיפה יותר מקישוטי רשימות מועמדים בשמות עסקנים.

נחלש שוק המכוניות המשומשות

מאת שלמה גרבר

שוק המכוניות המשומשות נחלש בחדשים האחרונים — מוסרים מתווכי הסוחרים במכוניות משומשות. מורגש היצע קטן לעומת ביקוש גובר והולך, בניגוד מוחלט לאופייני בתקופה זו, בה הולך להגיע המכר המכוניות החדשות מדגם 1973.

הסוחרים אומרים כי מרבית המגרשים כמעט ריקים ממכוניות, לעומת שנים קודמות בהן „היה שטפון" בהיצע של מכוניות משומשות בתקופה זו.

לדברי הסוחרים נובעת תופעה זו מכמה סיבות: חלק מרוכשי המכוניות החדשות מבכר להשאיר את המכונית הישנה כמכונית שניה במשפחה. חלק מעביר את המכונית למשפחה על בן הוא עובר או לחבר לעבודה. גם יש רבים המבכרים למכור את מכוניתם הישנה ישירות באמצעות מודעות בעתונים, כדי לקבל תמורה יותר גבוהה.

כן טוענים הסוחרים כי בעלי המכוניות הישנות המגיעים למגרש, תובעים בעדן כ־2000—3000 ל"י מעל לערכן דבר המונע מן הסוחרים לרוכשן. סיבה נוספת — האיחור באספקת המכוניות החדשות בארץ הנובע משביתות שהיו במפעלים, מה שהצריך לקבוע מחירים חדשים עקב העלאות מחירים, וכן עקב היותה של ישראל בעלת עדיפות נמוכה באספקה בזמן הביקוש הגבוה בארצות הייצור, והמגמה לספק קודם את הביקוש המקומי בארצות אלה.

המחסור במכוניות במגרשים גרם גם להעלאת מחירים ניכרת. לעומת התקופה המקבילה אשתקד עלו המחירים בכ־2000 ל"י בעוד שהיה עליהם לרדת בכ־3000 ל"י — כך, שההפרש מגיע ל־5000 ל"י.

להלן טבלת מחירים מעודכנת של מכוניות משומשות כפי שנמסרה על ידי מר אפרים מוהל, סוחר מכוניות משומשות וותיק. לדבריו, אפשרית סטיה של 500 ל"י בהתאם למצבה של המכונית. למכונית אוטומטית יש להוסיף 1000 ל"י על המחיר הרשום למטה:

	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
אופל רקורד 17	8,000	9,250	11,500	12,500	14,000	15,000	16,500	19,500	22,000	24,000	27,000
אופל קדט	—	—	—	10,250	11,250	12,500	14,000	16,000	19,000	20,000	22,800
אלפא רומיאו	—	—	—	11,000	12,000	13,000	15,000	20,000	23,000	26,000	29,000
ב.מ.וו. 1600	—	—	—	—	—	14,500	16,000	18,000	21,000	23,500	26,000
ב.מ.וו. 1800	—	—	—	—	15,000	16,000	18,250	22,500	25,000	27,000	31,000
ב.מ.וו. 2000	—	—	—	—	—	—	20,000	23,500	26,000	30,000	34,000
דאף	—	4,000	4,750	5,000	5,750	7,000	7,500	9,000	10,000	11,500	12,750
רינו־דופין	5,000	5,500	5,750	6,000	6,250	6,750	—	—	—	—	—
הילמן־מינקס	5,000	6,000	7,000	8,000	9,250	11,000	13,000	17,500	18,500	21,500	24,000
ווקסהול־ויקטור	6,000	6,500	7,000	9,600	10,500	13,600	14,500	16,500	19,500	23,500	27,000
ווקסהול־ויוה	—	—	8,000	9,000	9,750	11,000	11,500	12,500	16,500	17,500	21,000
וולבו	—	11,000	12,500	13,500	15,500	17,500	21,000	23,000	26,500	30,000	34,000
טאונוס־17	7,350	8,000	9,000	11,000	13,500	15,250	17,000	19,000	—	—	—
טריומף הראלד	—	6,500	7,000	8,000	8,750	9,250	10,750	12,500	14,500	—	—
טריומף־סקוטי	—	—	—	—	—	—	—	9,500	11,500	12,500	13,050
לארק	3,500	4,750	5,750	8,000	8,500	12,000	—	—	—	—	—
מוריס 1300	—	—	—	—	—	—	—	—	14,500	17,000	19,800
מרצדס 220־190	10,500	12,000	13,500	15,500	16,500	19,500	24,000	31,000	36,000	42,000	48,000
סוסיתא 12	—	—	—	—	—	7,500	8,000	8,500	10,500	11,500	12,500
פולקסוואגן 1200	7,750	9,250	10,750	12,000	12,500	13,000	13,500	14,250	15,500	16,500	17,000
פולקסוואגן 1300	—	—	—	—	—	13,500	14,500	15,500	17,000	18,500	20,000
פולקסוואגן 1500	—	—	—	—	—	—	14,750	15,500	17,000	19,000	23,000
פיאט 850	—	—	—	—	—	12,500	13,500	14,000	15,000	16,250	17,250
פיאט 600	3,500	4,000	4,750	5,750	6,500	7,000	7,500	8,250	9,500	11,000	—
פיאט 124	—	—	—	—	—	—	14,000	17,000	18,500	21,000	—
סימקה 1000	—	—	7,500	8,000	8,750	9,250	11,000	12,000	13,000	14,000	15,000
פיז'ו 204	—	—	—	—	—	14,000	15,500	17,000	18,000	19,000	21,000
פיז'ו 403	7,500	8,000	8,750	9,500	10,250	12,500	—	—	—	—	—
פיז'ו 404	10,500	12,000	13,500	14,000	15,750	16,750	18,000	21,000	23,000	25,000	27,000
פיז'ו 504	—	—	—	—	—	—	—	—	26,000	28,000	32,000
ציטרואן דה־שבו	2,000	2,500	3,250	3,750	5,000	5,750	6,750	—	—	—	—
קונטסה 900	—	—	—	5,500	6,000	6,500	—	—	—	—	—
קונטסה 1300	—	—	—	—	7,250	8,500	10,000	11,000	—	—	—
רינו 4	—	—	6,500	7,250	7,750	8,250	9,500	10,500	11,500	13,000	14,500
רינו 10	—	—	—	—	—	—	—	13,750	15,250	16,500	—
רינו 16	—	—	—	—	—	15,500	16,500	17,750	19,250	21,000	23,000
שברולט, פורד, דודג'	8,000	9,500	12,500	15,000	18,000	21,000	24,000	30,000	34,000	45,000	47,000
וליאנט, דארט, פלקון	9,000	11,000	12,500	15,000	17,500	21,000	24,000	31,000	35,000	42,000	45,000
פורד מוסטנג	—	—	—	—	19,000	22,000	26,000	30,000	37,000	40,000	45,000
פורד אסקורט	—	—	—	—	—	—	—	12,750	14,500	15,750	18,250
פורד קורטינה	—	—	11,000	12,500	13,250	14,500	15,500	16,750	19,500	22,000	26,000
נ.ס.או 1000	—	—	—	8,000	9,000	10,500	11,300	12,700	14,500	15,250	17,500
נ.ס.או 1200	—	—	—	—	—	—	13,300	14,300	15,500	17,000	18,100

ישראלים מסיתים קרוביהם העולים

התפרעויות הפכו חלק מהנוף השכיח בנמל התעופה בלוד

מאת עמוס חדד

התפרעויות העולים החדשים מברית המועצות והשביתות שהם עורכים בנמל התעופה לוד הפכו למחזה שכיח, כאשר לעיני התיירים והנוסעים הרבים שעוברים דרך נמל התעופה ניצבים העולים, שזה עתה דרכה רגלם על אדמת הארץ, מול פקידים של משרד הקליטה ולעתים שוטרים אשר נאלצים בצער רב להשתמש בכוח.

הרקע לשביתות שרבו באחרונה הוא מקום המגורים וגודל הדירה. בהזדמנויות רבות ראיתי כיצד אנשי משרד הקליטה מנסים לבוא לקראת העולים, מציעים להם מבחר רב של דירות בקומות שונות בארץ, אך העולים מתעקשים ותובעים דיור במקום שאין שם דירה פנויה או שתובעים דירה גדולה בהרבה מזו המגיעה להם לפי גודל משפחתם. יש הטוענים, כי דווקא משום שאנשי משרד הקליטה מעמידים לרשות העולים מבחר של דירות ומקומות קליטה, הם מרשים לעצמם לתבוע יותר ויותר. לוא הודיעו לעולה באופן חד־משמעי, כי עליו לגור במקום פלוני, או לוא הכניסו אותו ואת בני ביתו לדירה בלי לנקוב תחילה בשם העיר, כפי שנעשה הדבר לגבי העולים בשנות החמישים, ייתכן והדבר היה מונע ההתפרעויות והשביתות בלוד. אלה הטוענים כך ספק אם פותרים את הבעיה, כיוון שהעולים עלולים לשבות באותה עיר שאליה הובאו או לשוב ללוד ולשבות שם.

התפרעות חמורה בלוד אירעה במוצאי שבת האחרון כאשר עולים וקרובי משפחה (אשר הגיעו לפני עשרה חודשים) בדפו וקיללו את השוטרים ואף היכו אותם. אחד השוטרים אושפז בבית־חולים וידו השמאלית בגבס מחשש לשבר. לשוטר השני גרמו לשטף דם בידו.

המתפרעים אינם נמנים על העולים התמהונים. הם נראו כאנשים כשרים, ביניהם מהנדס ומהנדסת, שעלו מבריה"מ ביום ששי שעבר. ההתפרעות, הקללות והגידופים שהשמיעו כלפי השוטרים ואנשי משרד הקליטה הדהימו את הנוכחים בנמל התעופה. העולים יחד עם קרוביהם פרצו אל אולם הנוסעים הצד למשרד הקליטה שבקומה השניה. למשטרה לא היתה ברירה אלא לפנותם בכוח ותוך כדי הפינוי נפצעו השוטרים. המשטרה החליטה לנהוג עימם ועם מתפרעים אחרים ביד חזקה ומשום כך הובאו העולה־המבוגר דם וקרוב משפחתו למשפט כבר ביום שני שעבר, אך המשפט נדחה ל־1 בנובמבר.

המניעים

מה המניע להתפרעויות ולשביתות שרבו באחרונה ? האם העולים עצמם הם שיוזמים כל זאת או שמא יש גורם הדוחף את העולים להתנהג כך ובמקום להגיע לדירה נאה המצפה להם, הם מגיעים ביום הראשון לבית הסוהר ?

מנהל משרד הקליטה מר חנניה סוימש סבור, כי העולים אינם שותים ברוחותם. רבים מהם אינם יודעים היכן הדירה, נתניה או אשדוד. הם פשוט מוסתים על ידי קרובי משפחתם, אשר באים לתת להם „עצות" כיצד להשיג דירה גדולה יותר והבאים טובים יותר. „העצות" של הקרובים מסתיימות לעתים בין כותלי בית הסוהר, עם פתיחת התיק לעולה אשר זה עתה הגיע לארץ. לעתים עולה מספר הקרובים הבאים ללוד על מספר העולים. רוב הקרובים עומדים באולם ההמתנה מאחורי קיר הזכוכית ואחרים מצליחים בדרך כלשהי לחדור פנימה אל משרד הקליטה או לאולם הנוסעים הנכנסים.

העומדים מאחורי קיר הזכוכית מסמנים לקרוביהם וכאשר אלה יורדים לאולם הנוסעים ליטול את מזוודותיהם, קוראים להם ומשיאים להם „עצה". העולים אשר קיבלו את „העצה" חוזרים ועולים למשרד הקליטה ותובעים דירה במקום אחר או גדולה יותר. אחרים, שקרוביהם הצליחו להגיע אליהם למשרד הקליטה, תובעים כבר בשיחה הראשונה עם ראש המשמרת לגור בעיר זו או אחרת וקובעים מה גודל הדירה בה הם רוצים.

הויכוח עם העולים נמשך לעתים שעות ואנשי משרד הקליטה חייבים לגלות סבלנות רבה מאד, עד שלבסוף מסתיים הויכוח בשביתת העולים או בהתפרעות כפי שהיה במוצאי שבת.

הנסיונות למנוע פגישה בין העולים ובין קרוביהם לפני שאנשי משרד הקליטה מסיימים את הליכי הקליטה וקביעת מקום המגורים, לא הועילו. הקרובים מצליחים בדרכים שונות להעביר לעולים מידע ולהסיתם להפוך שולחנות ולהתפרע אם מבוקשם לא יינתן להם. הם מנצלים לעתים פתקים באמצעות הסבלים או העובדים האחרים של נמל התעופה.

ריבוי ההתפרעויות והשביתות בלוד מחייב את ראשי משרד הקליטה, הסוכנות והמשטרה לטכס עצה כיצד למנוע אותם ולחסוך על־ידי כך צער מהעולים, שנאבקו קשה כדי להגיע לישראל ולמצוא בה את המנוחה והנחלה. המשך המצב כפי שהוא כיום בלוד עלול להביא להדרדרות חמורה ולציפות קשה בין העולים, המשטרה והציבור הישראלי בכלל.

מכור דירתך עוד היום
במזומנים וללא תיווך!
חברת שיכון ופיתוח לישראל בע"מ
רוכשת דירות בנות 1 - 3 חדרים
לקבלת פרטים נא לפנות 24 שעות ביממה
ל: ידעפון
תל־אביב 252425 ירושלים 223344 באר־שבע 72067 (משעה 8.00—13.00 ומשעה 16.00—19.00)
חיפה 520232 נתניה 28593
או למשרדי שיכון ופיתוח לישראל
- תל־אביב והמרכז, רח' הארבעה 18א', טל: 260191.
- ירושלים, רח' בן הלל 15, טל: 231321, ביום ב'.
- חיפה והקריות, במשרד השיכון, רח' העצמאות 22, טל: 660961.
- באר־שבע ודימונה, במשרד השיכון, מרכז הנגב, טל: 4911 בימים ב', ה'.

גזור לפי הקו הרצוף, קפל לפי הקו הפנימי, הדבק ושלח ללא בול ומעטפה.
דמי הדואר שולמו ע"י הנמען סניף הדואר הראשי ברח' צלבני תל־אביב, אישור 6205.
לכבוד
הארץ
בית ההפצה והמנויים
ת.ד. 233
תל־אביב — 61000
13.10.72
שם פרטי ______ שם משפחה ______
הכתובת ______ טלפון מס' ______
נא לשלוח לי את פרטי ההסדר. סמן ב־x במשבצת המתאימה:
☐ עובדי מדינה — יוה"ב
☐ עובדי משרד הבטחון על כל שלוחותיו
☐ צבא קבע — מתי"ש
☐ עצמאי או שכיר במקום עבודה כלשהו
☐ סטודנט ☐ זוגות נשואים
קפל פנימה
הערה: הגזירים בהודעות בסיסות או תגזירים בלתי דבוקים או פתוחים מכל צד שהוא של התגזיר — לא יגיעו לתעודתם באמצעות דואר ישראל.

هكذا من الأصل

هكذا من الأمل

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

מגדל-בנין
חברה לבטוח בע"מ
ירושלים

דרוש
חניך
לעבודות תיוק

מגיל 14 עד 17

נא לפנות למשרד, רח' הסורג 2, מול בנק ישראל, טל. 232471

לרשות — השידור

דרושה
כתבנית אנגלית-עברית
לעבודה בת"א

הכישורים הדרושים:
10 שנות לימוד, ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין והדפסה טובה במכונת כתיבה בשתי שפות אלה, נסיון בעבודת כתבנות.

המעונינות במשרה זו יפנו למח' המינהל, רשות השידור ת"א, הקריה, רח' ה' מס' 1.

כפר-סילבר
בית ספר תיכון במגמה חקלאית וטכנולוגית

דרוש לכניסה מידית לעבודה

מדריך ברפת

על המועמד להיות בעל נסיון ובקי בגידול בקר
תנאי עבודה ושכר מיטבים.

בהצעות נא לפנות למרכז המשק, בכתב לפי הכתובת הנ"ל ובטלפון 051—4341.

"מקורות מים"
חברה לעבודות פתוח בע"מ

דרושים
1. מודד
2. בעלי מקצוע בפזור אספלט
3. מפעילי מגרסה

לעבודה קבועה בסביבות אילת.
רצויה השכלה מקצועית במתכת.

נא לפנות למנגנון במשרדי החברה אזור התעשיה חולון, רחוב הפלד 1, טלפון 846111, קו פנימי 297.

דרוש עובד לצרכניה
נא לפנות בכתב למזכירות כפר-חיים
טלפון: 053—23008

לחברת בניה דינמית ומתפתחת
דרושים
* מנהלי פרוייקטים בבניה
* מהנדסי ביצוע
* טכנאי בניה

במרכז הארץ
הכרחי: נסיון של 3 שנים לפחות בפרוייקטים גדולים לבניה.
תנאים טובים למועמד המתאים.
לפנות בכתב עם פירוט מלא של קורות חיים ונסיון עבודה לת.ד. 29797 תל-אביב.

סטודנטים ישראליים

הלומדים בחו"ל (אירופה) המעונינים בעבודה מלאה או חלקית בסביבת מקום מגוריהם בחו"ל והעונים על הדרישות הבאות:

* אחרי צבא, בעלי עבר בטחוני (מלא או חלקי)
* כושר גופני תקין
* ידיעת השפה העברית ושפה לועזית נוספת.

יפנו בצירוף קורות חיים (בכתב יד) וציון כתובת מגורים בארץ ובחו"ל לת.ד. 33149 תל-אביב עבור: „תעסוקה לסטודנט בחו"ל".

— סודיות מובטחת —

למפעל טקסטיל
ליד חיפה

דרוש
עוזר למנהל ייצור
עם נסיון בקונפקציה

נא לפנות בכתב בציון נסיון וכישורים ל־ת. ד. 4505/מ' חיפה.

לחברת ביטוח ישראלית
דינמית

דרושים
1. חשב/ת פוליסות
בענף אלמנטרי
2. בוגר/ת תיכון
לאחר שרות צבאי

נא לפנות בכתב לת.ד. 987 ת"א

י. סלפטר ובניו בע"מ

דרוש/ה
עובד/ת
למכונת כפתורים

קיימת אפשרות ללמוד את העבודה במקום
משכורת ותנאים טובים

לפנות: י. סלפטר, תל-אביב, קרית המלאכה, שד' הר ציון 106, קומה ג', טל. 829524

למשרד בגד עור (1968) בע"מ
בתל-אביב

דרושה
מזכירה למנכ"ל

ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין — הכרחית.

לפנות בכתב: בגד עור (1968) בע"מ, רח' אחד העם 45 ת"א.

מיקרואלקטרוניקס בע"מ
מפעל לרכיבים אלקטרוניים
MICROELECTRONICS LTD.

דרושים

1. מנהלי עבודה, המחפשים אתגר!
בעלי כושר ניהולי וטכני לעבודה במחלקות אלקטרו מכניות מתפתחות. נדרשת יוזמה הדי־נמיות. עדיפות לבוגרי בית ספר מקצועי.

2. טכנאי מכונות למחלקת פיתוח
תפקיד — פיתוח רכיבים אלקטרוניים.
כישורים — נסיון בעבודה מעשית של שנה לפחות, יועדף אדם שעבד במפעל לאלקטרוניקה.

תנאים טובים למועמדים המתאימים

לפנות טלפונית למחלקת כח אדם טל. 848038 או לרח' הפטיש 4 איזור תעשיה חולון.

לחברה תעשייתית גדולה
באיזור אשקלון

דרוש
מנהל כספים
בכיר

התפקיד כולל:
אחריות לכל הפעולות הכספיות. אחריות למערכת ההשבחבאות והתמחיר. נתוחים כלכליים, דיווח פיננסי, תקצוב ובקרה. אספקה, מכסים ותבריצי ייצוא (ייבוא וייצוא). טפול בנושאים מיוחדים כגון: מפעל מאושר וכדומה. יעוץ להנהלה בכל נושא כספי או כלכלי.

על המועמד המתגורר מחוץ לאיזור — להעתיק מגוריו לאשקלון — בתום תקופת הנסיון.

מועמדים בעלי נסיון מתאים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים לת.ד. 316 אשקלון.

סודיות מובטחת

לפנימיה התיכונית ע"ש מיי בויאר
ירושלים

דרושים
1. מדריך חברתי
2. אם בית קבוצתית

★

לקבלת פרטים וקביעת ראיון, נא להתקשר לטלפון 532696 או 527026 ירושלים.

התעשיה האוירית לישראל
בע"מ

למרכז המחשבים:

דרושים:

* מנתחי מערכות
בעלי נסיון של שנתיים לפחות במערכות העסקיות.
רצוי נסיון קודם בעבודה עם מחשב
ידיעת אנגלית ועברית.

* מהנדסי תעשיה וניהול
לעבודה בניתוח מערכות העסקיות
רצוי נסיון קודם בעבודה עם מחשב
ידיעת עברית ואנגלית.

עבודה מעניינת בעלת אתגר מקצועי רב במערכות גדולות עבור חברה בעלת טכנו־לוגיות מתקדמות.

המועמדים המתאימים יוזמנו לשיחה אישית בה יקבלו פרטים מלאים על תנאי העבודה והשכר.

נא לפנות
בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי אל יחידת המטה, תעשיה אוירית, נמל תעופה לוד.

ליחידה מתפתחת במוסד מדעי

דרושים:

* כרסמים
* משחיזים
* מסגרים מכניים
* מסגרים כלליים

* חרטים
* עובדי מכניקה עדינה
* רתכים
פלדה וסגסוגות קלות

לעבודה מעניינת ובלתי שגרתית ללא יצור סדרתי

למתאימים מובטחים:
* תנאי שכר בהתאם לנתונים אישיים
* עבודה מקצועית מעניינת ברמה גבוהה, תוך שמוש בטכנולוגיות חדישות
* אוירה חברתית נעימה
* עדוד וסיוע בהשתלמויות ולמודים
* תנאי עבודה נוחים ביותר.

מקום עבודה באזור חיפה.

● המעונינים יפנו לת.ד. 9757, חיפה עבור מס' 21) ויציינו קורות חיים, השכלה ורקע מקצועי קודם. רצוי לצרף מס' טלפון להתקשרות.

למשרד הנדסי בת"א

דרושים
מהנדס בנין

לעבודות תכנון ותאום ביצוע בעבודות קונסטרוקציה והנדסה אזרחית.

התנאים יקבעו בהתאם לכישוריו של המועמד

הצעות בצרוף קורות חיים, נא להפנות לת.ד. 7057 ת"א, עבור ד. א.

נציבות שירות המדינה

מודיעה כי

למשרד התיירות דרושות
מזכירות-כתבניות
בשפות עברית-אנגלית

● בדבר פרטים נא לפנות לאמרכלות משרד התיירות רח' המלך ג'ורג' 24, ירושלים. טלפון: 223361 קו פנימי 250.

מחפשים צעיר
לשהיה עם נער נכה
משעה 7.15 בבקר עד 1.00 אחה"צ בכל יום

להתקשר בטלפון 727352, רמת גן, משעה 4.00 אחה"צ.

לחברה גדולה בתל אביב

דרוש
מנהל חשבונות ראשי

הכישורים: רואה חשבון או השכלה מקבילה, נסיון בנהול צוות עובדים.

★

נא לפנות בכתב לת. ד. 2249 ת"א.

משרד התחבורה
מינהלת נמל תעופה לוד

תואר המשרה:

משרה פנויה
כלכלן בכיר

הדרגה: ג"ב ממשי (מוסמך מדעים שונים)
מקום העבודה: נמל תעופה לוד.
תכונות נדרשות: ב.א. בכלכלה, 4 שנות נסיון בעבודה כלכלית.
מועמדים בעלי כישורים מתאימים מתבקשים לפנות למח' מינהל וארגון במינהלת נמל תעופה לוד.
את מועדי הפניה יש לתאם עם מח' זו טל' 972561

נציבות שירות המדינה

מודיעה על פרסום מכרז מס' 10/72

למשרת קצין מבחן לנוער או למבוגרים במשרד הסעד

המכרז הנו עונה על מטרות במיוחות הפנויות עתה או העומדות להתפנות במשך השנה.
מקום העבודה — כל הארץ (לפי קביעה המשרד)
הדרגה — מדרגת י"ב עד דרגה י"ד של הדירוג האחיד, בהתאם לתקן הקבוע לפי סוגי העבודה ומסלולי הקידום.
תיאור התפקיד — חקירות על מצבם הגופני, הרוחני, או הנפשי והתעברותי ועל תנאי המש־פחה של העבריינים המופנים לשירות.
ביקורי בית, עריכת תסקירים לבתי המשפט בצירוף המלצה בדבר אמצעי הטיפול הכד־אימים.
דרישות — השכלה אקדמית (התאר ב"א) בעבו־דה סוציאלית, פסיכולוגיה או חינוך (לקצין מבחן לנוער) או סוציולוגיה (לקצין מבחן למבוגרים) או כשירות לעבודה סוציאלית הכו־רת ע"י משרד הסעד.
לקצין מבחן למבוגרים דרוש נסיון של שנתיים בעבודה סוציאלית או מבחן.
הערה —
1. העובדים בעלי השכלה אקדמית יהיו רשאים לבחור בדירוג האקדמי בהתאם להוראות המקשיר;
2. על המועמדים לציין בטופס הבקשה למכרה פנויה את התחום שבו הם מעדיפים לעבוד ומקום העבודה הרצוי;
3. מילוי התפקידים כרוך בנסיעות;
4. המועמדים שייבחרו במכרז זה יהיו צמודה ויחכבו לעבודה למילוי משרות פנויות, אם תתפנינה;
מסמכים שיש לצרף — העתק מדיפלומה על תואר ב"א כנ"ל או אישור על כשירות לעבודה סוציאלית ופירוט הנסיון.
הגשת הבקשות (בטופס מס' 1060) בנציבות שירות המדינה, ירושלים או באחת מלשכותיה המחוזיות בתל אביב, הקריה, רח' ה' מס' 5, בחיפה בבית הממשלה או בבאר שבע, משרד הפנים, דרך הנשיאים.
היום האחרון להגשת הבקשות הוא כ"ל בכור חשון תשל"ג (1.11.72)

בחיפה ובתל אביב

דרושים
מורים לגרפיקה
להוראה חלקית
בשעות הערב

נא לפנות
ת.ד. 28125 ת"א
למספר 16

דרושות קטלריות
במקום הם
עבודה בבית
תנאים מיטב
„בריכת השחר"
טלפון 741178
הסובר 159 בני-ברק

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הבאות הפנויות:

באסטרופיזיקה תאורית

פקידה כללית

הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; שליטה מלאה בשפה העברית וידיעה באנגלית; ידיעת הדפסה בעברית (רצוי גם באנגלית); נסיון קודם של 3 שנים לפחות בעבודה משרדית.
המשרה הינה בהיקף 50%.
מס' המשרה: ג.ת. ג/9.

בפקולטה להנדסת חשמל

מסגר מכני

הכשירויות הדרושות: בוגר בי"ס מקצועי 4 שנתי במגמת מכונות; שליטה בעברית וידיעה באנגלית כדי קריאת חומר טכני; נסיון קודם בעבודות מסגרות ועבוד שבבי.
מס' המשרה: חש. ב/194.

בפקולטה להנדסת חשמל

טכנאי או הנדסאי אלקטרוניקה

הכשירויות הדרושות: בוגר בי"ס להנדסאים במגמת אלקטרוניקה; שליטה בעברית וידיעה באנגלית עד כדי קריאת חומר טכני; נסיון בעבו־דות אחזקה של מכשור אלקטרוני.
מס' המשרה: חש. ב/196.

✶

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב לאגף כח אדם, קרית הטכניון, בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 20.10.72 בציון מס' המשרה.

מומחה לאמפולות
לתקופת חודש אחד

דרוש רוקח בעל נסיון, לייעוץ ולהרצת קו מלוי-אמפולות
תשלום גבוה מובטח
סודיות מוחלטת

לפנות ת.ד. 1016 רמת-גן.

לבגד עור (1968) בע"מ

דרושה לעבודה בתל-אביב

פקידה
דוברת עברית ואנגלית
(רצוי עם ידיעה בעבודות יבוא ויצוא)

לפנות בכתב (תולדות חיים, נסיון קודם) לבגד עור (1968) בע"מ, תל-אביב, רח' אחד העם 45.

מפעל פרמצבטי בסביבות תל-אביב

מחפש

★ רוקח תעשייתי
עם נסיון בתעשיה ופיתוח מוצרים

נא לפנות בכתב לת.ד. 1814 תל-אביב, לקביעת ראיון.

— סודיות מובטחת —

דרוש
דפס מעולה

העבודה על חצי-גליון פרנקנטל
שמינית היידלברג.

★

לפנות טל. 58498 בין השעות 13.00 — 8.00
ת.ד. 1812 תל-אביב

דרוש
● טכנאי אלקטרוניקה

הכישורים הדרושים:
בוגר בי"ס מקצועי מוכר
כשחרור צה"ל
ידע ונסיון בתחום מיקרוגל
רצוי ידע במכשירי אלחוט V.H.F. ו־U.H.F.

● המעונינים יפנו לת.ד. 7057 ת"א בצירוף קורות חיים עבור א. ש.

דרושים זוגות צעירים
הצטרף ליהר"ת
ההתישבות הרב-תכליתית בישראל

! מתארגן גרעין התישבותי (חקלאי—תעשייתי) חדש ! צעירים וצעירות וזוגות (עם ילדים) המוכנים לקבל על עצמם אתגרים מעניינים ולבנות עתידם בישוב הר"ת חדש, יפנו מיד בצרוף קורות חיים לת.ד. 3452 תל-אביב (סודיות מובטחת)

התישבות קואופרטיבית זו מאפשרת בין היתר:
● הבטחת צרכיו הבסיסיים של החבר ● רכוש פרטי ● משכורת ● חלוקת רווחים ● ילדים בטיפולי משותף או בבית ● ארוחות בחדר האוכל או בבית ● עבודת האשה מלאה או חלקית ● חילונים ומסורתיים ● יוזמה פרטית, ועוד.

היה גם אתה בין המייסדים של צורת התישבות חדשה וחיונית זו!

ישוב הר"ת הרחבה לקליטת העליה. פיזור האוכלוסיה ויישוב המולדת

משרד הבריאות

דרושות
אחיות
מוסמכות
לעבודה בבריאות הציבור
בחולון ובבת-ים

המעוניינות מתבקשות לפנות אל האחות המפקחת בלשכת הבריאות המחוזית, רח' הארבעה 14, תל-אביב, בימים א' או ב', בין השעות: 11.00 ל־14.00.

למכון להכשרה ימית בעכו

דרושים
ראש ענף
למקצוע מכונ...
מרצה
למקצועות מכונ...

הכישורים הנדרשים:
* תעודת הסמכה של מכונאי ראשי.
* נסיון של שנתיים בדרגה
* רצוי נסיון בהדרכה
* רצויה תעודת הסמכה משולבת (קיטור + מוטור)

להתקשר למנהל המכון,
טל. 04—911016/7/8.

למפעל תעשייתי גדול
בדרום הארץ

דרושים
1. חשמלאי תעשייתי
בעל רשיון „מוסמך" עם 5 שנות נסיון
2. פקיד מנגנון
בעל נסיון בהכנת משכורות
3. מנהלי מחלקות
בעלי נסיון

למועמדים מתאימים תנאים טובים ועזרה בדיור

נא לפנות בכתב לת. ד. 1549 תל-אביב.

לקואופרטיב מתפתח
בענף השרותים

דרושים/ות
צעירים/ות

בכל רחבי הארץ גילאי 20—30
לעבודה מעניינת ביותר.

הנתונים הדרושים
1. אינטליגנציה
2. יוזמה וחריצות
3. רשיון נהיגה

המתאימים שיצורפו לקואופרטיב יוכשרו לתפ־קידם ע"י הקואופרטיב ויקבלו משכורת + רווחים + רכב צמוד.

✶

לפנות בפרטים מלאים בכתב יד, הכוללים תאריך לידה מדויק, בצרוף תמונה שתוחזר — לת.ד. 26151 תל-אביב, „עבור קואופרטיב".

— סודיות מוחלטת מובטחת —

אליס

סניף תל-אביב
ישראל בק 34 שכ' מונטיפיורי, ת"א
טל. 259231

דרושים
1. מנהל חשבונות
צעיר, סוג ג' ו/או ד' למשרה מלאה
2. בחור אחרי צבא
למחסן חלפים
(מועדף מוסמאי טכני בצ.ה.ל.)
3. טכנאי טלויזיות —
לסניף אשדוד

סודיות מובטחת

שרותי חשמל ואלקטרוניקה אליס בע"מ

דרושות
צעירות
בכל הארץ

באם את בגיל 16 — 25
באם אין לך מקצוע והשכלה
תוכלי להרויח —,800 ל"י
לחודש ויותר

לאחר שתרכשי מקצוע חדיש ומתקדם תוך שלושה חודשי הכשרה בזמנך הפנוי.

לקבלת פרטים גזרי ושלחי לת.ד. 28125 מס. 20

שם: ______
כתובת: ______
עיר: ______ גיל: ______

המשרד הראשי: תל־אביב שד׳ רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 ל״י לשורה

לחברה רצינית ודינאמית

דרוש איש מכירות

למכירה מוצרים אלקטרוניים ביתיים.

לפחות שנתיים נסיון במכירות. הכרחי בעל רכב.

נא לפנות בכתב ת. ד. 4397 ת״א.

סודיות מובטחת.

למפעל תעשייתי למוצרים אלקטרו מכניים לשימוש ביתי

דרוש מנהל עבודה בכיר

בוגר בי״ס מקצועי, רצוי במגמה אלקטרו מכניה, בעל נסיון של 5 שנים לפחות בניהול עבודה

לפנות בכתב בצירוף פרטים על השכלה ונסיון מקצועי לת. ד. 326 הרצליה ב׳

סודיות מובטחת

אוניברסיטת תל־אביב

דרושים/ות

א. למחלקה לפיסיקה ואסטרונומיה:
1. טכנאי אלקטרוניקה / הנדסאי בכיר — לעבודות פיתוח בשטח דיגיטלי ואנלוגי. נסיון של 3 שנים לפחות.
2. טכנאי / הנדסאי אלקטרוניקה — לעבודות פיתוח בשטח דיגיטלי ואנלוגי
3. מהנדס אלקטרוניקה — לעבודות מחקר ופיתוח בנושאים דיגיטליים ואנלוגיים, עם אפשרות להשתלמות לתואר גבוה
4. עובד טכני — לעבודה בדמונסטרציות באולם הרצאות. רצוי בוגר בי״ס מקצועי ארבע שנתי במגמת מכניקה, חשמל או אלקטרוניקה.

פניות בכתב יש לשלוח למזכירות המחלקה לפיסיקה ואסטרונומיה, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, עד יום 20.10.72.

ב. כתבנית עברית מעולה — למחלקה למוסיקה באבו־כביר המשרה חלקית (75%).
על המעוניינות לפנות ישירות למזכירות המחלקה למוסיקה, טל. 828123, אבו כביר, יפו־תל־אביב.

ג. טכנאי / עובד טכני — מכניקה עדינה לבניית מכשירים למחקר. הכישורים הדרושים: בוגר בי״ס מקצועי תלת־שנתי לפחות, נסיון בעיבוד שבבי (חריטה וכרסום) ועבודות יד.
המעונינים יפנו בכתב אל המחלקה לכימיה, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, עבור בית המלאכה המכני.

ד. מזכירה־כתבנית — לאקדמיה למוסיקה דרושה הדפסה ויכולת ניסוח באנגלית, רצויה גם בשפה העברית. שעות העבודה אחה״צ בין השעות 16.00—20.00 וביום שישי 08.00—13.00.
תנאי העסקה: חצי משרה, העובדה תהיה עפ״י הוזה מיוחד.
על המעוניינות לפנות בכתב למזכירות האקדמיה למוסיקה, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, עד יום 20.10.72.

טכנאי אלקטרוניקה

באם הנך בעל ידע ונסיון באחד התחומים הבאים:
1. תכנון ובנית מגברי שמע, ספקי כח, מעגלי מיתוג.
2. מעגלי תחזוקת והתקנת מכשירי קשר. מערכי אנטנות
3. תכנון ובניית מעגלים ספרתיים.
4. תכנון בנייה וזיווד מערכות אלקטרוניות.

ומעוניין בעבודה דינאמית הדורשת חשיבה עצמאית
פנה מיד לת. ד. 33232 ת״א בצירוף פרטי השכלה ונסיון בתחומי העבודה, לכם קביעת ראיון (נא לציין על גבי המעטפה: עבור טכנאי)

יתקבלו בוגרי בתי ספר מקצועיים מוכרים.

העבודה בת״א, נושאי העבודה בתחום הבטחוני.

— סודיות מובטחת —

לחברה מסחרית מבוססת

לעבודות ריצוף בקנה מידה גדול

דרושים:
* רצפים
* חייטים
* עובדי אריג

למתקבלים מובטחת עבודה קבועה ממושכת ובתנאים טובים.

נא לפנות בכתב אל ת.ד. 42 רמת גן.

סודיות מובטחת

לקריסטל תעשית מכונות בע״מ

דרוש מחסנאי
למחסן ייצור

בעל נסיון במחסנאות אלקטרו־מכנית

לפנות בכתב לרח׳ הלוון 12 רמת־גן או אישית אל מנהל המשק

דרושים
* נהגים סמי־טריילרים (לרכב חדיש)
* והייבדים

בתנאי שותפות
באיזור תל־אביב

לפנות 03—747421 בשעות 17—18
כל יום

משטרת ישראל

למשטרת ישראל דרושות שוטרות
שתועסקנה כסיירות, חוקרות נהגות באזור תל־אביב

הכשירויות הדרושות:
1. גיל עד 30 שנה
2. בריאות טובה
3. ידיעת השפה העברית על בוריה
4. מסיירות — 10 שנות למוד לפחות
מנהגות — 10 שנות למוד לפחות
רשיון בהיגה אזרחי
נסיון בנהיגה של שנה אחת לפחות
מחוקרות — 12 שנות למוד לפחות
5. גובה — 160 ס״מ לפחות

סיירות ונהגות שאין להן דיור בתל־אביב / בקרבת ת״א תקבלנה דיור וכלכלה.

● על המעוניינות לפנות אישית לקצין גיוס ראשי למשטרת ישראל בתל־אביב, רח׳ הרכבת 14, ולהביא עמן מסמכים הנוגעים לזהות, השכלה ושרות צבאי.

NCR
דרושים

עבור האגף לשיטות בקמעונאות בחיפה

צעירים
עד גיל 27

לאחר שרות צבאי

הכישורים הדרושים:
— השכלה תיכונית
— ידיעת השפה האנגלית
— כושר הבעה בעל־פה

האנשים המתאימים יוכשרו בשיטות שיווק מתקדמות.

נא לפנות בכתב יד תוך ציון קורות חיים לי.א. מיטוך ובניו בע״מ
מחלקת המנגנון; עבור משרה מס׳ 10—5
ת.ד. 1089 ת״א.

— סודיות מובטחת —

---

* מסגר־רתך
* מסגר־כלים

מעולה
למפעל חדיש בת״א
תנאים טובים
לטלפון 778121

משרד התקשורת

דרוש/ה מועמד/ת

עם דיור מתאים לסוכנות דואר בשיכוני דן — תל־אביב.

פרטים ניתן לקבל אצל מזכיר דואר ת״א—יפו טל. 32122, 37761

לחברה ציבורית בת״א

דרוש עוזר גזברות

עדיפות תינתן לאדם צעיר בעל כושר ניהולי
הדרגה המוצעת י״ד—ט״ו
בחירה המינהלי בהתאם לכישורים

נא לפנות בכתב־יד בציון פרטים מלאים לת.ד. 33157 ת״א, עבור מס. 591

למפעל מזון באיזור אשדוד

דרושים
מכונאי אחזקה מנוסים

עדיפות: לבעלי נסיון בקירור.

תנאים מצויינים למתאימים.

לפנות:
בכתב בציון קורות חיים ולכישורים
לת. ד. 1696 ת״א
עבור „מכונאי אחזקה״.

סודיות מובטחת!

אוניברסיטת תל־אביב

דרושים/ות

מכרז חיצוני מס׳ 79/72

1. מזכירת דיקאן — בפקולטה לתנדסה.
הדרגה: י״ב—י״ג בדירוג האחיד.
הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית; ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין כולל ניסוח וקודסטנוגרפיה; יכולת תרגום אנגלית עברית, רצויה קצרנות אנגלית.

2. שרברב אחזקה
לאחזקת צנרת מכל הסוגים (פלדה, אסבסט, נחושת, פלסטי וכו) ולכל המטרות (מים חמים וקרים, ביוב, אויר, גז, קיטור וכו׳). דרוש בוגר בי״ס מקצועי; רצוי נסיון קודם בשטחים הנ״ל ובטיפול במים; הכרחית ידיעת השפה העברית, רצויה גם הבנת השפה האנגלית.
הדרגה: בהתאם לכישורים.

3. מזכירה כתבנית
בפקולטה ללימודי המשך ברפואה.
השכלה תיכונית, ידיעת השפה העברית, רצויה גם אנגלית, נסיון בעבודה עם קהל, העבודה במשמרות.

על המעונינים/ות לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ופרטים על נסיון בעבודה, שם המכרז או המשרה, לענף כח־אדם, מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל־אביב, עד יום 20.10.72.

„ערד״, תעשיות כימיות בע״מ

דרוש טכנאי אלקטרוניקה

* בוגר בי״ס מקצועי במגמת אלקטרוניקה או קורסים מקבילים
* נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה מקצועית
* רצוי ידיעת השפה האנגלית

שכר בהתאם לנתונים האישיים
תנתן עזרה לדיור בערד

נא לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים לפי הכתובת:
ערד, תעשיות כימיות בע״מ
מחלקת כח אדם
מישור רותם, ד.נ. ערבה
טל. 057—91121

„ערד״, תעשיות כימיות בע״מ

דרוש מנהל חשבונות עצמאי

הכישורים
* כת׳ 3 לפחות בהנהלת
* נסיון של 3 שנים לפחות בנהול חשבונות
* ידיעת השפה העברית על בוריה
* ידיעת השפה האנגלית רצויה
שכר בהתאם לנתונים האישיים

תנתן עזרה לדיור בערד

המעונינים יפנו לפי הכתובת:
ערד, תעשיות כימיות בע״מ
מחלקת כח אדם
מישור רותם, ד.נ. ערבה
טל. 057—91121

למפעל תעשייתי באזור ת״א

דרוש
● טכנאי שרות
לדודי הסקה

רשיון נהיגה הכרחי!

עדיפות לבעל ידע בשטח החשמל

מועמדים בעלי נסיון, מתבקשים לפנות בכתב בציון פרטים מלאים לת. ד. 1969, תל־אביב.

לצה״ל דרוש

כתב טכני
לעריכה ותרגום של ספרות טכנית ותעופתית

הכישורים הדרושים:
א. שליטה בשפות אנגלית ועברית.
ב. רקע טכני.
ג. כשר עריכה של ספרות טכנית־תעופתית ותרגום מאנגלית לעברית.
ד. יכולת עריכת ספרים וחוברות.

הדרגה המוצעת היא דרגה ר׳ בדרוג העתונאים או דרגה ט״ו בדרוג האחיד.
בפניה נא לציין ד.צ. 2704 עבור גולן אשר.

למשרד הנדסי בת״א

דרושים

• מהנדס אלקטרוניקה -
בעל ניסיון של 4 שנים לפחות — לתכנון ופקוח התקנת מערכות מחשבים, כולל ציוד פריפרי וציוד העברת נתונים.

• מהנדס אלקטרוניקה -
בעל ניסיון של 4 שנים לפחות — לתכנון ופקוח על בצוע התקנה של מערכות שליטה, פקוד ותקשורת.

התנאים יקבעו בהתאם לכישוריו של המועמד.
הצעות בצרוף קורות חיים נא להפנות לת. ד. 7057 עבור ד. א.

„ערד״, תעשיות כימיות בע״מ

דרוש
● טכנאי מעבדה

* בוגר בי״ס לטכנאי כימיה
* נסיון בעבודה מעשית במעבדה
תנאי שכר בהתאם לכשורים האישיים
תנתן עזרה לדיור בערד

המעונינים יפנו בכתב לפי הכתובת:
ערד, תעשיות כימיות בע״מ
מחלקת כח־אדם
מישור רותם, ד.נ. ערבה
טל. 057—91121

דרושים
למפעל בטחוני בתל־אביב
ראשי קבוצות מחקר ופיתוח

עדיפות לאנשים שהתמחו בשטחים הבאים:—
א. פיתוח מעגלי RF ומקרו־גל.
ב. פיתוח אנטנות מיוחדות.
ג. מעגלים סיפרתיים לפיקוד, בקרה ומערכות זיכרון.
ד. הנדסת מערכות.

אפשרי עפ״י חוזה מיוחד

נא לפנות בכתב לת. ד. 25057 תל־אביב, ולפרט:— קורות חיים ונסיון בעבודה, שמות ממליצים כתובות, ומספר טלפון.

— סודיות מובטחת —

1500 לירות לחודש בכל מקום בארץ

באם יש לך השכלה תיכונית.
באם אתה שואף להגיע למעמד מקביל לאקדמאי
תוכל להשתלב בענף מתפתח וחדיש במשכורת גבוהה
מאד לאחר תקופה קצרה של הכשרה מתאימה.

שם: ______
גיל: ______
כתובת: ______
השכלה: ______

לקבלת פרטים גזור ושלח לת.ד. 28125 ת״א למס׳ 35

דרוש

סגן מנהל ייצור

למפעל תעשייתי לייצור גופי תאורה

מועמדים מתאימים יפנו ל״היילואוק״, רחוב עשר מחנות 2 תל אביב.

למפעל גדול באזור הצפון

דרושה

מזכירה בכירה

עם נסיון לפחות 10 שנים בעברית ובאנגלית
רצוי גם גרמנית
תנאים טובים למועמדת המתאימה

נא לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת. ד. 4353 חיפה, עבור מספר 302

אסיא מעבדות כימיות בע״מ

דרוש טכנאי/שרטט מכונות

עם נסיון בעבודות צנרת וקונסטרוקציות

לפנות לת. ד. 1423 ת״א אל מנהל המנגנון או להתקשר טלפונית 915021 אל מנהל המנגנון או אל מהנדס בלדור

אוניברסיטת חיפה

מכרז

מנהל מחלקת הרכישה בספריה

תיאור התפקיד: ניהול הרכישה בספרית האוניברסיטה, תאום עם מחלקות אחרות של הספריה, ועם מורי האוניברסיטה, ניהול משא ומתן עם מו״לים ומוכרים.

דרישות התפקיד: השכלה אקדמית וספרנית, נסיון של חמש שנים בעבודה ברכישה, כושר ניהול צוות עובדים, ניהול משא ומתן, בקיאות בבסחר הספרים המקומי והבינלאומי, ידיעה בבחירת ספרים ובנית אוסף ספריה אוניברסיטאית, רצוי נסיון במנהל עסקים, ידיעת השפה העברית והאנגלית על בוריין — חובה. רצויה ידיעת שפות נוספות.

הדרגה המוצעת: בהתאם לכישורי המועמד.

בהצעות מועמדות נא לפנות למחלקת כח־אדם אוניברסיטת חיפה, הר הכרמל.

למוסד למחקר

דרוש נהג

בעל רשיון לרכב גורר ואוטובוס

המעוניינים יפנו לת.ד. 7057 הקריה, תל־אביב.

למוסד הנדסי בת״א

דרוש
מהנדס תעשיה בכיר

לרכזת, תכנון והקמה של פרויקטים הנדסיים

התנאים יקבעו בהתאם לכשוריו של המועמד.

הצעות בצרוף קורות חיים נא להפנות לת.ד. 25064 עבור י. ל.

לחברה גדולה בדרום הארץ

דרוש לעבודות פיתוח והרחבה

מהנדס מכונות

יועדף בעל נסיון.

מקום העבודה — באר־שבע.
דיור בדרום הרחוק, תינתן עזרה בדיור.

תנאים טובים למועמד המתאים.

נא לפנות לת.ד. 493 באר־שבע, מחלקת כח־אדם

צבא הגנה לישראל

הצטרף לשירות הקבע בצה״ל

לצה״ל דרושים מועמדים לשירות קבע במקצועות הבאים:
* בעלי מקצועות פיקוד ומשמעת
* אפסנאים ומחסנאים טכניים
* חובשים ובעלי מקצועות רפואיים
* מכונאי רכב וחשמלאי רכב
* בעלי מקצועות טכניים לחיל האויר
* נהגים לרכב מעל 4 טון

מועמדים במקצועות הנ״ל יוכלו לשלוח את התלוש המצורף לדואר צבאי 2146 עבור "קבע"

גזור ושלח

אל: דואר צבאי 2146 צה״ל, עבור „קבע״.
הנני מעונין להקרא לראיון על מנת לברר הבאי גיוסי לשירות „קבע״.
מס׳ אישי ______ שם ______ גיל ______
כתובת ______ [2]

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

בירושלים
דרושה כתבנית
למכונת נשיונל 32 עם נסיון
לפנות: ת"ד 575, ירושלים

חברה צעירה ודינמית

מומחית בשטח שוק, מכירות, וייצוג מסחרי
בעלת משרד גדול במרכז ת"א,

מעונינת להשתלב במסגרת מפעל או גוף מסחרי גדול, בארגון וקידום מכירות.

לפנות. ת. ד. 11265 ת"א טלפון 226601

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים מפעילים
למתקנים כימיים חדשים המוקמים במפעל.

העבודה מענינת ובתנאי אתגר.

למועמדים המתאימים אפשרויות קידום טובות.
הכישורים הדרושים: השכלה של 10—8 כתות, רקע טכני רצוי.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת. ד. 99, חיפה.

דרוש
מרכז משק
במושב עובדים באזור ירושלים
דיור במקום מובטח
עדיפות ללולן בעל כושר ניהולי וארגוני סוג א'.
על המועמדים להגיש קורות חיים ונסיון קודם בכתב יד עד 1.11.72 לת. ד. 33005, ירושלים, עבור רכז הלול.

למשרד רואי חשבון בתל-אביב
דרושות לעבודה לשעות 8.00 עד 15.30:
1. **פקידה כללית**
שולטת בשפה העברית, ידיעה באנגלית רצוית, כולל כתיבה במכונת כתיבה עברית.
2. **פקידה כללית**
המסוגלת להפעיל מרכזיה קטנה.
בקשה בכתב-יד להפנות אל ת. ד. 976 ת"א עבור „פקידה".
סודיות מובטחת

דרושים
עוזר למנהל חשבונות
צעיר יוצא צבא, בגיל נסיון של שנה-שנתיים, מקום העבודה בתל-אביב.
עוזר למנהל חשבונות ראשי
במפעל גדול, מקום העבודה הקבוע חיפה.
*
בעלי כישורים מתאימים מתבקשים לפנות עם תולדות חיים ונסיון קודם לת. ד. 33157 תל-אביב עבור מס. 586.

לחברת בטוח בתל-אביב
דרוש פקיד
למחלקה האלמנטרית
הכשורים הדרושים:
* נסיון של שנתיים לפחות בחברת בטוח
* יוזמה ושאיפה להתקדמות
* ידיעה בסיסית בשפה האנגלית
סודיות מובטחת
לפנות בכתב לת.ד. 29182 תל אביב

האוניברסיטה העברית בירושלים

מכרז מס' 14/72 לשירותי כביסה

האוניברסיטה העברית בירושלים, מכריזה בזה על קבלת הצעות ממכבסות, למתן שרותי כביסה וגיהוץ, כולל איסוף הכביסה וחלוקתה ביחי' האוניברסיטה.

את ההצעות יש להגיש, על גבי טפסים שניתן לקבלם במחלקת המשק, בנין המשק, חדר 16, גבעת רם, ירושלים.

המועד האחרון להגשת ההצעה — 31.10.72

לבנק ישראל בירושלים
דרושים
מועמדים לתפקיד של
עוזר מנהל יחידה ביחידת הנהלת חשבונות
הכשירויות הדרושות:
1. השכלה תיכונית מושלמת
2. ידיעה בהנהלת חשבונות ברמה של בחינות ביניים בראיית חשבון; או השכלה אקדמאית בסטטיסטיקה, או בכלכלה.
3. ידיעת הלשון העברית על בוריה
4. ידיעה טובה בלשון האנגלית
5. נסיון מעשי בהנהלת חשבונות של 2—3 שנים
6. כושר לניהול צוות עובדים
7. כושר ניסוח והבעה בכתב.
● המעונינים יפנו ליחידת כח אדם, בנק ישראל, ת"ד 780 ירושלים, לשם קבלת שאלון אישי אשר יש להחזירו עד 24.10.72.

לחברה תעשייתית גדולה
דרוש
*** מהנדס אלקטרוניקה**
לריכוז צוות שיעסוק בתחזוקה ופיתוח של מיכשור רפואי.
דרוש נסיון של שנתיים לפחות בנושא.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת. ד. 33296, תל אביב, אגף כח אדם.
— סודיות מובטחת —

למפעל כימי במפרץ חיפה
דרוש
מהנדס מכונות
בעל נסיון של 4 שנים לפחות באחזקה.
המעונינים יפנו בכתב יד תוך פרוט נסיון קודם לת. ד. 4353 חיפה עבור מספר 305.
— סודיות מובטחת —

דרושה בחורה
לעבודה במשרד
עם ידיעת השפות עברית ואנגלית
והדפסה בשפות הנ"ל
שעות העבודה 8.00—16.00
לפנות: גבי מודל בע"מ
רח' לבנדה 32, תל-אביב, טל: 37666

משרד הבריאות
המרכז למניעת מחלות הריאה
משרה פנויה
טכנאי מינוגרף נייד
„מתבקשים מועמדים למשרת „טכנאי רנטגן אחראי" במרכז למניעת מחלות ריאה ביפו".
הדרגה: י"ב אחיד.
דרישות המשרה: סיום בי"ס לטכנאי רנטגן, המוכר ע"י משרד הבריאות. נסיון של 3 שנים במקצוע. רשיון נהיגה הכרחי. רצוי רשיון סמיטריילר.
הערה: העבודה מתבצעת בעזרת מינוגרף נייד, והתפקיד כרוך בנסיעות ובעבודה בשעות משרד בלתי מקובלות.
על המועמדים לפנות ישירות אל המרכז למניעת מחלות ריאה ביפו (רח' צהלון הרופא) בשעות העבודה. טל. 03—824102.

לחברה ברמת-גן
דרושה
כתבנית
נשיונל 32
בעלת נסיון
*
בהצעות נא לפנות לת.ד. 14142 ת"א עבור מס' 13

האוניברסיטה העברית בירושלים
מודיעה על משרה פנויה של:
מזכירת מנהל ביה"ס, קורספונדנטית ומתרגמת בביה"ס לעבודה סוציאלית
מכרז מס' 374/72
תיאור התפקיד: ריכוז עבודת המזכירות בלשכת מנהל ביה"ס. ניהול תיקיה ניסוח עצמאי של מכתבים הדפסות באנגלית ובעברית. עיקר העבודה בשפה האנגלית. תרגום חומר מעברית לאנגלית. רישום פרוטוקולים.
דרישות התפקיד: ידיעת השפה האנגלית על בוריה; ידיעה טובה בעברית; השכלה תיכונית; נסיון של 3—4 שנים בעבודת מזכירות; קצרנות אנגלית.
דרגה: י"א—י"ב בדירוג האחיד.
על המעונינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים עד תאריך 23.10.72 אל: מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס' 374/72".

למחלקת הפרסום
של מפעל תעשייתי גדול
בתל-אביב
דרושה:
מזכירה - עוזרת פרסומאי
התפקיד כולל:
עבודות משרד, הגהות, עזרה בארגון עבודה דפוס ופרסום.
הכישורים הדרושים:
ידיעה מושלמת בעברית, ידיעת אנגלית, כתבנות עברית, חוש לסדר וקפדנות, נסיון בעבודות פרסום רצוי אך לא הכרחי.
נא לפנות בכתב-יד בציון המשכורת הנדרשת לת. ד. 2438 תל-אביב ולציין על גבי המעטפה עבור „מזכירת פרסום".
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית
בענף הטקסטיל
דרוש עובד מהימן
להנהלת חשבונות
תנאי עבודה טובים
לפנות לת. ד. 14090 תל-אביב
עבור מס' 40.

דרוש
מנהל חשבונות מדופלם
צעיר ובעל יוזמה, למשרה אחראית בחברה גדולה באיזור חיפה.
ידיעה טובה בעברית ובאנגלית הכרחית.
נא לפנות בכתב יד לת. ד. 4868 חיפה, עבור מס' 161.

דרושות
נקבניות י.ב.מ.
לניקוב אנגלי של תכניות ונתונים.
הנקבניות תעבודנה ביחידת מחשב הנדסית קטנה ובתנאים טובים.
נקבניות בעלות נסיון המחפשות סיפוק בעבודתן תפנינה לת. ד. 7132 תל-אביב תוך ציון הנסיון המקצועי.

אוניברסיטת חיפה
דרושים
עובד טכני לסדנאות באמנות
תאור התפקיד: ארגון סדנאות באמנות באוניברסיטה והפעלתם, ריכוז הזמנות חומרים ומכשירים לסדנאות באמנות, הדרכת סטודנטים בהפעלת מכשירים בסדנאות.
הכישורים הדרושים: הכרת חומרים שבשימוש באמנות ונסיון של שנתיים לפחות בעבודה דומה, לרבות רקע טכני; רקע באמנות ויכולת הדרכה.
טכנאי קירור ומיזוג אויר
תאור התפקיד: הפעלה ואחזקה של ציוד קירור ומיזוג אויר.
הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס מקצועי, נסיון של 3 שנים בהפעלה ואחזקה של מערכת קירור ומזוג אויר; ידיעת השפות עברית ואנגלית; רצוי נסיון קודם במדחסים צנטריפוגלים ומערכות פקוד פנאומטיות.
בהצעות מועמדות נא לפנות לאוניברסיטת חיפה מחלקת כח אדם הר-הכרמל, חיפה.

לחברה ליעוץ לתכנון והנדסת חשמל
דרושים לעבודה מענינת ואחראית:

א. מהנדס או הנדסאי
להכנון בתקני חשמל למאור וכח, בעל נסיון בשטח הנ"ל של 3 שנים לפחות.

ב. הנדסאי או טכנאי
לפקוח על בצוע רשתות חשמל תת קרקעיות ומתקני חשמל פנימיים בעל נסיון בשטח הנ"ל של 2 שנים לפחות.

ג. משרטט/ת
בעל/ת נסיון בשרטוט של 1 שנה לפחות רצוי בשרטוט מתקני חשמל.

תנאי משכורת טובים יקבעו לפי כישוריו של המועמד.

על המועמדים לפנות בכתב: ת.ד. 18078 ת"א ולפרט:
א. השכלתם וניסיונם המקצועי
ב. המשכורת המבוקשת
ג. המועד המוקדם להתחלת העבודה.

לחברה מסחרית גדולה
דרוש
מרכז הובלה ימית
התכונות הדרושות:
1. שליטה מלאה בעברית ואנגלית.
2. נסיון של כמה שנים וידע מבוסס בעניני הובלה ימית בהיקף גדול, במשפטים כלליים וארגון ופקוח על משלוחים ימיים, ביצוא ויבוא.
3. כשר מגע עם גורמים מסחריים והבנה בתהליכי הכלכלה בארץ.
4. חריצות, מהימנות ותושיה.
5. יכולת להנהגת צוות העוסק בנושאים אלה.
תפקיד בכיר זה מיועד לאדם שיהיה אחראי לבצוע עניני ההובלה הימית של החברה בכפיפות להנהלה ומחייב עבודה מאומצת ונסיעות. מקום העבודה בתל-אביב.
*
המועמדים מתבקשים לפנות לת. ד. 33157 ת"א, עבור מס' 592 בפרוט קורות חיים, מקומות עבודה קודמים והמלצות.
סודיות מובטחת

לחברת מימון ומסחר
דרוש/ה
*** פקיד/ת גזברות**
בעלי נסיון בגזברות, הנה"ח, ו/או עבודה בנקאית
יפנו בציון נסיון קודם לת. ד. 14241 תל-אביב, ויציינו „גזברות".

למפעל תעשייתי
דרושה פקידה
עם ידיעה בהנה"ח,
2 שנות נסיון לפחות
לפנות טלפון 823257.

לחברה קבלנית בתל-אביב
דרוש מפעיל למחפר G.C.B.
לעבודות בסביבות ת"א
נא לטלפן 720097 בשעות 20 — 18

לעבודה קבועה באינסטלציה חשמלית
דרושים:
* מנהל עבודה
בעל נסיון רב בבצוע מתקני חשמל בהיקף גדול
* ראשי צוות
* חשמלאים
בעלי נסיון בבצוע מתקני חשמל, יפנו אישית בשעות 8.00—13.00 אל:
קנצנשטיין, אדלר ושות, בע"מ
תל-אביב, דרך פתח-תקוה 37
טל. 613402 — 623769

למושב
כפר ברוך
דרוש גזבר
לאדם המתאים
תנאים טובים
להתקשר בשעות היום עם מזכירות המושב
טל. 065—40615

למפעל גדול בירושלים
דרוש/ה
קבלן/ית להפעלת מזנון
להפעלה עצמאית של המטבח וחדר אוכל גדול, הכנה והגשת ארוחות, כולל ארוחות חמות, סדורי נקיון וכו'.
הצעות מפורטות תוך ציון הנסיון הקודם, יש להגיש בכתב עד ליום ה', 20.10.72 לת. ד. 4104 ירושלים עבור „מזנון".
אין ההנהלה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה אחרת — יוזמנו לפגישה רק בעלי הצעות רציניות.

Burroughs-תמבן
דרושים
*** טכנאי אלקטרוניקה**
לאחזקת מחשבים אלקטרוניים
הכישורים הדרושים:
— נסיון במעגלי פולסים, שפה אנגלית, רצוי נסיון בציבוד נתונים.
הצעות בכתב יש להפנות לת.ד. 11014 תל-אביב, ולציין „טכנאי אחזקה".
— סודיות מובטחת —

אנו מחפשים:

1. **מרכזנית מנוסה**
לשעות הבוקר

2. **נערה/חניכה**
לעבודות עזר משרדיות
כולל הדפסה עברית

3. **שליח**
בעל קטנוע או טילון
לעבודה באזור תל-אביב

* * *

המעונינים יפנו לטל. 30340 תל-אביב

שרותי הנדסה בישראל בע"מ
מהנדסים מתכננים יועצים

לאשטרום חברה להנדסה בע"מ
דרוש
טכנאי בנין
רצוי בעל נסיון במבנים טרומיים לעבודה במפעל למבנים טרומיים באשדוד.
להתקשר טל. 055—22204, 055—31874 או לכתוב לת. ד. 89 אשדוד.

לחברת בניה דינמית
במרכז הארץ
דרוש
מנהל מכירות
לריכוז המכירות של מספר פרוייקטים בבניה, וטיפול אישי בלקוחות עד לתחילת הביצוע.
הכרחי נסיון של לפחות 4 שנים.
נא לפנות בכתב, עם תאור קורות חיים ונסיון לת. ד. 29797 ת"א.

למפעל דינמי ומתפתח
באזור חדרה.
דרוש
חשמלאי תעשייתי
מועמדים יפנו בכתב לת.ד. 16284 תל אביב ויציינו על המעטפה „חשמלאי-תעשייתי".

מרכיב ארונות קיר + רכב, בעל נסיון מעונין בהצעות רציניות
באזור המרכז
לפנות: ת.ד. 1334
תל-אביב ד/17868

דרוש/ה גזרן/ית מודליסט/ית לקונפקצית נשים
תנאים טובים למתאימים
רנית מודל, מונטיפיורי 16, טל. 53897.

דרושה מזכירה
בקיאה בהדפסה בצרפתית, אנגלית ועברית
והיודעת כתבנות צרפתית
ת.ד. 4853, תל-אביב

דרושים
בעלי מקצוע בפיית, שליכט ובגישים
בתנאים טובים.
להתקשר 03—858245.

באשדוד
דרוש אדם + מגדר לסוכנות טובה ומכביסה בעל ידיעה טובה בעברית החשבון, לפנות: מרכז ב' טל. 055-25561 „עמי".

דרוש
מנהל עבודה ראשי
לפרוייקט גדול ברמת-גן
ליטור בע"מ, טל. 285241

א.אי.ל ישראל בע"מ
תעשיות אלקטרוניקה
דרושה
פקידה-כתבנית
הדפסה באנגלית ובעברית
לפנות אך ורק בכתב אל מח' כח-אדם רחוב מבצע קדש 48, בני-ברק 51203

דרושה
טלפונאית
למרכזיה אוטומטית
עם ידיעות בשפה האנגלית
על המעוניינות לפנות לת. ד. 19 רמת-גן עבור „טלפונאית"

מודול בטון (ישראל) בע"מ
דרך העצמאות 43, חיפה
דרושים
מנהל עבודה מנוסה לבנין
חשמלאי לעבודות אחזקה.
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית למספר 528211 חיפה.

למשרד גדול של רואי-חשבון
בתל-אביב ובירושלים
דרושים
רואי חשבון וסטודנטים לראית חשבון
בוחנים מרכזים
בוחנים עוזרים
לרואי-חשבון וסטודנטים לראית-חשבון בעלי יוזמה, השואפים להרחיב ידיעתם המקצועית ולשפר מעמדם מוצעת בזה הזדמנות להתקדמות בעבודה בתנאי שכר טובים.
● המעונינים יפנו בכתב יד בציון פרטים על השכלתם ומקומות עבודה קודמים לת.ד. 888, ת"א.
— סודיות מובטחת —

A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA CORPORATION
אלביט מחשבים בע"מ
דרושים
* **מסגר מכניקה עדינה**
עם נסיון של 10—15 שנים.
* **מנהל עבודה ביצור**
המסוגל לנהל ולפקח על מספר גדול של עובדות הרכבה.
כישורים:
טכנאי אלקטרוניקה או יצור, 2—3 שנות נסיון כמנהל עבודה ביצור.
* **ספרן/ית טכני/ת**
בוגר קורס ספרנות, בעל נסיון, עדיף נסיון בשטח אלקטרוני. נדרשת ידיעה טובה בעברית ובאנגלית.
* **פקידה כתבנית עברית—אנגלית.**
לפנות בצרוף קורות חיים מפורטים לת. ד. 5390 חיפה, למחלקת כח אדם.
— סודיות מובטחת —

אם אתה
מנהל מלון
מנוסה
●
זוהי ההזדמנות הגדולה שלך למשרת מנהל כללי בתנאים מצוינים בבית מלון מפואר ההולך ונשלם באילת.
פנה אלינו טלפון 58940 ת"א בשעות הבקר לקביעת ראיון.
סודיות מובטחת.

לצה"ל דרושים
נהגים
בעלי רשיון 03 ומעלה לעבודה במרכז הארץ
תנאי השכר ייקבעו בהתאם לוותק מקצועי
בדבר פרטים נא לפנות לי.ד.צ. 2704/ש

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות-אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד׳ רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י למלה / יום ו׳: 1.20 ל״י למלה

לביה״ר טקסטיל בת״א
דרושה
מנהל/ת חשבונות
עצמאי/ת
★ ★
בעלי נסיון של 5 שנים לפחות יפנו בכתב בפרוט כישוריהם לת.ד. 14090 תל־אביב, עבור מס׳ 623

למפעל תעשייתי
דרושה פקידה
למחלקת יצוא
ידיעת השפה האנגלית הכרחית
שפה עברית אנגלית. עבודה חלקית אפשרית.
לפנות טלפון 823257.

למשרדנו בחיפה
דרושה
פקידת שרות
תפקיד הכרוך בטפול בקהל לקוחות לעבודות משרד שונות
מועמדות רציניות המוכנות ליום עבודה ארוך ימים א׳—ה׳ מ־7.30—16.50, יום ו׳ מ־7.30—12.2 תפנינה במכתב לת.ד. 4046 ירושלים ומצרפנה קורות חיים ונסיון קודם.
מועמדת מתאימה מובטחים תנאי שכר טובים.
סודיות מובטחת.

חברת השמירה
דרושים

1. גברים ונשים לעבודה בטחונית
בנמל התעופה לוד.
העבודה במשמרות כולל בשבתות וחגים.
הכישורים הנדרשים: —
✶ דיבור שוטף בשפות אנגלית ועברית (שפות נוספות — יתרון)
✶ לאחר שרות צבאי.
✶ לסטודנטים המוכנים לעבוד לפחות 4 ימים בשבוע בשעות הבוקר יותאם סידור העבודה לתכנית הלימודים שלהם.
✶
המעוניינים יפנו אישית למשרדנו בנמל התעופה לוד בימים א׳ — ד׳ בין השעות 08.00 — 11.00.

2. עובד מינהלי בכיר
לניהול משרדנו בנמל התעופה לוד.
הכישורים הנדרשים: —
✶ נסיון בניהול ופיקוח על צוות עובדים גדול.
✶ הגיל 30 — 45.
✶ רכב פרטי וטלפון הכרחי.
✶ לקציני צה״ל ומשטרה — עדיפות.
✶
הצעות בכתב־יד בפירוט נסיון קודם וכמליצים לפנות לת. ד. 29576 ת״א עבור „מנהל ל. ת. ל.״.

3. סגן מנהל
לסניף טבריה
הכישורים הנדרשים: —
✶ נסיון בהפעלת עובדים.
✶ כושר משא ומתן עם לקוחות.
✶ מגורים בטבריה או בסביבתה הקרובה.
✶ בעל רכב — הכרחי.
✶ ידיעת השפה הערבית — יתרון.
✶
הצעות בכתב יד בפירוט נסיון קודם וכמליצים לפנות לת. ד. 3101 ת״א, עבור „סגן בטבריה״.

4. לסניף אשדוד
פקידה כללית
עם נסיון בעבודות מזכירות
✶
הצעות בכתב יד, בפירוט נסיון קודם לפנות לת. ד. 3101 ת״א, עבור „פקידה באשדוד״.

5. לסניף חיפה
נהגי אוטובוס
לעבודות לילה.
עבודה קבועה או זמנית.
תנאים טובים.
✶
לפנות אישית למשרדנו בחיפה, דרך העצמאות 19, בין השעות: 08.00 — 18.00, בערב לטלפון: 232449 חיפה.
— ✶ —
פניות בכל ימי השבוע.

שמירה ✶ אבטחה ✶ חקירות
מערכות אזעקה

דרוש מסגר אלומיניום
בעל מקצוע עצמאי ומעולה
לויטרינות ולדלתות בחיפה
תנאים טובים לאדם המתאים.
לפנות טל. 825853 אחרי שעה 18.00.

מנהל תעשייתי
בעל השכלה גבוהה בכלכלה
דינמי עם כושר ארגוני
★
נסיון בקידום מפעלים,
★
ייצור מכירות
★
ניהול צוות עובדים
★
שולט בשפות
★
מעוניין בהצעה רצינית
★
נא לפנות לת. ד. 1696 עבור מס׳ 200.

פדקו

פדקו ישראל בע״מ
למפעלה בהרצליה דרושים
✶ מבנאי מטוסים
בעלי 3—2 שנות נסיון
עדיפות ליוצאי חיל האויר.
✶ מסגרי כלים
בוגרי בית ספר מקצועי
בעל 4—3 שנות נסיון
✶ רתך ארגון תעופתי
עם נסיון של 3 עד 4 שנים
בפרטים נא לפנות ישירות למפעל בהרצליה ב׳ רחוב משכית, טל. 930150 או בכתב לת.ד. 416 הרצליה.

שלמגרף -
מכון להעתקות אור והדפסות מולטיליט בע״מ
לרגל הרחבת העסק
דרושים לנו
✶ שליחים
עם וספה/טילון
—30 ל״י, נקי ליום + דלק
✶ בחורות
לעבודה במשרד להעתקות
עם נסיון קודם
✶ כתבנית מעולה
עם נסיון קודם במשרד להדפסות
✶ פקידה כללית
✶ מדפיס מולטיליט
וצלם קסארו
1/4 — 1/8 גליון עם נסיון.
לפנות בשעות 4.00—6.00 לפי הכתובת:
שלמגרף, ארלוזורוב 20, תל אביב.

מפעל העובד לייצוא בשטח המתכת
מחפש עובדים
אם אתה בעל מקצוע מעולה, מסור ומחפש מקום עבודה המעניק לך בטחון, עבודה מעניינת ומסלול התקדמות מגוון — פנה אלינו
● מבלטן עצמאי ומעולה.
● מבלטנים סוג א/א ומתחילים.
● פרזוריסט מעולה, בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה ברמה גבוהה.
● פרזוריסטים עם ובלי נסיון.
● מסגר אחזקה, אחראי על מחלקה כבבשים לעבודות פח, בעל נסיון בהרכבת מבלטים וטפול במכבשים — נסיון של 3 שנות נסיון לפחות.
לפנות בכתב או בטלפון לקביעת ראיון
עדיפות לבעלי המלצות.
פינקביציק — מפעלי קדם — מבלטן בע״מ רח׳ המרכבה 18, חולון (אזור התעשיה) טל. 842180.

דרוש באיזור חיפה
✶ מנהל
✶ שיווק
✶ ומינהל
קבוצת מפעלים תעשייתיים מקימה באיזור חיפה מפעל חדש לייצור מוצרים תעשייתיים מתוחכמים המיועדים בעיקר ליצוא.
המועמד המבוקש יחלוק בניהול המפעל החדש עם המנהל הטכני, ויהיה אחראי לפתוח שווקי המפעל, הפעלת רשת השיווק שלו, קביעת מדיניות השיווק וכן לקביעת היעדים הארגוניים-כלכליים של ניהולו. האתגר הוא פתוח המפעל במכירות של כמיליון דולר בשנה הבאה ולהבטיח כ־5 מיליון בעוד שנתיים. בנוסף לסיפוק הצפוי בעמידה באתגר של מפעל זה, יעמדו בפני בעל התפקיד סיכויים רבים לקידום.
המועמד האידיאלי הוא בעל השכלה אקדמאית טכנולוגית (למשל תואר ראשון) ומנהלית (תואר שני), בעל נסיון הנדסי (רצוי בשיווק). שולט לפחות באנגלית. בעל יוזמה, נכון לקבלת אחריות ומסוגל לעבודת צוות. תחילת העבודה — בהקדם האפשרי.
● מעוניינים — גרי אזור חיפה והצפון — יפנו בכתב תוך צירוף קורות חיים לת.ד. 23048 תל־אביב, ויציינו ע״ג המעטפה „מנהל שיווק ומינהל״.
— סודיות מובטחת —

לחברה באזור הקריות
דרושים
✶ מנהל/ת חשבונות למשרה מלאה
הכישורים: שנה לפחות בניהול חשבונות ונסיון בקבלת קהל (הכרחי תושב/ת הקריות).
✶ פקידה-חניכה
הופעה נאה (תושבת הקריות).
בדבר פרטים, דרישת שכר ונסיון קודם נא לפנות לת.ד. 230 קרית מוצקין.

מנהל מכירות
חברת יבוא ושווק גדולה
(של מוצרים ביתיים)
מחפשת מנהל מכירות
עם נסיון בהנהלת סוכנים מידים שיהיו בקשר עם סוחרים.
רק אדם דינאמי ואחראי שמוכן להשקיע עבודה ומאמץ, יתקבל לתפקיד.
ידיעת השפה האנגלית מאד רצויה.
לקביעת ראיון לטלפון 9—8—233227, תל־אביב, ולבקש את שרה.

לחברה מסחרית גדולה בחיפה
דרושה
כתבנית עברית-אנגלית
נא לפנות בכתב בצרוף נסיון קודם לת. ד. 4353 חיפה עבור מספר 304.

לחברה קבלנית בחיפה
דרושים
✶ מנהל עבודה לעבודות בנין
בעל נסיון.
✶ קבוצת עובדים להקמת שלד
תנאים טובים לאנשים המתאימים
נא לפנות לחברת דוידוביץ משה בע״מ חיפה רחוב טבזור 17 טלפון 660505 בין השעות 5.00—7.00 אחר הצהרים.

לחברת בתל אביב
דרוש/ה
פקיד/ה
למחלקת המהלת חשבונות
לפנות בכתב יד בציון נסיון ומשכורת מבוקשת לת. ד. 1290 ת״א.

דרושים
מנהלי עבודה מנוסים
לעבודות בנין גדולות
בנצרת ותל-אביב
לבעלי נסיון — תנאים טובים!
★
לפנות:
„אודרין—ניר״ ת״א
טלפון 235608

רשות הנמלים בישראל
הודעה על משרה פנויה:
תואר המשרה:
ממונה על כח אדם
מכרז מס׳: 100.
הדרגה: 2 של הדירוג המינהלי של רשות הנמלים (שכר־יסוד התחלי — 1045.— ל״י לפי דרגה 2 של הדירוג המינהלי).
היחידה: המשרד הראשי.
מקום העבודה: תל־אביב.
הערות: קיימת אפשרות העברה למקום אחר, לפי דרישת הרשות.
✶ בקשות למשרה זו יש להגיש למשרד הראשי של רשות הנמלים בת״א, לא יאוחר מיום 29.10.72
✶ בדבר פרטים נוספים ולצורך קבלת טפסי־בקשה יש לפנות, בעל־פה או בכתב, למודיעין — רשות הנמלים, דרך פ״ת 74 (בית מעריב), ת.ד. 20121 תל־אביב.

למשכית חיפה
דרושים:
1. מוכרת מנוסה למחלקת האפנה
(אפשרות למשרה חלקית)
הכישורים הדרושים:
✶ ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.
✶ נסיון של 5 שנים לפחות.
2. מחסנאי
✶ ידע בהנהלת-חשבונות
תנאי עבודה ושכר טובים
סודיות מובטחת
לפנות ל„משכית״ חיפה, רח׳ גורדון 6, טלפון 04—666775.

דרוש
מוטוגרידריסט
לעבודה קבועה ותנאים טובים
לפנות לדבר:
טל. 823160.

דרוש
פדר-דפס
להיידלברג שמינית
תנאים טובים
טל. 280386 בין השעות 7.30—10.00 בבוקר.

למסגרות בנין בירושלים
דרוש מנהל עבודה מנוסה
תנאים מיוחדים — רכב צמוד
לפנות טלפון — 233924 ירושלים.

למפעלנו
בכפר-סבא
דרושים
1. מסגרים רתכים
2. סיכאי מוסמך
3. משחיזן
4. מחסנאי
נא לפנות טלפונית 925621
או בכתב ת. ד. 1101 ת״א

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים
✶ מהנדס/טכנאי מכונות
לפקוח על עבודות הקמה של מתקנים תעשייתיים כימיים.
הכישורים הנדרשים: נסיון של 3 שנים לפחות בעבודות הקמה.
ידיעת השפה העברית, אנגלית רצויה.
✶ הנדסאי/טכנאי מכשירים
לפקוח על עבודות התקנת מערכות מכשירים פנאומטיים וחשמליות במפעל תעשייתי כימי.
הכישורים הנדרשים: ידיעת עברית ואנגלית, נסיון קודם בפקוח על עבודות התקנת מערכות מכשירים פנאומטיות וחשמליות.
✶ פקיד/מחסנאי
הכישורים הנדרשים: נסיון בעבודת מחסנאות לצנרת וחלפים למכונות תעשייתיות ורישום תנועתם. ידיעה בשפה האנגלית.
בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת. ד. 99, חיפה.

לחברת בנין
ארצית
דרושה דחוף
כתבנית
לפנות: טל. 264251־4 או ת. ד. 983 תל־אביב עבור „כתבנית״.

למשרד אדריכל ומתכנן
דרוש/ה שרטט/ת
עם נסיון
למשרה מלאה.
לפנות: טל. 220026, ת״א, בין 8.00 — 16.00

לתיכון ערב
דרושה
מזכירה
לשעות הערב
רק בעלות נסיון יפנו לת. ד. 2246 תל־אביב.

דרוש
נהג
בעל רשיון נהיגה 08
עם ידע במכונאות
לפנות לת.ד. 983 ת״א.

מס. א. מחשבים אלקטרוניים בע״מ
דרוש
מפעיל
למחשב
לעבודה בשעות אחה״צ משרה מלאה או חלקית
לפנות בכתב ולפרט נסיון ת.ד. 2300 רמת־גן.

ל„הארגז״ בע״מ
רח׳ גבורי ישראל 94
תל־אביב
דרוש
נער שליח
בגיל 15—16
לעבודות שליחויות ומשרד
נא לפנות במקום למזכירות.

למשכית חיפה
דרוש
פנסיונר
למשרה חלקית
לפנות: „משכית״ רח׳ גורדון 6, חיפה טלפון 04—666775

למשרד עורך־דין
דרושה
פקידה כתבנית
יום עבודה מפוצל
ד״ר ח. רשף עו״ד הרצליה, רח׳ סוקולוב 35.

למפעל מתכת
בתל-אביב
דרוש
עוזר למחסנאי
למשרה מלאה
טל. 33109, 32176

לביה״ס תיכון
דרושים
מורים
למשרות חלקיות
בוקר/ערב לאנגלית
(בעל/ת רשיון הוראה)
לשרטוט בנין,
אלקטרוניקה
לפנות ת.ד. 2246 ת״א.

למלון שולמית
דרושה
מרכזנית
לעבודה במשמרות
דרושה ידיעת שפות ורצוי נסיון בעבודה
נא לפנות לרחוב קרית ספר 15, חיפה
טלפון 242811

מחפשים
פועלות
למכונת תפירה
למפות ושטיחים
לאמבטיה
לפנות: „תריסטק״, ת״א רחוב הצפירה 5, ע״י התחנה המרכזית
טלפון 32008

דרושים
בנאים
לבניה נקיה ורגילה בבלוקים
איזור העבודה ראשון־לציון — חולון
לפנות לחברת א. פינקלשטיין ושות׳ כל ערב פרט ליום ג׳ בשעות 18.00—20.00
טל.: 249222, 249223

למפעלי
בלרס
דרוש מחסנאי
בעל ידע ונסיון בניהול מחסן טכני
(חלקי מתכת וחשמל)
גיל 25—40
עדיפות לתושב פ״ת והסביבה
לפנות: ת. ד. 4 ראש־העין,
טלפונים: 914153, 918289

ביה״ס להנדסאים וטכנאים
מיסודו של בסמ״ת
דרושה
הנדסאי/ת כימיה
לעבודה במעבדת תלמידים
✶ בוגר ביה״ס להנדסאים של הטכניון.
✶ בעל תעודת גמר.
✶ השגים טובים בעבודה במעבדה.
על המועמדים לפנות בכתב להנהלת ביה״ס ת. ד. 4651 חיפה.

לחברה לפתוח חוף ים המלח
חבל סדום וערד בע״מ
דרושים
✶ מעסים
✶ הידרותרפיסטים
✶ אלקטרותרפיסטים
הצעות יש להגיש בכתב בציון השכלה כללית ונסיון, בצרוף תעודות מוכרות ע״י משרד הבריאות, לחברה לפי הכתובת
פתוח חוף ים המלח נוה זוהר דרום.
עד ליום 1.11.72

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
מודיע על המשרות האלה הפנויות:
בפקולטה לכימיה
חשמלאי במסגרת השרות הטכני
תאור התפקיד: פיתוח, בניה, תקונים ואחזקת ציוד מדעי ומעבדתי.
הכישורים הדרושים: בוגר ביה״ס מקצועי במגמת אלקטרומכניקה; שליטה מלאה בשפה העברית וידיעת השפה האנגלית, עד כדי קריאה והבנת חומר טכני; נסיון מעשי קודם של 3 שנים לפחות.
מס׳ המשרה: כ.ב/182.

באגף לארגון ותכנון
בוחן אר״ש
הכישורים הדרושים: השכלה אקדמית בהנדסה או במדעי החברה. רצויה התמחות במינהל. ידיעת השפות עברית ואנגלית. כושר הבעה בכתב ובע״פ; יועדפו בעלי נסיון בנושאי ניתוח מערכות ותכנון והכנות.
מס׳ המשרה: את.ב/14.
מועמדים מתאימים הפונים לדרישות יפנו בכתב לאגף כח אדם בציון קורות חיים ונסיון קודם עד 20.10.1972 בציון מס׳ המשרה.

למפעלנו בלוד דרושים:
1. מהנדס בנין
לתיאום ופיקוח על עבודות בניה במפעלי החברה, טיפול בנושאי חשמל, מים ומזוג אויר.
יועדפו בעלי נסיון של 3 שנים בשטח זה.
2. הנדסאי בנין
לתיאום ופיקוח על עבודות בניה במפעלי החברה, טיפול בנושאי חשמל, מים ומזוג אויר.
המעונינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים, לטלרד, מחלקת כח אדם, ת. ד. 50, לוד.
טלרד
תעשיית טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע״מ
לוד, ת.ד. 50 - טלפון: ... - מברקים: טלרד לוד - טלקס: ...

למפעלנו בלוד דרושים:
1. אלקטרונאים וחשמלאים
א. בוגרי בתי ספר מקצועיים, לעבודה בביקורת טיב בשטחי הטלקומוניקציה, בעיקר במרכזיות מטיפוס קרוסבאר.
ב. צעירים יוצאי צבא לעבודה בהתקנת מרכזיות טלפון. העבודה מתבצעת מחוץ למפעל. תנאי עבודה טובים כולל הוצאות אשל.
2. עובדי אחזקה
לאחזקת ציוד סטאטי ואלקטרומכני.
א. בוגרי בתי ספר מקצועיים במגמה מכנית או אלקטרו־מכנית.
ב. בעלי נסיון בטיפול בציוד פנאומטי ואלקטרומכני.
למועמדים המתאימים יתנו תנאים טובים.
המעונינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים, לטלרד, מחלקת כח אדם, ת. ד. 50, לוד.
טלרד
תעשיית טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע״מ
לוד, ת.ד. 50 - טלפון: ... - מברקים: טלרד לוד - טלקס: ...

לחברה ארצית גדולה
דרוש
מנהל כללי למחלקת השרות
התפקיד כולל שליטה מנהלית ומכנית על מערכת שרות ענפה וכרוך בנסיעות בכל חלקי הארץ
דרישות התפקיד: — כושר ניהול וארגון גבוה
— יכולת הכוונת צוות עובדים גדול
— כושר לקיים מערכת יחסי ציבור תקינה
רצויה ידיעה טכנית בשטח המתכת ו/או החשמל
נסיון קודם בהיקף גדול הכרחי
מועמדים תושבי איזור תל־אביב (בעלי רשיון נהיגה) יפנו במכתב־יד בלבד לת. ד. 10255 ירושלים עבור מס׳ 15 ויפרטו קורות חיים ונסיון קודם
סודיות מובטחת

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
המחלקה למנגנון

משרה פנויה 87/72
רכז קניות
מקום העבודה: תל־אביב.
תיאור העבודה: רכז הקניות של המחלקה, אחריות לגבי נושאים כמו תפירה קונפקציה, מחסן הלבשה ואחראי להכנת המכרזים בנושאים הנ״ל.
הכישורים הדרושים:
1. השכלה מקצועית בשטח טקסטיל וקונפקציה.
2. התמצאות בשטח המסחר והתעשיה, התעריפים, נוהלים ותקנות.
3. כושר ניהול מו״מ בכתב ובע״פ.
4. יכולת לקיים יחסי צבור נאותים.
5. ידיעת נהגות — הכרחית, התפקיד כרוך בנסיעות ובשהות של יומיים בשבוע בירושלים.
הדרגה המוצעת: י״ג—י״ד של הדירוג האחיד.

משרה פנויה 88/72
עוזר בכיר
למנהל מדור יבוא ושחרורים
מקום העבודה: תל־אביב.
תיאור העבודה:
1. קשר עם סוכנים וספקים שונים בקשר להזמנת טובין מחו״ל והכנת כל הקשור בהבאות הטובין.
2. טפול במוסדות ממשלתיים (משרד מסחר ותעשיה, משרד התחבורה ועוד) לשם קבלת רשיונות יבוא.
3. טפול עם בנקים בקשר לפתיחות אשראים.
4. טפול בכל הכרוך בשחרור הטובין ומגע עם שלטונות המכס בקשר למיסוי ושחרור הטובין.
הכישורים הדרושים:
1. השכלה תיכונית מושלמת.
2. שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית, רצויה ידיעת שפה לועזית נוספת (צרפתית או גרמנית).
3. כושר ניהול מו״מ בכתב ובע״פ והתמצאות בשטחי המסחר הבינלאומיים.
4. ידיעה טובה בחשבונות ובתחשיבי כדאיות.

משרה פנויה 89/72
מפקחת על שרותי הנקיון
מקום העבודה: ירושלים.
תיאור העבודה:
1. קבלת עבודות נקיון ופקוח על עבודתן בכל משרדי הסוכנות בירושלים.
2. הכרת חומרי נקוי והטפול בהם.
3. טפול מנהלי וארגוני של צוות ואחריות לדווח.
הכישורים הדרושים:
1. השכלה של 10 שנות לימוד לפחות.
2. כושר ניהול צוות עובדים.
3. התמצאות בעבודות נקיון.
4. כושר ניהול מו״מ עם גורמי פנים וגורמי חוץ.
5. כושר הבעה בכתב בשפה העברית.
הדרגה המוצעת: ו׳—י״א של הדירוג האחיד.
התאריך האחרון להגשת הצעות: 1.11.72.

הצעות מתאימות נא להגיש למחלקה למנגנון, ת״ד 92 ירושלים

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

הלוח הכפול · הארץ · ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו': 1.20 ל״י לשורה

דרושים
2 עובדים בעלי רקע טכני
נא לפנות אישית ל„אורן־באולינג״ רחוב אבן־גבירול 130, תל־אביב.

לבנית מלון באילת
דרוש
מנהל עבודה
לעבודות גמר
להתקשר בשעות הבקר טלפון 58940 ת״א.

דרוש
מנהל טכני מנוסה
לבח״ר לבגדי עור בהונקונג
לתקופה מוגבלת
טלפון 03—623511

אוניברסיטת חיפה
מכרז
מזכיר הפקולטה למדעי החברה
התפקיד: רכוז תפקידי המינהל בפקולטה, רכוז הועדות בפקולטה, טפול בנושאי תקציב, תקן, פרוייקטים מיוחדים, פיתוח תכניות לימודים וכו'.
הכשירויות הדרושות: השכלה אקדמית (רצוי תואר שני), נסיון של 5 שנים לפחות במינהל; נסיון בניהול מו״מ; שליטה בעברית וידיעת אנגלית.
* * *
בהצעות מועמדות יש לפנות לאוניברסיטה חיפה מחלקת כח־אדם, הר הכרמל, חיפה.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
הפקולטה להנדסה אזרחית
נשארו מספר משרות פנויות של
מדריכים ואסיסטנטים
לשנת הלימודים תשל״ג
המעוניינים יפנו בהקדם לדיקן הפקולטה, בית בורדובין, חדר מס' 306 — קרית הטכניון

לחברה א״י לאוטומובילים בע״מ
מפיצי Ford בישראל
לסניפנו בחיפה
דרושות
1. **פקידה כתבנית**
כתבנית עברית אנגלית, נסיון בפקידות כללית לאחר שרות צבאי.
2. **מרכזנית**
שליטה מלאה בעברית, ידיעה חלקית לפחות באנגלית, לאחר שרות צבאי (העבודה ליום שלם כפוצל).
המעוניינות מתבקשות לפנות לסניפנו בחיפה, למהדרין רח' יפו 145 בשעות העבודה.

לחברה כל־ארצית
ליבוא ציוד עם שלטי מוסך
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
הכישורים הדרושים: בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתפקיד דומה, נסיון בניהול צוות עובדים, ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.
תנאים טובים למועמד המתאים
בהצעות נא לפנות לת. ד. 29293 תל־אביב עבור מנהל חשבונות

NCR
ללשכת השרות שלנו
דרושה
נקבנית ברטיסים ו/או מוהק
הכישורים הדרושים:
— ידע בכתבנות
— נסיון של שנה לפחות בנקבנות
נא לפנות בכתב יד תוך ציון קורות חיים ל־י. א. מיטוך ובניו בע״מ ת. ד. 1089 ת״א, מס' משרה 44—3

דרוש מפעיל לג'.סי.בי.
תנאים טובים
טלפון 749262 בערב

לבית ספר לפקידות
דרושה נקבנית י.ב.מ. מתחילה להדרכה
בשעות 4—8 אחה״צ.
לפנות בציון פרטים מלאים ת.ד. 6288 ת״א

דרוש מנהל נמרץ
לנהל חברה חדשה העוסקת בנושא התיירות.
אפשרות לשותפות בהשקעה כספית.
המעונינים יפנו בציון קורות חיים לת.ד. 2278 ירושלים.

עורך־דין צעיר
בוגר מנהל עסקים
נסיון בעבודה ציבורית
מעונין בעבודה אחראית
באזור ירושלים
שליטה מלאה גם באנגלית
לפנות: טלפון 02—32718.

בית ספר תיכון אזורי וחקלאי ויצו עפולה
דרושים מורים
למשרות הבאות:
א) אגרומכניקה—שרטוט (בשעות אחר הצהרים) ז'—ט'.
ב) חינוך גופני.
ג) עברית ז—ט'.
ד) פיזיקה (חלקית) ט—י'.
כמו כן דרושים ספרן לחדר עיון לשעות הערב 3—4 פעמים בשבוע
מדריך חברתי.

דרושה בירושלים
פקידה - כתבנית
למשרה מלאה
דרישות המשרה הן:
1. ידיעת השפה העברית על בוריה, כולל יכולת ניסוח בכתב ובע״פ.
2. הדפסה טובה בעברית (רצוי גם באנגלית).
3. נסיון קודם בעבודות משרד.
4. גיל: 25—32.
מועמדות העונות לדרישות הנ״ל מתבקשות לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ופרטי נסיון קודם לת.ד. 1209 ירושלים.

אורט ישראל
דרוש
טכנאי לעבודות כבישים
בארץ דוברת צרפתית
הכישורים הדרושים:
— נסיון של 5 שנים לפחות בניהול עבודה מעשית.
— כושר ונסיון בהדרכה.
— ידיעת השפה הצרפתית.
לפנות: אורט ישראל, המחלקה לתיכנון ופיתוח, שד' דוד המלך 39 תל־אביב, טלפון מס' 269165.

למכון הנרייטה סאלד
המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות רח' קולומביה 9, קרית מנחם, ירושלים
דרוש
חוקר בכיר
במשרה מלאה
(או בחצי משרה)
דרישות המשרה הן:
1. תואר Ph.D. בלפחות אחד מהתחומים: פסיכולוגיה חינוכית, פסיכולוגיה חברתית, חינוך.
2. הכשרה ונסיון מדעי
3. התמצאות בנושאי חינוך מבוגרים
4. נסיון קודם במחקר.
הדרגה המוצעת: ב—א' בדירוג המוסמכים במדעי החברה והרוח.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לכתובת הנ״ל בצירוף תולדות חיים, תעודות והמלצות על המשרה עד ל־20.10.72.

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע״מ
מפיצי CATERPILLAR בישראל
אנו מעונינים בבעלי המקצועות הבאים:
מכונאי דיזל ואחרים
מסגרים
רתכים
מחסנאים
חניכים
מבוקשים אנשים ברמה מקצועית גבוהה, וכן מתחילים, בעלי מרץ ויזמה.
חברתנו היא המפיצה הבלעדית של ציוד „קטרפילר״ לעבודות עפר, גנרטורים וכו', ציוד הדוק והרמה של „הייסטר״, ציוד חקלאי של „קייס״ ומנועי „מרדייר״.
החברה עברה למתקנים משולבים מודרניים ביותר בחולון ומרחיבה את סניפה בחיפה. לאנשים המתאימים תינתן אפשרות קידום בלמודים כלליים ומקצועיים (לתעודת בגרות, שפות וכו').
אפשרי מתן סיוע במציאת פתרון דיור בסביבה הקרובה במסגרת תכניות שיכון ודיור קיימות (זוגות צעירים וכדומה).
מועמדים יפנו: בחולון, בכתב לת. ד. 214, חולון או בטלפון 865126 לקביעת ראיון. בחיפה, בכתב לת. ד. 10097, חיפה או בטלפון 729161 לקביעת ראיון.

דרושים
שרטטים/ות - טכנאים/ות
עם נסיון במיזוג אויר
למשרד מהנדסים יועצים בצפון תל־אביב
טל: 235258

לחברה הנדסית
דרוש
טכנאי בנין /
הנדסה אזרחית
לעבודה כפקיד טכנאי בצפת
מקום מגורים בצפת או בסביבה.
לרווק ינתן מקום מגורים בצפת.
תנאי שכר בהתאם לכישורים.
נא לפנות בכתב יד עם פירוט קורות חיים ונסיון עבודה לת.ד. 21115, תל אביב.

לביח״ר עץ הזית
דרוש
הנדסאי ייצור
לעבודה רבת ענין במשרד תופ״י של המפעל.
הכישורים: נסיון בתעשיה
מסודר
רצוי רקע טכני.
נא לפנות בבקשות לת.ד. 193 פ״ת עבור „הנדסאי״ ולציין קורות חיים בכתב יד.

למפעל מתכת בתל־אביב
דרושים
1) **חרטים לעבודות סטנדרטיות**
2) **פועלי מתכת**
לפנות: „סינוס״ בע״מ ת״א דרך השלום 8 טל. 32964 בשעות 8.30—16.00.

לעבודות ציוד כבד
דרוש
● **מסגר-רתך**
מעל גיל 30
מקום העבודה בראשון לציון
לפנות טלפונית בעבודה 948114
ובערב 255716

למפעל תעשייתי
דרושים
אנשי מכירות
לאזור הצפון
הכישורים הדרושים:
לאחר שרות צבאי, גיל 23—35, דרוש נסיון בניהול משא ומתן עם לקוחות בענפי התעשיה. רצוי נסיון טכני בעיבודי עץ ובמתכת, שליטה בעברית, ידיעת אנגלית רצויה, ידיעת שפה זרה נוספת, בעל רשיון נהיגה לרכב.
נא לפנות בכתב יד לת. ד. 33157 ת״א עבור מס. 595

דרוש
מרכז הדרכה
במוסד ילדים באזור רחובות
בדבר פרטים לפנות למוסד „אונים״ כפר־סבא, טלפון 923131

ליצרני ויבואני אופנה — דרושה
מזכירה למנכ״ל
כישורים הכרחיים:
שליטה בעברית ובאנגלית עם הדפסה
ידע מינימלי ביצוא וביבוא (לא הכרח)
יוזמה ויכולת עבודה בצוות
נא לפנות לטלפון 876355 תל אביב

אס.קי.אר. 1965
יועצים למערכות ניהול וייצור בע״מ
דרושות
1. פקידה אחראית
2. מרכזנית־פקידת קבלת קהל
המועמדות מתבקשות לפנות בכתב לת.ד. 21115, תל אביב.

כפר הנוער הדסה־נעורים
דאר נעורים טל. 053—96661
דרוש
מדריך חברתי
מועמדים בעלי השכלה תיכונית ונסיון בהדרכה נוער מתבקשים לפנות בכתב לקביעת ראיון אישי.
מגורים במקום חובה (גם למשפחה)

למפעל תעשייתי בפ״ת
דרושה
כתבנית/טלפניסטית
בעלת נסיון בעבודות משרד.
נא לפנות למר לנדאו
טלפון 919961, בשעות העבודה

דרוש מכשירן-אלקטרונאי
לשיפוץ ושרות מכשירי בקרה תעשייתיים
למועמד מתאים תינתן השתלמות בחו״ל
לפנות בכתב בציון נסיון קודם למדי תעש, ת.ד. 14095 תל־אביב, טל. 621721

לחברת בנין ציבורית
דרושות
פקידה כתבנית
כתבנית
המעונינות מתבקשות לפנות בכתב תוך פירוט קורות חיים וניסיון לת.ד. 7037 תל־אביב.

דרושים
עגורנאים
בעלי הסמכה לעגורן צריח
● העבודה באזור ת״א וירושלים ●
נא לפנות בפרטים מלאים לת.ד. 2388 תל־אביב.

שמשון מוצרי סיכה וחומיקלים בע״מ
איזור התעשיה הוד השרון, טל. 927734
דרוש
מנהל חשבונות
לתפקיד עוזר למנהל חשבונות ראשי
מועמדים בעלי ותק ונסיון יפנו טלפונית לקביעת ראיון.

לליאו גולדברג בע״מ
סוכני מכוניות אופל, שברולט
דרושים
● **טלפונאית**
בעלת נסיון.
רצויה גם ידיעת השפה האנגלית.
● **נער שליח למוסך**
לפנות אישית לליאו גולדברג בע״מ דרך פתח־תקוה 65, תל־אביב

למוסד פיננסי בתל־אביב
דרושה
מפעילת נשיונל
בעלת נסיון
עדיף בנסיון עם מכונה 390 או 500
תנאים טובים למועמדת המתאימה
לפנות טלפונית 614762

למפעל באזור חדרה
דרוש:
חשמלאי אחזקה
לטפול במערכות תעשייתיות מודרניות
כישורים:
— בוגר בי״ס מקצועי ובעל נסיון של 3 שנים בתעשיה.
— כושר גופני טוב.
קיימת אפשרות הסעה מחיפה ומתל־אביב
המעונינים יפנו תוך פרוט תולדות חיים, השכלה ונסיון מקצועי לת. ד. 339, חדרה.
— פניות מובטחות —

לחברת בנין גדולה
דרוש מהנדס
לניהול הביצוע של פרויקט גדול בחו״ל
הכישורים:
* נסיון של 7 שנים לפחות בניהול טכני ואדמיניסטרטיבי של פרויקטים בהיקף גדול — עדיף בחו״ל.
* ידיעה טובה באנגלית.
* תנאים טובים למועמד המתאים.
לפנות בטלפון: 613346 בין השעות 8—16

למוסד ציבורי עם סניפים בכל הארץ
דרוש מזכיר ארגוני
חבר הסתדרות
ידיעת השפה העברית על בוריה חובה
רשיון נהיגה — רצוי
לפנות בכתב אל ת.ד. 16478, תל־אביב

ארקיע — קוי תעופה בישראל בע״מ
דרוש
מחסנאי טכני תעופתי
הכישורים הדרושים: ידיעה טובה בשפה העברית והאנגלית. נסיון של שנתיים בעבודה מעשית.
לפנות בכתב לת.ד. 834 ת״א.

● **מרכזנית/כתבנית**
● **פועלים ופועלות**
לעבודה קבועה גם במשמרות
דרושים למפעל ותיק בסביבות תל־אביב
תנאי משכורת טובים
לפנות אישית לליאו גולדברג בע״מ לת.ד. 2905 תל־אביב

דרושים
* חרט
* מבלטנים
* פרזיסט
בעלי נסיון במקצוע לייצור מכשירי פלסטיק ומתכת
לפנות: מרכז למלאכה גבעתיים, יהודה 310 מר ויגר טוראנס

דרוש
מנהל עבודה
לבניה למגורים
באזור אשקלון
קרית גת
טל. 03—738291

דרושה
ספרית מעולה
להבי יום
טלפון 523732 ירושלים
בין 8.00—10.00 בערב

דרוש
בחור צעיר
אחרי צבא
נמרץ ודינמי
כעוזר לקבלן בנין
רשיון נהיגה הכרחי
רצוי תושב בני־ברק
לפנות טל. 786958
בין השעות 5—7 בערב

מנהל חשבונות ראשי
צעיר בעל נסיון רב (שולט בשפות) מעונין במשרה רצינית
הצעות לכתוב: ת. ד. 29357.

לחברה קבלנית מבוססת לעבודות אינסטלציה כלליות והסקה מרכזית בירושלים
דרוש
מחסנאי
בנוכה
(למחסן לחומרי אינסטלציה)
ומרכז קניות
על המעונינים לפנות בכתב לת.ד. 1282 ירושלים, ולציין את קורות חיים ונסיון קודם.

דרוש
נער לעזרה
במחלקת מכירות של מפעל מתכת
לפנות טלפונית 32176, 33109

חברה מסחרית ארצית **מחפשת**
באיזור תל אביב
מנהל/ת חשבונות
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בציון נסיונם המקצועי וגילם לת. ד. 8272, תל־אביב עד ליום 31.10.72

מפעל מבוסס בחיפה
מציע משרה אחראית ובכירה של
חשב - CONTROLLER
הדרישות:
* בוגר מינהל עסקים או ראיית חשבון
* נסיון של לפחות 5 שנים בניהול כספים, הנהלת חשבונות, תקציבים, מסוי, דוח כספי וכו' במשרה בכירה במשק או בתעשיה
* רצויה הבנה בעיבוד נתונים
* שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית.
* נסיון מעשי בכל תחומי המינהל
מועמדים בעלי הכישורים הנ״ל מתבקשים לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים למס' 412, ת.ד. 4997, חיפה.

לחברה פיננסית גדולה
דרושים
1) **מנהלי חשבונות עצמאיים**
עד גיל 55
2) **מזכירה למנכ״ל**
שליטה בשפות עברית ואנגלית
והדפסה ב־2 השפות הכרחית.
מועמדים רציניים בלבד יפנו לת.ד. 1736 ת״א עבור מס' 57.

לסניף מכירות בחיפה של חברה תעשייתית גדולה בענף המזון
דרוש
פקיד-קופאי
עם נסיון קודם בניהול קופה וידע בהנהלת חשבונות.
גיל רצוי 25—40.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד עם פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 2438 תל־אביב, עבור „פקיד הנהלת־חשבונות״.
פניות מובטחות

מנהל חשבונות ראשי
דרוש
* לקבוצת חברות דינמית המתרחבת במהירות, בתחום תכנון מבנים ויצור, באיזור חיפה, המעסיקה צוות של כ־200 איש.
* תנאי השכר יקבעו בהתאם ליכולתו, כישוריו ונסיונו של המועמד.
* כמנהל החשבונות הראשי יהיה אחראי ישירות כלפי המנהל הכללי בכל הנוגע לבצוע ופתוח מערכת ניהול החשבונות הכספיים והמנהליים ותפקידי גזברות. מנהל החשבונות הראשי יהיה אחראי גם על תקציבים, תמחיר דוחות להנהלה על תוצאות הפעולות למעשה, ועל ניהול צוות מחלקת החשבונות.
* על המועמד להיות רואה חשבון או בוגר ראיית חשבון שעומד לסיים בחינות סופיות ב', רצוי בעל נסיון תעשייתי, השולט בעברית ובאנגלית על בוריין.
* על המעונינים לפנות ל„מנהל חשבונות ראשי״, מס' 27/27/19, ת.ד. 1256, חיפה, בצרוף קורות חיים מפורטות בכתב יד. המועמדים יוזמנו לראיון בחברת יועצי ניהול.
פניות מובטחות

הרבה נשים יכולות להיות יפות בהדרכתך
הצטרפי לחוג
דיילות זוהר
כל ההנאה תהיה שלך

תהני ותרגישי היטב בתוך הגוף
מלאי את התלוש הרצ״ב ושלחי לאחת הכתובות:
תל־אביב — רח' גאולה 34, טל. 58171 ירושלים — רח' יפו 33, טל. 228743 חיפה — רח' ירושלים 17, טל. 527283 באר־שבע — שיכון ראש פאר, רחוב המעלות 6, טל. 4682.
לכ' חברת „לוך״
שם ______ טלפון ______
כתובת ______

מנהל משרד
בעל נסיון בניהול משרד תעשייתי
דרוש למפעל ותיק
בסביבות תל-אביב
תנאי משכורת טובים
לפנות בכתב־יד עם פרוט קורות חיים לת.ד. 2905 תל־אביב

לחברה גדולה בת"א
דרוש
עו"ד צעיר
שעות העבודה בין השעות 08.00—16.00
לפנות טלפונית 262038 ת"א.

דרוש
מנהל ייצור
למפעל תעשיתי
מתפתח בענף המתכת
הכישורים הדרושים:
מהנדס מכונות או ייצור
בעל נסיון בניהול ייצור
נא לפנות בכתב לת. ד. 29726 ת"א
עבור מס' 1319
סודיות מובטחת

חברת ספנות גדולה מחפשת
מנהל חשבונות
ראשי
הכשורים הדרושים —
נסיון רב בתפקיד דומה
נסיון במסחר בינלאומי
ידיעות באנגלית על בוריה — הכרחית
רצוי — רואה חשבון
כמו כן היא מחפשת מנהל חשבונות
עם נסיון בעריכת מאזנים
מקום העבודה — חיפה
תנאי שכר טובים למועמד המתאים.
פרטים נא להמציא לת.ד. 888 תל־אביב, מקוד 61000

מספנות ישראל
דרושים
סגן מנהח"ש ראשי
הכישורים הדרושים:
1) השכלה גבוהה בראית חשבון, או מנהל חשבונות מדופלם;
2) נסיון בחשבונאות מינהלית, רצוי תעשיתית;
3) ידיעה טובה בעברית ואנגלית.
מנהל חשבונות
סוג ד'
חיפה ת.ד. 1282 טל. 724401
לפנות בימים א-ה בשעות 08.00-15.00
הפניה באמצעות מס' 58

מפעלי עמבור צבע בע"מ
מבקשים מועמדים
למשרות ולתפקידים הבאים
* **טכנאים**
לשרות טכני ללקוחות בכל רחבי הארץ
הכישורים הדרושים: לאחר שרות צבאי, גיל 23—40, השכלה תיכונית או מקצועית מקבילה, רצוי נסיון וידע בצבע תעשייתית, שליטה בעברית וידיעה טובה באנגלית, רצויה ידיעת שפות זרות נוספות, בעלי רשיון נהיגת לרכב.
* **צבעים**
(לרכב ולבנין) בעלי נסיון של 5 שנים לפחות.
מועמדים יפנו בכתב למנהל כח אדם ת.ד. 668 חיפה.

למשרדנו בהרצליה
דרושות פקידות כלליות
הכישורים הדרושים: ידיעה טובה בהדפסה בעברית לפחות, שנתיים נסיון בעבודת מזכירות כללית, לאחר שרות צבאי.
מועמדות מתבקשות לפנות בכתב לת.ד. 507 תל־אביב.

NATIONAL
חברת האלקטרוניקה הגדולה בעולם ביפן
דרושים
1. **עוזר/ת למנהל חשבונות**
2. **מרכזנית**
לקביעת ראיון נא לפנות בטלפון 255464 בין השעות 08.00 — 16.00

דרוש
* **מנהל מכירות**
לשיווק קידום מכירות
של מוצרי בית חשמליים
הכשורים הדרושים:
* נסיון והכרות עם סוחרי הענף
* כושר ניהול מו"מ בע"פ ובכתב
* אחריות, חריצות והתמדה
* רשיון נהיגה
תנאים מצויינים — למועמד המתאים
הצעות בכתב־יד, בצרוף קורות חיים יש להגיש לת.ד. 2306 ת"א עבור מס. 136

מכרז
מתבקשות הצעות לבצוע העבודות הבאות: —
בפרדס בשטח של 1000 דונם.
1. קטיף
2. הוצאת חבילות הפרי
3. העמסת הפרי
4. הובלת הפרי לבית האריזה
לכל העבודות או לכל עבודה בנפרד
לפרטים הצעות לפנות:
הנהלת כפר הנגיד, ד.נ. אמפח

כיתן דימונה בע"מ
דרושה עבור משרדנו בתל־אביב (הדר יוסף)
פקידה-כתבנית
הכישורים הדרושים:
* השכלה תיכונית
* הדפסה במכונת כתיבה עברית
* נסיון קודם
על המעוניינות לפנות בכתב לת.ד. 2147 תל אביב או בטלפון 773132, לקביעת מועד לראיון.

לביח"ר לקונפקציה ג'ידקולי
דרושים:
* תופרות בעלות נסיון למכונות
ללולאות — אוברלוק — זיגזג.
* גהצנים/ות
תנאים טובים למתאימים.
נא לפנות למר קוקלין, בביח"ר ג'ידקולי, רח' חומה ומגדל 20 תל־אביב, פינת רחוב המסגר 19) בשעות העבודה.

דרוש
מפעיל
עגורן צריח
לפרויקט בניה
בנצרת ובתל־אביב
לפנות:
חב' "אודרין-ניר", ת"א
טל. 235608

להבי ישקר בע"מ
נהריה, ת.ד. 330, טלפון: 924242
דרוש
טכנאי מטלורגיה/מכונות
לעבודה מעניינת ומלאת אתגר
במעבדה המטלורגית
תנאים טובים למועמד המתאים.
בעלי כשורים מתאימים יגישו הצעותיהם בכתב בצרוף קורות חיים אל מנהל כח אדם ת.ד. 330 נהריה.
סודיות מובטחת.

לחברת בטוח ישראלית
דרוש/ה
פקיד/ה
בעל/ת השכלה תיכונית
לסניפה בחיפה
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 4092 חיפה עבור מס' 301

מ.ר.ב. — פיקוח הנדסי בע"מ
למשרדנו בתל-אביב
דרוש
מהנדס אזרחי
לעבודת תיאום, פיקוח ועיבוד נתונים הנדסיים בתל-אביב והסביבה
דרוש נסיון של 3 שנים לפחות
נא לפנות טלפונית ב־623281 לקביעת ראיון.

לחברה לבנייה טרומית
דרושים
מנהלי עבודה לשלד
במרכז הארץ
מועמדים בעלי נסיון מתבקשים
לפנות לת.ד. 1378 תל־אביב
סודיות מובטחת

לביח"ר לקונפקציה ג'ידקולי
דרושים
גזרנים/גזרניות
בעלי נסיון בקונפקציה
תנאים טובים למתאימים
נא לפנות למר קוקלין בביח"ר, תל־אביב, רח' חומה ומגדל 20 (פינת רח' המסגר 19) בשעות העבודה

לאולם חתונות מפואר
דרוש
טבח מעולה
תנאים טובים
לפנות לת. ד. 3122 בת־ים.
סודיות מובטחת

דרוש בחיפה למשרה מלאה
מנהל חשבונות
סוג א'
תנאים טובים למועמד המתאים.
בדבר פרטים לפנות בכתב „ידיעות אחרונות" חיפה, הנביאים 28, עבור מנהל חשבונות.

דרוש
מנהל עבודה
למפעל אלקטרו־כימי
בסביבות נתניה
המעסיק כ־60 עובדים
נא לפנות בכתב־יד בציון קורות חיים והשכר המבוקש, לת.ד. 1187, תל־אביב
— סודיות מובטחת —

חברה א"י לאוטומובילים בע"מ
מפיצי Ford בישראל
דרושים
פקיד תביעות
הכישורים: טכנאי רכב, ידיעת השפה האנגלית כולל אנגלית טכנית, התמצאות בחלקי חילוף לרכב, התמצאות ב־ Service Bulletin and shop manual
מוסר רכב
כישורים: בעל רשיון נהיגה, רצוי ידיעת השפה האנגלית.
המעונינים מתבקשים לפנות אישית לחברתנו בת"א רח' המסגר 43 לאגף כח אדם בימים 15.10.72, 16.10.72, בין השעות 9—1.

המשרד הראשי: תל-אביב

לחברה גדולה בחיפה
דרושה
כתבנית עברית־אנגלית
נא לפנות לת.ד. 9720 חיפה
או לטלפון 528255—04.

דרושים
סורגים למכונות סריגה
עגולות
מכל הסוגים
משכורת גבוהה ותנאים טובים.
לפנות: „פוטקס", רח' התרושת 12 ת"א, טל. 36864

דרושים
1) מכונאים לרכב קל
בעלי נסיון כללי
2) מכונאים לדיזל
3) צבעים לרכב
4) מחסנאי לחלקי־חלוף
(נסיון קודם לא הכרחי)
תנאי עבודה טובים.
מקום עבודה באזור ת"א.
לפנות: הנדסת תעשיה ומנהל,
רח' בן־יהודה א/211 ת"א
בין השעות 16.00—18.00

לטיב טוב
סריגת חיפה בע"מ
דרוש
טכנאי יצור
(בוגר קורס טכנאי יצור או בשלבי לימוד)
לפנות: ת.ד. 325 חיפה, טל. 664251—04.

לחברה ציבורית גדולה בחיפה
דרוש
מנהל חשבונות
הכישורים הנדרשים:
השכלה תיכונית ומקצועית (סוג ד') ולפחות 5 שנות נסיון בחשבונאות
למועמד המתאים יוענקו תנאים טובים
הצעות בכתב בצרוף קורות חיים נא להפנות לת. ד. 4353 חיפה, עבור מספר 301.

לחברה ארצית
דרושים
פקידים מתחילים
ומתקדמים בהנהלת חשבונות
לאזור תל-אביב
אנו נלמד אותך את המקצוע באם הנך בעל הכישורים כדלקמן:
1. אחרי שירות צבאי.
2. בעל השכלה תיכונית (שנתיים לפחות)
לבחורים מכשרים אפשרויות קידום מהיר במקצוע מבוקש.
נא לפנות לת.ד. 16091 תל־אביב.

קולסו בע"מ
A SUBSIDIARY OF KULICKE AND SOFFA U.S.A.
ייצור מכשירים אולטרה מדוייקים
חיפה, קרית המדע, ת.ד. 7206, טל. 520071
דרוש
מנהל חשבונות סוג ד'
רצוי נסיון בתעשיה
נא לפנות טלפונית למספר 520071—04
קדום מקצועי · קדום כלכלי · עתיד בטוח

למפעל בטחוני באזור ת"א
דרוש
גבר לעבודה
במחסן
הכישורים:
* בעל ידע בסיסי בהנהלת חשבונות.
* גיל 25—35 שנה.
● נא לפנות בכתב יד לת.ד. 25057 ת"א ולציין עבור "צ"

דרוש
מהנדס אלקטרוניקה
בכיר
לתפקיד בכיר ומעניין
תאור התפקיד:
* ארגון וניהול צוות הנדסי העוסק בנושאי אלקטרוניקה מגוונים ומתקדמים בתחום הצבאי ובתחום האזרחי.
* מתן גיבוי הנדסי למחלקות יצור.
הכישורים הדרושים:
* מהנדס חשמל בעל תואר שני.
* בעל נסיון רב ומגוון בפתוח והנדסה הכולל שמוש באלמנטים וטכנולוגיות חדישים בתחום הצבאי ובתחום האזרחי.
* נסיון בניהול צוות עובדים טכני.
* נסיון בעבודות הדורשות מתן פתרונות טכניים מהירים.
למועמד המתאים מובטחים תנאים טובים.
— סודיות מובטחת —
על המעונינים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ל„טלרד", ת.ד. 50, לוד.
תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע"מ
לוד, ת.ד. 50 - טלפון: ... - מברקים: טלרד לוד - טלקס: ...

למשרד עורכי דין בחיפה
דרושה
פקידה כתבנית מעולה
מועמדות רציניות מתבקשות לפנות בכתב לת.ד. 469 חיפה.

דרושה אם בית
לטפול בשתי בנות (8) (12)
ולנהול משק בית
ישנה עוזרת
למתאימה — תנאים טובים
לפנות בשבת: בשעות היום
ובימי חול: בין 7.00—9.00 בערב
טלפון 2929—051
לפנה"צ בין 8.00־10.00 ואחה"צ בין 5.00־7.00
טלפון 2662—051.

למוסד מחקר
דרושה
מזכירה
שליטה מלאה בשפה האנגלית הכרחית
נא לשלוח תולדות חיים וכן המלצות לת. ד. 8001, ירושלים.

דרוש
איש מכירות טכני
בתל-אביב
נא לפנות בצרוף נסיון קודם ל־
אלקלימט
רחוב אבן גבירול 13, טלפון 240492, 236066

דרושה מזכירה כתבנית
השולטת בעברית ובאנגלית על בוריין
כולל הדפסה ונסות עצמאי
להתקשר בין 7.30—15.30 טל' 34456 ת"א
תנאים טובים למתאימה

למשרד הבטחון בתל־אביב
דרושים
בעלי מקצוע
ברמה מקצועית גבוהה
* **טכנאים** עם רקע במכניקה עדינה.
* **כרסמים** לעבודות מדויקות.
* **מסגרים** כלליים מעולים.
* **רתכים** לכל סוגי הלחמות.
● הכישורים הדרושים: —
* בוגרי בתי־ספר מקצועיים מוכרים.
* ותק במקצוע.
המעוניינים יפנו בכתב־יד לת.ד. 25057 תל־אביב בצרוף קורות חיים.

לחברה גדולה בדרום
דרושים
1. **מנהל חשבונות ראשי**
2. **מנהלי חשבונות עצמאיים**
3. **פקידי מינהל**
למועמדים המתאימים תינתן עזרה בדיור בדרום הארץ.
● נא לפנות לת.ד. 493 באר־שבע, מחלקת כח אדם.

למפעל בסביבות רמת־גן
דרושים:
● **כרסם מעולה**
● **מכשירנים אופטיים**
(בעלי נסיון במכשירים מדוייקים)
● מועמדים בעלי הכשרה מתאימה מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי ל־ת"ד 90 ר"ג, עבור „רדי".

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

למוסד ממשלתי של ארה"ב
דרוש
עובד תחזוקה
בקיא בעבודות בנין
(רצוי בעל מלפון הרשיון נהיגה)
תשובות עם פרטים מלאים לת.ד. 14038
תל אביב, עבור מס׳ 115.

לחברת תה"ן
דרוש מהנדס
לעבודות תאום, פקוח ותכנון
נא להתקשר לקביעת ראיון לטל: 057—5626

למשרד בתל־אביב
דרושים
1. מנהל/ת חשבונות סוג ג׳ ד׳ שנתיים נסיון לפחות
2. מנהלת חשבונות מתחילה רצוי בוגרת בית־ספר למסחר.
לפנות לת.ד. 23029 תל־אביב, טלפון 612878 בשעות 8.00—16.00.

דרושה
פקידה עם נסיון בהנה"ח והדפסה במכונת נשיונל
אפשרות גם לשעות אחה"צ בלבד
לפנות ת.ד. 14173

דרוש בדחיפות
נגר מודלים
למחלקת המודלים
במפעל
נא לפנות:
„רפאל" שרות מפעלי מים בע"מ
רח׳ הכרמל 12, תל־אביב
או טלפונית 51953

כל מודעה המתפרסמת בלוח זה – מתפרסמת ללא תשלום נוסף גם ב"הארץ" על פי הסכם מיוחד בין "ידיעות אחרונות" ו"הארץ"

דרוש מכונאי
רצוי ידע בפולקסוגן
מוסך רחובות
טל. 951181

מפעל קונפקציה במרכז הארץ מחפש
מנהל/ת יצור
עם נסיון בניהול, פיקוח וביקורת על יצור שוטף ומהנהלת חוץ.
רצוי מועמדות עם הכ...
סודיות מובטחת
תנאים ואוירה טובים
נא לפנות לת.ד. 8050 תל־אביב, למספר 293

דרוש
מפעיל למחפר
לכבישים — איזור הדרום בספירים
להתקשר 04־726033 עד שעה 13 או 667140־03 מ־17.00—20.00

דרושה
פקידה כתבנית
עברית ואנגלית ידע בהנהלת חשבונות.
נא לטלפן לטלפון 227962, תל־אביב

דרוש נהג עם רכב פרטי פנוי או טנדר להובלות בתל־אביב
שעות העבודה: 08.00—13.00; 15.30—19.00
נא לפנות לבוי המטבח איזנור ת"א, דיזנגוף 129 למר אק׳.

למפעל חדש באזור התעשיה קרית ביאליק
דרושים
חרטים וכרסמים
בעלי נסיון
לפנות טלפון 715124 חיפה

לאמקור בע"מ
דרושים:
* **מהנדס תכנון עצמאי**
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתכנון מתקני יצור ומכונות לעיבוד פח.
* **טכנאי**
בעל נסיון בתכנון ושרטוט מתקני ייצור ומכונות לעיבוד פח.
* **טכנאי מתכת**
לבקרת איכות
* **מבקרי איכות**
בוגרי בי"ס מקצועי או טכני.
* **פקידים/ות**
אחרי שרות צבאי — לעבודות המחיר התחלתי וחישובי שכר עידוד.
* **מסגר מכני מעולה**
* **מלגזן** (נהג פורק — ליפט)
* **איש אחזקה**
לסיכה ושימון מכונות
על המעונינים לפנות בכתב לאמקור בע"מ, ת.ד. 2850 תל־אביב או טלפונית 31411, לשם קביעת ראיון.
סודיות מובטחת

טכנולוגיה מדעית בע"מ
דרושים
● **שרטטי אלקטרוניקה**
● **עורכי מעגלים מודפסים**
נסיון בעבודה של לפחות 3 שנים
מעמדים יפנו בכתב לטכנולוגיה מדעית בע"מ ת.ד. 330, הרצליה ב', באזור קרית חיים המוין מקצועי בפירוט מורכ.
סודיות מובטחת.

לסניף חברה רב־לאומית בישראל
דרושה
מזכירה (עוזרת) למנכ"ל
אחראית לכל עבודות המזכירות במשרד.
הכשרות הנדרשות:
1. כשרון וידע בארגון וניהול משרד, כולל ניהול צוות עובדים.
2. נכונות לעבוד שעות ארוכות יחסית.
3. עצמאות בעבודה ובעלת חוש הומור.
4. ידיעת השפות עברית, אנגלית וגרמנית על בוריין כולל הדפסה.
5. מועמדות היודעות עברית ושפה נוספת אחת בלבד תלקחנה גם כן בחשבון.
6. יכולת לעמוד על יחסי ידידות עם עובדים ושמירה על סודיות.
7. מקום המגורים הצבעה בירושלים.
אנו מציעים תנאי עבודה מצוינים התואמים את התפקיד והאחריות הקשורה בו.
המשכורת והתנאים יקבעו בהתאם לכישורי המועמדת לאחר ראיון אישי.
רק מועמדות רציניות העונות לדרישות הנ"ל ומחופשות תפקיד הזוב ובעל אתגר מתבקשות לכתוב לת.ד. 36199 ת"א, בציון תולדות חיים, נסיון קודם בעבודה והתאריך אפשרי להתחלת העבודה. סודיות תשמר

הזמן עכשיו
את
טמפרא TEMPERA
תנור אוגר חום

רק לתנור
טמפרא:
* חזית הניתנת להחלפה
בשלל צבעים שונים
* אבני „טרמו" מיוחדות
* יצרנים בעלי שם בינלאומי
זרם לילה בתעריף מוזל, מומלץ ע"י חברת חשמל
המוכרים שלנו: ת"א: טמפרא, אבן גבירול 45, טל. 250149. ירושלים: וולף בן סירה 10, טל. 226519. חיפה: „חשמל יצחקי" רח׳ מוריה 29, טל. 59136. ק. מוצקין: „אלקטרו מבצע" מרכז מסחרי, טל. 931173. חדרה: פרידמן גביש פלטרין, טל. 2716. צפת: פינקלשטיין, ירושלים 73, טל. 30118. נהריה: אורים פולק, כבר העיריה, טל. 921139. באר־שבע: קרונבן פאר הנגב, טל. 2010. ק. אתא: קליין עבוס, זבולון 3, טל. 726075. נתניה: פחנר, סמילנסקי 14 ב׳, טל. 24595. רחובות: אחים הולף, רח׳ הרצל 161, טל. 951590.
טמפרא TEMPERA — יותר טובה!

בגלריה „גרפיקה 3"
דיזנגוף 8
נפתחת ביום שבת, 21.10.72 בשעה 6.30,
תערוכת רישומים וליטוגרפיות
של הצייר ניסן אנגל בעת ביקורו מניו־יורק.
פתוח: 1—10, 7—5, שבת 7—5

תכנית שבועית

יו"ר מוסדות
היום — 13.10 בשעה 8.15 בבקר, ישיבת יו"ר מוסדות בבית המפלגה.

האינטרנציונל הליברלי
ביום ראשון — 15.10 בשעה 7.30 בערב, ישיבת ועד האינטרנציונל הליברלי, בבית מרכז המפלגה, קומה ה׳ באולם הישיבות.

נתניה
הערב, 13.10 בשעה 8.00, מסיבה לעולים מדרום אמריקה, בהשתתפות הח׳ מרדכי דיין — מזכיר האגוד העולמי של הצה"כ, הגב׳ טבקמן ומר בר־זאב. הפותח: מ. זבורובסקי — יו"ר החוג בנתניה.

ארגון נשים ומחלקת עולים חדשים
בשבת — 14.10 בשעה 11.00 לפנה"צ, „קידוש לעולים", בבית ציוני אמריקה, ת"א רח׳ דניאל פריש 1, בהשתתפות: מר מרדכי דיין — יו"ר המחלקה לעולים. הפותח מר א. אקבס, המנחה: גב׳ תולדה ספיר בשם ארגון הנשים.

ירושלים
ביום ראשון — 15.10, „הציבור שואל — הנבחר משיב", יענו טלפונית בין השעות 6—9 בערב ח"כ קלינגהופר, ח"כ כץ, מר מ. רביאן וי. וייס לשאלות הציבור בנושאים שונים. טלפונים: 224767 — 233522 ירושלים.

תא הסטודנטים — מרחב ת"א
ביום שני — 16.10 בשעה 7.30 בערב, פגישת פעילים בבית המפלגה, בהשתתפות בצלאל בדידוד, יו"ר התא.

חוג דוברי אנגלית — מרחב ת"א
ביום שני — 16.10 בשעה 8 בערב, פגישת פעילים בהשתתפות מר פרד גידון — מרכז החוג, בבית המפלגה, קומה ה׳ באולם הישיבות.

כרמיאל — כפר קמא
ביום שני — 16.10 בשעה 1 בצהרים, ישיבת הנהלת הסניף, בהשתתפות הח"ה: ז. גרינו וא. אבן. בשעה 2 פגישת פעילים מכפר קמא.

ירושלים
ביום שני — 16.10 בשעה 7.30 בערב, פגישת הסטודנטים וצעירים במועדון המפלגה, רח׳ תבלת 9, בהשתתפות מר א. ל. דולצין — יו"ר מרכז המפלגה.

בני־ברק
ביום שלישי 17.10 בשעה 5 אחה"צ, פגישת פעילים במועדון המפלגה, הרב קוק, בהשתתפות הח׳ ז. גריגו.

חוג עולי דרום אמריקה — מרחב ת"א
ביום שלישי — 17.10 בשעה 5.30 אחה"צ, פגישת פעילי החוג, בבית המפלגה קומה ה׳ באולם הישיבות בהשתתפות הגב׳ שרה טבקמן — יו"ר החוג.

„קדימה" חוג דוברי הונגרית ת"א
ביום שלישי 17.10 בשעה 6 בערב, ישיבת הנהלת החוג, בבית המפלגה, קומה ה׳ באולם הישיבות.

חיפה — נשים
ביום שלישי — 17.10 בשעה 5.30 אחה"צ, ישיבת ההנהלה, במועדון המפלגה, הנביאים 32

הדור הצעיר — מרחב ת"א
ביום רביעי 18.10 בשעה 7.30 בערב, ישיבת הנהלת הדור הצעיר, בבית המפלגה קומה ה׳ באולם הישיבות.

הועדה המוניציפלית — מרחב ת"א
ביום רביעי 18.10 בשעה 6 בערב ישיבת ועדת תרבות, נוער וספורט בהשתתפות הח"ה: א. סורדקה וי. כספי.

חיפה — נשים
ביום רביעי — 17.10 בשעה 8 בערב במועדון המפלגה תתקיים הרצאת ס/יו"ר הכנסת עו"ד צבי צימרמן, על הנושא: במתן ישראל בציבי עמי מערב אירופה.

קבלת קהל מרחב ת"א־יפו
חברי מועצת העיר מקבלים קהל בעניינים מוניציפליים במשרדי המפלגה הליברלית, רחוב אבן־גבירול 68, בכל יום בין השעות 1—9 לפנה"צ ו־5—7 אחה"צ (פרט לימי שלישי ושישי) חדרים 502, 503.

סניף יפו
מועדון המפלגה הליברלית בשד׳ ירושלים 112 פתוח לקהל החברים והאוהדים בימים א׳, ג׳, ה׳, בין השעות 7—4 אחה"צ.

קבלת קהל — מחלקת הקליטה
משרדי המחלקה פתוחים לקהל הרחב בעניני קליטה ושיכון כל יום בשעה 11—8 לפנה"צ וביום שלישי בשעה 5 אחה"צ. המעוניינים מתבקשים לפנות לבית המפלגה הליברלית בת"א, אבן־גבירול 68 קומה ו׳ חדר 610, למר אריה בלייך, מזכיר המחלקה. בירושלים לפנות לעו"ד זוהבי — יו"ר המחלקה, במשרדו החלצים 1 טל. 611202, ת"א.

הימים הללו

רה"מ גולדה מאיר בעד מדיניות הגנתית נגד המחבלים.
(מן העתונות)

השטרות המטעים

השטרות החדשים של חמישים לירות הם ממש אסון לציבור כיוון שהם דומים מאד לאלה של עשר לירות. טעויות של החלפת שטרות אלה באלה הם מעשי יום־יום, וגורמות לפעמים לחשד ביושרו של המקבל. בכל אי־התאמה בקופה, המחשבה הראשונה היא על האפשרות שהשטר של חמישים לירות הוחלף בשטר של עשר לירות.

האם האחראים להוצאת שטרי כסף כל כך עניים בדמיון שאינם יכולים להוציא שטרות שקל יהיה לכל אדם להבדיל ביניהם? הרי שטרות כסף מיועדים לשימוש כל הצבור, ביניהם אנשים שראייתם לקויה במקצת, אנשים עייפים או נחפזים וכו׳.

לדעתי הכרח להוציא מיד מן המחזור את השטרות החדשים בני חמישים לירות ולהחליפם בשטרות שקל יהיה להבדיל ביניהם לבין שטרות אחרים. דוגמה לשטרות טובים במובן זה, הם השטרות החדשים של חמש לירות.

יוסף רוקח
חיפה

רשמי ביקור של טיילים מלבנון

אני סבור שכדאי מאד להגביר את המאמצים לכריתת חוזה שלום עם לבנון. בין היתר זה יאפשר ביקורים בבירות ויעלה את המורל הלאומי שלנו. בעיתונים סופר כי ביקרו בארץ שלשה אישי כנסיה בכירים מלבנון. לפני צאתם מן הארץ הם ציינו כי „הופתעו לגלות בישראל שקט וסדר מופתיים". לצערנו, קשה לומר כי כך נראים הדברים כאשר אנו חוזרים לארץ מציר מערבית.

יוסף נוימן
רמת השרון

המורה ה„ייקית" רגישה מדי

לאחר קריאת הכתבה „בכל העבר" מאת תמר מרוז במוסף („הארץ" 6.10), רצוני להעיר: גם אני עולה מגרמניה, ולא בגיל 7 עליתי כי אם בגיל 22. היתה לי שהות לספוג את התרבות הגרמנית ועד היום נשארה הגרמנית שפת אמי הראשונה, שרק בה מסוגלת אני להגות במלא ההנאה משירה ואפילו מספרות. אך זה רק „כרטיס הביקור" שלי.

המורה האלמונית מקוננת על אבדן „עולם שליו ועקבי ששררה בו הרמוניה שקטה". העולם הזה הרי לא היה עולמה, כי אם עולם הוריה. כשנולדה כבר היה היטלר באופק ושנות ילדותה, לפני עליית משפחתה כבר לא היו בעולם הראוי ל„נוסטלגיה" — וודאי הנאציזם כבר התחילה להתפשט וכבר הרסה הרבה בתים מאושרים כמו זה של הוריה.

ולזכרונות ילדותה, עם בואה לארץ. נכון, אין אנו יודעים לקלוט את העולים החדשים, וילדים אכזרים במיוחד. התנהגותנו — אני חוששת של רבים מאתנו — איננה אכזרית בלבד, היא גם אווילית בהתחשבנו במצבנו הדמוגרפי בעולם ערבי. ר־הנה, למורה האלמונית ניתן לתבך ולהשפיע לתיקון מצב זה, האין זה פיצוי וסם מרפא לפצעים האלה?

לענין התכונות המיוחדות של „היקים", שכאילו השאירו אותם במצב של מיעוט „מסוגר ומשונה". אמת הדבר, כל קבוצה (נקרא לה אתנית) מביאה לארץ זו את תכונותיה המיוחדות — הן לטוב והן לרע, וכל אחת תורמת את תרומתה המיוחדת. וכשחושבים על העלאת הרמה המקצועית שלה פה עם כל עליית „היקים" (לגבי הרפואה, העבודה הסוציאלית, המסחר, המשפט — כל מבקר מדינה עד כה היה יוצא גרמניה — המלאכה, ואף החקלאות), נראית התמונה שונה במקצת. לא אוכל שלא להזכיר את האחוז הגבוה של בני ה„יקים" בין מיסדי קיבוצים.

ולבסוף: מן הסיפור מצטיירת תמונה של אדם רגיש יותר על המידה מסתגר (או רוצה להסתגר) בעולם של יופי, אמנות ואסתטיקה — בלי יכולת (או בלי רצון) להשלים עם תהליכים היסטוריים וסוציאליים בלתי נמנעים. אך לא לזה מכוונת ביקורתי. אולם — לפי משל מהמטבע — האנשים האלרגיים, שעקיצת דבורה מסכנת את חייהם, טועים בחשבם שכל האנשים כמוהם.

רבקה כהן
הרצליה

קנס לשומרי החוק

קראתי בעתונים שעומדת רשות השידור לדרוש מועדת הכספים של הכנסת העלאת תעריפי האגרה לבעלי מקלטי רדיו וטלוויזיה. ידוע שרבבות בעלי מקלטים בישראל משתמטים מתשלום האגרה. רשות השידור, במקום לאתרם ולגבות החוב בתוספת קנס, מצעדה להכביד על האגרות הנאמנים; אלה ישלמו יותר וע"י כך יכסו את ההפסד שנגרם ע"י המשתמטים. דרך קלה!

קיימת הרגשה כי רוב מוסדותינו הולכים בכוונה בדרך ההתנגדות הקלה ביותר. לחיי שעה אומנם זה נוח מאד. אולם לטווח ארוך האם זה בריא?

גישה זו מרבה מפירי חוק. אם מגמתנו להקים חומה של עבריינים הרי הצעת רשות השדור מצוינת. יש לקבלה ולהחילה גם על מס־הכנסה מסים עירוניים וכו׳.

אהרן שמרון
חולון

מכתבים למערכת הארץ

הדמוקרטיה ויפי־הנפש

הייתי רוצה להתייחס לתופעה שולית, אולם אופיינית, שניתגלתה לעין האומלל של הליגה להגנת היהודים: אם לא היה בכך להעציב הרי זה די משעשע לראותם כגיזים, אחד לאחד, במצעד מפואר, סמוקים, בלוקים, מלאי הכרת ערך עצמי; אבירי הדמוקרטיה מבית מדרשו של שמש העמים. איש „השער האחורי" הפוליטי, חברו הצלוב על ישו המצונר, ואהחת בקשת מרוסה־כשוה, ואפילו פרץ־עמקון הגוד לקראת. הנה הם מייצבים את הפרות, כל אבירי הגש הזה. גדולי הלוחמים לזכויות כל ביצורי הבל (להוציא, אולי, מיעוט שוביניסטי כיהודים, למשל), פאר מגיני החלכאים והנדכאים — שמכום מה [illegible] לא איסטגני [illegible] הכה אותם לדגע באלם.

הרי זו תופעה טבע מופלאה. הרי לכם: הספה לכניעת פה, שבירת עצמות, סגירה אילמת, גירוש מן הארץ, הוצאה אל מחוץ לחוק, אליבות מילולית — כל הביל כלפי הצודדים בלבד — ענין דמוקרטי, כשר למהדרין כבנ[illegible].

הרי הנבואה בלבבות לעולם מדענים שמאלני כשר למהדרין: התורת עקורי בירעם ואיקרית — צדק עליון; הזהות עידי מבוני הבריון — פרובוקציה. [illegible] — אמבי רוח מהודיים; [illegible] — „סיפורי הוכסיס". „מהר הוא יפה" כשיטבה כושים אמריקאים — מתקדם; „יהודי הוא יפה" — שוביניזם. שלמון ישראלי בבטחים — כשכר דיכוי; דיקטאטורה לאנטי־ליטרית נופה קר מגיטשי — עילם מתקדם.

לבי לבי להם על התאונה המציציבה של היוולדם כיהודים דווקא, ודווקא בתקופה ובמקום כה בלתי מתקדם, גדוש שוביניזם, מיליטאריזם. כה היה שפר עליהם חלקם, לוא, למשל, היה להם העונג להיוולד בתקופה בה יהודים סלחו מערב ומצבא, ומבשטר כיבוש, ומשכונים מזוזקים, והלכו, שקטים ומתרוננים לרחוץ במקלחותיה של אירופה המתורבתת; או אפילו לבנות את עולם המחר בערבותיה של אמא רוסיה, שם, לפחות, ישבה הבנה לעולם המושגים התרבותי כל כך.

אל יהא חלקי עמהם.

ציפורה זהבי
תל אביב

לבית"ר אין קשר עם „מצדה"

נבקש להעיר הערותינו הבאות לרשימתו של מר רפאל רוטשטיין („הארץ", 8.10), על שיחתו עם מר משה עמירב, אחד ממליחינו בארצות־הברית, למרות שעדיין אין בידינו איזה הציטוטים מן הדברים המיוחסים למר עמירב:

א. לא ידוע לנו, כהנהגתה של בית"ר העולמית, ולא להנהגת „חזית הסטודנטים היהודיים", הקשורה עמנו, על קיומו של גוף בשם „מצדה" בארצות־הברית וכן אין לנו קשר כלשהו עם גוף בשם זה גם במקום אי במקומות שהוא קיים.

ב. לבית"ר בארצות־הברית מחנה אחד ויחיד, הוא מחנה־הנופש הקבוע שלה לימי הקיץ. ומתקיימת בו פעילות ציונית־חינוכית בלבד. אין מתקיימים בו אימונים כלשהם בנשק כנמסר ברשימה הנ"ל.

ג. בית"ר בארצות־הברית איננה מקבלת תמיכה כספית כלשהי מן הסוכנות היהודית לארץ־ישראל.

בן־ציון גבעוני
ההנהגה העולמית של בית"ר
תל־אביב

גניבות בנמל

בקשר למאמרו של שלמה שמיר „ביקורת על ישראל בפי תיירים" („הארץ" 6.10) ברצוני להעיר על תופעה מזעזעת נוספת שמסכנת את הביקורים הממושכים בארץ של יהודים רבים.

יאקדמאים יהודים נוהגים לבלות את שנת השבתון שלהם בארץ. מובן שאי אפשר לקחת במטוס את כל החפצים האישיים הדרושים לשנה, ושולחים חלק באניה. שמעתי שחלק מן החפצים נגנבים בנמל, אבל בכל זאת נדהמתי לגלות באיזה שיטתיות ומקצועיות נפתחו כל הקרטונים וכל בגד וכלי מיטה שנראו חדשים נגנבו. ברור שלא אגזים, כי מכל אחת מן החבילות הוצאו רק הדברים שנראו חדשים. ולפי שנאמר לי על ידי יודעי דבר נלקחו דברים שמחירם גבוה בארץ הם סחורה עוברת לסוחר — סדינים צבעוניים ללא גיהוץ, חולצות לבנות לא גיהוץ, ומכנסיים ג׳ינס של הילדים.

כבודמני שהגיע הזמן לטפל בנגע זה ברצינות, וכותב שנה אחת קודם.

פרופ׳ ישראל פרנצוס
פרופ׳ אורח אוניברסיטת בר־אילן
בני ברק

פאן-לון
חברה להנדסה ולבנין בע"מ
בונה
בהרצליה
* ברח׳ סוקולוב פינת מוהליבר,
בבנין פאר רב־קומתי!
נותרו למכירה דירות פאר:
3 דירות בנות 3 חדרים
דירות ספורות בנות 3½ חדרים
4 דירות בנות 4 חדרים
2 דירות בנות 4½ חדרים
2 פנטהאוזים אקסקלוסיביים
פרטים ותוכניות בניה במשרד המכירות:
רח׳ סוקולוב 58, הרצליה
ובפארקלון בינלאומי —
מיוחד עבור תיירים ומשקיעי חוץ.
תל־אביב, רחוב פרישמן 10,
טל. 5—240224
פאן לון-PAN LON

אדמה למכירה
נמצאת בין כפר אתא וקרית ביאליק,
בשטח של 6 דונם וחצי, עם 3 חדרים ריקים.
פנויה לכביש הראשי.
לפנות: עורך דין ג׳מיל שלהוב,
טל. משרד: 666495 חיפה * בית: 667228

ראיתי שמעתי

מטרדים באבן גבירול

הקטע שבין רח׳ קפלן לרח׳ שאול המלך הוא התנועה העצום ביותר ברח׳ אבן־גבירול בתל־אביב. לתוך קטע זה זורמות אלפי המכוניות בפנה מלולה מיוהבים: מרח׳ יהודה הלוי והדויד, מרח׳ קפלן והקריה ומרח׳ דיזנגוף וסביבות היכל התרבות.

באותו קטע מצויים לא פחות משני מזללות פתוחות וגם סופרמארקט. בפינה מוצב המחיר איסור חניה וליד הסופרמארקט יש תמרור איסור עצירה. הדבר לא מפריע לקונים ולבעלי סנדוים המפרקים או מעמיסים סחורה לחנות לפני הסופרמארקט. תוך הייסור מכוניות פרטיות חונות דרך קבע לפני המזללות.

התוצאה היא שמתוך שלושה מסלולים של הכביש אחד חסום באופן מתמיד, המסלול השני נחסם על כמה רגעים כאשר מכונית (שלא יכולה להיכנס למסלול ליד המדרכה) בעצירת כדי להוריד נוסעים — וכל התנועה נדחסת למסלול השלישי. אין פלא, איפוא, שבקטע זה ישנם תמיד פקקי תנועה.

כיורי משרד התחבורה, שפניתי אליהם כמה פעמים טענו כי אין להם סמכות לטפל בדבר אך הבטיחו להעביר את הענין למשטרה, שהיא המוסמכת לדבר. עד כה לא נעשה דבר לשיפור המצב. בכל מקום, מתקבל רושם שהמכוניות והחונות דרך קבע באותו מקום נהנות מחסינות כוחרת.

ברכה לחיפה

תערוכת התיאטרון היהודי בחיפה [illegible] לקפה ויגאי פיוסי שיכאר פתח במשך [illegible] בקבל לתערוכה של ביזה אוסטריה באולמי התיאטרון ובבית הצם המבקר. התצוגה כוללת [illegible] 100 [illegible] ורכבת תת־קרקעית ומערכת סברים חדישה למניעת [illegible].

מרעיכה במיוחד היא תצוגה של הדימה יהודי וינה לתרבות האוסטרית. התצוגה באולם בית הצם. העשויה בטעם רב, כוללת תצלומים ויצירות של יותר כמאה יהודים מפורסמים שהצטיינו בענפי ספרות, אמנות, מוסיקה, מדע ומדינאות. בצד שבות של מדענים וממציאים שלא הכל, ובודאי לא בני הנוער, יודעים על יהדותם.

את התערוכה משלימה פעולה מיוחדת של כלון דן כרמל שהפך את אחד מאולמיו למסעדה וינאית טיפוסית שבה מוגשים מטעמים מעשי ידי טבח ואופה [illegible] מאוסטריה, כל זאת לצלילי תזמורת של ארבעה נגנים וינאית.

שינויים בליבור

ארנסט בווין

צללי תקופת בווין ריחפו באולם בית המלון המפואר בעיר בלקפול, בו נערכה לפני כשבועיים ארוחת ערב חגיגית לכבוד מזכיר מפלגת העבודה ח"כ אהרן ידלין, בהשתתפות חברי האגודה של מפלגת הליבור לידידות עם ישראל וכל ראשי המפלגה.

דניס הילי, שר האוצר בממשלת הצללים של הליבור, הזכיר את פגישתו הראשונה עם גולדה מאיר: „זה היה ב־1947 (הליבור היה אז בשלטון), כאשר באתי לשכנע אותה בצד תכנית בווין ליישב בעית ארץ־ישראל. לא הצלחתי בכך".

חבר הנהלת המפלגה יאן מיקארדו הגיב: „מר הילי הזכיר תקופה עגומה. אך אני בטוח שהיום לא תילבן גישה כזו מצד מפלגת הליבור. עובדה היא שאנו יושבים כאן בארוחה לכבוד ישראל, עם כל ראשי המפלגה".

רז"ן